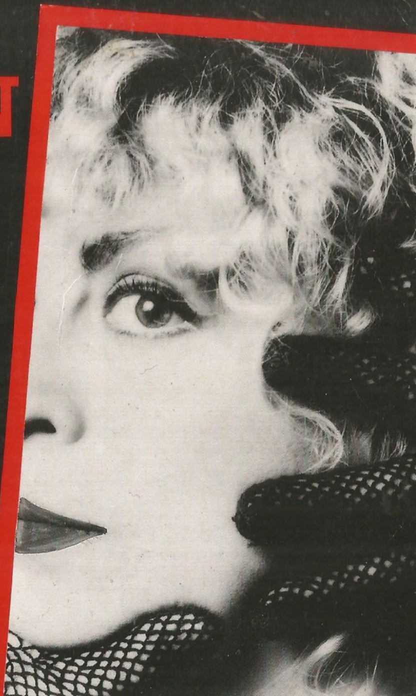
Herkese Özgürlük Anne, Ama Bana da...

FÜSUN ÖNAL

4. Baskı

İNKILÂP

HERKESE ÖZGÜRLÜK ANNE, AMA BANA DA...

Dizgi:
M. Pamukçuoğlu

Baskı:
Teknografik
Matbaacılar Sit. No.: 38
Bağcılar - İstanbul

ISBN 975-10-0535-3
98-34-Y-0051-0166

98 99 00 01 02 03 9 8 7 6 5 4

Ankara Cad. No.: 95
Sirkeci 34410 İSTANBUL
Tel.: (0 212) 514 06 10 - 11(Pbx)
Fax: (0 212) 514 06 12

Web sayfası : http://www.inkilap.com
e-posta: posta@inkilap.com

FÜSUN ÖNAL

HERKESE ÖZGÜRLÜK ANNE, AMA BANA DA...

İNKILÂP

Yazarımızın yayınevimize yazdığı kitaplar:

HAYATI DENEDİM

1. baskı .... Kasım 1990
2. baskı .... Mart 1991
3. baskı .... Mart 1992
4. baskı .... Temmuz 1993

BAŞKALARI DA HAYATI DENİYOR

1. baskı .... Kasım 1991
2. baskı .... Şubat 1992
3. baskı .... Ekim 1992
4. baskı .... Haziran 1998

HERKESE ÖZGÜRLÜK ANNE, AMA BANA DA...

1. baskı .... Kasım 1992
2. baskı .... Mayıs 1993
3. baskı .... Aralık 1994
4. baskı .... Haziran 1998

BİR KADIN VE YEDİ ÖFKELİ ADAM

1. baskı .... Kasım 1993
2. baskı .... Haziran 1998

RUHSAR HANIM
(Oy! Aman! Offf! Çıldırmalardayım!..)

1. baskı .... Kasım 1994

VALLA KIZ DEĞİLİM! (Üçleme)

1. baskı .... Kasım 1995
2. baskı .... Mart 1998

Yazarımızın Yayınevimiz için tercüme ettiği çocuk kitapları:

"The Flintstones" - "Çakmaktaşlar"

1. HAVUZ PARTİSİ .... Eylül 1994
2. DİNO'NUN BENZERİ .... Eylül 1994
3. KAMERA ŞAKASI .... Ekim 1994
4. DAĞ TATİLİ .... Ekim 1994

"The Lion King" – Aslan Kral .... Ocak 1995

"BU KİTABIMI ÇOCUKLUĞUMDAN BERİ ÇOK SEVDİĞİM TİYATROCULARA, TİYATROCU DOSTLARIMA VE TÜM TİYATRO EMEKÇİLERİNE ADIYORUM..."

İÇİNDEKİLER

FÜSUN BU...

Füsun Türkiye'deki garip fenomenlerden biri hiç kuşkusuz...Onu yıllarca önce tiyatro meraklısı genç, başarılı bir şarkıcı olarak tanımıştık... Sonra birden bire "Kelebekler Özgürdür" oyununda, karşımıza başarılı bir tiyatro oyuncusu olarak çıktı. Şarkıcılıktan, başarılı tiyatroculuğa geçmek kolay iş değil, ama Füsun bunu rahatlıkla becerebildi.

Sonra birgün "Fotograf sergime gelin" dedi sanki her gün fotograf sergisi açıyormuş gibi... "Füsun'a ayıp olmasın!" diye gittiğim bu sergiden, çektiklerinden birini alarak çıktım ve hemen evime gelip astım. Bunu da başarmıştı Füsun.

Derken, "Kitabım basıldı" dedi günlerden bir gün... "Ne kitabı?" demeğe vakit kalmadan üçüncüsü çıkıyor şimdi de....

Bu Füsundan korkulur! Yakında onu politika sahnesinin başarılı liderlerinden biri olarak görürsek hiç şaşmayalım. "Füsun bu, yapar!" demekle yetinelim yalnızca.

HALDUN DORMEN, 1992

ÖZGÜR BİR DÜNYA'DA FÜSUN'LA OLMAK...

Yaşamak güzel şey, severek yaşamak,
Acıyı tatlıyı duyarak yaşamak,
Sevmek bu dünyayı, güzelliği sevmek,
Kötülüğü bile unutup, boş vermek.

Hep silmek, süpürmek eskiyi yeniyi,
Silmek hep defterden kadere yenilgiyi.
Kaygıyı unutup, bağışlayıp kini,
Hayata başlamak sıfırdan gülerek.

Yaşamak güzel şey umutsuz olmadan,
Sevmek bu dünyayı fazla geç kalmadan,
Çiçekleri sevmek topraktan fışkıran,
Sararan yaprağı tekrar toprak olan.

Füsun'cuğum, yukarıdaki dizeler Nisa'mın.
Şimdikilerse benden sana bu dizelerin devamı...

Yaşamak güzel şey ÖZGÜRCE yaşamak
ÖZGÜR bir dünyada Füsun Önal'la olmak,
Tatmak özgürlüğü, yaşatmaya bakmak,
Ve...yaşamak güzel şeydi, Nisa'yla yaşamak...

TOLGA AŞKINER, 1992

BİR SEVGİ TUTKUNU: FÜSUN ÖNAL

Füsun Önal'ı hepimiz önce müzik çalışmalarıyla tanıdık, sonra TV'yle konuk oldu evlerimize, ardından ver elini tiyatro ve bu arada aralıksız sürdürülen fotograf çalışmaları. "Hair" müzikalini saymazsak, "Kelebekler Özgürdür" ve "Durdurun Dünyayı İnecek Var", sahnelerimize cıvıl cıvıl, capcanlı, sımsıcak, tiyatroya, seyirciye akıl almaz derecede saygılı bir sanatçı kazandırmıştı.

"Oyunu –Durdurun Dünyayı İnecek Var– baştan sona alıp götüren, canlandırdığı kişiliklere hiç zorlanmadan giren Füsun Önal rahat, sevimli, sımsıcak kompozisyonlar çiziyor. Ve hepsinden önemlisi, yılların sahne sanatçısı Önal'ın tüm alışkanlıklarından sıyrılıp, sahnede bir şarkıcı gibi değil, bir müzikal oyuncusu olarak şarkı söylemesi... Bu da Önal'ın tiyatroya olan tutkusunun, çalışma gücünün bir kanıtı olsa gerek" diye yazmışım Hürriyet gazetesindeki bir eleştiri yazımda.

İnsanın zamanı durdurabildiği, ölümü yenebildiği tek şeydir sanat. Ve sanırım Füsun Önal o bitmez tükenmez enerjisini, duygu ve düşüncelerinde genç kalmayı başarmasını, sanatla bu içiçeliğe borçlu olmalı.

Füsun Önal'la tanıştığınızda, okyanusla bütünleşen yağmur damlası gibi onunla bir anda kaynaşıverirsiniz. İnsani olan, insanla ilişkili olan her şeyin "aşinasıdır" Füsun Önal. Dostluk, sevgi her şeyden önce ge-

lir onun için. Her zaman içtendir, olduğu gibi görünen, göründüğü gibi olan insanlardandır.

Bu içtenliğinin kitaplarına da yansıdığını görüyoruz. Hayatın tam içinde, orta yerinde, tüm yoğunluğuyla yaşayan, bu arada yaşadığı hayatı, insanları, çevresini uzaktan gözlemleyen bir yapısı var. "Hayatım roman" diyenlerden değil, hayatını romanlaştırmaya çalışanlardan hiç değil. Edebiyat yapma, üslup yaratma kaygılarında da değil.

Sanatçı, hayatı, insanları, çevresindeki insan ilişkilerini gözlemleyip, çok başarılı bir mizah perspektifinden yansıtıyor, bir dost sohbetinde söyleşirmişçesine... Yapıtlarında yaşam gerçeğiyle, yazın gerçeğinin nasıl kesişip bütünleştiğini görüyorsunuz.

Onun kullandığı mizah, zorlama bir mizah değil, sanatçının yaşama bakış açısının bir yansıması yalnızca. En acımasızca eleştirdiği kişiler genel, geçer kurallara boyun eğmiş, sıradanlığı aşamamış, hoşgörüsüz, onursuz kişiler genellikle. Ama onlara bile belli bir anlayış ve hoşgörüyle yaklaşıyor.

Ben, sevgisiyle, öfkesiyle, neşesiyle, kederiyle, arkadaşlığı ve hiçbir şeye değişmeyeceğim dostluğuyla, sanatçılığının yanı sıra insan Füsun'u, Füsun'daki insanı yakından tanıdım. Kitaplarını okuyunca sizler de yüreğini apaçık ortaya koyan bir sanatçıyı yakından tanıyacak ve eminim daha çok seveceksiniz.

YAŞAR İLKSAVAŞ,
1992 (Tiyatro Eleştirmeni)

GERÇEK ÖZGÜRLÜK HANİ, NEREDE?..

DEMOKRASİLERDE temel ilke, her bireyin özgürlüğünü güvence altına alan kanunları uygulamak ve Anayasa karşısında bütün vatandaşların eşitliğini sağlamaktır.

Biliyorum, bir kitaba başlamak için pek sempatik bir giriş olmadı bu yazdıklarım! Ders verir gibi bir duruma düştüm sanki! Ama sevgili okurlarım, biraz dişinizi sıkınız, çünkü daha sonraki sayfalarda çok eğleneceğiz.

Eşitlik, özgürlük getirir, ama özgürlük ne yazık ki sonsuz ve sınırsız değildir. İnsanlar demokrasilerde, inançları doğrultusunda davranmak, düşünmek, düşüncelerini yazmak, ya da sözle belirtmek hakkına sahiptirler. Bütün bunlar, özgür olmaktır.

Sonra, istediği dine bağlı olmak, istediği mesleği seçmek, toplantılar yapmak, dernek kurmak, oy vermek özgürlüğüne de sahiptirler. Ama yine de bir kişinin özgürlüğünün başladığı yerde, diğerinin özgürlüğü biter.

Yani hayat şartları insandan insana değişir ve bu değişen şartlar arasında eşitlik yaratmak kolay değildir. Güçlüler zayıflara göre daha çok

özgürdürler.

Sonuç olarak, insanlar özgürdür ama, bazıları daha çok özgürdür!!..

Biliyorum, artık diyorsunuz ki, üniversite anfisinde not tutar gibi, kitaba hâlâ bu ciddiyetle devam etmek de ne oluyor?!!..

Valla, özgürlük ve eşitlik konusundaki bilgilerimi yoklamak için karıştırdığım ansiklopedilerde yazanlarla kendi bilgilerim aşağı yukarı aynı. Bunları zaten sizler de biliyorsunuz. Hep birlikte bir "**hatırlama**" yapmış olduk sadece.

Az önce üniversite dedim de okul yıllarım geldi aklıma. Geriye doğru gidersem üniversite, lise, ortaokul, ilkokul... Ve tabii okul öncesi yıllar.

"Oğlan çocuklara sakın bacaklarının yukarılarını gösterme. Çok ayıptır" derdi annem. Biraz rahat otursam, otururken yayılsam, donum görünse, kaş-göz ederdi. Hemen toparlanır, eteğimi aşağı çekiştirirdim.

Oğlan çocuklarla oynamayı severdim. Onların, henüz anlamını o yıllarda bilemediğim **özgürlüklerini** kıskanırdım. Ne güzel... Pervasız davranırlardı. İtişip-kakışmalarını, anneleri "Çabuk eve gel" diye seslendiklerinde, cevap bile vermeyip, ya da "Tamam geliyoruz" deyip, hâlâ sokaklarda oynamayı sürdürmelerini kıskanırdım.

Okul öncesi yıllarda, sokakta oynamaya bırakmazdı beni annem. Balkondan oğlanları seyrederken içim giderdi.

Şimdi düşünüyorum da, yüksek demir parmaklıkları olan büyük balkonumuzdan, yanda ki boş arsa da oynayan oğlanlara, kedi ciğere bakar gibi bakardım.

Ne güzel... Saatlerce oynarlardı sokakta. Bense, kafese tıkılmış hayvanlar misali, boyumdan epey yüksek olan demir parmaklıklara küçük başımı dayar, ağzımın suları akarak ve ben de onlarla oynuyormuşum gibi hayal kurup, sözde oğlanların oyununa katılırdım. **Onlar da çocuktu, ben de... Ama onlar özgürdü, ben değil!...**

Cici kızlar(!) o zamanlar pek sokakta oynamazlardı. Ancak anneler tanışıyorlarsa, o zaman kızlarını birbirinin evine oyun oynamaya yollarlardı.

Kuytu köşeler seçilirdi genelde evcilik oyunu için. Masa altları... Apartmanın merdiven altı gibi...

Ve anneler, sık sık kontrol ederdi biz kızları n'apıyor diye. Uslu uslu oynuyor muyduk?! Cici cici konuşuyor muyduk?! Yoksa, pis pis laflar edip, kaka kaka şeylerden mi bahsediyorduk?!

"Kaka şeyler" neydi ki?.. Mesela bir gün babaannem, komşusunun kızı için "Semra gebeymiş" demişti anneme. Günlerce düşünmüştüm Semra ablaya n'olduğunu. Çünkü gebeydi. Ama "**gebe**" neydi?..

Babaannemin kiracısı Nuran ablaya, anlamını bilmediğim bu haberi verirken, annem "Yine ne konuşuyorsunuz bakiim öyle fısır fısır?" diye bize kulak misafiri olduğunu belli etmiş ve ben "gebe" lafını edince de "Ner'den öğrendin sen bu pis lafı bakiim. Senin gibi küçük bir kız böyle şeyler konuşur mu hiç?" diye beni hafif tertip azarlamıştı.

Aslında, çaktırmadan, acaba gebe lafını Nu-

ran abla mı öğretti diye, biraz da ona bozulmuştu belli ki. Oysa Nuran abla masum(!) du. Ben gebe'yi babaannemden duymuştum.

Yıllar sonra ise, gebe kalmaktan daima nefret edip, çocuk aldırdığım için, bana yine kızacaktı annem.

Küçükken "**gebe lafı etmem**" yasaktı. Büyüyünce de "**gebe kalmak istemeyişim**" kabahatti. Annemi "anneanne" yapmalıydım. Annemle babamın "elleri-ayakları" tutarken, onlara torun vermeliydim. Onlar da torun bakmalıydılar.

Çocuk isteyen onlardı, onların istediği çocuğu doğuracak olan bendim. Onlar torun sahibi olurlarsa mutlu olacaklardı, bense gebe kalmak fikrinden bile hoşlanmıyordum.

Gebe kalmama kararımı uygulamak isteyişimde hep zorluk çektim. Anne olmak istemeyişim konusunda, özgürlüğümü kısıtlamak istedi annemle babam. Tabii manevi baskı şeklinde oldu bu. Onlar da üzüldü, ben de.

Sonuç olarak, "gebe"nin anlamını çok yıllar sonra öğrenebildim. Kazık gibi bir kız olduktan sonra yani! Sadece bu kadar mı? Oğlan çocuklar sokakta birbirlerine değişik değişik **el hareketleri** yapıyorlardı. Balkondan onları seyrederken binbir zorlukla öğrenip, uyguladığım el hareketini birkaç kez kendi kendime yapmıştım.

Evet, oluyordu. Ben de yapabiliyordum. Baş parmağımı, işaret parmağımla orta parmağımın arasına sokup, elimi de yumruk yaptım mı, pekala oluyordu.

Sevinçle anneme koşup gösterdim elimi. Küçük yumruğumu anneme uzatıp "Baaaak" diye... Yerinden fırlayıp, üstüme doğru yürüdü an-

nem "Kimden öğrendin sen bu terbiyesiz şeyi?" diyerek.

"**Gebe**" pis laftı. Bu "**el hareketi**" terbiyesiz şeydi. İyi peki de, neden pisti ve terbiyesizdi, bana bunu anlatan yoktu!

Sonra ilkokuldayken, sağ elimi yumruk yapıp, sol avucumun içinden karşıya doğru kaydırıp, şaaak diye ses çıkarmayı öğrenmiştim erkek arkadaşlarımdan.

Eve gelince kendi kendime "şaaak şaaak" diye bu hareketi, anlamını bilmeden yapıp dururken, yine annem koştu geldi "okulda bunları mı öğretiyorlar size? Hangi terbiyesiz çocuktan öğrendin bu pis hareketi? Öğretmeninle gidip konuşacağım" demişti bana.

Eyvah yine n'apmıştım?!.. Üstelik öğretmenime söyleyecekti annem. N'olur bana da söyleseydi ya neyin n'olduğunu.

Oysa yıllar geçecek ve ben sanatçı olacaktım. Ve ilk önce Gülriz Sururi-Engin Cezzar tiyatrosunda başrolünü oynadığım "**HAIR – Saç**" müzikalinde, sonraki yıllardaysa "**EVİTA**" müzikalinde başrol oynarken, annemin "**pis hareket**" diye küçükken beni azarladığı şeyi sahnede rol gereği "şaaak şaaak" diye onca kalabalık seyirciye yapacaktım.

Küçük bir kızken yaptım diye azar işittiğim bir hareket, yıllar sonra bana alkış getirecekti. Annemin kızıp azarladığı şeye, binlerce seyirci her gece kahkahalarla gülecek ve beni çılgınca alkışlayacaktı. Hay Allah, ne işti!

Keşke anlatsaydı annem bana gebe ne demek... Baş parmağın işaret ve orta parmağın arasına sokulması nedir... Sağ eli yumruk yapıp,

sol avuç içinden karşıya doğru şaaak diye kaydırmak ne demektir...

Belki ilk bakışta bir anne için pek kolay değildi bazı şeyleri anlatabilmek, ama mutlaka bir yolu vardı anlatıp, doğruyu öğretmenin...

İlkokulda "Tarlalarda altın başaklar... Müjdeliyor yarını..." diye bir şarkı öğretmişti müzik hocamız. Oğlanlar bu şarkıyı" Tarlalarda altın **taşaklar...**" şeklinde söylüyor ve kıkır kıkır gülüşüp, kikirdeşiyorlardı.

Bana da hoş ve komik gelmişti şarkıyı böyle söylemek. Okul dönüşü bir gün evde akşamüstü kahvaltımı yaparken, bu şarkıyı anlamını bilmediğim şekilde ve de avaz avaz ,"başak" yerine "taşak" diye söylüyordum ki, anneannem bir yandan, annem diğer yandan geliverdiler yanıma. Bir anda Viyana gibi kuşatılmıştım. Eyvah yine n'apmıştım?

"Sen ne söylüyorsun bakiim? Bir daha böyle terbiyesiz şeyler söylediğini duymayayım. Ah anne ah, okulda terbiyesi bozuluyor bu çocuğun." diye anneanneme dert yanmıştı annem.

"**Terbiyesiz ve pis laf**" kültürüm bayağı gelişmişti de bir de bunların ne demek olduklarını bilebilseydim pek mutlu olacaktım.

Oğlan çocuklarla kapalı-tıkalı yerlerde oyun oynama özgürlüğüm de yoktu. Onlarla başbaşa kalmak ayıptı. Hele "**doktorculuk**" oynayalım diyen olursa, hemen oradan uzaklaşacak ve gelip o pis teklifi(!) yapan "pis" çocuğu annemlere söyleyecektim.

Daha doğrusu, ispiyon edecektim! Onlar da, kim pis, kim temiz(!) karar verip, duruma göre oyun oynayacağım arkadaşlarımı seçecek-

lerdi!

Oysa annemle babam ve de onların arkadaşları, sık sık tavla oynarlardı ve ben bu oyundan nefret ederdim. Ama annemlerin bu oyunu oynamalarına engel olma gücüne sahip değildim. Yani onlar benden güçlüydüler ve güçlüler daha özgürdüler!

Neyse gelelim yine benim oyunlara. Genelde oğlan çocuklarla oynamaktan hoşlanırdım. "**Korsancılık**" oynardık. İnşaat tahtalarının aralarına girerdik. Korsanlar beni esir alırlardı. Bana sarılıp, ellerimi, kollarımı tutmaları çok hoşuma giderdi. Onlara direnirdim. Ben direndikçe onlar dayatırlardı. Heyecanlanırdım.

"**Doktorculuk**" da oynadım sonunda. Bu oyunu oynama özgürlüğüm elimden alınmıştı ama, ben yine de oynamıştım. Yasak olan şeyler insanı hep çeker. İnsan hangi yaşta olursa olsun "**yasak olan şeyler**"e karşı gizli bir istek duyar yüreğinin bir köşesinde.

Mahalledeki oğlanın teki doktor, ben de hasta olduğumda, tahta ambalaj kutularının içinde oluşturduğumuz muayenehanede beni yakından muayene etmek istedi.

Ben "Boğazım ağrıyor doktor bey" diyordum. Oğlan da "Tamam bayan. Bakalım neyiniz var" deyip eteğimi yukarı kaldırmaya uğraşıyordu.

Hemen annemin tembihleri geldi aklıma. Bu oyun bana yasaktı, ama benim hoşuma gitmişti. Sonuna kadar bu oyunu oynamak istiyordum ama annem duyarsa diye de korkuyordum.

Doktor rolündeki oğlan sonunda eteğimi taaa yukarı kadar kaldırdı. Donum çıkmıştı orta-

ya. Kulaklarım yanıyordu. Bituhaf olmuştum.

Oğlan donumu indirmeye kalkınca, hastabakıcı rolünü oynayan mahalledeki kızlardan biri oyunbozanlık edip "Annene söyleyeceğim seni" diye bana bir tehdit savurmuştu. Ben de hemen uzandığım yerden kalkmış, eteğimi örtüp, tahta ambalajdan oluşan muayenehaneden dışarı atmıştım kendimi.

Kimbilir... Belki de o kız benim yerime "hasta" rolünde olmayı istiyordu. Oğlan, oyun içindeki rol dağıtımında hasta rolünü bana verdiği için belki kız beni kıskanmıştı. Belki oğlan onun eteğini kaldırsın diye içi gitmişti. Kimbilir...

Yıllar sonra, beraber olduğum erkekleri kıskanıp, türlü dümenler çevirip, entrikalar yaratan kancık kadınlara rastladım. Benim yerimde olmayı isteyen kadınlara... Kocamı ya da sevgililerimi benden çalmaya çalışan kadınlara... İşte burada da birinin özgürlüğünün başladığı yerde diğerinin özgürlüğü bitiyor.

İnsanlar okudukları derslerde de özgür değiller. Düşünüyorum da... Onyüzbin çeşit, faydalı, faydasız dersi çalışıp, ezberleyip, iyi not alıp, sınıf geçmek zorundaydık.

Alpaslan'ın, 1071 de, bir Cuma günü, atının kuyruğunu bağlayıp, Malazgirt seferine doğru yola çıkmasını bilmekle yükümlü tutuluyorduk. So what yani?!

Sonra, 1711 Purut Antlaşması'nın, okul sonrası yıllarımızda bize ne faydası vardı Allahaşkınıza?.. Sonracığıma, elalemin ülkesinde hangi sebze ve meyvaların yetiştirildiğini bilerek mi karın doyuruyorduk?!

Ama Kimya'nın hakkını Kimya'ya vermek lazım! Elementleri hâlâ hatırlıyor olmam, "bilmece çözmekte" epey işime yarıyor!!.. FE Demir, CA Kalsiyum, Nİ Nikel, SE Selenyum, TC Teknesyum ve diğer pek çoğu... Bazılarının adları da pek bir komiktir hani.

Komiktir ama doğru buldunuz mu da bilmeceyi çorap gibi sökersiniz. Rutin'den aklıma gelir, Rutenyum (RU)... Sezen'den yola çıkıp hatırlarım, Sezyum (CS)... Kripton'u hatırlamak için Superman filmleri yeterli oluyor (KR)... Tantal; şişko hantal birini görünce aklıma geliveriyor (TA)... Daha ne elementler var, Aktinyum (AC), Mendelevyum (MD), Osmiyum (OS), sonra Civa var, **kendimi** düşünüp elementi hatırlıyorum(HG).

Valla bilmece çözmeye meraklı olanlarınız varsa bunları bir kenara not edin, işinize yarar. Vay be kimya kültürüm acayipmiş! Ay, şarkıcı mıyım, yoksa kimyager miyim neyim?!

Fen derslerinden nefret ettiğim, edebiyata aşık olduğum halde, fizik denklemleri, matematik problemleri ile boğuşuyordum.

Özgürce ders seçip, yeteneğimiz doğrultusunda ki derslere girip, ilerki yıllarımızda bu bilgilerden yararlanabilme şansımız yoktu.

Ben, edebiyat derslerine, müziğe eğilmek isterdim ama, nefret ede ede, şiir ezberleyen bir maymun gibi, formülleri, denklemleri ezberleyip sınıf geçmeye çabaladım.

Sadece ben mi böyleydim? Hayır. Ayşe vardı bizim sınıfta. Harika bale yapardı, özel derslere giderdi ama okuldaki onyüzbin ders yüzünden fazla zaman ayıramazdı baleye. Sınıfta kal-

madan bitirdi o da koleji, benim gibi.

Ama Ayşe meslek seçiminde özgür olamadı. Baleyi bıraktı. Ailesi istedi diye üniversiteye girdi, benim gibi. Sonra üniversiteyi bıraktı, benim gibi. Ve evlendi. Bale ve balerin olmak Ayşe'nin aklından hiç çıkmadı. Pasta yaparken kaşığı çanağın içinde döndürürken, sahnede beyaz tütüsünü giymiş, parlak saten puantlarının üzerinde dönüp durduğunu düşledi Ayşe. Bale gösterilerini izlerken hep gözleri doldu Ayşe'nin.

Ben şanslıydım. Sanatçı olmayı hep düşlerdim. Düşlerim gerçekleşti. Ama bu düşümü gerçekleştirene kadar annemle acayip savaştım. Evi değil sahneyi seçtim.

Demek değil ki ev yaşamından hoşlanmıyorum. Aksine, evime taparım. Evim benim mabedimdir. Ama, bir elli yedi olan boyum, sahnede ve kamera karşısında devleşir. Sahnede mutluluğum artar. İçim sevinç dolar. Enerjim çoğalır. Etrafıma, seyircime pozitif enerji yayarım. Ve bu konudaki özgürlüğümü elden bırakmamış olmamla da gurur duyarım.

Şimdilerde öğrenciler kolay kolay istedikleri okullara giremiyorlar. Üstelik ekonomik yük çok fazla. Velilerin ceplerinde yangın var. Keseler özgür değil.

Öğretim sistemiyse alabildiğince özgür! Bugün sınıf geçme sistemi böyle, yarınsa şöyle. Bakıyorsunuz bu yıl okutulan kitaplar diğer öğretim yılında değişivermiş! Okul fiyatları almış başını gidiyor! İşte bu **başıboş özgürlüğe** artık son verilsin. Sahi... Gerçek özgürlük hani?... Nerede?

İNSANLAR ÖZGÜRDÜR AMA KİMİLERİ DAHA ÖZGÜR!..

EVİMİZİN karşı köşesindeki bahçeli evde iki kız kardeş otururdu. Babaları o üç katlı evin sahibiydi. Küçük kız benden büyüktü ama biz onunla iyi arkadaştık.

Çok güzel bir yüzü vardı kızın. Hele gözleri... Liz Taylor'un gözlerine ve Liz'in küçüklüğüne benziyordu. Annemler kızardı bu güzel kızla arkadaş olmama. "Konuşmayacaksın onunla" derlerdi. "Eve çağırma" derlerdi. Onun evine de yollamazlardı. Onunla arkadaş olma özgürlüğüm kısıtlanmıştı.

Ama bir "neden" söylemezlerdi hiç. Neden onunla konuşmamam gerektiğini bir türlü anlayamıyordum. Çünkü kız çok iyi bir kızdı. Arkadaşlığı iyiydi. Geçimliydi. İnatla konuşurdum kızla.

Bir gün, annemin çay davetinde, mahallede ki kadınların o kızın ailesi hakkında konuştuklarını duydum. Konuşulanlara kulak kabarttım. Kadınların hepsi el birliği etmişçesine kendi kızlarının o kızla arkadaş olmasını istemiyorlardı.

Meğer kızın ablası, ünlü ve de evli bir politikacı ile "**metres**" yaşıyormuş. İyi ediyormuş da,

ne ediyormuş anlayamamıştım, "metre" ne demekti? Ya da metres mi işte her neyse ondan!... Metres yaşadığı o ünlü politikacının adını, babamın mutlaka her gece dinlediği radyo haberlerinden sık sık duyuyordum.

Düşünmeye başlamıştım küçük kafamla, acaba o kızın ablası, bu adı her gece radyoda söylenen adamla n'apıyor diye. Metres'ler n'aparlardı acaba?

Kızın ablası " o şeyden", yani "metres" olduğu için, ben ve mahallenin bütün kızları, onunla arkadaş olma özgürlüğüne sahip değildik. Metres'in anlamını bilmiyordum ama, ablası her ne yapıyorduysa, küçük kız kardeş de onunla birlikte suçlanıyordu. Ne haksızlık!..

Oysa şimdi, evli insanlarla, yıllardır evlilik dışı yaşayan kadın dolu etraf. Hem de her meslekten... Ev kadınından sanatçısına, aydınından politikacısına... Üstelik -genellikle- saygınlıklarından da bir şey kaybetmiyorlar. Hatta, evlilik dışı çocuk doğurmak neredeyse moda! Kimse onlara şu-bu demiyor.

Bu sadece sanatçı ya da sosyete kesimi için değil, orta sınıf ve daha altı için de geçerli. Sayın Semra Özal'ın önayak olduğu "toplu nikahlar" bunun açık-seçik kanıtı. Bir yığın çoluk-çocuk sahibi kadın, birlikte oturdukları adamlarla, yıllar sonra Semra'nım sayesinde evlendiler. Yani, "metreslikten aile kadınlığına"(!) terfi ettiler.

Yahu isteyen evlenip boyunduruk altına girer, isteyen evlenmeden paşa-paşa oturur, kime ne yani! Milletin işi gücü yok. Yok efendim, o bununla metres oturuyormuş da, bu da şununla ş'apıyormuş! Yahu, size ne be kardeşim. İste-

yen istediği gibi yaşar. Demokrasi yok mu? Demokrasi özgürlükçü rejim değil mi?

Ben, yıllarca, ailem tarafından görüşme özgürlüğüm alınan o güzel kızla arkadaşlığımı sürdürme savaşı verdim. Ta ki biz o evden taşınıp, başka bir semtte babamın aldığı yeni evimize taşınana kadar...

Yıllar sonra, o kıza Avustralya'nın Melbourne kentinde rastladım. Evlenmişti. Türk olan kocasının iyi bir görevi vardı. Anne olmuştu. Mutluydu. Sosyal durumu yüksekti. Ve yine güzeldi. Ürke-çekine bana "Füsun" deyip, o Liz Taylor gözleri ile bana gülümseyerek bakışını hâlâ hatırlıyorum.

Kucaklaştık. Onu kocam Attila Özdemiroğlu ile tanıştırırken "Çocukluğumdaki en yakın arkadaşım" diye takdim etmiştim. Artık ünlü biri olmama rağmen ona gösterdiğim sıcak ilgi onu hem rahatlatmış, hem de mutlu etmişti. Bunu o güzel gözlerinde hissetmiştim.

Küçük bir kızken, onun gıyabında, kocca kocca insanların yaptıkları haksızlığı hatırlayıp, onlar adına utandım. Ama, yıllarca o kızla arkadaşlığımı sürdürme özgürlüğümü elden bırakmamış olduğuma da çok sevindim.

Bu kızın ablasının dedikodusunu yapanların kızlarının, son yıllardaki durumunu düşündüm o an. Haberleri geliyordu. Pek parlak durumda değillerdi. En azından, boş yere suçladıkları kız, artık büyümüştü ve hepsine on kafa basar duruma gelmişti. İçimden o kız adına gizli bir sevinç duydum.

Yine bir komşu kadın vardı. Babaannemin komşusu. Dul'muş. Her ne demekse!!.. Sevgilisi

varmış. Onunla buluşurmuş. Sevgiliyi anlamıştım da, **dul** da neyin nesiydi? Bir anlam verememiştim.

Sevgili lafı bana taa küçücük bir kızken bile pek hoş gelirdi. Sevgili olmak güzeldi herhalde. Sevgilisi olmak da güzel olmalıydı.

Ama "dul" olmak neydi? Acaba güzel miydi? Ama güzel olsa, babaannem, anneannem, annem ve komşu kadınlar, o dul kadını ayıplayıp durmazlardı. Demek dul olmak kötü bir şeydi.

Tabii o zamanlar bilemezdim ilerki yıllarda "dul" olacağımı. Annem, babaannem ve anneannem de bilemezlerdi biricik kızlarının, torunlarının dul kalacağını. Hem de iki kez dul. "Dul kare" yani!..

Aslında şu "dul" kelimesi, Türkiye'de yanlış anlaşılıyor. Daha doğrusu, yanlış kullanılıyor. Dul, boşanmış kadın değil, kocası ölmüş kadına deniyor. Ama herkesin dul'u kullanış şekli bana çok gırgır geliyor. Onun için de, iki tane aslan gibi halen yaşayan iki kocadan boşandığım halde, ben de kendimi toplumun çağrışı ile çağırıp, kendimden "dul" diye bahsettim.

Toplum her nedense dul'lara özgürlüğü kısıtlar. Dul'ların her davranışı göze batar. Dul, neşeli olunca, hafife çıkar adı. Sevgilisi olsa, onunla gezse tozsa, orospu etiketi yapıştırılır dul'a!.. Hele evli bir sevgilisi varsa o dul'un orospuluğu katmerlenir. Yuva yıkıcı kötü kadın damgası da yer bir güzel!..

Ben iki kez evlenip boşandım ama çok şükür dulluğum beni hiç rahatsız etmedi. Özgürlüğümü de hiç kısıtlamadım üstüne üstlük. Etra-

fın ne diyeceği beni hiç ilgilendirmedi. Zaten benim yaşantımdan etrafa ne?..

Annem için "**etraf**" her zaman çok önemlidir. Bu konuda anlaşamayız. Ona göre herkesler, komşular, civardakiler şayet o anda yüksek sesle konuşuluyorsa- bizi dinliyorlardır ya da ille de duyuyorlardır. Sanki hiç kimsenin evde işleri güçleri yokmuş gibi... "Aman" der, annem "Yavaş konuşun komşular duyar. Sonra kavga ediyoruz sanırlar."

Annem böyle söyledikçe gözümün önünde hep aynı görüntü canlanır: Üst kattaki komşular ailece yere yatıp, kulaklarını yere yapıştırmışlar, acaba aşağıda neler oluyor diye dinleyip, sonra oturup ailece "ne olduğuna" karar veriyorlar. Ve bu karar üzerine bizim aile fertlerini ve de fertler arasındaki ilişkiyi yargılıyorlar!!

Tabii benim gözümde canlanan diğer görüntüye göre, alt kattaki komşuların işi daha zor! E kolay mı, alt kattan, yukarıda acaba ne olduğunu anlayacaklar!

Alt kattakiler bizim evde neden yüksek sesle konuşulduğunu anlayabilmek için masaların üzerine önce bir tabure yerleştiriyorlar. Derken taburenin üzerine çıkacak gönüllü seçiliyor. Seçilen alt komşu fertlerinden biri, eline bir cam bardak alarak ve de büyük bir itina ile önce masanın, sonra da taburenin üstüne çıkıp elindeki bardakla birlikte tavana uzanıyor ve bizim evde neler konuşulduğunu dinlemeye çalışıyor!! Ve duyduklarını kendi ailesine aktarıyor!!..

İşte, annem "Aman yavaş sesle konuşun. Sonra komşular kavga var sanır" dedikçe yukarıda yazdığım gırgır hayali görüntü aklıma gelir.

İçin için gülerim. Ama bir yandan da sıkılır, biraz da huzursuz olurum. Annemin, insanın konuşma biçimini kendi isteği doğrultusunda kısıtlamaya kalkışmasına bir anlam veremem.

İnsanın kendi evinde istediği gibi konuşma özgürlüğü vardır. İnsanların kimi yüksek sesle konuşurlar, hatta kimi kavga eder gibi bağıra çağıra konuşur, adeta kendini kaybeder. Tabii ki çevrede oturanları rahatsız etmeye kimsenin hakkı yoktur ama insanın kendisini sıkarak, kendine has konuşma şeklini değiştirmeye mecbur bırakılması, inanılmaz bir kısıtlamadır.

Konuşmalara özgürlük be anneciğim. Bırak şu "**etraf ne der**" meselesini. Rahat ol. Göreceksin hayat daha kolaylaşacak. Ne sen üzüleceksin, ne de yanındakiler...

Zaten toplumun koyduğu bazı kurallara uyarak, bazı kişisel özgürlüklerimizden vazgeçmek zorunda kalmıyor muyuz?.. Bu kısıtlamaların sıkıcı bedelleri yetmez mi?

İnsanlar, yine insanların demokratik rejim sayesinde elde ettiği birtakım özgürlüklerine kısıtlamalar getirir. Rejimin onlara sağladığı özgürlüğü, yine kendileri baltalayıp, böylece hem kendilerine, hem de başkalarına hayatı zindan ederler.

Kendi evlidir, başkasıyla buluşur. Gezer. Tozar. Yatar-kalkar. Ama... Başkası yapınca tü-kaka olur.

Kendi kocca kıçı, kocca göbeği ile minileri giyer. Kocca düşük memelerini ortaya çıkaran giysiler giyer. Kendini pek beğenir de, başkası giyince onun arkasından "teşhirci" diye laf eder.

Kendi zurna gibi içer, yerlerde sürünür, va-

tan-millet kurtarır da, başkaları içince "aman bırak o sarhoşu" deyiverir.

Kendi vergi kaçırır, kara para içinde yüzer, devletin bankalarını soyar, ondan sonra kalkar sigortalının birazcık olsun nefes alabilmesini sağlayacak haklarını kısıtlar, ya da emeklinin haklarını verene kadar onların maaş kuyruklarında ölümlerine neden olur.

Kendi politik yönden halkına bir hizmet veremez, çevreyi çıkarları uğruna talan edenlere, "**bir avuç oy**" uğruna göz yumup, çöp ve pislikten bok içinde yaşayan diğer oy verenlerinin anasını belleyip dururken, hem kel hem fodul misali kendinden başka herkesi suçlar!

Kendi, sanatsal faaliyetlerin açılışlarında, galalarında boy gösterip, bol keseden sanat ve sanatçı yanlısı laflar sallar, ondan sonra konser salonlarını, tiyatro çadırlarını yıkmaya kalkışır!

Kendi halkı aç-açıktır da, o gider kendinden başka kimseye faydası olmayacak şeylere sırf gösteriş uğruna milyarlar-trilyonlar harcar!

Milletin anası ağlar da onlar ağlayanların gözlerinin bebeklerinin taaa ortasına baka baka, "Milletimiz memnun. Gözleri gülüyor" diyerek, böylece gülme ile ağlamayı karıştırdığını ispatlar!

Kendi yılın bilmem kaç ayını en lüks tatillerde geçirirken, kırk yılın başında zorlanarak biriktirdiği üç kuruşla "taksitli" tatil yapanlara bakıp "iç turizm atakta, halkın gelir düzeyi yerinde. Bakın nasıl da tatil yapıyorlar. Hanimiş benim halkım." derler!

Kendileri eğitimi zorlaştırıp, zırt-pırt kitapları değiştirip, neredeyse iş hanı, yalı alınabile-

cek taksitleri ana-babaların burnuna dayayıp, "bağış" ayağına yatarak ekstra paracıkları velilerden lüpleyenlere gereken cezayı vermeyip, öğrenimi iyice çıkmaza sokanlar, ondan sonra kalkıp "Okuru yazarı az olan millet gelişemez." derler!

Kendi yaşını saklar, ondan sonra kendinden daha genç olan ya da daha genç gösterenleri kıskanıp onların yaşına beş-on ekleyip "Ay şekerim artık yaşlandı. Ben çocukken o vardı." diye kompleksini kusar!

Kendi zevksiz giyimsizliğine-kuşamsızlığına bakmaz da gider onun-bunun giyimini-kuşamını tenkit eder. Kendi "**Rüküşler Kraliçesidir**" de üç-beş kuruş para karşılığı yazdırdığı methiyeler ve gayri estetik pozlar verip çektirdiği resimlerle kendilerini "en şık" ilan ediverirler! Böylece de "kendi kendine gelin güvey olma" atasözünü doğrularlar!

Kendi "Kifayetsiz muhteristir" ama o "yapamadığı – sunamadığı – oynayamadığı-söyleyemediği" işinde, en iyi olduğunu sanıp, kendini dev aynasında görmeye devam eder. Bunlar "iyi eğlenceliktirler." İnsanları sıkıntılı anlarında kendilerinden bahsettirerek epey güldürürler.

Bu liste, işte böylece uzayıp giden tren yolları misali, uzayıp gider.

İnsanlar eşittir ama bazıları daha fazla... İnsanların kimi özgürdür ama kimileri daha çok...

NİYE SİZ ÇAPKINSINIZ DA BİZ OROSPUYUZ?..

BELKİ aslında "**Kelebekler Özgürdür**" ama bu benim baş rolünü Hadi ile (Çaman) oynadığım nefis bir tiyatro oyunuydu. Nereden aklıma geldi şimdi bilmem. Herhalde "özgürlük" kelimesi bana bu oyunun adını çağrıştırdı.

Aslında kelebekler nasıl özgür oluyorlar ki? O korkunç koleksiyoncuların acımasız ellerinden kurtulamayıp, o rengarenk güzelim bedencikleri, çerçevelerin içine dizilmiyor mu sıra sıra? Bu mu kelebeklerin özgürlüğü?

Ormanlar kralı aslan bile özgür değil. Hani o masallarda, çizgi filmlerde, ormandaki tüm hayvanları hatta hain-kalpsiz avcıları bile korkudan tir-tir titreten aslan, hayvanat bahçelerindeki demir parmaklıkların ardına "seyredilsinler" diye hapsedilmiyorlar mı?

Zavallı Ormanlar Kralı... Hele bizim İstanbul Gülhane Parkı'ndaki hayvancıklar... Özgür olamadıkları gibi en berbat şartlar altında yaşamaya mahkum edilmiş durumdalar. Eeee, İstanbul'da doğru düzgün ne kaldı ki hayvanat bahçesi düzgün olsun. Hayvanlar da özgür değiller, insanlar da... İstanbul artık açık bir hapishane gibi! İnsanlar da hayvanlar da bu bakımsız açık

hava hapishanesinde pislik, düzensizlik, keşmekeş içinde yaşamaya mahkum! İstanbul'umu bu hale getirenler utansınlar.

Efendim bir zamanlar "evli" kadınların çalışmak için kocalarından "izin" alma mecburiyetleri vardı. Yani çalışma özgürlüğümüz kısıtlıydı. Ben müzikli bir programda çalışabilmek için kocam Tunç Başaran'ın yazılı imzalı iznini almıştım. Emniyet'ten istiyorlardı.

Küçük bir kızken babamın öğretmenime yazıp imzaladığı "**mazeret tezkeresi**" örneği, genç bir kadınken de kocam benim çalışabilmem için "**izin tezkeresi**" imzalamıştı. Bu ne işti?! Geçenlerde gazetede okudum. Bu, kadını aşağılayan olaya son vermek üzere Meclis'te görüşmeler yapılıyormuş. Umarım Resmi Gazete'de yayınlanıp yürürlüğe girmiştir.

Üniversite bitirmiş kolejli arkadaşlarım var. Bunların da bir kısmı çalışmak istemeyip tüketici kadın olmayı yeğliyorlar. Çalışmak istemeyişlerine de yok çocuk, yok şu, yok bu diye kılıflar uyduruyorlar. Bunlar kendi özgürlüklerini kendi elleriyle teslim etmiş kadınlar oluyorlar.

Bir de kendileri çalışmak isteyip de kocaları izin vermeyenler var. Bu kocaların işlerine gelmiyor karılarını çalıştırmak. Karılarının evde işe gömülüp, çocuklarla boğuşarak eve tıkılmaları daha çok işlerine geliyor. Niye? Karıları eve hapsolsun ki kendileri daha rahat gezip-tozabilsinler diye. Bir de yıllar sonra da olsa ya kendileri çalışmaya karar vermiş ya da kocalarından geç de olsa izin alabilmiş kahramanlar var. Yani "**tüketicilikten**" "**üreticiliğe**" terfi etmiş olanlar....

Beyler, bizler de çalışma özgürlüğü istiyoruz. Çalışıp kazanmak, kazanıp üretmek istiyoruz. Aciz değiliz ki. Farkında mısınız, genelde hepiniz ufak ufak hırçınlıklar, huysuzluklar yapıyorsunuz. Neden böyle olduğunuzu hiç düşündünüz mü?.. Söyleyeyim mi?..Kızmaca yok ama: **"Kadınların artık pek çok konuda sizden üstün ve başarılı olduğunu fark ettiniz de onun şaşkınlığını, huzursuzluğunu ve hırçınlığını yaşıyorsunuz."**

Çalışmak, insanda güven duygusu uyandırır. Sanıyorum bizlerin kendimize güvenen kadınlar olmamız pek işinize gelmiyor. "En bilen" hatta "tek bilen" miş gibi olmak sizi rahatlatıyor. Bizim her şeye "evet" demeyen kadınlar olmamız sizleri sinirlendiriyor. Sakin olmaya ve bir şeyleri artık kabul etmeye çalışsanız diyorum... İnanın o zaman daha rahat hissedeceksiniz. Yok "olmaz" diyorsanız o zaman seçim sizin, siz kendiniz seçin.

Üniversitedeyken, bir yandan da Erol Pekcan orkestrasında caz şarkıları söyleyip, babamın verdiği harçlığı çoğaltıyordum. İlk paramı elime aldığımda dünyalar benim olmuştu. Kendimi inanılmaz güçlü hissetmiştim. Çalışmak ayıp değil. Asıl ayıp olan, çalışmadan asalak bir tüketici gibi yaşamak ve üretilenleri hazırcı gibi öğütmek.

Çalışıyor olmak, insana güç veriyor. Çeşit çeşit insan içinde olmak, insanı daha bir diri tutuyor. Daha kişilikli oluyor insan. "Çalışan demir paslanmaz" diyen atasözü boşa söylenmemiş.

Beyler, sizler iş yerlerinizde çalışırken çeşit

çeşit insanla karşılaşıyorsunuz. Karşı cinsten bir yığın insanla tanışıyorsunuz, birlikte çalışıyorsunuz. Onlara hoş görüneceğiz diye, giyiminize özen gösteriyorsunuz. Kilolarınıza dikkat ediyorsunuz, ya da en azından dikkat etmeniz gerektiğini düşünüyorsunuz.

"**Şişman kadınlara**" bir bakın bakalım. Çoğu çalışmayan "**ev kadınları.**" Ve o fazla kilolar, bu kadınları kompleksli kadınlar haline getiriyor. Aşırı sinir ve tatminsizlik onların metabolizmalarını bozuyor. "Çalışan" çok şişman kadına **çok** rastladığınızı söyleyebilir misiniz? Hayır değil mi?

"**Ekonomik özgürlüğü**" olan kadınların, sizleri daha çabuk terkedebileceğini düşünüyorsunuz için için. Belki haklısınız. Ama mutsuz olduğu için, sizden hoşnut olmadığı ve sizin verdiğiniz yaşamdan zevk almadığı için sizi terk edebiliyorsa karılarınız, bundan mutluluk duyun. Neden mi?

"**Yarım yamalak mutluluklar**" yaşanacağına, her iki taraf da "**Yeni mutluluklar**" yaşayabilsin diye... Geç kalınmadan... Keller ortaya çıkmadan... Kırışıklar çoğalmadan... Aklar sıklaşmadan... İşte nedenler.

Anne, arkadaşlarım boşandıkça "sevindiğimi" söylüyorsun bana. Ve de "neden sevindiğimi" anlayamadığını ekliyorsun. Anne, arkadaşlarımı sevdiğim için... Onların iyiliğini istediğim için... Ve anne, en önemlisi, yukarıda yazdığım nedenlerden dolayı seviniyorum onlar boşandıkça. Bilmem anlayabiliyor musun beni?

Kadın olmaktan dolayı mutluyum. Kadınca duyguları yaşamak bana haz veriyor. Çocuklu-

ğumdan beri bedenimle barışığımdır. Çocuk vücudumun gelişmesini dikkatle izlemişimdir hep. Ve her gelişme bende yeni bir mutluluk oluşturmuştur.

Göğüslerimin sızlaması, sonra yavaş yavaş büyümesi... Regl oluşum... İlkokul üçten dörde geçtiğim yıldı. Önce korkmuş, sonra sevinmeye başlamıştım. Anne sen de benim o yaşta regl olacağımı beklemediğinden, paniklemiştin.

Bugün gibi hatırlarım, sıkı sıkı tembih etmiştin bana hemen "Kimselere sakın söyliyeyim deme" diye... Keşke ondan önce "onun" ne olduğunu anlatsaydın bana. Zaten ben panikteydim. Sen bir de sakın kimseye söyleme deyince büsbütün paniklemiştim yine n'aptım diye. Allahtan "bütün kadınların da" bundan olduğunu söylemeyi akıl etmiştin de korkum biraz azalmıştı.

Sonra koltuk altımda, oramda, bacaklarım da yavaş yavaş tüyler çoğalmaya başlamıştı. Küçük vücudum geliştikçe aynada kendimi daha bir dikkatle seyreder olmuştum. Belim incecikti. Yollarda laf atmaya başlamışlardı sutyensiz, küçük göğüslerime. Utanır, göğüslerimi saklamak için eğik yürürdüm.

Beni tek sinir eden şey, bacağımdaki tüylerdi. Çok olduğundan dikkati çekiyorlardı ama annem yasaklamıştı bacağımdaki kılları almamı. Küçük kızların bacaklarındaki kılları almaları da ne demekti?! "**Kıl alma**" özgürlüğüm de yoktu anlayacağınız. Oysa kolej orta'daydım. Ama annem tarafından hâlâ küçük çocuk muamelesi görüyordum.

Bir gün... O zamanlar "yettiii canımaa.." şarkısı henüz icat edilmemişti ama, ben ya Allah--

bismillah, yetti canıma deyip kendimi evimizin banyosuna kitleyiverdim. Veee... vurdum jileti... vurdum... vurdum... vurdum... Cinayet filmi falan anlattığımı sanmayın ama ben büyük bir nefretle, annemin yasaklarına rağmen, vurdum jileti bacağımı kaplayan o hain kıllara!

Oh be, kurtulmuştum işte o herkesin "çok muntazam" olduğunu söylediği bacaklarımı kaplayan kıllardan.

Ortalıktan uzun süre yok olunca, annem huylanmıştı. Çocukları öyle uzun süre yalnız bırakmaya gelmezdi, çünkü neme lâzımdı, muzır bir şeyler yapabilirdi!! Annem evi dolaşmış, hiç bir yerde beni bulamayınca, banyo kapısına dayanmıştı. İşte "haçlı seferleri" başlamıştı!

Kapı güm-güm vuruluyordu. Ben elimde jilet kalakalmıştım. Oysa daha bir-kaç rötuş yapmak istiyordum. Annem "N'apıyorsun öyle içeride? Çabuk aç bakiim şu kapıyı" diye kapıya vuruyordu. O anda panikleyip sağ bacağımın arka kısmını kestim. Oluk gibi kan akıyordu. Bugün bile hâlâ bacağımda izini taşırım o ilk kıl alma savaşımın. Bir kahramanlık nişanı gibi taşırım âdeta.

Sonra, kaymak gibi olmuş bacağım kan revan içinde banyodan dışarı çıkmış, "**kıllarımın özgürlüğü uğruna**" annemden de bir alay azar işitmiştim.

Ne iyi. Beyler sizin şu kıl alma derdiniz hiç yok. Hatta kıllarınızı cinselliğiniz gibi görenleriniz bile vardır. Bir de iki bacağınız arasından sarkan fazlalıklarınız sizi sanki daha özgür kılıyor, çünkü onlarla hedefe hemencecik ulaşıvereceğini düşünenleriniz var.

Yahu, bu fazlalık bu kadar önemliyse, bizde de kaburgalarımızın üstünde iki tane yuvarlak fazlalık var. Demek ki bizler de özgür olmalıyız. Öyle değil mi ama? Hadi gülümseyin biraz.

Siz evliyken başka biri ile yattığınızda size "orospu" demiyorlar. Bazılarınız evliliğinizi sürdürürken, bir yanda da değişik aşklar yaşıyorsunuz. Hayatınız renkleniyor. Unuttuğunuz heyecanlar yeniden doluveriyor yüreğinize. Ama bunları yaşadığınız için hiç kimse size "Orospuya bak. Evli olmasına bakmadan başkası ile işi pişiriyor" demiyor. Hatta, o fazlalıklarınız alkış topluyor hemcinsleriniz tarafından. Niye siz "**çapkınsınız**" da biz "**orospuyuz**"?.. Niye yani? Neden?..

Ben ikinci kocamla evliyken onu aldatmadığım halde, boşanmamızın üzerinden bilmem kaç yıl geçtikten sonra, bir gemi yolculuğu sırasında rastlaştığımız vakit, laf lafı açtığında, eski kocam beni evliyken onu aldatmakla suçlayabiliyor. Yok değil diyorum ama o "hayır aldattın" diyor.

Aldatmamıştım ama hay Allah, keşke aldatsaymışım. Yıllar sonra şimdi pişmanım onu gerçekten aldatmadığıma. Çünkü insan "yapmadığı şeyle" suçlanınca, yok yere suçlandığı ve gerçekte olmayan o şeyi, keşke yapsaymışım diyor. Gerçi yapsaydım adım "çapkın" olmazdı ya! Neyse!..

Belki de beni "kendisini aldatmakla" suçlayan kocam, kaç kez aldatmıştır beni. Aldatmıştır da arkadaşları alkış tutmuşlardır "Heyt be, çapkın" diye.

Hele kocam Tunç Başaran'ın bir arkadaşı

vardı ki, aman aman!!. Pazar sabahı biz daha uyurken, saat dokuzda gelip kocamı uyandırıp, alıp götürmüştür. Nereye, n'apmaya? Bilen beri gelsin!

Tunç'la pekâla iyiydik ama en büyük iki sorunumuz vardı: Onu daima baştan çıkaran arkadaşı Erdöl ve içki. Her konuda baştan çıkarırdı Tunç'u. Tunç da onu çok sevdiği için Erdöl ne derse yapardı. Ve biz münakaşa ederdik. Erdöl'ün yüzünden çok ağladığımı bilirim.

O zamanlar Tunç Yeşilçam'a ara vermiş, reklam filmleri çekiyor. Ve neredeyse her reklam kuşağı onun çektiği filmlerle dolu. Zaten biz de benim oynadığım "Özcan Çikletleri"nin çekimi sırasında tanışmışız.

Erdöl de onun çektiği fimlerin spotlarını konuşuyor. Yani Erdöl'le bir ekip oluşturmuşlar. Biri çekiyor, diğeri de onun çektiğinin dublajını yapıyor. Sabah akşam beraberler. Erdöl'le tanıştırmıştı beni Tunç. Kalıbı yerinde, efendi, neşeli biri gibi görünmüştü Erdöl gözüme. Ay nerden bilebilirdim onun adeta benim "ortağım" olacağını!!

Evliliklerde genellikle "kayınvalide" problemi olduğunu söylerler. Ben iki kere evlendim, ikisinde de kayınvalide problemi nedir bilmedim. Ama vallahi Erdöl, işte o dedikleri kayınvalide probleminden olmalıydı!! Kocamla aramda hep Erdöl oldu kısacası.

Galiba kocaların ya da sevgililerin, daima kadın ile koca ya da sevgili arasına giren yapışık kardeş gibi oldukları bir erkek arkadaşları oluyor.

Çünkü ilk kocam Attila Özdemiroğlu'nun da yanından hiç ayrılmadığı arkadaşı, iş ortağı

Şanar Yurdatapan vardı. Hiç sevmemiştim Şanar'ı! Ama deli gibi sevdiğim kocamın en yakın arkadaşıydı. Ona katlanmalıydım. Çok iyi hissediyordum ki, o da beni hiç sevmiyordu. Onun yüzünden de kocam Attila ile epey atışmalarımız olmuştur.

Zaten **sonunda kocam, Şanar'ın kız kardeşi Lale ile evlenip, çok sevdiği biricik arkadaşı Şanar ile akraba oldu.** Tabii bu da benim kulağıma küpe oldu. Ama sonunda Attila ile Şanar'ın hem ortaklıkları, hem de akrabalıkları sona erdi.

Enteresandır. İkinci kocam Tunç'tan boşandıktan iki yıl sonra beraber olduğum "kolejli" aşkım Halil'in de Fehmi adlı çok çok samimi olduğu bir arkadaşı vardı. Artık tecrübeliydim ve Fehmi ile tanıştık. Çok şeker, gır gır biriydi Fehmi. Ama öyle burun buruna olmadık. Üç yılın ardından Halil'le ayrıldıktan sonra Halil, Fehmi ile iş ortağı oldu. Şimdi duyuyorum ki, ortaklıklarını bitirmişler.

Gelelim yine ikinci kocamın vazgeçemediği arkadaşına. Erdöl'ün karısı da şikayetçiydi Erdöl'den. Dünya kadar sevdiğim, eski bir Dormen oyuncusu, şimdi de Devlet Tiyatrosu oyuncusu olan sevgili Tülin Oral'a, bize geldikleri bir pazar günü, dayanamayıp "Tülin seni çok seviyorum. Kapım sana hep açık ama şu kocandan nefret ediyorum." deyip ağlarken, Erdöl'le Tunç gülmüşlerdi.

Sonunda önce Tülin, ardından ben boşandık kocalarımızdan. Şimdi Tülin de ben de kendimiz çalışıp, kendimiz harcıyoruz. İkimizin kocaları da başkaları ile evlendiler.

Reklam dünyasındaki arkadaşlardan duyuyorum, eskisi gibi samimi değilmiş Tunç'la Erdöl. Yeni karıları onların eski vukuatlarını duyup tedbir almışlar anlaşılan. Şaka bir yana, Tunç artık başarılı Türk filmlerine imza atıyor, Erdöl'ünse sesi soluğu çıkmıyor. Neme lazım, Sezar'ın hakkını Sezar'a vermek gerek. Güzel bir ses tonu vardı Erdöl'ün. Keşke yine reklam filmlerini konuşsa diyorum.

Son iki yıldır birlikte olduğum arkadaşım Rıdvan'ın da erkek arkadaşları onun için çok önemli. Arkadaşları bir yana her şey bir yana (taptığı oğulcuğu dışında tabii ki). Hele bir Tayfur ile Orhan'ı var ki, onlarsız yapamaz.

Artık yıllar geçti, benim de hayata bakışımda değişmeler oldu. Rıdvan'ın bu arkadaşları benim de arkadaşlarım oldular. Hepimiz birbirimize saygılıyız.

Düşünüyorum da, biz kadınların da çok samimi olduğu kadın arkadaşlarımız var. Hepimizin de kocaları ya da sevgilileri var ama, hiç birimiz arkadaşlarımızı; kocalarımız ya da sevgililerimizden üstün tutmayız. Bu da **kadınların vericiliğinden** kaynaklanıyor. Var mı bunun başka izah taazı?!

Erkekler, yani siz beyler; çoğunuz evlenene kadar ve de evlendikten sonra çeşit çeşit kadın tanıyorsunuz. "Tanıyorsunuz" derken, el sıkışıp-merhabalaştığınız değil, "yattığınız" kadınları demek istiyorum. Cins cins kadınlarla deniyorsunuz, Allahın hem size hem de bize verdiği o cinselliği...

Sıskası, şişkosu, fıstığı, paspalı, uzunu, kısası, sarısı, esmeri, küçük memelisi, kocca memeli-

si, bin çeşit kadınla yatıyorsunuz. Onlarla bir çok şey deniyor, denerken de onlardan birçok şey öğreniyorsunuz.

Şimdi okurken, "Herhalde yanlış yazılmış. **Öğretiyorsunuz** diye yazılmış olması lazımdı." diyenleriniz olacak. Doğru. Sizler hep öğretirsiniz değil mi? Öyle düşünürsünüz. Öyle sanırsınız.

Öğretirsiniz de, hep en doğruyu, en güzeli, en mükemmeli mi öğretirsiniz? Hiç mi sizin **öğrettiğiniz, uyguladığınız, yanlışlıklar** yüzünden, mutsuz bir cinsel yaşamın ortasına düşen kadınlar yok? Onun için üç paragraf yukarıda, öğretiyorsunuz değil "öğreniyorsunuz" diyorum. Darılmaca, bozulmaca yok, oldu mu sevgili beyler?

Şimdi yazacaklarıma Hıncal (Uluç) belki kızacaktır, çünkü her sabah gazeteyi elime alır almaz severek okuduğum o güleryüzlü köşesinde, bazen yazdığı yazılarla, kadın üstünlüğü yanlısı olmadığını belli eder. Birçok kereler, "Kadın" dergilerinin "kırmızı biber" köşelerinde yer almıştır. Duygu'ya da (Asena) takılmadan edemez.

Hıncal benim Ankara yıllarımdan dostumdur, arkadaşımdır. E hadi söyleyivereyim, o yıllardan flörtümdür de (Alın size bir itiraf). Bizim evin alt katında Modern Folk Üçlüsü'nden Ahmet Kurtaran, ailesi ile otururdu. Hıncal da grubun menajeriydi. Bense kolejli müzik hayranı kız, alt katta yapılan provalardan yükselen müzik seslerini hayranlıkla dinlerdim.

Annemler Ahmet'in annesi ve doktor babası ile görüşüyorlardı. Dolayısı ile de Ahmet ve arkadaşları Selami ve Doğan'la gezmeye gitme-

me izin veriyorlardı. Tabii Hıncal da bu gezmelerde yer alıyordu. Siyasal mezunu genç bir adamdı. Ben ortaokuldan beri oldum olası, yaşça benden hayli büyük oğlanlardan hoşlanırdım. Hıncal'da da bu böyle oldu. Ufak ufak masum bir flört başladı aramızda. Sonunda annem ve babamla da tanıştı. İş ciddiye gidiyor gibiydi.

Ama sonunda ben çocukça, çok yanlış davranışlarda bulundum Hıncal'a karşı. O buna rağmen çok uygar davrandı. Nasihat dolu mektuplar yazdı bana. Bazılarını hâlâ saklamışım, duruyor. Sonunda ben başkasıyla evlendim, Hıncal başkasıyla. Ama biz hep dost ve arkadaş kaldık. Ha... bana ŞUŞU derdi Hıncal. Hâlâ da öyle der. Hoş bir nick-name. ŞUŞU...

Antalya'daki Akdeniz Şarkı Yarışması sırasında, Hıncal yaptı ilk itirafı Sezen'le Onno'ya "Biliyor musunuz, Şuşu'yla ben...." diyerek. Şaşırdılar. Daha sonra da İstanbul'da bir davette, birlikte aynı masada oturduğumuz Duygu Asena, Mustafa Denizli, Alaaddin Asna grubuna anlattı Hıncal bizim hikâyeyi. Bu iki itiraftan sonra da benden gelmiş oldu üçüncüsü.

Birkaç paragraf yukarıda "Yazdığım bazı şeylere bozulacak Hıncal" demiştim. Niye Hıncal?... Neden Hıncal'ın bozulabileceğini yazdım? Çünkü kendisi, neşe dolu ve romantik bir arkadaşım olması dışında, "kalemi sıcak, inandığım, sevdiğim" bir köşe yazarı. "**Kadınların üstünlüğü, feminizm**" gibi konular dışında, olaylara yaklaşış biçimini, cesaretini, esprili kalemini seviyorum.

Ve ona buradan "Hıncal'cığım, kadınları seviyorsun. Onlara yerine göre iltifatkâr yazılar ya-

zıyorsun, da... neden kadınların özgürlüğü, erkeklerle eşitliği, hatta üstünlüğü konusunda tutucu davranıyorsun?" diye soruyorum. Hadi gel, **onca yılların hatırı için,** her konudaki "**doğrudan yanacılığını**" bu konularda da kullan. E-mi?

Kadın cinsinin özgürlüğü hep elinden alınıyor. Küçük kızken özgürlüğüm elimden alındı, oğlan çocuklar oramı-buramı görmesinler diye.

Daha büyük kız olunca, özgürlüğünüz elinizden alınıyor, bekaretinizi evlenmeden önce kaybetmeyesiniz diye. Evliyken özgürlüğünüz elinize verilmek istenmiyor, kocanız-neme-lazım, Allah muhafaza- boynuzlu durumuna düşüvermesin diye. Boşanıyorsunuz, yine tam özgür olamıyorsunuz, adınız orospuya çıkmasın diye.

Demek kadın denen yaratık, kendi başına bir halt beceremiyor! O kadar aciz! O kadar aptal yani, öyle mi? Onun için de birileri biz kadınları korumak adına, habire özgürlüğümüzü çalıyor. Aslında bence insanlar gerçek anlamda özgür bırakılsalar, o zaman olması, yapılması istenmeyen şeyler hiç olmayacak. Ama ahhh! ahhhh! **Birbirimizin özgürlüğüne saygı duyacağımıza, kısıtlamayı seçiyoruz** hep.

FEMİNİZM O KADAR CISS BİR ŞEY DEĞİL!

KADIN kocasını aldatırsa, adam "**boynuzlu**" oluyor da koca karısını aldatınca kadın "boynuzlu" olmuyor mu? Oluyor. Oluyor da, kocaya taktıran kadın genellikle erkek tarafından boşanıyor. (Tabii bu konuda istisnalar var. Onlar hariç) Ama kadına kocası taktırmışsa (ki maalesef çoğunluk bunlar) o zaman çoğunlukla bu kadınlar boyunlarını büküp oturuyorlar.

Kocasını boşama yürekliliği gösterebilen kadınlar azınlıkta. Ağlıyorlar, sızlıyorlar, mutsuzuz diyorlar, ondan sonra da yapışıyorlar kocalara boşanmam diye! Boşanmayacaksan o zaman sus otur, sızlanıp durma, değil mi?

Kızıyorum hemcinslerimin kaderciliğine. Neden? Çünkü çocuk yaştan kadercilik aşılanıyor kız çocuklara. "Kocandır. Yaptıklarını görmezlikten gel. Boşanıp da n'apacaksın çoluk-çocukla? Otur oturduğun yerde. Nasıl olsa tilkinin dönüp dolaşacağı yer kürkçü dükkanıdır." gibi boş tesellilerle dolu laflar, kadınların beyinlerine dolduruluyor.

Aman Tanrım, bu tilkiler de her haltı yerler, sevgililerinden kopamazlar, sevgililerini kıs-

kanırlar, ondan sonra da tıpış-tıpış kürkçü dükkanına geri dönerler genelde. Pek tabii ki, bu konuda da istisnalar kaideyi tamirciye yollamaz!!

Bence kabahat "**tilki**"lerde değil, onları yeniden "**dükkana**" alan "**kürkçüler**"de! Tilkiler tilkiliklerini, kürkçüler de kürkçülüklerini bilseler ya... Aslında tilkilere özgürlük... E hadi kürkçülere de...

"Özgür" kelimesini duymak bile hoşuma gidiyor. Kendimi, iki kolumu yana açmış, mavi göklerdeki beyaz pamuk tarlalarının arasında, yemyeşil ağaçların, ağaçlarla bezenmiş göğe uzanan ulu dağların üzerinde uçuyor gibi hissediyorum. Yüzümü yalayan meltem rüzgârı, saçlarımı geriye savuruyor. Yüzümde mutlu bir tebessüm, "Cennet dedikleri bu olmalı. Özgürlük hissini insana yaşatan bu duygu hiç kaybolmamalı, bitmemeli" diye düşünüyorum.

Ha, şimdi benim bu özgürlük krizlerim, siz sevgili okurlarıma yanlış şeyler düşündürsün istemem. Ama yine de altını çizeyim, bu bir zorlama değil. Tabii ki isteyen istediği şekilde yorum yapabilir.

"**Özgürlük**" kavramı da, "**dul**" kavramı, "**feminizm**" kavramı gibi yanlış yorumlanıyor toplumumuzda. Bu kavramlara "**öcü**" gibi bakıyor bazılarımız. Bu kavramları benimseyenlere de "**makbul**" gözle(!) bakılmıyor kimilerince.

Hani eskiden "**komünist, komünizm**" gibi kavramlara değil inandığını söyleyenlerden, ağzına bu sözcükleri almaya kalkışanlardan bile "iflah olmaz bir virüs taşıyıcısıymış" gibi(!) kaçılırdı. Nazım'ın değil kitaplarını almak, "Na.." bile

demek çok bi vatan haini olmak(!) demekti.

Allaha şükür o günler geride kaldı. Artık isteyen istediğini deyip, hatta geçen seçimlerde parti bile kurup, Devletin TV'sinden seçim konuşmaları yapabildi. İşte demokrasi bu. Çokseslilik bu. Özgürlük bu.

Darısı, kadın özgürlüğü, feminizm gibi konuların doğru anlaşılıp, doğru kullanılmasında. Feminist dedin mi, özellikle birçok erkek, feministleri; sekse açık, erkeklerle seks konusunda aşık atan, genelde çirkin, erkeksiz kalıp erkeğe susamış, ya da lezbiyen takılan, asi ve hırçın kadınlar topluluğu gibi algılıyor. Yani, feminizm'le seksi iç içe kabul ediyor çoğu erkekler. Ama yanılıyorlar. Bir erkeğe feminizmin gerçek anlamını sorsam, eminim çoğu anlatamaz, ya da, yukarda yazdığım yanlış tariflerle feminizmi ve feministleri aşağılamaya kalkar. Hatta küfür sallayan arkadaşlarımı biliyorum, "Bırak ya o feminist orospuyu..." diyen.

Beyler, şayet sıkılmazsanız, size feminizmin kısa bir özetini, kaynak olarak yararlandığım **SABAH – Genel Kültür Ansiklopedisi-2'nin 703-704.** sayfasından "bazı bölümleri", cümleleri değiştirmeden aktarayım.

"FEMİNİZM" Cinsiyet ayrımcılığına karşı çıkarak, kadın-erkek arasında ekonomik, siyasal ve toplumsal eşitliği savunan görüş...

Feminizm hareketi ilk kez Fransız Devrimi'nde ortaya çıktı. Kadının özgürlüğünün, kadınların seçme, seçilme, mülkiyet haklarının savunulması biçiminde gelişti... Feminizm hareketi, tarihi açıdan 1. Dünya Savaşı'na kadar ve 1968 sonrası olarak ikiye ayrılır. Her iki dönem-

de de hareket, önce eğitim düzeyi yüksek kadınlar tarafından benimsenmiş, daha sonra geniş bir tabana yayılmıştır. Türkiye'de feminizm hareketi, 2. Meşrutiyet döneminde (1908) büyük kentlerde yaşayan aydın kadınlar tarafından benimsendi... Türkiye'de çağdaş feminizm hareketi 1980'lerin başından itibaren yandaş bulmaya başladı... Günümüzde feminizm hareketi birçok ülkede az çok farklılıklar da olsa, varlığını sürdürmektedir.

Bir de **SABAH-OXFORD Ansiklopedik İngilizce - Türkçe Sözlük'te** feminizm nasıl yer almış, aynen aktarıyorum. (2. Cilt, sayfa: 607) **Fe'minizm:** Feminizm, toplumda kadının yararlanacağı hakları çoğaltmak ve erkeğinkine eşit kılmak amacını güden düşünce akımı.

Feminizmden korkanlar, gördünüz mü? Öyle orta da "Cıssss" bir durum yok! Bizler de sizler gibi bu dünyaya gelip, sizleri doğurup, büyütüp, topluma kazandırdığımıza göre, sizlerle aynı hakları istememizde tuhaf, vahşi ve de hain bir durum yok. Öyle değil mi?

Hadi rahat olun, koltuklarınıza yaslanın, kemerlerinizi bağlayıp, koltuk arkalarınızı dik duruma getirin ve ikaz ışıkları sönene kadar sigaralarınızı söndürün. (Nasıl ama? Hostes anonsum nasıl?) Hadi gülümseyin biraz.

Anne, bir de şu erkeklerin neyini kıskanırım bilir misin? Gezerler, tozarlar, yatar kalkarlar, sonra da bir gün pattt diye çekip gidiverirler. Sanki onca şeyi yaşamamışçasına...

Gider başka dala konarlar. Başka trene binerler. Başka başka duraklarda inerler anne. Ve bunları yaparken de göz yaşı yoktur yanakla-

rından süzülen... Kalp acısı pek çekmezler. Belki içlerinde ağlayanlar olur, ama onlara çocukluktan beri "erkekler ağlamaz" demişlerdir. Ağlamayı pek bilmezler.

Ama anne, bizler çocukluktan beri ağlarız. Elimizden oyuncağımızı alsalar, ağlayıveririz geri alabilmek için. Oysa onların oyuncağı alınsa, dövüşürler geri almak için. Döverler.

Sonra, onlarla bizler arasında romantik aşklar başlar. Bir sürü tatlı dil dökerler. Ama bir gün bir de bakıveririz ki, en yakın arkadaşımızla geziyorlar... Biz o zaman yine ağlarız.

Sonra, evleniriz onlarla anne... Sizler bizleri beyaz gelinlikler, uçuşan duvaklar içinde görünce, sevinç gözyaşları dökersiniz. Bizler onların kollarında mutluluk içinde yuvadan uçarken, önce her şey hoştur. Bu hoşluk hiç bitmeyecekmiş gibi görünür.

Sonra bir de bakarız, aşk kapıdan uçmaya, dertler kapıdan içeri dolmaya başlar. N'olduğunu anlayamayız anne. Kalbimiz gizli gizli ağlamaya başlar. Hele sonra, onlar yeni bir sevgili bulup, hayatlarını yaşarken, bizler yaşlı gözlerle onların yolunu beklemeye başlarız. Kalbimizden sonra gözlerimiz ağlamaya başlar.

Neden anne?... Onlarsız olamayacağımızı düşündükleri ya da, onlarsız yaşayamayacağımıza inandıkları için mi yapıyorlar bütün bunları?

Ama anne, sen babamla öyle uyumlu bir beraberlik yakalamışsın ki, biz kadınların pek çok sorunlarını, mutluluk ya da mutsuzluk nedenlerini kolay kolay anlayamazsın. **Her ne kadar anlıyorum desen de bu tam olamaz anne.**

Mutlaka senin de kendini mutsuz, huzursuz

ya da ne bileyim, yalnız hissettiğin zamanlar olmuştur. Ama hayatında somut olarak yalnız babam olmuş. Bunca yılı devirdiğinize göre, bu beraberliğin ıvır zıvır pürüzleri de olsa, doğru bir "ikili" olduğunuzu düşünürüm hep.

Anne, artık insanlar, değil uzun yıllar boyu, kısa bir süre bile "aynı" beraberliği sürdürmeye dayanamıyorlar bazen. Çünkü anne, kadınla erkek şimdilerde birbirleri ile dürüst konuşmuyorlar. "**Gerçek yerine, birbirlerinin duymak istediklerini**" söylüyorlar.

Erkek hep yıkılmaz görünmeye çabalıyor. Oysa onların da egosu kırılgandır. Onlar da bizim kadar romantik olabilirler. Buna çaba bile göstermiyorlar. Göstermelik davranışlar, gerçeklerin yerini alıyor anne. Ve şimdiki beraberliklerin çoğunda mutluluk olamıyor.

Zaten kadının tatmin olup olmayışı pek çok erkeğin umurunda değil. Çünkü onlar kadınlardan daha çok baskı altındalar, ereksiyon sorunları var. Bazı kadınlar da tatmin olmasalar da tatmin olmuş rolü oynuyor. Erkeklerin bazısı başkasını hayal edip yatıyor karısı ile. Yalan davranışlar, tatminsizlikler başlıyor sonunda.

Uyumsuz bir beraberlikte de, salt seks yapmanın, mastürbasyon yapmaktan farkı kalmayınca, beraberliği sürdürmenin "**angarya**"dan farkı kalmıyor. Kocalar evlendikten sonra artık "nasılsa evliyiz" deyip, karılarına gereken önemi göstermiyorlar.

Yapılan istatistiklere göre "**flört döneminde**" bir öpücük 12.8 saniye sürüyormuş. Ancak "**beş yıl evlilik**"**ten** sonra bu süre 6.4 saniyeye düşüyormuş. Görüyor musunuz? Bir öpücüğü bile

esirgiyorsunuz karılarınızdan.

Oysa öpüşmenin ne çok faydaları var bir bilseniz. Yine istatistiklere göre, öpüşme sırasında yüzümüzde tam 29 adale birden harekete geçiyormuş. Yüz kırışmalarına karşı birebir. Ayrıca, zayıflamaya da faydası var. Vücut, öpüşürken 100 kalori yakıyormuş. Fena mı, öpüş, öpüş ver kiloları. Hem kolay, hem zevkli, hem de ucuz.

Bir de birlikte olduğumuz insandan sıkılınca, fazla uzatıp sakız etmeden ayrılıp, yeni bir sevgili bulmalıyız kendimize. Tıpkı sizin yaptığınız gibi...

Acaba ayrıldığım kişi üzülür mü diye düşünmemeliyim. Tıpkı sizin yaptığınız gibi...

Ama küçük bir kız çocukken, erkeğe saygılı olma fikri aşılanıyor küçük beyinlere. Benim erkek kardeşim yok. Kuzenlerim ve onların çocukları da hep kız. Bizim "kız çocuk" ağırlıklı ailede daima "erkeğe saygı" öğretilir.

Erkek çocuklu ailelerin "Aman oğlum, ileride kadın kısmına saygılı ol. Evlediğinde karını sadece sevmekle kalma. Onu sevdiğin gibi say" diye oğullarını, kadına saygı dolu olarak büyüttüklerini hiç sanmıyorum.

Genelde oğlanlar "Aslan oğlum benim", "Taşaklı oğlum", "Levendim..." "Yiğidim...", "Kızlar sana kurban olsun" gibi, kendini daha küçük yaşta dev aynasında görmesine neden olacak tantanalı laflarla büyütülürler.

Bir de "yuvayı dişi kuş yapar" lafı çok tuhafıma gider. Ne kadar tek taraflı, ne kadar paylaşmasız rüküş bir deyiştir! Neden "erkek kuş" da yuvanın kuruluşuna katkıda bulunmaz?!

Evlenince de mesuliyeti kadının üstüne yıkı

veriyorlar. "Telefon parasını sen yatırıver... Bankadan para çekiver... Ampulü değiştiriver... Markete sen gidiver... İçkimi koyuver... Kahve yapıver... Sigortayı değiştiriver... TV'yi açıver... Gazeteyi veriver... Şunu dikiver... Bunu ütüleyiver..." Ver Allah ver.

Neden her şey kadından bekleniyor? Fedakarlıklar niye hep kadına?.. **Zaten dişi kuş yuvayı yapar diye diye, erkekler sonunda dişi kuşların yuvasını bi-güzel yapıyorlar!**

Bence "kuşlar" özgür olmalı. Onca fedakarlığa, veriye, o kadarcık da özgürlük istemeye hakkımız olsun, di-mi ya? Özgür bir birliktelik içinde, daha bir mutlu yaşayacaktır dişi kuşlarla erkekleri. Deneyelim. Göreceğiz.

ANALAR VE KIZLARI HER ŞEYİ KONUŞABİLMELİ

YENİDEN çocukluğuma dönmek istiyorum. Gebe gibi, dul gibi kaka laflar, avuçta el şaklatmak, baş parmağımı işaret ve orta parmaklarımın arasına sokmak gibi pis hareketler ayıptı ve bana yasaktı.

Bu gibi şeyler yasak olunca, pek tabii ki kadın ve erkeğin cinsel organları hakkında bilgi sahibi olmak ve de onların ayrı ayrı adlarını bilebilmek hepten olanaksızdı.

Annem cinsel organlara "**başka taraf**" derdi. Ne taraf? Hangi taraf? Ön taraf mı, arka taraf mı pek anlayamazdım. Ama anneme sormaya korktuğum için de, bu "başka taraflar" hakkında ki bilgilerim daima karanlığa gömülür, işin içinden çıkamaz, buna da çok sinir olurdum.

Sonra kafam takılırdı hep, kızlar eteklik giyiyor-saçları uzun, erkekler pantolon giyiyor-saçları kısa (ben küçükken erkeklerin saçları erkek gibi olurdu.) acaba "başka tarafları"da farklı mıdır diye...

Ama bunları sorup öğrenme özgürlüğüm yoktu. İlkokul öylece geçti. Koleje girdiğimde,

bu konularda bilgisi çok olan benden büyük kızlarla tanıştım. Allah hepsinden razı olsun!! Annemin yapamadığını onlar yaptı. Ne öğrendimse onlardan öğrendim.

Okulda böyle bir ders yoktu ki adam gibi bilelim neyin ne olduğunu. Ama benden büyük sınıftaki, ya da benim sınıfımdaki benden tecrübeli kızlardan öğrendiğim şeylerin en önemlisi "kadın ve erkeğin -başka tarafları- aynı değildi. Ve adları da "başka taraf" falan değildi! Ve bu şeyler, çiş yapmaktan da başka şeyler için kullanılıyordu.

Gebe olan kadınların, erkeğin orası kanalıyla karınlarının şişirildiğini ve de çocuğun, kadının orasından çıktığını öğrendiğimde, kulaklarım alev alev kızardı. Yanaklarım yandı.

Çocukken bana ayıp şeyler olduğu söylenen şeylerin aslında hayatın birer parçası olduğunu öğrenmiştim. Hiç biri ayıp-mayıp değildi! **Ayıp olsa herkes yapar mıydı?**

Demek ki, ben küçükken mahallede doktorculuk oynadığım oğlanın şeyi, benimkinden farklıydı. Belki de oğlan, oyun sırasında hasta rolü oynayan beni muayene etmek için eteğimi kaldırıp donumu çekiştirdiğinde, aradaki farkı duymuştuda, görmek istiyordu. Veya belki daha önce başka kızda görmüştü de bir başkasını daha görmek istiyordu. Zaten ileride de erkeklerin bu değişik **şey** görme merakları hep sürecekti!!!.

Kolej'deki büyük kızlardan öğrendiğim **"işitsel"** bilgilerime, daha sonra **"görsellik" de** eklendi.

Amcamla yengem boşanmışlardı. Amcam

geçici olarak bizim evde kalıyordu. Bize gelirken, kendi evinin yatak odasına astığı bir yığın çıplak kadın resmini de acaba bizim eve getirecek mi diye düşünmüştüm.

Göğüsleri, göbekleri, kalçaları meydanda çok güzel kadın resimleri asılıydı duvarlarında. Yengem anneme hep şikayet ederdi bu resimlerden. "Çocukların ahlâkı bozuluyor" diye ağlardı. Amcamın kızıyla hep bakardık bu resimlere... Amcamın oğluysa alışmıştı artık. Fazla ilgilendiği bile yoktu resimlerle.

Sonunda o bir yığın resmi bizim eve getirmedi amcam. Mutlaka annem izin vermemiştir. Zaten çok sinirlenirdi bu resimlere annem, tıpkı yengem gibi.

Amaaa... Bir gün, babaannemin çamaşırlarının arasında bir tomar resim olduğunu fark ettim. "Büyüklerin eşyası karıştırılmaz" derdi hep annem. Ama şeytan oradaydı ve beni çağırıyordu! Çaktırmadan bir resmi çekip baktım odada kimse yokken. Aman Tanrım, bu da neydi böyle?... Hadi şunlar bizimkine benziyordu da diğer şeyler neydi?...

İlk anda anlayamamıştım. Resmi ellerim titreyerek, evirip-çevirip baktım. Yine bir şeye benzetemedim. Hemen bir fotoğraf daha çektim tomarın arasından. Haaa, şey bu! Tamam tamam, işte canıım. Erkeğin ki...

Hay Allah pek de acayipti Kulaklarımın yandığını hissettim. Heyecandan mı, yakalanma korkusundan mı bilmem, çişim geldi o an. Az kaldı altıma kaçıracaktım. Hemen resimleri yerine koyup, tuvalete koştum.

Sonra benden büyük olan amcamın kızına

bahsettim bu fotoğraflardan. "Babamındır." dedi hemen. Yengem öyle şeyleri evde istemediğinden, babası da fotoğrafları kıyıp atamamış, saklasın diye annesine vermişti herhalde.

Evde hiç kimsenin olmadığı bir gün, ikimiz gittik babaannemizin odasına. Resim tomarlarını usulca yerinden çıkardık ve bir bir baktık hepsine.

Aman Tanrım, belki yüzden fazla fotoğraf vardı. Çırılçıplak kadınlar, adamlar, hatta çocuklar... Kalbimiz çarpa çarpa, ellerimiz titreye titreye, ağzımız kuruya kuruya baktık hepsine. Neler neler yapıyorlardı...

İşte böylece artık **her şeyi"** biliyordum. Annem bacaklarımdaki kılları "küçüksün" deyip traşlama özgürlüğümü bana vermemişti ama, olsundu. Ben artık "her şeyi" biliyordum. Artık küçük-müçük de değildim. Kolej'in orta kısmındaydım.

İlkokulun sonrasında öğrendiğim bu şeyleri bildiğimi, annem hiçbir zaman bilmedi. Anlamadı da. Taa ki ilk evliliğimde düğünüme gitmek için hazırlandığım gün, annem yanıma geldi ve benim için artık pek bayat olan bilgiler vermeye çabaladı. Zaten pek beceremedi de. Utandı. **Çünkü anne-kız olarak kadınsal ve cinsellik konularında birbirimize hiç yakın olmamıştık ki...** Kem-küm etti annem. Kızardı, bozardı. Gözlerini benden kaçırdı. Onu rahatlatmak için öptüm, susturdum. "Sağ ol annecim, ama biraz geç değil mi?" diye sordum. Sustu. Sustum. O an kendimi annemin yanında çok yalnız hissettim. Bir daha da asla "öyle şeyler" konuşmadık ana-kız olarak. Yazık...

Anne, **analar ve kızları, birlikte her şeyi konuşabilme özgürlüğünün tadına varmalı.** Varabilmeli... Ben bu özgürlüğü anneleri ile paylaşabilen arkadaşlarımı hep **kıskandım** anne.

Erkeklerin evlilik öncesi deneyimlerini de kıskanırım hep. Kızların "**çoğu**" hiçbir şey bilmeden, doğru-dürüst bilgileri olmadan size geliyorlar beyler... Geliyorlar da, sonunda "çoğu" mutsuz oluyor. Mutsuzluklarını içlerine gömüp, öylece yaşıyorlar.

Orgazm nedir, nasıl olur, ne hissedilir hiç bilmeden, yaşayamadan, sizin kollarınıza geliyorlar. Ve geldikten sonra da "çoğu", bu güzelliğin ne olduğunu bilmeden, yaşayamadan "**ot gibi**" sürdürüyorlar cinsel yaşamlarını. Sizler orgazm olup rahatlarken, onların içinde hep bir sancı kalıyor. **Yüreklerinin üstünde anlayamadıkları bir yük... Boğazlarında nedenini bilemedikleri bir düğüm... Yaşıyorlar öylece...**

Siz "**o işi**" yapamayınca "**yorgun adam**" oluyorsunuz da, kadınlar istemeyince "**soğuk kadın**" oluyorlar, "**frijit**" damgası yiyiveriyorlar. Neden?

Canım, her kadın istekli, sekse meraklı olur diye bir kaide yok ki. Bu, erkekler için de geçerli olmakla birlikte, erkek fiziksel olarak kendini bir yere kadar zaptedebiliyor. Ondan sonra boşalmak şart oluyor. Ama kadının yapısı öyle değil ki. Bazı ruh hallerine göre, ya da dediğim gibi pek meraklı olmadığından, "isteksiz oluyor", "evet" demiyor.

Ayrıca bu durumun ucu erkeğe dayanıyor. Anlayışlı, tecrübeli bir erkek, beraber olduğu kadına pek çok şeyi yaşatarak, öğretebilir. **İlk be-**

raberlik çok önemlidir. Yani **iyi ve doğru temel atmayı bilmelidir erkek.** Ama bu temeli sabır ve şefkatle atmalıdır.

Yanlış başlayan "**ilk cinsel yaşam**" yüzünden, pek çok kadın seksten, cinsellikten nefret eder oluyor. Bir yere kadar evlilik öncesi gerekli bilgi ve bir yere kadar deneyim, çiftlerin birbilerini daha iyi tanımalarına fırsat sağlıyor.

Evlenmeden önce birbirine deliler gibi aşık olan nice çift, **platonik** duygulardan **gerçeğe** geçince, aşklarını ve sevgilerini kısa sürede kaybediveriyorlar. Neden?... Tamamiyle deneyimsizlikten...

"**İlk**" cinsel yaşam çok çok önemlidir. Sırf bekaretten kurtulmak için girişilen rastgele ilişkiler de aynen, deneyimsizlik, uyumsuzluk kadar sağlıksızdır. İlk ilişkinin "**unutulmaz ve doğru**" olmasına dikkat etmelidir genç kızlar.

Rastgele kaybedilmiş bir bekaretin, ileri yıllarda daima kötü bir anı olarak hatırlanması, ya da şuur altının itelemesiyle, seksten nefret eden bir kadın haline gelinmesi, işten bile değildir.

Ben, sırf ilk ilişkilerinin yanlış olması, yanlış kişilerle denenmiş olmasından dolayı, seksten nefret eden **iki ünlü** sanatçı arkadaşımı tanıyorum. **Kısaca, özgür bir seks yaşamı uğruna, genç kızların, sonradan pişman olacakları ilişkilere girmemelerini tavsiye ederim.**

Kızlar, kendimden size örnek vereyim. Çok sağlıklı bir ilk beraberlik yaşadığım için, son derece sağlıklı bir cinsel yaşamım oldu her zaman. İlk eşimle yaşadığım bu güzelliği, ikinci evliliğimde, ya da sonraki birlikteliklerimde de çok güzel bir anı olarak sakladım. Ömrümün sonuna kadar da saklayacağım.

İSTANBUL'UN TAŞI, TOPRAĞI ARTIK ALTIN DEĞİL!

GECE'leri severim. Gecenin sessizliği huzur verir bana. Trafiği, gün boyu işgal edip, içinden çıkılmaz hale getiren katil araçlar, kaldırım kenarlarına balık istifi dizilip, doğanın, çevrenin beş-on saat de olsa temiz kalmasına fırsat verirler. Pusuya yatmış, avını bekleyen canavarlara benzetirim park etmiş araçları.

Ben çocukken, TV yoktu. TV olmayınca da 900 900 bilmem kaç no'lu telefonlar yoktu. Onlar olmayınca da her Allahın günü "araba dağıtma modası" yoktu. Sonracığıma, yarışma programları da yoktu insana cartt diye bir saniyede araba dağıtan!

Küçük kızlığımdan beri, "arabalardan nefret ederim." Annem de öyledir. Hatta ben küçük bir kızken babama eşya piyangosundan "araba" çıkmıştı da annem arabanın kalmasını istememişti. Babam da satmıştı arabayı. Gazetelerin birinci sayfalarında babamın resmi çıktığından, mahalle "araba çıktı" diye ayağa kalkmıştı da, asıl araba çıkan biz Önal ailesi, pek o taraflı olmamıştık.

Araba kullanmaya da hiç heveslenmemişim-

dir. Benim gibi canlı, enerjik, modern, hızlı birinin, araba kullanmayı bilmeyişi, çevremde hep hayret uyandırmıştır. Her şeyi hemen öğrenen, öğrenmekten hiç bıkmayan, her yeniliğe ayak uydurmaya çalışan ben, arabaya ait en ufak bir şeyi öğrenmeye teşebbüs etmemişimdir. Gaz hangisi, fren hangisi, debriyaj nedir beni asla ilgilendirmemiştir. **Arabalar bana ürkünç gelir.**

Hele her geçen yıl daha insafsızca ortalığı istila eden **arabaların yol açtığı kazalar, daha doğrusu cinayetler** ve bunların her gün gazete ve televizyonlarda çıkan haberleri yüzünden, arabalardan daha çok nefret eder oldum. Hele üç yıl önce, 19 yaşındaki çılgın bir sürücünün, avukat olan küçük teyzeme çarpıp ölümüne neden olmasından sonra!... Çocuk bir-iki gün nezarette kaldı, sonra serbest bırakıldı! Evet, teyzeme çarpıp öldürdü, sonra da serbest bırakıldı! Nasıl olduysa!!!

Geçtiğimiz yazın içinde de İzel-Çelik-Ercan'ın Ercan'ı, büyük dayımın kızına Fenerbahçe'de çarptı. Allahtan çok üzücü bir sonuçla karşılaşmadık. Nasıl olduysa(!) ceza-meza yemedi Ercan bey kardeşimiz!!!

Evimin gece manzarası güzeldir. Yok olup giden ağaçların yeşilsizliğini "**gece**" kadife örtüsü ile kamufle ettiği için, çevreyi saran o çirkin betonlardan taşan binlerce ışık, binlerce ateş böceği gibi parıldar. Karşı sahilin ışıkları denize yansır, çift sıra taşlı kolyeye benzetirim bu görüntüyü. Gelip-geçen gemiler, yürüyen ışıklara benzer. Hele mehtaplı berrak gecelerde, içime sevinç dolar. Mehtaba dikerim gözlerimi. Üzerinde ki karartıları, kraterleri bazan dürbünle in-

celerim. Şarkılara çokça konu olan ay'ın, artık bekaretini kaybettiğini düşünürüm. İnsanoğlu yıllar önce ay'a ilk kez adım atıp, ay'ın gizemini bozdu.

Kimbilir... Daha ilerde, belki "Ay'a Seyahat" gerçekleşecek. Gazetelerdeki turizm ilanları değişecek. "Setur size Ay'da nefis bir yılbaşı tatili sunuyor."... "Duru turizm on yıldızlı Ay motel'de dünyaya nazır bir yaz tatili sunar. Rezervasyon için gecikmeyiniz."... "Son model uzay otobüsleri ile Ay'a yolculuk ve lüks otellerde unutulmaz bir tatil için bizi arayın- Miltur."... Neden olmasın?...

Geceler güzeldir. Oyun oynayacak oyun alanları olmayan çocukların, sokaklarda avaz avaz bağırarak oynama sesleri yoktur. En büyük çevre kirliliklerinden biri olan mikrofonlu satıcıların o berbat sesleri yoktur. Arabaların o insanın beynini traşlayan motor sesleri yoktur.

Sessizdir geceler. Ama tabii eğlence yerlerinin yoğun olduğu yerlerde yine yoğun trafik yaşanır. Hareket, gürültü yaşanır. Sanki şehrin o kesimleri uyumaz.

Gecenin bir vaktinde, canım sıkılmışsa eğer, sokağa çıkıp, yürümek, dolaşmak gelir içimden. Yurt dışı seyahatlerimde hep yaparım bunu. Bazen sabahın ilk ışıklarına kadar sokaklarda dolaşırım bu yabancı ülkelerin ışıl-ışıl ve ağaçlarla bezenmiş yollarında.

Plansızca gezintilerdir bunlar ve beni rahatlatır böylece dolaşmak. Yürürüm...Yürürüm... Şık semtler, fakir semtler... Dolaşır dururum. Işık ışık yanan kapalı dükkanların vitrinlerini seyrederim.

Karşıma çıkan bir bara gidip oturur, whisky-krema karışımı sıcak içki irish coffee içerim. Ya da bir sabahçı kahvesinde sandviç yiyip, kahve içerim.

Sonra yine yürürüm. Sonra birden fikir değiştirip, karşıma çıkan bir kulübe dalıveririm. Bu bir danslı kulüp olabilir, ya da bir cabare olabilir. Lezbiyen kulüp, ya da homoseksüellerin devam ettiği gay kulüp olabilir. Transseksüel show, yahut canlı sex show olabilir. Benim için hiç fark etmez.

"Ben sadece, özgürce gezip dolaşabilmiş olmanın keyfini çıkarmaya çalışırım." Sabah olunca otelime dönerim. Duş alıp, bir-iki saat uyur, sonra tekrar sokaklara atarım kendimi... İstediğim restoranlar -ki bu restoranlar çok şık da olabilir, çok sade basit bir cafe de-... Bu da benim için hiç farketmez, girip yemeğimi yerim. Zaten vejateryanım, çok komplike yemekler yemiyorum. İşim kolay.

Yemek faslından sonra da sinema ve tiyatrolar beni bekler. Birinden çıkıp diğerine girerim. Late-night showları seyrederim. Bu geç-saat showları (ben böyle diyorum), İstanbul'da Mövenpick Otel'de ve Ankara'da yapılan sinema günlerinde uygulandı. Late-night showdan çıkıp bir gece yarısı cafe'sinde kahve içer, taksiye atlayıp sabahın ilk ışıklarıyla otel odama gelirim.

Gündüzleri, parklarda dolaşırım, çimenlere uzanırım. Otobüslerin birinden inip, diğerine binerim. Metro'larda, underground'da cirit atarım. Nehir gezileri yaparım. Hiç yorulmadan sokakları arşınlarım o kenti daha iyi tanıyabilmek

için... **Bütün bunları yaparken tüm özgürlüğüm benimdir.**

Her şeyimde, her davranışımda hissederim özgürlüğün bende yarattığı "olumlu" değişiklikleri. Stresten uzağımdır. Migrenim hiç tutmaz. Tansiyonum çıkmaz. Soluk alıp verişlerim daha düzenlidir. Çok az uyurum ama, saatlerce dinlenmiş gibi dinç uyanırım. Her şey gözüme güzel görünür. Sinirimi bozacak şeylere bile sinirlenmem.

Özgürlüğümü yaşayabildiğim bu yabancı ülke seyahatlerinden dönerken, daha uçakta başlar baş ağrılarım. Arabaya binip şehir trafiğinde evime gelmeye uğraşırken, tansiyonumun çıktığını hissederim. Başım döner, midem bulanır. Evimin kapısını açıp içeri girince, olmayacak şeyler sinirimi bozar. Huysuzlanırım.

Özgürlüğüm bitmiştir artık. Çevre ne der? Sevgilim kızar mı? Annem bozulur mu? Babam alınır mı? Şu mu? Bu mu? derken, kendim için değil de başkaları için yaşamaya başlamış olduğumu fark ederim. Baş ağrılarım ve ben, yeniden birlikte yaşamaya başlarız.

Neden başka ülkelerde yaşayabildiğim bu **davranış** özgürlüğünü kendi memleketimde yaşayamıyorum?

Neden Boğaz'ın, Arnavutköy'ün o sihirli gece görüntüsünü istediğim saatte yakından yaşayamıyorum?

Neden Beyoğlu'nu gece dolaşıp, yıllar sonra yeniden, iki lokmalık yere döşenebilen tramvaya gece yarısı binemiyorum? Cihangir'in, Taksim'in, Levent'in, Emirgan'ın ara sokaklarını, yabancı kent sokaklarını gezdiğim gibi gecenin

sessizliğinde neden dolaşamıyorum?

Neden geceler özgür değil? Özgürce dolaşabilmek için sokaklarda, ille de Bodrum'a, Marmaris'e, Kaş'a, Kalkan'a mı gitmek lazım?

İstanbul'umun, doğduğum kentin, dünya'nın incisinin, bu güzelim tarih dolu kentin, **koca bir köy** görünümü almasına neden olanlar; annemin anneannemlerin ve onların annesinin huzur ve güven içinde yaşadığı bu biricik şehrin bu hale gelmesine sebep olanlar; kuşaklar boyunca bu topraklarda doğmuş büyümüş ya da kuşaklardır bu topraklara yerleşmiş olanların düzenlerinin bozulmasına neden olanlar; sizlere sesleniyorum:

Oy uğruna artık daha fazla kıymayın İstanbul'uma... İnanın, artık taşı-toprağı altın değil İstanbul'umun.

Konserler ve tiyatro turneleri ile on bir kez Anadolu'yu dolaştım. Memleketimin her yeri cennet hatta artık pek çok yerimiz İstanbul'dan daha cennet. İnanın asıl sizlerin yaşadığı **Anadolu toprakları, İstanbul'dan artık daha cennet. Şu, sadece "beş" büyük şehirde yaşama alışkanlığından bir vazgeçebilsek...**

Sonra şiddetle taşlaşan büyük kentlerimizde, her taraf "**tabela**" dolu. Bu ne rezalet?! Tokyo'da da levhalar çok ama, zevkli ve renkli, renkli olduğu gibi de ışık içinde...

Bizdeki tabelacılar bu kadar mı zevksiz?! Yazık kentlerimize valla. Çirkin çirkin tabelalar her yerlerde, her semtte... Ayrıca, birbirini kapatırcasına üst üste asılmış, zevksiz dizaynlı ilân tabelalarına bir de, "**yasak**" levhalarını ekleyince, işin vahameti ortaya çıkıyor.

"Çiçekleri koparmayınız", "Çimlere basmayın", "Sigara içilmez" , "Denize girilmez" , "Park edilmez" , "Tükürmeyin" "İşemeyin" , "Gürültü etmeyin" , "Yüksek sesle konuşmayın" "Atlamayın... Zıplamayın... Hoplamayın... Nefes almayın...Yaşamayın"!!!... İyi be!!!

Geberelim bari. O yasak! Bu yasak!... Bu "yasak"lar beni çıldırtıyor. Ayrıca bu yasak tabelaları beni çocukluğumdan beri hep itmiştir. Hâlâ da bu gibi tabelalarla karşılaştığım her yerde başımı çeviriveririm ters yöne. Boğulacak gibi hissederim kendimi. Bu emir veren tabelaların her birinde "Özgür değilsiniz" yazdığını görür gibi olurum, başımı çeviririm hemencecik.

"Yasaklar" aslında insanı tahrik eder. Kendine çeker. Yasak olan şeyleri yapma duygusu ateşleniverir insanın içinde. Aslında insana bu emir veren tabelalar yerine, insanların bizzat kendileri, neyin nerede yapılıp, neyin yapılmayacağını bilseler, daha güzel olacak her şey.

Uzun yıllardan beri Fransız Tatil Köyleri-Club Med'lere-giderim. Çok kereler; şimdi Morocco'daki Agadir, Marrakech ve Quarzazate'de ki Club Med'lerin genel müdürü olan Ali İmane'nin, köy müdürü -Chef de village- olduğu yıllarda, Club Med'ler'e gittiğimde, Ali İmane'nin köye yeni gelenlere verdiği "hoşgeldin" kokteyllerinde söylediği şu sözler hiç aklımdan çıkmaz: "Salut les amies. Dünyanın çeşitli ülkelerinden geldiniz. Bizim köylerimizde çimenler sizin uzanıp yatmanız ve güneşlenmeniz için, köyün her yanındaki rengarenk çiçekler saçlarınızı, giysilerinizi süslemeniz için, her yerse aşk yaşamanız içindir. Sabaha kadar eğlenmek, gülmek,

dans etmek serbesttir. Bien venue a notre village de bonheur. Mutluluk köyümüze hoş geldiniz." Ve bütün bu insanı özgür davranmaya davet eden sözlere rağmen hiç bir zaman çimenlerin kirletildiğini, çiçeklerin yolunup atıldığını görmedim. Uluorta her yerde aşk yapanlara rastlamadım. Sabaha kadar eğlenenlerin; odalarında yatıp uyuyanları rahatsız ettiklerini de hiç duymadım.

Demek yasak tabelaları olmadan da insanlar yapılmaması gereken şeyleri yapmaya biliyorlar. Hatta hiç yapmıyorlar. Ne demişler, "tatlı dil yılanı deliğinden çıkarırmış"...

İnsana emirler veren tabelalardan nefret ediyorum! İnsanın davranış özgürlüğünü kısıtlıyor hissi uyandıran bu tabelaların yerine "tatlı dil" diyorum. İlgililer, yetkililer, bi deneyin hele...

"Yasak tabelaları asarak elde edemediğiniz huzuru, ulaşamadığınız çevre temizliğini, belki de "tatlı ve akıllı bir dille" elde edeceksiniz... Hem onca tabelanın parasını, belki de bir **hayır işinde** kullanır da halkınızdan **hayır duası** alırsınız. Ne dersiniz?..

Ali İmane ve diğer Chef de village'lar bu yolla kesin hedefe ulaşıyorlar. Beş kıtada ve yirmi dört ülkede "otuz sekiz" köyü böyle yönetiyorlar. Belki şimdi, "Yahu onlar tatil köyü ama" diyenleriniz olacak. Tamam doğru. Onlar tatil köyü ama, onlar da çevre belediyeler kalabalıklığında neredeyse. Onların da nüfusu ve nüfusu yöneten idarecileri var. Oralarda da yollar, evler, bahçeler, dükkanlar, PTT, disco, barlar, restoranlar, çocuk yuvası, plajlar, kuaför, jimnastik

salonları, futbol sahası, tenis kortları, basketbol-voleybol sahaları, oto-parklar, el sanatları merkezi, sağlık ocağı gibi yerler var.

Yani büyükşehir belediyelerine bağlı çevre belediyelerden pek bir farkı yok. Bazı belediye başkanları, yabancı ülke belediyelerini ziyaret edip, kendilerine bağlı çevrelerde uygulamak üzere incelemelerde bulunuyorlar. Bulunuyorlar da n'oluyor?!

Genelde her tarafta o yörede yaşayanları çıldırtan düzensiz bir trafik keşmekeşi, çöplerle süslü(!) sokaklar, sokaklardaki bitip tükenmek bilmeyen çukurlar, avaz avaz bağırarak hasta – uyuyan falan dinlemeyen mikrofonlu(!) saygısız satıcılar, bu satıcıların dolaştığı ağacı-çiçeği olmayan sokaklar... İşte sizlere bazı belediyelere ait çevre manzaraları...

Club Med'lerde, köylerin yönetimi bir harika. Bu Club Med'lere her gidişimde **"bu köylerde devamlı yaşadığımı"** hayal ederim. Herkesler güler yüzlüdür. Gülümser insanlar birbirlerine. "Günaydın" derler. "Merhaba" derler. "İyi akşamlar" derler. O an aklıma bizim büyük kentlerdeki, yüzleri hiç gülmeyen insanlarımız gelir. Üzülürüm.

İçinizden "Galiba Füsun, Club Med'den reklam aldı" diyenleriniz olacak. Ah keşke..... Bazı yıllar, her gece yapılan "spectacle" (show) lara kendi keyfim için katıldım. Hele 1992 yazındaki bir buçuk aylık tatilimde...

Gentils Organisateur'ler (GO), yani köydekilere hizmet eden, yardımcı olan, spor öğreten, geceleri de o muhteşem showlarda birer yıldız gibi parlayan GO'larla, ne (spectacles) showlar

yaptım, ne showlar.... Bazılarına, sevgili Türkan da (Şoray) şahittir. "Sen bu hareketle hiçbir zaman kilo tutmazsın." demişti, canım... Acayip eğlendim. Huzur doldum. Streslerimi attım. Tatil paramı da tıkır tıkır ödedim.

Ben her zaman hayran olduğum şeyleri, kişileri içtenlikle methederim. (Hatta bu kişi "benim rakibim" bile olsa...) Evet, bu kulübün köylerindeki yaşam biçimini seviyorum. Ve keşke -mesela tabii- İstanbul'umu oluşturan çevre belediyelerdeki yaşam da böyle olabilse diyorum.

GENÇLERE, GENÇ KALANLARA ÖZGÜRLÜK

KOLEJDEYKEN, okulun organize ettiği pikniklere, Samsun, Konya (Mevlana), Antalya gibi kentlere düzenlenen okul gezilerine hiç göndermedi beni annemler.

Neme lazımdı, biricik kızlarının başına bir "iş" falan gelirdi de sonra n'aparlardı?!.. Ne de olsa kızlı oğlanlı gidiliyordu bu gezilere... Ateşle barut yanyana durmazdı! Ateş'le barut'a birlikte seyahat etme özgürlüğü yoktu! İçim giderdi bu okul gezilerine katılan arkadaşlarıma... Oğlanlar için zaten bir sorun yoktu. Onlar her yere girip-çıkarlardı nasılsa!!..

Ailesi tarafından bu seyahatlere gönderilmeyen birkaç kızdan biriydim. Arkadaşlarımın seyahatlere gittikleri geceler, başımı yorganın altına sokup, saatlerce ağladığımı bilirim.

"Ben de bu gezilere katılmak istiyorum" diye üstelesem," Biz seni seyahatlere götürmüyor muyuz?" diyordu annemle babam. Anne, neden anlamak istemiyordunuz ki, gençler bir arada daha çok eğlenirler ve birbirleri ile daha çok mutlu olurlar...

"Sen şanslısın. Bak paralı bir okulda, kolej-

de okuyor, lisan öğreniyorsun. Bizi annemiz babamız hiçbir yere bırakmazdı." diyordunuz.

E yani, sizleri çocukken anneleriniz babalarınız bir yere bırakmazlarmış, ama zaten, Türk milletini de eskiden padişahlar yönetirmiş!!! (Bilmem bir şeyler anlatabiliyor muyum?)

Cumhuriyet çocukları olan yüksek öğrenimli babamla, Erenköy Kız Liseli annemin bu davranışları beni çileden çıkarıyordu. Türk milleti koca padişahları devirmiş, özgürlüğüne kavuşmuştu ama babacığımla anacığım bir genç kıza verilmesi gereken özgürlüğü vermiyorlardı bir türlü!

Şimdi bile o yılları konuştuğumuzda "N'apalım kızım. Biz annemizden babamızdan öyle gördük" derler. Ben de onlardan öyle gördüm, ama bambaşka düşünüyorum. Düşünebiliyorum.

Gençlerin çoğu beni severler. Konuştuklarımın hemen hepsi benim fikir ve davranışlarımın kendi kuşakları ile aynı paralelde ve frekansta olduğunu söylerler.

Gençlere daima özgürlük, ama bana da...

Sonra, beni öyle disco'lara falan da yollamazlardı. Disco'lara, cafe'lere gitme özgürlüğüm de yoktu. Ama ben, disco'lara da gittim, cafe'lerde de oturdum.

"Ders çalışacağız kızlarla" deyip, disco'ya matineye gittim. "Sevil'de oturacağız ama telefonları bozuk. Ararsanız merak etmeyin" deyip cafe'lerde arkadaşlarımla oturdum. O da yalnızca Cumartesi veya Pazar öğleden sonraları...

Oysa şimdi gençler ne güzel eğleniyorlar. "Ben gidiyorum" deyip gidiyor kızlarımız. Öyle bizim eskiden başvurduğumuz ilkel yalanlara ge-

rek olmadan, gayet kişilikli bir şekilde "gidiyoruz" deyip gidiyorlar. Helal olsun hepinize. Yaşayın valla. Hepinize bayılıyorum.

Ama ben de n'aptım? Ekonomik özgürlüğümü elde ettikten, meslek sahibi olduktan sonra, deliler gibi seyahatlere gittim. Yurt içi, yurt dışı her yeri talan ettim. Deli danalar gibi disco'larda danslar ettim. Çıldırırım dansetmeye... Genç kızlıktan kalma özlemimden olacak, cafe'lerde oturmaya da bayılırım. Hele yurt dışı gezilerimde bir cafe'den çıkar, diğerine gidip otururum.

Bir de İzmir'li ilk genç kızlık aşkım Yiğit'in bana yazdığı mektupların, bizim evin adresine gelme özgürlüğü yoktu. Çünkü benim adıma gelen mektuplar, çaktırmadan açılırdı. "**Er mektubu görülmüştür**" misali kontroldan geçirdikten sonra, çalışma masamın üstüne bırakırlardı mektuplarımı.

Şayet postacıyı önceden yakalamışsam, mesele yoktu. Ama ben yokken gelmişse vaziyet ayvalardan bir demet olurdu! Gözden geçerdi mektubum. Kim yazmış, ne yazmış, öğrenip, biricik kızınızı korumak isterdiniz, değil mi anne?

Onun için de ben orta ikideyken, üniversitede okuyan Yiğit mektuplarını, bizim okulda okuyan Amerika'lı arkadaşım Kate Faulkner'ın evine yollardı. Yollardı da, Kate'in kafası basmazdı, neden bana gelen mektupların benim ev adresime değil de onun ev adresine geldiği konusunda... Anlatırdım ona "annemler kızar" diye. Kate yine anlayamazdı "boy-friend" mektuplarına annemlerin niye kızdığını.

İlk aşk mektuplarımı kütüphanemin bir çek-

mecesinde saklama özgürlüğüm de yoktu. Yakalarlarsa sonra çok kızardı annemle babam.

Kate, gelen mektubu bana verir, ben de bu romantik cümlelerle dolu masum mektubu defalarca okur, sonra da kalbim sızlayarak yırtar ve çöpe atardım.

Çünkü öyle "Canım sevgilim", "Seni özledim", "Seni çok seviyorum" gibi "**ayıp**" lafların yazıldığı mektuplar da ne demek oluyordu?!! Daha küçüktüm ve beni ailem ve de "kız" arkadaşlarımdan başkaları sevemezdi! Hem böyle şeylerle değil, derslerimle ilgilenmeliydim.

Evet belki küçük sayılırdım ama "**duygularım**" vardı. Hem de küçük yüreğimde kocaman duygular taşıyordum Yiğit için. Sevebiliyordum. Özleyebiliyordum. Seviliyordum.

Ama bu ilk masum aşkıma ait mektupları sizin yasaklarınız ve yakalarsanız kızarsınız korkusu yüzünden ne yazık ki saklayamadım bile. Biliyor musun anne, o mektupları istemeye istemeye yırtarken hissettiğim "**sızı**"**yı**, bugün hâlâ duyarım kalbimde. O an kalbim acır hâlâ... Mektuplar, sırf kâğıt parçaları değillerdir. Mektuplar, kendilerine yazılan olaylarla can kazanır, yaşarlar. **Mektuplara da özgürlük anne...**

HERKESE ÖZGÜRLÜK ANNE AMA BANA DA...

BEYLER, sizlerden "yalan" dersleri almayı düşünüyorum. "ÖSYM" kursları gibi "Yalan kursları" olsa da sizler ders verseniz ve de bizler bu kurslara katılıp, başarılı birer "yalancı" olabilsek ne iyi olur diyorum. Hiç olmazsa "aynı dili" konuşmuş oluruz. Aslında bunu ben değil de, beynimin kıvrımlarında dolaşan şeytanlar söylüyor.

Ne de güzel ne de sıkı yalanlar söylüyorsunuz, bayılıyorum. Hem de yedire yedire... İnandıra inandıra... Bazen de göz göre göre... "Bu gece iş yemeği var" derken, "Bu gece toplantı biraz uzayacak" derken, "Karımla hiç yatmıyoruz" derken", "Karımla artık bir evde iki yabancı gibiyiz" derken, "Karımdan boşanacağım" derken, falan filan...

Tabii bu sözlerim tüm erkekler için geçerli değil. Örneğin, benim başımda bir "doğrucu" var ki, inanılmaz bir şey. "Her şeyi" doğru söyler. Dediği her şeyi kontrol edin, mutlaka o şey, onun dediği gibidir. Hatta bazı söyledikleri beni sinirlendirse de Rıdvan doğruyu söyler. Öncele-

ri söylediği her şeyin doğru çıkmasına çok şaşırmıştım.

Ama artık geçen iki yılın içinde alıştım Rıdvan'ın "**doğruculuğuna**".

Ama eskiden o da yalanlar söylemiş evli olduğu yıllarda. Acaba evlilikler mi insanlara yalan söyletiyor diye düşünüyorum ama sonra vazgeçiyorum bu düşüncemden çevremdeki ilişkileri gördükçe... "Yalân ilişkiler" sarmış çevreyi...

Aslında, bizlerle beraberken, karılarınız için atıp-tuttuğunuz ve söylediğiniz şeylere bakıp, size not vermek lazım ama bunu yapmıyoruz. Yapamıyoruz. Hemencecik sınıfta bırakıvermiyoruz sizleri.

Kadınlar yalanları yedikçe, ya da yiyor göründükçe, siz de atıyor Allah atıyorsunuz! Hem de "Yavrucum sen beni daha tanımıyorsun........" diyerek...

İnanın tanıyoruz. Çok iyi tanıyoruz sizi, size verilecek cezaları biliyoruz da bir türlü uygulayamıyoruz. Bu konuda da kendi davranış özgürlüğümüze kendimiz kısıtlama getirmiş oluyoruz.

Yineliyorum, bu kitapta yazdığım her şey, herkes için geçerli değil. Ama kadın olsun, erkek olsun büyük bir çoğunluğa uyuyor öyle değil mi?

Küçük birer çocukken evde olsun, okulda olsun, yalan söylemenin çok kötü bir şey olduğu öğretildi hepimize. Hâlâ da öğretilmekte... Ama ne yazık ki bazı düşünceler özgürce söylenilmek istendiğinde "suç" oluyor da, çocukluktan ölene kadar geçen süre içinde insanların yalan söyleme özgürlüğüne kimse karışamıyor. Yalanlar da habire söylenip duruyor.

Çocukken söylenen ıvır-zıvır küçük yalanlar, yaş büyüdükçe ders çalışmaya gidiyorum denilip disco'da sevgili ile buluşmakla gelişiyor.

Sonraları, aslında sevmeden, aşık olmadan söylenen "seni seviyorum"lar bir çok ağızdan yalan-yalan çıkıyor. Nikah'larda imzalar atılırken yalan-yalan ömür boyu birliktelikler için "evet"-ler tekrarlanıveriyor.

Evlendikten sonra kadınların çoğu orgazm nedir bilemiyor yalan-yalan çıkardığı ah-oh sesleri ile kocasını uyutuyor. Koca karısının üstüne sevgili bulup, onunla buluşup, sevişip, sonra evine gelip, karısına yalan-yalan sevgi sözcükleri söylüyor. "Öteki" kadına yalan-yalan "Ben seni seviyorum. Evdeki artık bitti sayılır" diye palavralar atıyor.

İş'teki patrondan nefret edildiği halde, yalan-yalan "Sağolun efendim. Siz olmasaydınız bu iş yürümezdi" gibi palavra pohpohlar yapılıyor.

Oy verilenler, oy verenlerden alınan vergilerin yol-su-okul hizmetleri şeklinde halka geri döndüğünü söylerken bunun yalan olduğunu kendileri de biliyorlar!

TV reklamlarında "bahar gibi kokan" falanca ürünle evinizde çiçek kokuları derken, aslında o "ürünün göz yakan, berbat bir kokusu" olduğunu gayet de iyi biliyorlar.

TV'ye çıkan sanatçıların çoğu, acayip "yoğun" olduğunu söylerken, hiçbir şey üretmeden evde oturan birer ev kuşu olduklarını kendileri de pekâla biliyorlar.

Hiçbir tarafımda estetik müdahale yok diyenlerin yakınına "yalan makinesi" bağlansa,

herhalde makine avaz avaz bağırır. Sonuçta, "yalan söyleme" özgürlüğü, müthiş özgür bir şekilde egemenliğini sürdürmeye devam ediyor..

Ben de yalanlar söyledim. Bunların da çoğu karşımdakini, ya da babamı-annemi üzmemek adına söylediğim "Pembe yalanlar"dı. **Yalan söylemem diyenler, en güzel yalanı söyleyenlerdir.**

Ama ben en çok, bütün yalan çeşitlerinin içinde, erkeklerin söylediği aşk ve ilişki yalanlarına bayılırım. Yalanlarını sıralayan yalancı küçük çocuklar gibi olurlar. Önce ağlatır sonra da güldürür beni bu yalanlar. Yalanlarına rağmen hep sevdim erkekleri. Hiç onlarsız kalmadım.

Anne, kızma sakın bana bu itiraflarımdan dolayı. N'apayım, onca kısıtladığınız özgürlüklerime karşın, fikir ve düşünce özgürlüğümü kullanıyorum yıllar sonra bu satırları yazarken. **Herkese özgürlük anne, ama bana da...**

Ben yazdıklarımın bir bölümünü, çok eski arkadaşım Serpil'e (Akıllıoğlu) okumuştum. Ha, bu arada, Serpil'i tanıyanlar için değil ama tanımayanlar için yazayım. Serpil, düşündüğünüz gibi bayan değil, bay. TRT'de çalıştığı yıllardan tanışırız. Şu anda İnter-Star genel koordinatörü.

Her neyse, yazdıklarımın, bir erkek olarak, kendisinde nasıl bir etki ya da tepki uyandırdığını sorduğumda, gülümsedi, hafif tertip kızardı. Önce karşıya bakarak, sonra yüzüme dönerek "Hepsi doğru. Ama bazı erkekler ilk anda bozulacaklar. Ancak, yazdıklarınla erkeklere yanlışlarını, eksiklerini söylerken, onlara değer de vermişsin. İşin hoş yanı da bu." dedi.

Diğer yandan, arkadaşım Rıdvan'a beş-on

sayfa okumuştum ki, bozulup, "Ne o? Artık sende mi feminist takılmaya başladın!" dedi. Şaşırdım. Rıdvan iktisat bitirmiş, yirmi yılı aşkın süredir İstanbul Şehir Tiyatroları'nda pek çok oyunda rol almış bir aktör. Aydın bir erkek. Ama feminizm konusunda, kendini şartlandırmış. Her konudaki ilerici davranışları ile tezat oluşturuyor bu konudaki inadı. Ve bu davranışı ile pek çok erkeğin yanında yer alıyor.

Ayrıca kadın arkadaşlarıma ve çeşitli yaş kuşaklarındaki (13-70 yaş arası) kadınlara da yazdıklarımı okuyup, fikirlerini sorduğumdaysa, memnuniyetle gülümseyip "İçimizdekilerini yazmışsın. Söyleyemediklerimizi söylemişsin" dediler.

Neden ortak bir noktada kolay kolay buluşamıyoruz? Genelde, birimizin al dediğine diğerimiz mor diyoruz. Fizik kurallarına göre, "**zıt kutuplar birbirini çeker.**" Galiba bu fizik kuralı kadın-erkek ilişkisinde de geçerli. **Ne biz sizlersiz olabiliyoruz, ne de sizler biz olmadan yapabiliyorsunuz.**

Ama kadın-erkek ikilisi yeryüzünde olduğu sürece -ki bu sonsuza kadar anlamına gelir- iki taraf da birbirinden hem şikayet edecek, hem de beraber olmaya devam edecek.

Beyler, bir de "**bekletme**" konusunda sanki tüm özgürlükler sizin için icat olmuştur.

"Geleceğim" der, bekletir de bekletirsiniz! Sanki, herkes sizi beklemeye mecburmuş gibi! Geleceğinize söz verdiğiniz saatten üç-beş saat sonra gelirsiniz. Gelirsiniz de biraz surat asacak olsak bozuluverir, zeytinyağı gibi üste çıkmaya çabalarsınız.

"Geleceğim" diye söz verdikleriniz, sizin için giyinir, süslenirler. Çerezlerin durduğu tabakları, her zaman oturduğunuz koltuğun yanındaki sehpaya yerleştiririrler. Bir de sevdiğiniz türden bir müzik kaseti konur teybe. Mumlar da yakılır bazen...

Sonra teypteki bant biter. Arkası çevrilir. Arkası da biter. Yine ön yüzü çalınmaya başlanır. Kimbilir kaç kez çalınır aynı bant... Mumlar erimeye başlar sonra... Çerezler konuldukları tabaklarda yenilmek için bekleşir dururlar...

Derken kapı çalınır. Koşarız. Nihayet siz geldiniz diye seviniriz. Ama bakarız, gece olmuştur ve çöpleri toplamaya gelmiştir kapıcı. Hiçbir suçu olmayan adamcağıza "Çöp yok!" diye tersleniveririz.

Çalan telefonları siz arıyorsunuzdur diye koşup açarız. Oysa şu veya bu kişidir arayan. Buz gibi bir sesle başımızdan savmaya çalışırız arayan dostları-arkadaşları. Sesimizin bed'liğinden anlayıp "N'oldu? Neyin var?" diye sorarlar. Onlar böyle sorunca da, daha bi sinir oluruz. "Yok bir şey!" diye homurdanırız. Çünkü onlar "N'oldu?" diye sorup yaramıza basmışlardır.

Sizi saatlerce beklerken, sizden nefret ederiz. Artık sizi bir daha beklememeye, hatta görmemeye karar veririz. Aslında biraz bekleyip sonra başka yere çekip gitmek vardır ama..... ah biz eşşek kafalılar!!..

Gecenin bilmem kaçında, bir yerlerde yiyip-içip geldiğinizde, aldığımız kararları unutup size güler yüzle "Hoşgeldin" deyiveririz! Allah kahretsin, niye deriz ki, neye faydası vardır ki

bu ılımlılığın?.. Sadece yanlış üstüne yanlış eklenmesine neden olur bütün bu suskun davranışlar.

İçimizde biriken isyan duyguları bizleri her an patlamaya hazır birer tüpgaz haline dönüştürür.

Ne hakları var buna anne?

GÖZYAŞLARIM ÖZGÜR AMA BEN DEĞİL!

SİZLER için gözyaşı dökülmesini seviyorsunuz değil mi? "Bayılıyorsunuz" hatta sizin için akıtılan yaşlara... Sözde sulu-göz kadınlardan nefret edersiniz. Buradaki "nefret etme" sizin kaçarken sığındığınız bir sözcük sadece.

Siz aslında artık yeni bir kadın, yeni bir yatak, yeni bir "şey" özlemi içine düşüverince, karşınızdaki kadına söyleyecek mantıklı bir laf, "olayı koparacak" bir mesele ararsınız. Bulamayınca da aksileşiverirsiniz. Lanetleşirsiniz. Böyle olunca da kırıcı davranırsınız. Karşınızdaki kadını genellikle ağlatır bu davranışlarınız.

Hah işte, kopup-kurtulmak için bir neden çıkmıştır size: Sulugöz kadınlardan nefret etmek... Ve ondan sonraaa bye-bye birdie!!... Uçu verirsiniz hemencecik. Uçar ve konuverirsiniz başka dallara. Neyiz-kimiz diye bakmaz, sonra da size kendini, hayatını, cinselliğini vermiş kadınları ağlatırsınız. Öyle çok ağlattığınız kadın biliyor ve tanıyorum ki... **Süper'ler, Sultan'lar, Serçe'ler, Taş bebek'ler, Kolejli'ler, Kolejsiz'-ler, daha kimler, kimler... Kimleri ağlatmadınız ki...**

Göz yaşlarından nefret ettiğinizi söylemenize rağmen, sizin için akan her damla gözyaşı, size öz güveninizi kazandırır. Daha dayanılmaz hissedersiniz kendinizi. Ve de daha güçlü... Neredeyse, göğsünüzdeki sarı daire içinde kocaman S harfi yazan mavi taytınız üzerinizde, kırmızı pelerininiz omuzlarınızda, kırmızı çizmeniz ayağınızda, her şeye hükmedebilen **Superman'in** kanı damarlarınızda dolaşmaya başlar.

Bizleri ağlatma-üzme özgürlüğünü kendinizde hak olarak görmeniz neden?..

Anne... Bir tek babam girmiş senin hayatına... O iyi, sana âşık, bir dediğini iki etmeyen babacığım... Onun için, benim onca akıttığım gözyaşlarının nedenini anlayamazsın ki... Gözyaşlarım özgür anne. Ama ben değil.

Hayatıma giren adamın eski kadını benim yüzümden gözyaşı döker. Ben de benden sonraki için göz yaşlarımı akıtırım. **Ağlar dururuz biz kadınlar. Gözyaşları ekvator gibi sarar bizleri... Acılar bedenimizi paralellere böler, meridyen-meridyen ağlarız...**

Sen asıl, gözyaşlarını yasakla bana anne. Akmasınlar artık. Gözlerim tutsağı olmasın gözyaşlarının. Gözlerim özgür kalsın anne.

Özgürlük, birbirlerini sevenlerin olsun. Evliliğe tutsak yaşamak niye? Her şey kuru bir imza, bir altın halka mı? Evlilik cüzdanına sahip olup da, başka kalplerde yaşamak mı doğru? Yoksa o cüzdan olmaksızın ama sevgi dolu özgür birbirliktelik mi?

Birbirlerini seven iki insanın, "yıldızı eksik" otellerde aynı odayı paylaşma özgürlüğü bile hâlâ yok. Artık buna izin vermek resepsiyonist'in

insafına kalmış. Hâlâ evlilik cüzdanı soruluyor. Gerçi büyük yerlerden emirler verildi "evlilik cüzdanı sorulmasın" diye... Ama bu özgürlük yabancı turistlere, bizlere değil!...

İki "sevgilinin" bir arada kalmasına karşı çıkıyorlar da, iki kadın, ya da iki erkek bir oda isteyince, veriveriyorlar odanın anahtarını. Belki o iki kadın "sevici".... Ya da o iki adam "eşcinsel" ve odaya çıkınca aşk yapacaklar... Buna aldıran yok. İlle de iki sevgili şayet evli değilse bir odada kalamaz. Kural bu. Yani herkes özgür ama "sevgililer" değil! Aslında gönül bu... Herkes dilediğini seçer ve sonuçlarına da katlanır. Bundan elaleme ne?

Yasaklarla, sözde ahlâk düzeyi yüksek bir toplum mu yaratacaklar? Ne düşünürler?.. Bu evlilik cüzdanı saçmalığı nedendir, bilinmez. Bilinen tek şey, tatile çıkma özgürlüğünüz var da o gittiğiniz yerdeki otelde aynı odada yatma özgürlüğünüz yok! Allah razı olsun valla, sizin adınıza ahlâkınızı koruyup, kaka şeyler yapmaktan sizi akıllarınca alakoyarlar.

İlahi!... Tutarlar iki ayrı oda. Sonra bir taraf diğerinin odasına geçiverir. Biraz masraflı, biraz da maceralı olur ama sonuçta, olur yani. Zaten çoğunlukla öyle yapılmıyor mu?..

Aylarca aynı yatakta yatıp da, "hiçbir şey yapmayan" evlileri sırf evlilik cüzdanları var diye aynı odada yatırıp da oda'ya yazık (!) olacağına, asıl onlara verin ayrı birer oda; bırakın birbirini sevenler, birbirlerine dokunmaya doyamayanlar, doya doya kalsınlar bir arada.

Bazı şeylerin özgürlüğü kısıtlansa da sevme-sevişme özgürlüğünü kimse kısıtlayamaz.

Onun için gelin uğraşmayın şu evlilik cüzdanı var mı yok mu meselesi ile.

Ben iki kez evlenip boşandım ama evlilik cüzdanlarım hâlâ duruyor çekmecelerden birinde. Valla, olur-a sorarlarsa, kapı gibi, hem de iki cüzdanı evelallah koyuveririm önlerine. Artık hangisini beğenirlerse!!..

"Akıl yaşta değil baştadır" demiş atalarımız. Doğru. İki insanın birbirine de bağı evlilik cüzdanında değil, kalplerde ve beyinlerdedir. Kalp ve beyin bağı bitmişse, zaten atın evlilik cüzdanlarınızı çöpe. Bilin ki artık hiçbir işe yaramazlar.

Ha pardon! Turistik bir gezide, otelde mesele çıkmadan bir Havva-bir Adem olarak bir odada kalabilirsiniz. Evlilik cüzdanınızı güle güle kullanır, kocanızla birlikte göğsünüzü gere gere odaya çıkar, sonra da popolarınızı da birbirinize döner, horul horul uyursunuz. Ya da ne bileyim... Mecbuuuren, meeecbuuren, mecbuuriiyetteeen olabilir!!..

BOL KESEDEN PALAVRALARA ÖZGÜRLÜK YOK..

BEYLER, **bazılarınız** hava atmaya bayılır. Önceleri jest üstüne jest yapar, "Vay be, adama bak. Müthiş" dedirtirsiniz. Kafaya taktığınız kadını önceleri en lüks yerlere götürür, götürmekle kalmayıp, yemek sırasında konuşmalarınızı, yemek öncesi ve sonrası laf salatalarınızla "antre yemek ve finaldeki tatlı" gibi sunmaya çalışırsınız.

Seçtiğiniz kelimeler, cümleler müthiş güven vericidir. Bizler birer aptal gibi "ayyy, ne iyi adam" deriz içimizden, bize anlattıklarınızı dinlerken...

Ha, bir de metr d'otel ve garsonların "**sizleri tanıdığı**" ve siz yanınızdaki kadınla içeri girince "**hoş geldiniz falanca bey**" diyebileceği restoranları seçersiniz özellikle, biz aptalları götürmek için...

Biz de "Vay be, adama bak, nasıl da tanıyor ve saygılı davranıyorlar" diyerek, sizlere "**paye**" veririz içimizden. Garaj-oto-park tipi yerlerde de eli açık davranır, müthiş bahşiş gösterisi de yapabilirsiniz.

Bizler, sizlerle ya henüz yatmamışızdır, ya

da yatmaya başlayalı henüz çok olmamıştır. Bu ilk dönemlerde, jestlerinizi sürdürürsünüz. Her geçen gün daha yüksek not almaya başlarsınız bizlerden...

Hatta, yine "**başka**" **bazılarınız**, beraber olmaya can attığınız kadının evine ait telefon-elektrik-su faturalarını ödemeye bile kalkışır ve hatta işi daha da ileri götürüp, her fırsatta hayran olduğunuzu söylediğiniz kadının diğer faturalarını bile ödemek isteyebilirsiniz.

Hele kadın daha önceki beraberliklerinde böyle jestler görmemiş, her zaman kendi çalışıp-kazanıp-harcayan tip kadın olmuşsa, bu jestleriniz karşısında şaşırıp kalır.

Derken iş laftan çıkıp "gerçekten" fatura ödemeye gelince de, bir "tuhaf" oluverirsiniz! Çünkü soyut laflar somutlaşmaya başlamıştır artık. Bu da sizi telaşlandırır. Söylediklerinizi nedense hemen unutur, hatırlayamazsınız!

Hemencecik de şirketinizin yüz milyonlar tutan alacaklarının hâlâ kasanıza giremediğinden dert yanmaya başlarsınız. Hay Allah! O çok iyi giden işleriniz birden bozuluvermeye başlamıştır. Hatta bazı saflarımız, bundan üzüntü duyup, bizlere binbir gösterişle harcadığınız paraları size geri vermeyi bile düşünür!!

Bu arada şayet evliyseniz, karınızın sadece "iyi bir kadın" olduğunu, "çocuklarınızın anası" olduğunu ama bunun dışında evliliğinizin çoktan bitmiş bulunduğunu ve sadece "formalite" olarak bir evde yaşadığınızı söylersiniz sizi dinleyen karınız olmayan kadınlara... Karınızı "takmıyor" gibi bir his uyandırırsınız ama, en olmayacak durumlarda onlardan ödünüz kopar. Boyu-

nuza-posunuza, yaşınıza-başınıza bakmadan, o "artık sevmediğinizi" söylediğiniz karılarınızdan korkarken, pek de komik bir duruma düşersiniz.

Komik duruma düşen bir erkeği n'apalım?!.. Bu durumlara düşünce de bizden aldığınız artı puanlar eksilir... eksilir... Gözümüzden düşersiniz sonra. Düşüverirsiniz de, o "artık sevmediğinizi" söylediğiniz karınızla yaşantınıza devam etmek zorunda kalırsınız. Bizsiz. Ot gibi. Korka-morka...

Bol keseden atılan palavralara özgürlük yok! Özgür... Özgürlük... Özgür adlı bir arkadaşım vardı benden epey büyük. Özgür'ü annesi bir sıkar, bir sıkardı ki... Oğlanın adı Özgür'dü. Özgür kız mı, erkek mi belli değildi. Annesi okuldan alıp okula bırakırdı Özgür'ü. Özgür'e Özgür adı veren annesi hiç de özgür yaşatmazdı Özgür'ü.

Özgür, özgürce dolaşamaz, gezip tozamazdı. Özgür hafta sonları "2.45 matinesine" annesi ile geldiğinde, gruplar halinde, güle-söyleye sinemayı doldurmuş okullu çocuklara, kedi ciğere bakar gibi bakardı. Kıskanırdı Özgür, yaşıtı çocukların özgürlüklerini... Yanında oturan annesinin varlığı, Özgür'ün, hafta sonu, iyi halden dolayı, polis nezaretinde hapishaneden izinli çıkmış mahkum gibi hissetmesine neden olurdu.

Yıllar sonra duydum. Özgür'ü annesi kendi bulduğu bir kız ile evlendirmiş. Özgür anne baskısı ile geçen delikanlılığından sonra, karısının egemen olduğu bir yaşamı sürdürmeye başlamış Özgür'ün evinde hep karısının dediği oluyor-

muş. Gelin-kaynana bir olup Özgür'ü denetliyorlarmış.

Zavallı Özgür... Özgür adı senin nene gerek be Özgür! İlahi Özgür'ün annesi! Oğluna koyacak başka isim mi yoktu? Vah zavallı, "anne ve karı baskısı " altındaki tüm Özgür'ler: Tanrı hepinize özgürlük'ler versin.

Evliliklerde taraflar kişiliklerini ezdirmemeli. Herkesin bir huyu, bir suyu var. Herkesin kendi alışkanlıkları var. Değişik huylu iki kişi bir araya gelince, herkes her şeyi kendi istediği gibi olsun istiyor.

Oysa **iki taraf da birbirine anlayışlı davransa, karı-koca gibi değil de, bir arkadaş, bir dost gibi davransa, bazı özgürlüklere saygı duyulsa; beraberlikler daha çekilir olacak**

Nasıl iki insan birbirini istiyorsa, birleşmeleri, bir araya gelmeleri doğalsa, ayrılmalar da öyle olmalı. Beraber olabilme özgürlüğü kadar, ayrılabilme özgürlüğü de olmalı.

Halbuki, taraflarda sevgi ve arzu bitse de saygı tükense, ya da yok olsa da çiftler bin-bir baskı altında, bu bir anlamı kalmamış beraberliği ite-kaka sürdürmeye çalışıyorlar.

Özellikle de -maalesef- hemcinslerim genellikle "çocuklarını" kullanıp, ellerinden kaçmakta olan kocalarını tutmaya çalışıyorlar. Çocuklarına olan sevgiyle, bir süre bu baskı dolu yaşama katlansa da bir an geliyor erkek n'apıp-edip özgürlüğünü seçiveriyor.

Tabii bu durumun tersi de geçerli. Yani kadın baskı altında kalmaktan bunalıp, erkeğini bırakmak isteyebilir, bu kez de koca onu elde tutmak için çabalayabilir. Ama genelde birinci duruma daha sık rastlıyoruz.

Bir de şöyle bir durum var: Erkek genelde epey **mücadele** verip karısından boşanabiliyor da kadınlar kocalarından **kolayca** boşanabiliyorlar. Aklınız mı karıştı? Yani demek istiyorum ki erkekler karılarından boşanmak istediğinde, karıları bu isteğe karşı geliyor ama, kadınlar kocalarından boşanmak istediği zaman, kocalar hemencecik "**peki** diyorlar bu ayrılığa.

Bu işte bir iş var! Hanımlar dikkat! Erkekler bize, bu davranışları ile "**özgür kalma**" kavramının çekiciliğini anlatmaya çalışıyorlar. Kendileri karılarının kendilerinden boşanma isteğine karşı çıkmayıp, kendi özgürlüklerine kavuşurken, aslında kadınlara da özgürlüklerini vermiş oluyorlar.

Ama kadınlar bunu pek anlamak istemeyip "boşanmam da boşanmam!" diye tutturuyorlar. Mutsuzluktan perişan olurken hâlâ mahkeme kapılarında "Mutluyum hakim bey. Boşanmak istemiyorum." diyerek kendi kendilerini zincire vurmuş oluyorlar böylece. Üstelik küçük de düşüyorlar.

Erkek her durumda dışarıda bir yaşam kuruyor kendine. Kadınsa, erkeğini takip etmek, ağlayıp sızlamak, hatta bazen daha ileri gidip, erkeğine "baskın" yaparken bu arada sinirlerini yıpratıp, daha çabuk yaşlanmakla geçiriyor günlerini. Erkekse bazen daha genç kalıyor, çünkü kendine kadının yaptığı gibi işkence uygulamıyor.

Ya da ayrılsa da boşandığı kocasına huzur vermemeye çalışan kadınlar var. Yeniden kazandığı özgürlüğünün kıymetini bileceğine, özgürlüğüne yeniden kavuşan eski kocalarla uğraşan

pek çok kadın tanıyorum. Kızıyorum onlara.

Eski kocalar eskide kalmalı. Genelde, **genç kızken yaşanamamış güzellikler, yılların getirdiği olgunluk ve tecrübeyle süslenip, özgürce yaşanmalı.** Bırakılmalı gitmek isteyen kocalar. Bırakmalı onlar da "yeni" özgürlüklerini aşsınlar.

Ama yok! Genelde boşandıktan sonra, kavuşulan özgürlüğe kendini adapte edemeyen kadınlar, kendi kendilerine yetmeyi bilemeyenler, yeni bir birlikteliği beceremeyenler; bütün bunları boşanır boşanmaz uygulayabilen eski kocaların beceriklililiğini ve yeni özgürlüklerine kolayca adapte oluşlarını kıskanıyorlar. Ya da hazmedemeyip, komplekslere kapılıp eski kocaya rahat vermiyorlar.

Hele eski kocalar yeni bir ilişkiye girmişse, vaziyet daha da vahimleşiyor. Kaka olan eski koca, cici hale geliveriyor. Eski karılar, kabuğunu kıramadıkları yalnızlıklarının kompleksi ile eski kocanın, yeni sevgilisi ile arasına "çalı" misali girmeye kalkışıyorlar.

Görüyorsunuz değil mi beyler. Şimdi de bir kadın olarak sizin yanınızda, hemcinslerimin karşısındayım. Yani her zamanki gibi doğrudan yanayım.

Bütün bunların tersini düşünelim şimdi de. Eski karısının peşinden koşan, ya da eski karısının yeni sevgilisine bozulan erkeklerin yüzdesinin ne kadar az olduğunu biliyorsunuz değil mi?

Ben, eski kocalara da eski karılara da özgürlük diyorum. İlişki bitse de dostluk kalmalı geride. Bunun olabilmesi için de yüz-göz olunmadan "hoşçakal" demeyi bilmek lâzım.

ŞARKILAR ÖZGÜR...
ŞARKILARA VİZE YOK.

ŞARKILAR ne kadar özgürler hiç düşündünüz mü? Bir şarkı herkesin dilinde gezinebiliyor. Hangi dinden, hangi ırktan, hangi ülkeden olursa olsun, insanlar aynı şarkıyı söyleyip sevebiliyorlar. Mesela, İngiltere'nin Liverpool şehrinde doğup, ünleri tüm dünyaya yayılan Beatles topluluğunun şarkısı "Let it be"yi Çin'li de biliyor, Hint'li de... Afrikalı da söylüyor aynı şarkıyı, Meksika'lı da...

Tabii şarkıların bu kıtalar arası gezintisine Türkiye, ne yazık ki sadece **iki şarkıyla** katılabildi. Yani sadece "Samanyolu" ve "Üsküdar" adlı şarkılarımız "**international** olabildi. Pakistan'da "Aaabooneeeyimm... Aaaboonee.." dendiğini sanmıyorum. Ya da, Peru'da "Giiir kanımaa.." dillerde dolaşsın... Avustralya'daki pop listelerinde "Şşşt..Şşşt sakin ol" adlı bir şarkı yer alsın...

Keşke bunlar gerçek olabilse... Keşke bizim şarkılarımız da dünya tur'larına çıkabilse... Dünya pop listelerinde gezinebilse... Dünya insanlarının dilinde dolaşabilse...

Ama ne yazık ki bu olamıyor! Denenmedi değil. Ajda az mı Paris'e mekik dokudu, Fransızca öğrenmeye çalıştı. Olympia'da Enrico Macias ile konsere çıktı. TRT bu konseri siyah-beyaz yayınladığında sevinçten gözlerim dolmuş, bir Türk sanatçısı olan arkadaşımla gurur duymuş, hemen bir orkide yollamıştım Ajda'ya. Üzerine iliştirdiğim kart'a, Ajda'nın şarkısından bir satırı değiştirerek yazmıştım: "Ne varsa sende var" diye...

Ama onca uğraşa, gayrete rağmen "international" olamadı Ajda. Nilüfer ile bir zamanlar aynı plak şirketindeydik (CBS). Nilüfer'in bir şarkısını şirket Almanya'ya pazarlamak istemişti. Nilüfer gidip Almanca okudu şarkıyı (Galiba adı Ali'ydi şarkının), ama o derya gibi güzel ses yine "international" olamadı.

Sonraki yıllar da bazı arkadaşlarımızı, işini çok iyi bilen, Paris'te çevresi olan Erkan Özerman Paris'e götürdü, Olympia'da konser verdirdi ama yine kimse "international" olamadı.

Onca yıldır Eurovision şarkı yarışmalarına katılıyoruz, bazılarımız yabancı ülkelerde yapılan çeşitli yarışmalara katılıp, öyle ya da böyle derece alıyor veya derece almasa da sahneye çıkıp şarkı söylüyor, ama sonuç yine sıfıra sıfır elde var sıfır.

Ben de 1987 yılında Malta'da yapılan Uluslararası şarkı yarışmasına aranjör Buğra Uğur arkadaşım ile katılmış, on-beş Avrupa ülkesinin yorumcusu arasında İsveç ile birlikte birinci olmuştuk. Sonuç, tatlı bir anı ve ödül dolabımda sakladığım ödülden başka bir şey değil.

Üstelik ben Kolej mezunuyum, İngiliz Filo-

lojisini bitirmesem de devam ettim. Yani iyi İngilizce biliyorum. Malta'daki yarışmada herkesle lisanım sayesinde çabuk kaynaşmamın, puan toplamamıza çok faydası oldu. Buna rağmen, yine de dediğim gibi bir anı olarak geçmişte kaldı bu birincilik.

Zaten yabancı ülke yarışmalarına katılanların hepsi aynı durumda. Yani, git, söyle, plaketini ya da ödülünü al, birkaç yabancı gazetede resmin çıksın, Türkiye'ye dönünce birkaç TV programına katılıp bu plaketi göster, sonra?..... Şöhretin, Türkiye sınırları dahilinde, ha pardon, bir de Türk'lerin yaşadığı ülkelerde, o da sadece yine Türk'lerin arasında kalsın. Ne yazık ki **Türk sanatçısının, emekçisinin ortak kaderi bu.**

Gelelim yine şarkılara... Bizim şarkılarımız dışında bütün şarkılar özgür. Rus'ların "Kalinka"sını biliriz, yalan yanlış söylemeye çabalarız. Keza İsrail'e ait bir "Havanagila"nın tamamını bilmesek de söyleyebiliriz. Bir "Nathalie" ye nakarat kısmında el çırparak, mırıldanarak eşlik ederiz. Bir "İt's now or never"le kendimizden geçeriz. Michael Jackson'ın şarkılarının tüm sözlerini neredeyse gençlerimiz ezbere bilir. Ama bizim şarkılarımızdan bizden başka kimselerin haberi yoktur. Bu hüzünlü bir komedi'dir ama gerçektir. Bir yanlış var bu işte, ama nerede? Bunu bulup çıkarmak lâzım.

Şarkılar özgür. Şarkılara sınır yok. Vize yok. Şarkılar pasaportsuz olarak, özgürce dolaşıyorlar dünyayı. Niye bu gezide "**biz**" de yokuz? Elvis öldü ama, şarkıları hâlâ beş kıtada dinlenmekte... Beatles dağıldı, John Lennon öldü ama hâlâ "Let İt Be" yi bir ağızdan söylüyor tüm dün-

ya. Carl Orff'un Carmina Burana adlı kantat'ını dinleyebilmek için bilet bulmak, her zaman bir mesele.

Şarkılar özgür... Şarkılar dillerde... Şarkılar kalplerde... Şarkılar insanları eğlendirir. Şarkılar insanları hüzünlendirir. Şarkılar insanları düşündürür, öğretir hatta bazen yol gösterir. Şarkılar buram buram aşk kokar. Şarkılar insanları barışa, sevgiye dostluğa çağırır. Bazen de şarkılar insanları güldürür. Tabii insanları karamsarlığa iten şarkılar da mevcut. Maalesef çoğu da bizde! Hatta neredeyse tamamı bizde!

Çocukluğumdan beri biriktirdiğim binlerce şarkı sözü vardır. Hala saklarım bu defterlerimi. Harçlığımdan biriktirdiğim paralarla aldığım İngilizce dergilerden keserdim bu şarkı sözlerini. Bir deftere yapıştırırdım özenle... Tabii o zaman Türkçe sözlü hafif müzik yok. Fecri Ebcioğlu ve Sezen Cumhur Önal, bu furyayı henüz başlatmamış. Yabancı şarkı modası var.

Aldığım onca dergiden kesip bir deftere yapıştırdığım bu binlerce şarkı sözleri aşk – özlem – sevgi – sitem – dostluk – barış – kardeşlik ya da gır-gır eğlence sunar insana. Hâlâ boş vakit bulabildiğimde gözden geçiririm bu şarkı sözlerini. Okurum. İçim huzur dolar. Bazısını okurken tebessüm ettiğimi farkederim. Ne güzeldirler...

Pekiiii, bizde ki ağlatan, ağlatan ne kelime, **geberten** bazı şarkı sözleri niyedir? Bunlar adama karamsarlık aşılar, ölümü düşündürür, bol bol içirtir, agrasiv olmaya davetiye çıkarıp insanları bir güzel tahrik eder ve kışkırtır.

Neyse ki son dönemlerde batı türü Türkçe

sözlü parçalar, eski yıllarda olduğu gibi yine rağbette. O "**ağlak**" şarkılar artık rafa kalktı gibi. Hatta onları bir vakitler söyleyenler bile artık "rap"(!) takılmaya başladılar. Komik oluyor ama olsun. Bu rap'e-map'e benzemeyen şarkılar bile, o "ağlak" şarkılardan daha iyidir.

Fecri ağabeyle, Sezen Cumhur'un başlattığı Türkçe sözlü hafif müzik furyası, Fikret Şeneş, Ülkü Aker ve daha sonra da Çiğdem Talu ile gelişmişti.

Canım Çiğdem'im, ne de anlamlı yazardı sözlerini. Bana tam "35" şarkı sözü yazmıştı.... Daha sonra Mazhar-Fuat-Özkan'dan çok gır--gır, değişik sözler çıkmaya başladı. Ben de söylemiştim bir plağımda, onların sözlerini yazıp, vokallerini yaptıkları matrak bir şarkıyı. "Baktı baktı baka-kaldı...Şaştı kaldı, şaştı kaldı-kaldı şaştı..."

Sonra Aysel Gürel'in yazdığı sözler rağbet bulmaya başladı. Sanat dünyasının "çılgın Aysel"i, hem romantik, hem de neşeli parçalara imza attı. Hâlâ da atmakta... Her yarışmada, her kasette Aysel çıkıyor müzikseverlerin karşısına.

Sonra Sezen çok güzel sözler yazıyor. Özellikle onun yazdığı hüzünlü sözleri çok seviyorum. Kayahan var sonra... Çok anlamlı sözler yazıyor. Bir de benim gibi, İlhan gibi (İrem) Attila gibi (Atasoy), Özdemir Erdoğan gibi, Grup Gündoğarken, MFÖ gibi, Barış gibi kendi şarkılarına sözler yazanlar var.

Kendi adıma söyleyeyim, "ille de şarkılarıma ben söz yazarım" diye bir kuralım yok. Çiğdem öldükten sonra, kendi duygularımı kendim yazıp söylemeye başladım. Bir gün gelir, başka-

larının sözlerini de söylerim. Zaten söyledim de... Son zamanlarda da ünlü caz ustası Sevinç Tevs'in kızı Şehrazat, şarkı sözü yazarı oldu. Yani "**söz yazarlarımız**" bir elin parmakları kadar ancak.

Şarkılar bize can vermeli... Şarkılar bize hayat vermeli. Şarkılar bizi karamsarlığa iteceğine, bize güç vermeli. Teselli bulmalı insan güzel yazılmış sözlerde.

Bir şarkı var çok kızıyorum ona. Daha doğrusu sözlerini yazana veya derleyene kızıyorum... Bir türkü. "Anan ölsün... Otuz-iki dişin dökülsün..." bunlara benzer laflar diyen, bu sözleri söyleten bir türkü. Yahu bu şarkı mı beddua mı?! Bir diğer bozulduğum şarkı da "Ah bu şarkıların gözü kör olsun" diyen...

Sayın şarkı sözü yazarı, evet gözü kör olacak bazı münasebetsiz şarkılar var. Ama şarkılar güzeldir, şarkılar iyidir. Şarkıların gözü kör olmamalı. Şarkılar bizleri görmeli, **şarkılar bizlerle yaşamalı özgürce.** Sonsuza kadar.

En önemlisi, şarkılar **denetlenmemeli**. Şarkılar denetlenemez! Zaten dünyada şarkılar denetlenmiyor ki.

"Şarkı gibi şarkı" olmayanlara da oto-kontrol uygulamalı. **Dinlemeyerek,** bir çeşit ihtarla ikaz edilmeli şarkıcı. Ama öyle kurul topla, "yayınlanamaz" diye karar ver. Ya da denetimden geçir de, neredeyse bir yıl sonra "yasakla"!.. Yok, böyle şey olamaz! **Özgürce söylenmeli, özgürce dinlenmeli şarkılar...**

NİSA... KADIN DEMEK.

"BİR kedi ile on yıldır yaşıyorum. Biri ile evli olsaydım çoktan boşanmış olurduk bile..." Bu sözleri ben söylemedim. Nisa söylerdi. Daha doğrusu Nisa da değil, "Tatlı Kaçık"ın Opal'i söylerdi bu sözleri oyunda... Kedisi Victor için böyle söylerdi Opal.

Nisa... Kadın... Nisa, "kadın" demek. Nisa, küçük kadındı. Sevgi dolu, iyilik dolu bir kadın... Tolga'nın kadınıydı önce. Sonra, sahnelerdeki küçük dev kadın... Yirmi dört yıllık evliydiler. Yirmibeş'e geldiklerinde Tolga, gümüş yıl için gümüş bir armağan verecekti Nisa'sına.

Ama olmadı. Olamadı... Nisa'nın küçük bedenini ayakta tutan, küçük kalbi duruverdi bir Büyükada akşamında...Tolga'sının kollarında "son turne"sine çıktı Nisa. Soluk almakta zorlanırken bile Tolga'sı ile göz gözeydi. En son Tolga'yı gördü Nisa'nın gözleri.

Nisa ile Tolga, hem eş'tiler, hem arkadaş... Hem sevgili, hem meslektaş... Birlikte olmadıkları gün pek yok gibiydi. Aynı oyunda oynarlar, birlikte oynamasalar da Nisa oynar, Tolga yönetirdi. Birlikte seyahatlere giderlerdi. Amerika... Avrupa... Her yıl Club Med'lere giderlerdi. Bir

yıl da Antalya Kemer Club Med'de birlikte tatil yapmıştık.

Nisa'nın yanında olmak, ona yakın olmak inanılmaz keyifliydi. Ne güzel vakit geçirmiştik o yıl Club Med'de... Sabahları geç uyanmayı severdi Nisa. Öğleden sonra ben yüzerken bakardım, Tolga ve Nisa birlikte iskelenin ucuna gitmişler, kitap okuyorlar. Kitap okumanın sessizliğini bile paylaşmayı biliyorlardı. Ya da bir gölgeye çekilip Tolga cin'ini yudumlarken, Nisa'yla etrafı seyrederler, bir yandan da tatlı tatlı sohbet ederlerdi.

Et'le tırnak gibiydiler. Ben böyle uyum görmemiştim. Ebediyen beraber olacak gibiydiler. "Ayrılık" kelimesi onlardan ne kadar uzak görünürdü. Hiç ayrılmazlardı ki. Tolga, İngiltere'ye burslu gittiğinde de, devamlı yazıyorlardı birbirlerine. Tolga, doğum gününde ayrı kalacaklarını düşünürken, Nisa matine'yi iptal edip, ertesi repo gününü de ekleyip, üç gün için de olsa Tolga'sının yanına koşmuştu.

Ama ölüm diye bir şeyin varlığını unutmuşlardı. Ölüm, varlığını bir krizle hatırlatmaya çalışmış, sonra bir kez daha şöyle bir yoklamış, sonra da alıp götürmüştü Nisa'cığı..

Yalnız kalmıştı Tolga. Hiç kalmadığınca yalnız... Nisa yoktu artık yanında... Nisa'sızdı Tolga. Nisa'nın ölüm haberini duyduğumda, ilk düşündüğüm şey, Tolga'nın ne yapacağıydı.

Günlerce yakından yaşadım Tolga'nın Nisa'sızlığını... Karısı ölmüş başka insanlar tanıyordum, ama Tolga gibi yananını görmedim. Nisa artık Tolga'nın içinde yaşayacak.

O gün, morg'da buzluğun metal kapısını açarlarken düşünüyordum. Yıllar önce küçük bir kızken, Dormen tiyatrosunun sahnesinde izlediğim o ünlü aktrist'le, bir gün tanışacağım, onunla dost-arkadaş olabileceğim hiç aklıma gelmezdi. Zaten kendimin de ünlü bir sanatçı olacağı hiç aklıma gelmezdi. Tiyatroculara çocukluğumdan beri hayranlık duyardım.

Nisa ile tanıştığımda çok yeni bir sanatçıydım. Bana ne kadar sıcak davranmıştı. Ben Gülriz Sururi-Engin Cezzar Tiyatrosu'nda "Hair" müzikalinin baş rolünde oynuyordum. Nisa ile Tolga'nın tiyatroları da bizimkiyle aynı binadaydı.

Provalar sırasında, fuaye'deki cafede arkadaşlarımla bir şeyler yiyip-içip-dinlenirken Nisa geçiyordu oradan, hemen saygıyla ayağa kalktım. Gülümsedi bana. Yanına gidip onun hayranlarından olduğumu söyledim. Yanağımı, saçlarımı okşayıp teşekkür etti bana.

Sonra beni çalıştığım kulüpte izledi. Ben arkadaşlarımla, Tolga'nın işlettiği tiyatronun altındaki bar'a gittim. Öyle-böyle derken, samimi olmaya başladık. Yıllar geçti, Nisa benim sırdaşım oldu. Ağladığımda teselli etti beni.

Hadi'nin (Çaman) tiyatrosunda ben "Kelebekler Özgürdür" adlı oyunun başrolünü Hadi'yle oynarken, uzun süre aynı tiyatro binasını paylaştık Nisa'larla. Oyunlardan sonra, sanatçıların gittiği Taksim Sanat Evinde buluşup, yemek yerdik. Bazen de Nisa'ların evine giderdik. Bıcır-bıcır dolaşıp yemekler hazırlardı. Sahne dışında da canlı, hareketliydi.

Çiçekleri severdi. Evi orman gibiydi. Hay-

vanlara, hele kedilere bayılırdı. Eskiden beyaz bir kedisi de vardı. Benim "Karaoğlan"ımı da çok severdi. Yere oturup mıncıklardı benim kediyi. Renkli giyinirdi Nisa. Özellikle kışın, ben hep siyah giyindiğimden, onun renkli giyimine bayılırdım.

Yeni bir oyuna başladığı gece, ona minik bir şeyler hediye ederdim, uğur getirsin diye... Onun bana verdiklerinin arasında hâlâ kullandığım bir renkli yastık var. Bu yazıyı yazarken de sırtım ona dayalı. Birkaç yılbaşı da, o gece giymem için renkli, bikini donlar armağan etmişti bana "yeni yıla girerken yeni don giy de donan" diyerek... Kadın kadına konuşurken " Boyunun kısalığına aldırma canikom. Bak ben senden de kısayım. Unutma, erkekler ceplerine sokabilecekleri kadar küçük kadınlardan hoşlanırlar." derdi. Tesadüf bu ya, 85-87 arası, benim aşık olduğum Halil'in babası Jerfi beye de genç kızken Nisa âşıkmış. Konuşur, gülüşürdük.

"Kombinezonla" sahneye çıktığım bir konserimden sonra da bana **"Sen kombinezonla değil, don-sutyen sahneye çıksan bile, kimse sana kötü gözle bakmaz. Çünkü seni seyredende sevgi ve saygı uyandırıyorsun sen"** deyip, beni öpmüştü. Ali Poyrazoğlu'nun "Yeşil Kabare"sinde beni Tolga'yla izlediği gece pek eğlenmişti. Programdan sonra yanlarına gidip oturmuştum. Ne güzel sözler söylemişti show'um için. **Onun beğenisi, benim için çok önemliydi.**

Birden küt diye kapanan buzluğun sesi ile kendime geldim. Bütün bunları saniyeler içinde düşünmüştüm. İki kadın beyazlara sarılı küçük bedeni mermer masanın üzerine koydular. "Ya-

vaş" dediğimi farkettim. Sanki canı acırmış gibime geliverdi.

Suyu açtı kadınlar. "Soğuk olmasın" deyiverdim üşüyecekmiş sanıverip... Arkama döndüm, Yüksel ablaya bakıp sordum: "Dayanabilecek misin?"... Yüzü bembeyazdı. Donuk gözlerle bana bakıp başını salladı. Görümcesini uğurlamaya gelmişti Yüksel abla. Onlar aslında gelin-görümce gibi değil abla-kardeş gibiydiler.

Derken kadınlar beyaz örtüyü açtılar. Yüzü ortaya çıkmıştı. Sanki uyuyordu. Ya da denizden çıkmış da sırt üstü uzanmıştı güneşe. Oysa güneşin yerinde yüksek tavan vardı. Her zamanki gibi mavi göz farları gözündeydi. Belli belirsiz gülümsedim. Canım...

Kadınlardan biri dönüp "ojelerini ve göz boyasını siler misiniz?" diye sordu. Hiç silmem mi?... Asetonlu bir pamuk uzattı kadın. Sildim o 33-34 numara ayacıklarının beyaz sedefli ojelerini. Elleri de ne muntazam duruyordu. Yüksel abla ile sildik ojeleri.

Gözlerindeki mavi boyayı da sildim. Sol gözü aralanmıştı. Sanki göz göze geldik. Kapattım hemen sol gözünü. Az sonra yine aralandı, yine kapattım. Islak saçlarını okşadım. "Tatlı Kaçık"ın Opal'ı, "Adem ile Havva"'nın Cavidan Candan'ı, Dürnev'i ve Pepsicola'sı, "Hollywood Bulvarı"nın Lily'si "Hayırdır İnşallah"ın Elmas'ı.... Öylece yatıyordu işte mermerin üzerin de sessiz sakin...

Kadınlar onu yıkarlarken, film şeridi gibi akıyordu gözümün önünden Nisa'yı seyrettiğim oyunlar. Çifte Kumrular, Töre, Delifişek, Çılgın Amanda, Cennetlik Kaynana, Şahane Dul... Ve

son yıllarda oynadığı "Ah Şu Gençler"de kot pantolunun içinde genç kız gibiydi.

Ufak ellerini, minik ayaklarını tutup avucumun içinde sıktım. İçimden devamlı "**Seni seviyorum Nisa**" diyordum. Onu hep sevecektim. **Herkes onu her zaman sevecekti. Hele Tolga...**

Otuz bir yıllık profesyoneldi. Üniversite ve gazetecilik yıllarındaki tiyatro çalışmaları ile birlikte uzun yıllardır sahnelerdeydi ve pek çok oyunda pek çok rol oynamış, çeşitli kostümler giymişti. Ama şu anda giydiği **beyaz patiska kostüm,** içimdeki hüznü daha da artırmıştı.

Her zaman **Chloé** veya **Poison** kullanırdı Nisa. Ama bugün kokusunu değiştirmişti. Bol bol "**gülsuyu**" döküyordu kadınlar Nisa'nın küçük bedenine. Kafuru-çöreotu-kına da döküldü. Ve yeni doğmuş bir bebeği kundaklar gibi sarmaya başladı Nisa'yı kadınlar... Öyle küçücüktü ki, çok patiska bile gitmedi.

Tahta sandukayı getirdi adamlar sonra. Küçük bedeni koyuverdiler içine. Kapağı da kapattılar. İşte bitmişti hazırlıklar. Artık "**son turne**"ye doğru yola koyulabilirdi Nisa ama yola çıkmadan önce, "Amatörlük yıllarımda benim için bir idealdi. Profesyonel olarak Dormen'de başlayınca da bir okul oldu. Mesleğimi orada öğrendim, orada yetiştim." dediği Dormen Tiyatrosuna da uğramalıydı.

"Oooo... bütün arkadaşlarım burada. Herkesler gelmiş. Şuradakiler Erenköy Kız Lisesinden kızlar değil mi?.. İşte Razan... Gazetecilik yıllarımdan beri en yakın arkadaşım Suzan da gelmiş...Tolga, n'olur bu kadar ağlama canikom. Hadi yapma, sil gözyaşlarını. Sonra bak ben burada ıslanıyorum. Islanmamı istemezsin

değil mi?... Oğlum, Levent'im ağlama. Yaşamını hep dengede tut. Alicem'le küçük Nisa'nın sana ihtiyaçları var... Gökçe, canım kız, yıpratma kendini... Bak imtihanların var... Ağlama... Yüksel, Nesrin, Aynur, Reha, Tezcan, ağlamayın ama bakın şimdi beni de ağlatacaksınız... Ah çocuklar lütfen ağlamayın... Yapmayın, çok üzülüyorum ama..."

Tiyatro hınca hınç doluydu. Oyun galası gibi... Sahnede çiçekler arasında yatıyordu Nisa... Hıçkırık sesleri alkışlara karışıyordu. Alkışlar uzun uzun devam etti. Ağlamama engel olamıyordum. Sahnede tabut'un yanındaydım. O alkışlar arasında, Nisa'nın sahnenin ortasına gelip, kendine özgü selamıyla, balkon ve salondaki seyircileri selamladığını düşündüm. **Alkış sanatçının her şeyiydi ve işte tam ona layık alkışlarla uğurluyorduk onu.** Artık son kez sahnedeydi Nisa.

Hiçbir sanatçıya kolay kolay nasip olmayacak şekilde camiye doğru yol aldı. Bando, bayrağa sarılı tabutu cenaze marşını çalarak uğurluyordu. Dinimize göre kadınlar bayrağa sarılmaz. Ama Nisa'yı sardılar. Şehit muamelesi gördü.

Doğru. O şehitti. Tiyatro dünyasının şehidiydi. "Salon... Boş tiyatro salonu ...." diye diye yorulan kalbi, bu koşuşmaya artık daha fazla dayanamamıştı.

Şişli Camii'ne Nisa'nın en yakın arkadaşı Suzan abla ile girdiğimde, avluda bizden başka kimseler yoktu. Ama çok kısa bir sürede cami avlusu Nisa'nın yüzlerce tiyatrocu, sinemacı arkadaşı, onu çok seven biz dostları, yakınları ve

hayranları ile dolunca, avluda binlerce kişi oluşmuştu. Herkes ağlıyordu Nisa'ya. Herkesler oradaydı. Bütün Devlet büyüklerinden gelen çiçekler vardı. Öyle çok çiçek yaptırtılmıştı ki TEV'e (Türk Eğitim Vakfı); ölümünden bir iki hafta sonra Tolga'ya Vehbi Koç'tan mektup geldi.

Koç'un imzasıyla gelen mektup'ta "çiçeklerin çokluğundan dolayı **Nisa Serezli-Aşkıner bursu** konduğunu, bundan sonra maddi desteğe gereksinimi olan başarılı öğrencilerin Nisa Serezli Aşkıner bursu ile okuyacaklarını, TEV'in solmayan çiçeklerinin Nisa ile yaşayacağını ve böylece Milli Eğitime katkıda bulunacağını" bildiriyordu. **Ölümünden sonra bile insanlara faydası, katkısı oluyordu Nisa'nın.**

Bakırköy'ün o iyi kalpli, mütevazı, gerçek dost **Belediye Başkanı Ali Talip Özdemir...** Nisa'nın naaşının Ada'dan Ataköy Marina'ya gelişinden, Dormen Tiyatrosu'na, oradan Şişli Camiine, sonra da Zincirlikuyu Kabristanı'na kadar Nisa'yı, Tolga'yı ve biz yakınlarını yalnız bırakmadı. Akşam eve de geldi.

Bakırköy'ün Belediye Başkanları hep böyle iyi ve duyarlı oluyor galiba. Eski Başkan, şimdi ki Sağlık Bakanı sevgili Yıldırım Aktuna da böyle duyarlı bir Başkandı. **Bakırköy'lüler şanslı. Bakırköy'lüleri kıskanıyorum.** Nisa-Tolga Aşkıner, Hadi Çaman, Göksel Kortay, Kerem Yılmazer ve kendim adıma size teşekkürler ediyorum Başkanım. **Tanrı sizi de hiç yalnız bırakmasın.**

Nisa, Şişli'de oturuyordu. Tiyatro'su **Beyoğlu**'ndaydı. Ama onun bütün cenaze işlemleriyle **Bakırköy Belediyesi** ilgilendi. Merasim kıt'asını,

bando'yu Bakırköy Belediyesi yolladı. Zincirlikuyu'daki kabri Bakırköy Belediyesi sağladı. Kabri, "Böyle bir sanatçıya son görevimizdir" deyip, Bakırköy Belediye Başkanı Ali Talip bey yaptırdı. Ne büyük insanlık, farkında mısınız?

Ayrıca sayın Başkan Ali Talip Özdemir jestlerini bu kadarla bırakmadı. Yapılmakta olan, bir sanatçı huzur evine, "Nisa Serezli Konuk Evi" adı veriyor.

Fatma Girik ise, Mecidiyeköy'de "Nisa Serezli" parkı açtı. Cenaze günü, gözüm hep Fato'yu aramıştı. Gelmedi diye çok bozulmuş ve üzülmüştüm. Ama Fato'nun bir park'ta da olsa Nisa'yı yaşatma projesini sevdim. Nisa adına sağol Fato.

Bir jest de İzmir'in Konak Belediye Başkanı Ahmet Sarışın'dan. Sayın Başkan, bir parka Nisa'nın adını verdi. Siz de sağolun Başkanım. **İnşallah bu duyarlılığı, "bütün" Başkanlar her zaman her sanatçıya gösterirler.**

Büyükada Belediye Başkanı Recep Koç da Nizam Caddesi'ndeki yan sokaklardan birine Nisa Serezli Sokağı adı verdi. Nisa, o çok sevdiği Ada'nın bir sokağında yaşayacak artık.

Nisa gibi sevilmeyi Tanrı tüm kullarına nasip etsin. Ne çok seveni, dostu varmış. Ben Nisa'nın yaka resimlerini camide dağıtırken, hiç tanımadığım insanlar "Ah Füsun hanım ah, ne iyi bir insandı" diye bana sarılıp, ağlıyorlardı. Ben elimde Nisa'nın resimleri, mecnun gibi dolaşıp insanların yakalarına resimleri takıyordum. Herkes onun resmine sahip olmak istiyordu.

Oradan da alkışların en içteni ile yola çıktı Nisa. Civardaki evlerin pencerelerinden insan-

lar sarkmış, ağlayarak Nisa'yı uğurluyorlardı. Caddede insanlar durmuş, trafik durmuş, herkes Nisa'ya saygıyla yol veriyordu. Selama durmuş polisler bile gördüm.

Nisa bunları mutlaka görüyordu... "Ah canlarım ah, teşekkür ederim hepinize. Ne çok zahmetler etmişsiniz. Her şeyleri ne de güzel hazırlamışsınız. Ah ah... Ne diyeceğimi bilemiyorum. Sizlerden tek isteğim Tolga'mı yalnız bırakmamanız. Ben iyiyim merak etmeyin. Burada çok rahatım..." diyerek, o aziz ruhunun bizimle beraber her yere mutlaka geldiğini düşünüyorum.

Bir Ağustos sonu sıcağında, Zincirlikuyu'ya doğru yol aldı Nisa... Aslında ölüm, uyur gibi bir şey... Korkunç değil. Ama onca toprağın altına konmak yok mu?! İşte en korkunç yanı bu. Küçük bedeni, derin açılmış toprağın dibine konurken çiçekler attım üstüne. Sessizce ağlarken, yan gözle de Tolga'ya bakıyordum. Yaşayan ölü gibiydi. Çocuk gibi ağlıyordu.

Eve geldiğimizde Tolga, artık yüksek sesle ağlıyordu. Nisa'nin kahvaltı masasındaki iskemlesini, salonda oturduğu koltuğu, ayağını uzattığı geniş tabureyi, yatak odasındaki Nisa'nın yastığını okşuyordu. Nisa'nın giyinme odasına girip, tuvalet masasının başında, karısının eşyalarını okşayarak ağladı.

Hâlâ ağlıyor Tolga... Geçenlerde Nisa'nın bir kot pantolonuna sarılmış salona geldi. "Şuna bak Füsun, çocuk pantolonu kadar küçük" deyip ağlamaya başladı. Daha çoook ağlayacak Tolga. Bir gün gözleri ağlamasa da kalbi hep ağlayacak, aklında Nisa'sı... Nisa diye bir küçük dev kadın hiçbirimizin aklından çıkmayacak. Yeni

Nisa'lar yetişir mi? Hiç sanmıyorum.

Anne, evlilikler şimdilerde hep pamuk ipliğine bağlı. Geçen gün evli bildiğin, bakıyorsun diğer karşılaşmanda boşanmış bile!... Ama Nisa ile Tolga gibisi de var arada... Senle babam gibisi de anne... Ya da Nevra ile Metin gibisi... Böylesi evliliklerde mutluluk rüzgârları özgürce essin diyorum.

HAYVANLARA ZULÜM BAHÇELERİ!

TATLI Kaçık'ta Opal'in kedisi Victor'a dediği gibi, ben de on yıldır bir kediyle yaşıyorum. "**Karaoğlan**" yıllardır büyük bir sadakatle bana bağlı. Bir dediğimi iki etmiyor. Şu anda bu satırları yazarken saat sabahın dördü ama, ben yatmıyorum diye Karoğlan da ayağımın dibinde oturuyor. Uykusu var belli, ama beni bekliyor. Ben de ona on yıldır çok bağlıyım.

Gerçekten Opal'in dediği gibi, on küsur yılda değil bir, iki kere evlenip boşandım. Karaoğlan'la ise on yılı paylaştık, paylaşıyoruz. Nereye seyahate gitsem, onu düşünürüm. Telefonla anneme babama onu sorarım hep. Onu da seyahate götüremediğime üzülürüm. Elimden geldiğince ona "en en en" iyi şekilde bakıyor, besliyor ve seviyorum.

Ama ona baktıkça, tertemiz tüylerini okşadıkça, içim cız ediyor. Çünkü kedim özgür değildir. Çünkü kedim parmak kadar bir kedicikken evime geldi ve sokak diye bir olayı bilmiyor.

Doğa onun için, balkonumdaki bir yığın saksı bitkisidir. Ama onlara tırmanamıyor ki... Patileri, yemyeşil çimenlerin nemine basmadı hiç...

On yıldır, patileri, halının ve balkon taşının temasını biliyor sadece... O patiler, "sıcak toprağa" hasret. Daha önce beslediğim ve yaşlanıp ölen kedilerimin patileri, ancak onlar öldükten sonra o hiç basmadıkları toprakla kucaklaştı.

Kedim Karaoğlan'ın, açık duran pencerenin kenarına temkinli temkinli oturup, biraz hayret, biraz merak, biraz da korkuyla beş kat aşağıdaki "**özgür sokak kedilerine**" bakışını izlerim. Üzülürüm. Sarılır öperim onu. Kulaklarını ufak ufak ısırır öperim. Onunla aramızda bir nevi sevgi sinyalidir bu davranış. O da mır-mır yapmaya başlar hemen. Onun "özgürlüğünü" kısıtladığım, o pencereden seyrettiği şeylerden onu mahrum ettiğim için, ona çok fazla sevgi göstererek, ondan af dilerim sanki.

Karaoğlan'a bahçeden arkadaş getirirdim bazen. Ama onlardan korkuyordu. Bir gün Kadıköy-Bağdat Caddesi'nde, trafiğin arasında kalmış, gözü çapaklı, tüyleri kir-toz içinde bir elin avucu kadar minik bir kedi yavrusu buldum. Hemen kucağıma aldım. Arkadaşım-genel koordinatörüm, Kültür ve Sanat Vakfı Halkla İlişkiler Müdürü Yasemin Saral'ın evine getirdim. Yavru kedi ile ben, o gece Yasemin'e konuk olduk. Ertesi gün minik kedi, ilk kez Boğaz Köprüsü'nü geçip, yeni yuvasına geldi.

Karaoğlan o kadar küçük bir arkadaş hiç görmemişti. Hayretle onu inceledi, kokladı. Kısa sürede iyi arkadaş oldular. Küçüğe "**Uğur** adını verdim. O da evimin bir "ferdi" oldu!

Karaoğlanda, Uğurda birer ev kedisi. Onlar benim kedilerim. Onların sahibi benim. Onları "çoook" seviyorum ama kedilerim özgür değil-

ler. Onların dünyası benim evim.

Kedim Karaoğlan, sevgiyle bezenmiş ama özgür olmayan bir yaşam sürüyor on yıldır. Ölene kadar da öyle yaşayacak. Uğur'u da aynı yaşam bekliyor. Üzülüyorum özgür değiller diye. Ama sokağa çıkıp-gezip-geri gelen iki kedimin ikisini de hain arabalar ezdi. Bu yüzden kıyamıyorum Karaoğlan'la Uğur'a... Onlar ev kedileri... Hem şanslılar, hem de değiller.

Kafesteki kuşlara da çok acırım. Benim de bir kanaryam vardı. Kolejdeyken babam almıştı. İbo... On altı yıl bizimle yaşadı. Evde özgürce uçardı. Kahvaltı masasında gezinip, ekmeği gagalar, toz şeker'e konar, sevinçle uzun uzun ötüp, bizi eğlendirirdi.

Parmağıma konduğunda, bana uzattığı gagasını öperken, özgürce doğada uçamadığı için acırdım ona. İbo-kuş, o yemyeşil ağaçlara konamadan, sadece evin içindeki mobilyalara ya da bizlerin omuzuna, parmağına konarak yaşadı ve öldü. Minik ruhu, ancak öldükten sonra özgürce uçup gitti. Şimdi babamların bahçesinde, çam ağacının dibinde yatıyor İbo, ölen kedilerimin benim evimin arka bahçesinde yattıkları gibi.

Hayvanat bahçeleri içimi sızlatır. Onca hayvanı alıştığı iklimden ve ülkelerinden ayırıp, kafesler ardına koymak içimi acıtır hep. Pek çok ülkede hayvanat bahçesi gezdim. Yabancı ülkelerin hayvanat bahçeleri muhteşem ama olsun. Ben hayvanları doğanın içinde yaşarken görmek istiyorum.

Hele bizdeki hayvanat bahçeleri!!! Aman Tanrım içler acısı.Hayvanat bahçesi değil, **"Hay-**

vanlara Zulüm Bahçesi" olmalı adları. Pislik içinde, açlıktan hayalete dönmüş hayvancıkları bir de kafes ardına tıkmak hangi insanlığa sığar anlamam.

Aslında biz milletçe pek hayvan-mayvan sevmiyoruz. Çocuklara hayvan sevgisi küçük yaşta verilir. Ama bizim memlekette çoğu anne-babalar, hayvanları sevmek isteyen çocuklarına "Elleme pis hayvanı. Isırır. Tırmalar. Mikrop kaparsın" gibi negatif şeyler söylerler. Kendi sevgisizliklerini çocuklarına da geçirmek isterler.

Çok gözlemişimdir. Hayvan sevmeyen insanlar bencil olurlar. Paylaşma duyguları gelişmemiştir. Huysuzdurlar. Alıngan olurlar. Rahatsızlık derecesinde titizdirler. Sinirlidirler.

Oysa hayvanları bir sevseler, onlara bir dokunsalar, okşasalar, vücutlarındaki birikmiş elektrik fazlası akıp gidecek, huzursuzlukları, sinirleri yatışacaktır. Denemedikleri için bunu bilemezler.

Ve değil evlerine hayvan almak, doğanın içinde özgürce yaşamaya çabalayan hayvancıkları da ya belediye'ye şikayet edip öldürtürler, ya birine üç kuruş verip uzaklara attırırlar, ya da kötü davranırlar.

Hele avcılar... Hepsi benden uzak olsunlar! Hatta görüş alanımın içine bile girmesinler!... Aklım almıyor. Özgürce doğanın ortasında kendilerince yaşam savaşı veren hayvancıkları sen kalk "zevk" için vur. Ondan sonra da vurduklarınla övün! Avcılar, elime hiç silah almadım. Hatta çevirdiğim bir Yeşilçam filminde yönetmenim Süreyya Duru eski-paslı bir tabancayı rol gereği elime vermek istemişti de hüngür hüngür ağlamıştım. Nefret ederim silahlardan. Si-

lah üzerinden para kazananlara çok bozulurum. **Keşke yer yüzünde silahlar hiç olmasaydı.**

Hayvanlar sizin silahlarınıza sahip olup da, sizleri nişanlayıp avlasalar acaba nasıl olurdu diye düşünüyorum. Mesela, ormanda özgürce keyf içinde gezinirken, hayvanlar sizin özgürlüğünüze zevk için, ticaret için son verselerdi, acaba mutlu olur muydunuz?! Ölmek istemezdiniz değil mi? Ne de olsa evde bekleyenleriniz vardır. Hiç düşünmez misiniz o vurduğunuz hayvanların da yuvalarında bekleyenleri var diye...

Ey hayvanlara özgürlük tanımayanlar. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi gibi, 1978'de UNESCO tarafından resmen ilan edilen "**Hayvan Hakları Evrensel Beyannamesi**" de olduğunu biliyor muydunuz?

Bilmeyenleriniz varsa, işte size bu Beyannameden bir kaç madde (*)

2. madde'nin B bendi bakın ne diyor "**Bir tür hayvan olan insan, öbür hayvanları yok edemez.**"

4. madde'nin A bendi "**Yabani türden olan bütün hayvanlar kendi doğal çevrelerine, karada, havada ve suda yaşama ve üreme haklarına sahiptir.**"

Aynı madde'nin B bendinde ise şu yazılı "**Eğitim amacıyla olsa bile, ÖZGÜRLÜKTEN yoksun kullanmanın her çeşidi, bu hakka aykırıdır.**"

Ve 12. madde'nin B bendi "**Hayvan hakları da, insan hakları gibi yasayla korunmalıdır.**" diyor.

(*) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk öğretim üyesi Prof. Dr. İsmet Sungur bey'in tercümesinden yararlanılmıştır.

YA HAYVANLAR DA İNSANLAR İÇİN İTLAF EKİPLERİ KURSALARDI?!

Çocuk dostuydu Arap ve Sarı... Bütün gün kendi başlarına ya oynaşırlar, ya da uyurlardı.

Mahalledeki çocukların okuldan çıkma saatlerine yakın, canlanırlar, heyecanla bir o yana bir bu yana koşuşur dururlardı. Evde olduğum her fırsatta balkodan onları seyrederdim. Mahalledeki her çocukla dosttular. Her çocuk da onlarla. Belki cins değil, yanaşma sokak köpekleriydiler ama, sevimliydiler. Sokulgandılar. Kendilerini herkese sevdirmesini bilmişlerdi. Çocuklar da okul dönüşü onları sevmeden, onlarla biraz oynamadan evlerine gitmezlerdi. Kulübe bile yapmışlardı çocuklar Arap ve Sarı için... Beton yığınlarının arasında ender kalmış, boş ve bol ağaçlı bir arsada, bir ağaç altındaydı kulübeleri.

Bizim mahallede çocukların kendilerini, "katil" arabalardan koruyarak oynayabilecekleri yegâne yer, bu arsaydı. Onlar voleybol, futbol oynarlarken, ya da bir kenara yerleştirdikleri ma-

sada ping-pong maçı yaparlarken, Arap ve Sarı da keyifli sesler çıkararak, sanki onlar da çocuklarla oynarlardı.

Çocuklar besliyordu Arap'la Sarı'yı... Pek doğru dürüst beslenmeseler de, onlar mutluydular. Çocukların sevgi ve ilgisi, "tok" tutuyordu onları.

Sonraları Arap'la Sarı'ya, bir küçük sarı köpek daha katıldı. Buyur etti aralarına Arap'la Sarı bu küçük köpeği... Çocuklar küçük Sarı'ya da aynı sevgiyi gösterdiler. Mahallenin küçük çocukları bile altalta-üstüsteydi bu köpekciklerle. Çocuklar onları mıncık-mıncık severlerken gıkları bile çıkmadan, kuyruklarını sevinçle sallayıp, öylece yatarlardı yerde.

Öyle iyi huylu köpeklerdi ki bunlar, çevrelerindeki kediciklere bile zarar vermezlerdi. Oysa insanlar arasında bir kavga anlatılırken bile "kedi-köpek gibi birbirlerini yediler" deyişi kullanılır. Ama, Arap, Sarı ve Küçük Sarı, insanoğlu'nun uydurduğu deyişi yalanlarcasına iyi geçinirlerdi kediciklerle.

Mesela, birileri kedilere yemek vermişse, onlar kenarda öylece bekler, şayet onlardan geriye kalan bir şeyler olmuşsa, ancak kediler bir köşeye geçip keyifle yalanıp temizlenmeye başladıklarında, gidip kalan yemek artıklarını yerlerdi. Öyle terbiyeliydiler.

Balkondan onların yaşantısını izlemek bende adet haline gelmişti. Uyanır uyanmaz, ya salon penceresine, yahut balkona koşuyordum onlara bakmak için. "Yaşıyor" olmalarını görmek içimi sevinçle doldururdu. Malum, itlaf ekipleri!! Nefret ederim onlardan ve onları bu işle gö-

revlendirenlerden...

Köpekler daha küçükken, soğuk, yağmurlu, karlı kış gecelerinde resmen çocuk gibi ağlarlardı. Mahallenin çocukları onları "anne-baba korkusundan" eve alamadıkları için üzülür, üşümesinler diye kulübelerinin üstünü katkat naylonlarla örterlerdi.

Soğuk ve yağmurlu havalarda, pek bir arada olamıyordu çocuklarla köpekler... Ama biraz güneş çıksa, çocuklar hemen köpeklerin yanına koşuyorlardı. Onlar da sevinçten kuyruklarını deliler gibi sallayıp, çocukların ellerini yalayarak sevinçlerini belli ediyorlardı.

İlkbahar'la birlikte, bu arsadaki ağaçlar yeşerir, mor salkımlar, ağaçlardan birini sarıp sarmalayıp yukarlara doğru çıkardı.

Çocuklar, arsanın yan duvarına ve köpeklerin tepesindeki ağaca, küçük projektörler takmışlardı. Geceleri de toplanıp top oynuyor, gece maçları yapıyorlardı. Köpekler, gece geç saatlere kadar çocuklarla birlikte olmaktan dolayı sonsuz bir sevinçle hoplar sıçrarlar, sevinç sesleri çıkarırlardı.

Üç köpek de akıllıydı. Pek ana caddeye çıkıp da, canavar arabalara yem olmuyorlardı. Onların küçük dünyası, bahçelerin arsındaki bu arsa ve kenarındaki ince toprak yoldu.

Ama çevredeki bazı hain ve duygusuz insanlar, köpekciklerin, çocuklarla yaşadığı bu örnek mutluluğu kıskanmışlardı sanki.

Şikayet ettiler. Bir gün üç köpek bir kamyona kondu, bilinmeyen bir yere götürülüp atıldılar. Bu hain insanlar, çocuk dostu bu üç köpeği, kulübelerinden, tek dünyaları olan bu boş arsa-

dan ve sevgili çocuk dostlarından ayırıvermişlerdi.

Köpeklerin bütün suçları iyi olmaktı. Çocukların dünyasını renklendirmekti. Bu hain insanlar, böylelikle, küçük çocukları da cezalandırmış oldular. Derslerden, kurslardan bunalmış bu çocuklar, yorgunluklarını bu üç köpeğin dostluğu ile gideriyorlardı oysa...

Bu duygusuz insanlar, bunu anlayamamışlardı. Bu insanlar mal derdindeydiler: Alsınlardı- Giysinlerdi- Gezsinlerdi- Yesinlerdi. Hayvanlar da ne oluyordu?! Onlar alt tarafı "hayvandı, pisti" Hatta zararlıydı.

Oysa bilselerdi ki, hayvancıklar, insanlar kadar bile pis değildiler. Kaka yapsalar, üstünü örterlerdi. Halbuki, umumi tuvaletlerimizi her zaman bok götürürdü! Zahmet edip de sifonu çekmezdi insan denen yaratık. Sifonlar sanki süstü. Bazı kadınlar "adet pamuklarını ya da kağıtlarını" tabak gibi çöpe fırlatıp atarlar, bazısı çöp sepetine isabet etmeyip, bir kenara düşerdi. Yani bazı kadınlar, pis dedikleri hayvan kadar olamazlardı!!

İnsanlar evlerini iyice silip-süpürüp, süpürgedeki tozları balkondan, pencereden aşağı atıverirlerdi. İnsanlar balkonlarını yıkayıp temizlerken, pis sularının, kırık borulardan akıp, başkalarının balkonunu, bahçesini, ya da penceresini pislettiğine hiç aldırmazlardı.

İnsanlar bahçelerdeki çiçekleri yolup atıyor, insanlar, koca koca ağaçları kesip, onlardan boşalan yerlere para "cukkalayacağı" çirkin beton yığınlarını yapıyor, doğayı yok ediyorlardı. İnsanlardı çöplerini masmavi denizlere boşal-

tıp kirleten!..

İnsanlar "itlaf ekipleri" kurmuşlardı. İnsanların kurduğu bu itlaf ekipleri, hayvancıkları zehirliyor, silahla öldürüyorlardı. İnsanlar, hayvanları avlayarak öldürüp giyiyor, insanlar hayvanlara taşıyamayacakları kadar ağır yükleri taşıtıyordu.

Sonra vergi kaçıranlar da insanlardı, hayali ihracatçılar da.. Teşvik kredileri alıp, bu paraları abuk-subuk insanlarla yiyenler de...

İnsanlar, silah üretip para kazanarak başka insanların ölümüne aracı oluyorlardı. İnsanlar para uğruna esrar-eroin-kokain gibi zehirlerle, yine insanları zehirliyorlar, insanlar para uğruna birbirlerini öldürüyorlardı. İnsanlar gidip olur olmaz nedenlerle komşularını belediyeye şikayet ediyor, insanlar birbirleri hakkında dedi kodu yapıyor, insanlar birbirlerine iftira atıyorlardı.

İnsanlar ankesörlü telefonları bozuyor, insanlar parklardaki bankları kırıyor, otobüs, tiyatro, sinema, bekleme salonu gibi kamunun yararlandığı yerleri kirletiyor, döşemelerini kesiyor, yırtıyor, İnsanlar hileli gıda maddesi üretiyor, gramajlardan çalıyor, insanlar sanki el birliği etmişçesine doğayı yok ediyor, çevreyi kirletiyor, insanlar doğanın en güzel harikalarının ortasına "santral" yapmaya kalkıyor, insanlar hayvanları kobay olarak kullanıyordu...

Ve işte bu insanlar, kimseye zararı dokunmayan insan dostu, çocuklara en iyi arkadaş olan hayvanlara eziyet ediyor, onlara yaşama hakkı tanımıyorlardı. Sevimli fok'ların başına vura vura öldürüyor, fillerin dişlerini kesiyor,

kuzucukları kürk palto uğruna ana karnında öldürüyorlardı.

Yukarıda yazdığım onca şeyden hangi birini hayvanlar insanlara yapıyordu ki acaba?..

Körlerin gözüydü köpekler... Tekerlekli sandalye'ye mahkum olanların eli-ayağıydılar. Maymunlar da sakatlara her konuda yardımcı oluyorlardı. Kimsesizlerin, yalnız yaşayanların can yoldaşıydı kediler, köpekler, kuşlar...Yük taşıyarak sahibinin kazancına katkıda bulunuyordu atlar, eşekler.

Sadece o kadar mı? Sahiplerini taşıyarak, onların ayaklarını yerden kesiyorlardı. Milleti eğlendirip, sahibine para kazandırıyordu ayılar, maymunlar... İnsanları taşıyordu filler, develer... Daha n'apsınlardı?...

Arap, Sarı ve küçük Sarı'yı şikayet ederek çocuklardan ayıranlar, size soruyorum, elinize ne geçti? Başınız göğe mi erdi? Çok kirliydiniz de, daha mı temiz oldunuz şimdi? Sokakların çöplü yolları o köpekler yüzünden çok pisti de şimdi güllük gülistanlık mı oldu? O köpekler sizin lokmanızı mı çalmışlardı? Ne istediniz onlardan?!.

"Hayvan sevmeyen insan sevmez" sözünü, üşenmeyin de bir inceleyin. Çevrenizdeki insanları değil, yalnız kendinizi sevdiğinizi göreceksiniz. Nedenli bencil olduğunuzu fark edeceksiniz.

Hiç düşündünüz mü? **Ya hayvanlar da insanlar için "itlaf ekipleri" kursalardı? Ya onların dili ve imkânı olsaydı da sizlerin doğayı ve çevreyi kirlettiğinizden dolayı** sizleri tehlikeli bulup, yüksek "mercilere" şikayet etselerdi de ekipler gelip sizi "çevreye" zararlıdır diye zehirleyip ya da vursalardı, n'apardınız?

Ya da hayvanlar sizleri avlayıp, o çirkin tüylü ya da kıllı derinizden kendilerine palto, ceket yapsalardı? Çocuklarınızı daha siz doğurmadan karnınızdan çıkarıp, onlardan yararlansalardı? Kafanıza vura vura sizi öldürüp yağınızı çıkarsalardı? Daha sayayım mı??!!..

Ama hayvanlar sadece sevgi ister. Birazcık da yiyecek... Yemediklerinizi çöpe atacağınıza, çöpte o pis sigara izmaritleri ile yiyecek artıklarını birbirine karıştıracağınıza, o zavallı hayvancıklara verseniz eliniz mi aşınır?

Hayvan düşmanları, hayvanlara pis diyenler, yazık size!!! Acıyorum sevgisizliğinize...

Dünyada insanları olduğu gibi, hayvanları da koruyan "kanunlar" var. Hayvanlara kötü davrananlara, eziyet edenlere hapis cezaları veriliyor. Ağır para cezasına çarptırılıyor bu insanlar...

Darısı bizim başımıza! Yıllardır (AT) Avrupa Topluluğuna girmek için didiniyoruz. Ama AT'ye girmek için, o topluluğu meydana getirenlerin, "bazı şartları" var. Biraz düşünün hele!!!...

Şaşırıyorlardır ülkemize sayısı azalarak gelen turistler... Hayvanlara ne kadar kötü davranıldığını gördükçe, nefretle doluyordur hayvan sever kalpleri. Sokaklarda burunlarına halka takılarak oynatılan ayılara hayret ve üzüntü ile bakıyorlar. Tabii ülkelerine dönünce dostlarına anlatıyorlar. Böylece aleyhimize propagandanın daniskası oluyor.

Diyeceksiniz ki, onlarda da hayvan düşmanı hainler yok mu? Tabii var. Ama bizdeki hayvan severler kadar var. Yani ters oranlı bir durum.

Siz hayvanı, çocuklarınıza öcü, pis, kaka gibi göstermeye çalışan büyükler, ne yaparsanız yapın, çocuklar artık bilinçleniyor. Doğayı ve çevreyi "sizlerin" yok ettiğinizin farkındalar. Yemiyorlar artık sizin o "hayvanlar pistir, zararlıdır" palavralarınızı...

Sizin yüzünüzden Arap'lar, Sarı'lar gider çocuklarınızın hayatından ama, bilin ki yeni "hayvan dostlar" girecektir çocuklarınızın hayatına...

Çok değil, yakın bir gelecekte, **kirli bir çevrede, beton yığınları** arasında boğulacak olan torunlarınız ve onların çocukları, sizin bugünkü **hayvan sevgisizliğinizi,** rahmetle değil, "**lanetle**" anacaklardır.

Bozulmayın!... Gerçi doğrular, insanların sinirine dokunur ama n'apalım. Doğruya doğru demek lâzım. Öyle değil mi?

TAKLİTLER, ASILLARINI YAŞATIR

Cinselliğini özgürce kullanıp, para kazananlara "**orospu**" derler. Tabii para kazanmadan da orospuluk yapanlar var. Daha doğrusu orospu var, orospu var.

Aslında orospu kelimesinin kulağa gelen yansımasın da bile bir aşağılama var. "**Küfür**" niyetine de sıkça kullanılır biliyorsunuz!

Bazı erkekler "uzanamadıkları" kadınlar için kullanırlar bu kelimeyi, kedi uzanamadığı ciğere pis der misali!!.. Ya da bazı kadınlar, kıskandıkları hemcinsleri için bu kelimeyi kullanırlar!

Oysa yıllardır, buluğ çağında "o şeyin" nasıl olduğunu, nasıl yapıldığını merak eden delikanlıların çoğu, orospuluk yaparak yaşamını sürdüren kadınlar sayesinde "bilinmeyeni" çözdüler. O şeyi gördüler, dokundular, derinliklerinde kayboldular.

Anne, sen böyle laflardan çok utanırsın ama, bunlar hayatın içindeki gerçekler. Hayatın gerçeklerinden başka türlü bahsedilmez ki... Hepimizin, her şeyin bir adı olduğu gibi, cinselliği

ve cinsellikle ilgili bazı şeyleri anlatabilmenin de adları vardır.

Sahi anne, "orospu" dedim de aklıma geldi. Merak ettiğim şeylerin arasında, "kerhane" de vardı. Babam bir gün birine kızıp "kerhaneci" demişti. Neydi bu kerhane? Pastane, ya da hastane gibi bir şey miydi acaba?... Kerhaneci de belki pastacı falan gibi bir şeydi. Okul sözlüğünde bu kelimenin karşılığını bulamamıştım.

Taa ki Kolejin lise kısmına geldiğimizde, sınıftaki oğlanlardan kerhanenin ne olduğunu öğrenmiştik. Oğlanlar sınıfta fısırdaşıyor, gülüşüyor, birbirlerine bir şeyler yazıp veriyorlardı. Biz kızlar da meraktan çatlıyorduk. Ne yapıp edip bu kağıtları ele geçirmeliydik. Zulaya yattık. Oğlanlar ser veriyor, sır vermiyorlardı. Birgün, kızlardan biri, oğlanlardan birinin elinden kağıdı alıp kaçtı. Hepimiz kızlar tuvaletine koştuk. Kapıyı kilitledik ve kâğıdı açıp okuduk. Oğlanın biri diğerine Kerhane adres ve telefonları yazmıştı. Kızlardan biri kerhane'nin ne olduğunu anlattı biz cahillere(!). Heyecanlanmıştık. Bilgili kız telefon numaralarını bir kâğıda not etti.

O hafta sonu, kızlardan birinin evinde çay toplantısına gittiğimizde, o kerhane numaralarına telefon edip, telefonu açan kadınlardan bir alay küfür işitmiştik. Arkadaşımızın evinde annesi yoktu ve bizler evdeki paralel telefonların başında, kerhanede çalışan kadınların kızgın küfürlerine gülüşmüştük.

Hayatımızda hiç duymadığımız bu küfürleri sınıftaki kızlardan biri de bir kâğıda not etmeye çalışmıştı ama birçok kelimenin anlamını sökememiştik. Sonuçta, **yasak ve ayıp olduğu söyle-**

nen şeyler, genç beyinlerde acayip merak uyandırıyordu. Bu gerçekti.

Yıllar sonra gazete röportajlarında, koca puntolarla "Kerhaneci Manukyan'ın vergi rekortmeni olduğu" yazısını okuyan babam, kerhane için "Bunun asıl adı karhanedir. Yani kar getiren yer" demişti.

Eskiden ayıp olan laflar ve olaylar, artık özgürce yazılıyordu gazete ve dergilerde. Kızlık zarı, sevişme, orgazm, vajina, penis gibi konuları kapsayan yazılar süslüyordu artık dergileri, gazeteleri... Santimler belirtiliyor, erken boşalma, geç boşalma konularına açıklık getiriliyordu.

900 900'lü ALO hatlarını çeviren herkes, en açık-saçık hikayeleri dinleyebiliyorlardı seks yıldızlarının ağzından. Ama, ona da yasak kondu. Bu hatların özgürlüğü kısıtlandı. Aylarca millet dinlesin, sonra kalk yasakla! Var mı özgürlükçü rejimde böyle iş?! Eeee, "Abone" şarkısını bile sabah-akşam çalıp meşhur eden TRT, kalktı kendi meşhur ettiği şarkıya aylar sonra yasak koydu!! Böyle bir şey herhalde yalnız bizde oluyordur!

Yeğenim Selen'in, bana sorduğu bir bilmece geldi şu anda aklıma. Onun bana sorduğunu ben de size sorayım:" Petekleri var bal yapamaz... Kanatları var uçamaz."... Buldunuz mu? Hadi size bir ip ucu vereyim: TV reklamlarını bir düşünün... Buldunuz di-mi? "Kanatlı" hygenik kadın bağı (ya da ped'i).

Eskiden annem sıkı sıkı tembih ederdi "Aman kızım, sakın hasta olduğunu arkadaşlarına söyleme, çok ayıptır." demekle, regl'ye "hastalık" diyordu annem. Regl ayıptı çünkü!! Annemin ayıp saydığı şeyin şimdi TV kanallarında "reklamı" yapılıyordu.

Ben küçük okullu bir kızken, annemle babamın evde olmadığı bir gün, dolapları, çekmeceleri karıştırıp, cinsellikle ilgili herhangi bir kitap aramış ama bulamamıştım. Ya evde yoktu, ya da annem ben görmeyeyim diye sıkı sıkı saklamıştı.

Oysa şimdi annemle babamın aldığı gazetelerden biri, bilmem kaç kupona sevişme tekniklerini renkli resimlerle süsleyen kitaplar hediye etti. TV'de de çırılçıplak bir kadınla bir erkek bunun reklamını yaptılar. Babam gidip kuponları verip kitapları almış. Annem sadece kapağındaki resimleri şöyle bir görmüş o kadar. Utangaç annem benim....

Yıllar önce Türkiye'de yasaklandığı için Fransa'nın Nice kentinde izlediğim Marlon Brando'nun "Paris'te Son Tango" filmi, yıllar sonra "sansürsüz" olarak sinemalarımızda gösterime girdi.

Film bizde yasaklandığında beş yaşındaki bir çocuk, şimdi yirmiyi geçti ve filmi gidip seyretti belki de. Yani annesinin genç bir kadınken seyredemediği filmi, çocuğu seyretti. Ne iş değil mi? Kimine film seyretme özgürlüğü var, kimine yok! Filmde de önemli bir halt olsa içim yanmayacak!

Şimdi özel TV'lerde daha açık-saçık filmler oynuyor. Her şey oynatılmalı. Beğenmeyen basar düğmeye, değiştirir kanalını. Nasıl olsa artık "**kanal kanal TV**" lerimiz var! Ya da kapatır TV'sinin düğmesini, dinler "**onyüzbin FM**" radyosundan birini...

Ünlü Fransız bombası B.B.'nin fırtınalar koparan filmi "Ve Allah Kadını Yarattı"yı küçük-

ken seyretmem yasaklanmıştı. Bir vakitler kıyametler kopartan, tutucu çevreleri ve kilise'yi ayaklandıran bu filmi yıllar sonra bizim TV'de seyrederken, benimle birlikte filmi seyreden pek çok kişinin, bu "**masum**" filme gülümseyerek baktığını görür gibi oldum. Filmde, şimdi ki filmler gibi ne pornografi vardı, ne de erotizm...

Artık dünya'daki filmler çok özgür. "**Cesur filmler**" gizlilikleri, yasak kalmış gerçekleri, merak edilenleri ortaya çıkarıyor. Artık öyle "Rüzgâr Gibi Geçti" filminin öpücükleri geçmişte kaldı.

Artık yabancı filmlerde resmen sevişiyor sanatçılar. Bob Rafaelson'un yönettiği "Sevgili" filminde ve ünlü "Postacı Kapıyı İki Kere Çalar" daki sevişme sahneleri gerçekmiş. Artık hayatın gerçeği gibi sevişiliyor filmlerde. Göğüslerin görünmesi ise neredeyse filmlerin en masum sahneleri. Yabancı sanatçılar artık alabildiğince özgürler.

Bizde de artık kurallar değişti. Bir zamanlar, **Türkân Şoray Kanunları'**nı ortaya koyan sevgili Türkân bile kendi koyduğu kanunları rafa kaldırıp, ilk kez "Mine" filminde Cihan'la sevişti. "**Yat benimle.. Yat benimle..**" diye bağırarak. Cihan'ın rol icabı oturduğu evin kapısına dayanması, bayağı heyecan vericiydi. O filmde Türkân'la Cihan henüz evlenmemişti.

Sonraki filmlerinde de cinselliği kullandı Türkân. Rutkay Aziz ile oynadığı "Ada" filmi oldukça cesur sahnelerle doluydu. Tepe'deki kulübede sevişmeleri gerçek gibiydi.

Video kulüpten, methini duyduğum "Ada" filmini almıştım. Annem de bende yatıdaydı. Fil-

min sevişme sahnesinde baktım annem "Aaa... Hayret ettim Türkân Şoray'a. Nasıl çevirdi bu sahneleri..." deyip bir bahane ile mutfağa gitti. Uzun süre salona gelmedi, sonra da gidip yattı.

Bir ara yanına gidip "Anne, gel seyret. Çok güzel film. Ayrıca o sahneler de filme gerekli" dediysem de her zamanki tutuculuğuyla gelip seyretmedi.

Sevgili Hülya Koçyiğit de hatırladığım kadarıyla, son yıllarda bir filminde yatağa girmişti. Olabilir. Filmlerin iyi olabilmesi için "gerçeği" yansıtmaları gerekir.

Müjde ile Nur'un Yılmaz'la çevirdikleri "Dul bir Kadın" filminde, çok güzel bir cinsellik sergileniyordu. Birçok kez seyrettim filmi. Her seferinde inceledim, cesur nüanslarla filme çok heyecan katmıştı yönetmen. Olması gerektiği gibi özgür sahneler, filmi gerçekçi kılmıştı.

Müjde'li filmlerde hep bir cinsellik egemendir ama bunun altı çizilmez. Cinsellik yaşamın önemli bir parçası olduğundan, Müjde'nin filmlerinde en gerçekçi cinselliği görürüz. Aşırıya kaçmayan, olması gerektiği gibi olan cinsellik de, filme ayrı bir heyecan katar. Hale'nin, Nur'un filmlerinde de bunu gördük. **Cesur sanatçıları, sanatlarını özgürce kullandıkları için alkışlıyorum.**

Son aylarda da Sumru Yavrucuk'un filmleri çok cesur. Hayli çıplak filmler çekti. Birinin adı "Seni Seviyorum Rosa"ydı. Pek çok ödüller kazandı bu film. Işıl Özgentürk'ün filmi alabildiğince özgür bir düş gibiydi. Düşlerse gerçeklerin uzantısıydı. Film güzeldi. Şimdi "Çıplak" adlı fil-

mi yaptı Sumru, bu kez Ali Özgentürk'le çekti filmi.

Çıplaklığın ve cinselliğin, olması gerektiği gibi kullanılması güzel. Böyle filmler, sadece "et" teşhir etmek için çekilen filmlerden hemen sıyrılıveriyor.

Gerçekçi cinselliğe yer veren filmler, bunu olması gerektiği gibi kullanmıştı. Bu filmler güzeldi. Çünkü gerçekti. Gerçekler de güzeldi. Cinsellik de gerçekti ve güzeldi.

Dünya'daki müzik sanatçıları da sahnede cinselliği öne çıkaran giysileri, yüz milyonlarla seyirciye sunmaktalar. Konserlerinde ve kliplerinde..

Madonna diye bir fenomen, kliplerinde seks yapıyor. Konserlerinde her türlü çılgınlığı sergiliyor. İnsanları önce şaşırttı yaptıkları ile. Sonra her şeye alışıldığı gibi buna da alıştı insanlar. Kilise yine ayaklara kalktı ama iplediği bile yok Madonna'nın. Yolunda bildiği gibi özgürce yürüyor. Madonna'yı diğerleri izledi. Tina Turner mesela.. (Keşke ben de o yaşa gelince öyle olabilsem.) Sonra Cher... Fıstık gibi maşallah. Elliye yaklaşıyor diye kim der? Kocası Sonny Bono ile yıllar önce evliyken daha gençti ama çok daha yaşlı görünüyordu. Şimdi "tıbbın" da yardımı ile mucize kadın oldu. Eski hanım hanımcık görüntüsünden silkinip, cinselliğini sahnelerde özgürce estirmeye başladı.

Ve bizde de, cinselliği "**en rüküş**" biçimde sahnelerde sergileyen "**şarkı söylemeyi bilmezler**" ortalığı istila etti. Hepsi aynı tornadan çıkmış bakla gibi porselen dişlere sahip. Silikon memeler, "**Ameliyatlıyım**" diye avaz avaz bağı-

ran burunlar ve "**inanılmaz rüküş**" giysilerle seksi olduğunu sanan bu tipler, dümdüz, kapalı, sade bir kıyafetle de çok daha seksi olabileceklerini bilemiyorlar.

"**Tiftik**" gibi didiklenmiş kabarık saçları, "**abartılı**" rüküş küpeleriyle, o TV programlarındaki kliplerde izledikleri yabancı sanatçılara benzediklerini sananlar var. Biri çıkıverse de "**iyilik yapmak**" adına, bu tiplerin böylesine "**zevksiz**" olabilme özgürlüklerine bir son verebilse! Ee, ne de olsa TV ve sahne "**görsellik**" demek. Hiç kimsenin, diğer kimselerin göz zevkini perişan etmeye hakkı yok! Değil mi? Görselliğe olumlu hizmet edenler yok mu? Var tabii ki.

Mesela Ayşegül (Aldinç) çok güzel adapte ediyor modayı kendine. "**Çıplak gibi hissi veren bir giyinik o.**" Yaşamında da özgür bir birliktelik yaşıyor. Şarkıcılığının ilk yıllarında, söz yazarı Mehmet Teoman'la evlenip kısa sürede ayrılmıştı. Oysa şimdi evli olmadan senelerdir sürdürüyor birlikteliğini.

Ayşegül'ü TV'de izlemeye bayılıyorum. Özgürce sergilediği bacakları çok güzel. TRT'deki tabu'ları bile ilk Ayşegül 1991 yazındaki bir bayram programında yıktı. O programda giydiği, poposunun hatlarını olduğu gibi ortaya çıkaran daracık şortundan sonra, miniyi de, şortu da eskisinden daha rahat giyebilmeye başladık artık TRT programlarında.

Aslında Ayşegül, bir çok sanatçıdan daha üstün bazı fiziki özelliklere sahip ama bir türlü, olması gereken yerde değil. Kimbilir belki de özgürlüğünü, "kurallara uygun" olarak kullanmıyordur! Boş ver be Ayşegül. **Böylesi daha iyi...**

Bir kere güzelsin, ünlüsün kültürlüsün. Kültürlü kaç sanatçı var şu bizim müzik dünyasında? Gerçi, kültürlü olmak pek önem taşımıyor artık bu devirde. Kültür yerine "**bazı kurallar**" geçerli, bunu sen de biliyorsun. O kurallara uyanlar, en berbat şarkıyı da söyleseler "bravo"-lanırlar! En iyi onlar söyler! En büyük onlardır, başka büyük mü olurmuş-muş?! Ayşegül'cüm, Mazhar'ların bir şarkısındaki "Sen neymişsin be abi" lafları geldi aklıma. Neymiş bunlar yahu? Vay be! Bir de Nilüfer'in "Şov yapma" şarkısında dediği gibi "**Nerden çıktı bu süperler?**" Sahi Ayşegül, ner'den çıktı bunlar? Aysel'ciğim ne de güzel sözler yazmış. Şarkı "**hep aynı... hep aynı...**" diye devam ediyor. Evet Ayşegül'cüm, hep aynı! Sence değişir mi bu düzen dersin?.. Ben çok umutsuzum.

Sezuş (Sezen), ilk yıllarında Cher'in eski yıllarındaki gibi hanım hanımcık giysili bir hatundu. Üç kez evlenip ayrıldı. Kıza çok evlendi diyenler var. İlahi! **Topu topu Sezuş üç, ben iki! Çok mu yani? Baksanıza Gönül'e, hatun geldi yediye.** Yahu yazının bu kısmı şarkı sözü gibi oldu adeta. Sezuş'cum, bunu şarkı yapsana benim için. **Devamını sen tamamla. Matrak olur valla.** Ay, bugün her lafım kafiyeli be Sezuş.

"İzmir'li Sezuş nice sevgiler yaşadı. Yaşadığı aşklar, ayrılıklar ona güzel şarkılar yazdırdı. Anneliği tattı sonra. Büyüdü. Olgunlaştı. Yıllar geçti ama o hep minik kaldı. Ben kısayım derim ama o benden de kısa. Boş ver be Sezuş, bodur tavuk her dem taze.

"Ya şimdi?... Seksi bir **minik kadın** oldu. (Serçe lafını sevmiyorum. Minik kadın'ı ona da-

ha uygun buluyorum) Özgürce kesilmiş saç modelleri, mini etekleri, vücut hatlarını ortaya koyan daracık tuvaletleri, yırtıcı bakışları ile özgür ve seksi artık Sezuş...

Ya Ajda'nın mini-şortlarına, seksi minilerine ne demeli? Bence çok hoş. Ajda, büyük aşamalar geçirmiş bir sanatçı. Azimli, yılmayan bir kadın oldu o her dönemde. Eski filmleri ya da resimlerindeki Ajda ile, şimdiki Ajda, sanki iki ayrı insan.

"**Kendini yenileme**" diye bir şey varsa, Türkiye'de bunu gerçek anlamda uygulayan ilk ve tek kadın olmuştur. O bu yenilenmeleri, sadece lens takıp ya da saç rengini değiştirerek değil, tepeden tırnağa kadar uygulamış ve kendini hep gündemde tutmayı bilmiştir.

Ben Kolej'den yeni mezun olduğum yıllarda, Ajda Türkiye'de fırtına gibi esiyordu. Ben de şarkıcı olmaya savaşıyordum ama annem kıyametleri koparıyordu "**Tek evladım şarkıcı-markıcı olamaz**" diyordu. Anneme göre, kolej bittikten sonra, üniversiteye girip, mezun olup, "**meslek**" sahibi olacaktım. Anneme göre "**şarkıcılık**" meslek değildi.

Ajda'nın ve benim babam subaydılar. Ajda'nın babası denizci, benim babam karacıydı. Babam Ajda'nın babasından "ağabey" diye bahsederdi. Ajda, annesi Nevin teyze ile beraber bizim Ankara-Mebusevleri'ndeki evimize gelirlerdi. Biz de Ajda'nın Kavaklıdere Paris Caddesi'ndeki evine giderdik. Ajda'nın annesi ile babası eskiden boşanmıştı.

Bir akşam bizim evde sofra kuruluyordu. Biz de Ajda ile annemle anneanneme yardım ediyorduk. Ben feci şaşırıyordum. Ajda gibi ün-

lü biri nasıl olur da sofra kurmaya yardım edebilir diye düşünüyordum içimden. Hayrandım Ajda'ya... Anneannem pek takdir ederdi Ajda'yı. O böyle samimi davrandıkça "Aferin kıza" derdi...

Çok şık giyinirdi Ajda. Büyük bir resmini imzalamıştı bana. "Çok sevdiğim arkadaşım Füsun'a..." diye yazmış olmasına pek sevinmiştim. Ünlü Ajda Pekkan'ın tıfıl bir kolejli kıza "**arkadaşıma**" demesi benim için dünyalar demekti.

Tom Jones'un şarkılarının İngilizce sözlerini plaktan dinleyip çıkarmamı isterdi benden. Ben de Ajda Pekkan istedi diye sevinçle plağı dinler, onun istediği şarkıların İngilizce sözlerini "**okunuşu**" gibi kâğıtlara yazıp verirdim. "Hold on I'm coming..." yerine "Hold an aym kamin" gibi... Ya da "I'll never fall in love" yerine "Ayl nevır folin lav" diye yazıp verirdim Ajda'ya... Hey gidi günler...

O zamanlar ünlü bir Füsun olacağımı hiç düşünemiyordum. Yaptığım tek şey anneriden gizli şarkı söylemekti. Bir de gitarist bir sevgilim vardı, Cahit Oben. Evlenmeye kalkmıştık. Çocukta para yok, biz evlilik planlarına yatmışız!.. Hay Allah! Sonra ben Attila ile evlendim. O da Fatoş Oyuncak'larının sahibi Fatoş'la evlendi.

Gelelim yine Ajda'ya. Yılların içinde, o da dul'lar kervanına iki kez katıldı. Ajda artık daha özgür bir imaj sergiliyor. Ama artık "**dişlerinle**" daha fazla uğraşma Ajda'cım. Bırak öyle kalsınlar... Olduğun gibi hoşsun. Havan her zaman yerinde.

Yıllar ilerleyip hepimizin çalışmaları tüm zamanlarımızı doldurunca, birbirimizi göremez ol-

duk Ajda'yla. Ama ne zaman karşılaşsak, eski samimiyetimizle konuşuruz. O da hak ettiği gibi mutlu olamadı. Bundan sonra hep mutlu ol "arkadaşım."

Nilüfer de son yıllarda maşallah sanki "yabancı" bir şarkıcı...Cher gibi kendini "**yeniden yarattı.**" Eskiden Nilüfer'le eski kocam Attila Özdemiroğlu'nun müzik yapım şirketi "Şat Yapım" da birlikte çalışıyorduk. Pek çok sanatçının plağına birlikte vokaller yapmıştık. Birbirimizin "kırkbeşlik" plaklarındaki vokalleri de stüdyoya girip birlikte yapardık. Bir ara aynı plak şirketindeydik. İkimizin de prodüktörleri Nino Varon ve Yeşil Giresunlu'ydu. Yıllar sonra Nilüfer'le Yeşil evlenip sonra boşandılar.

O zamanlar utangaçtı Nilüfer. Göz göze gelmekten çekinirdi. Kendinden emin değil gibiydi. Az konuşurdu. Hatta hiç konuşmazdı. Koyu kahverengi saçları, koyu kahve gözleri, pek az makyajlı yüzü ve inanılmaz sade giysileri ile bir şarkıcıdan çok, bir ev kızı gibiydi. Annesiyle Şişli'deki evlerinde yaşardı.

Önce Rıza'yla (Silahlıpoda) nişanlanıp ayrıldı. Yeşil'le evlendi. Ondan boşandıktan sonra, bu kez Çetin'le (Akçan, Haldun Dormen Tiyatrosu'nun yönetmeni) evlendi. Ve ondan da boşandı. Özgürlüğü seçti. Aşklar, tutkular, hüzünler yaşadı. Daha sonra tipini değiştirdi.

Ya şimdi? Tam bir "**fıstık**" oldu. Artık renkli lensli gözleri ile çapkın çapkın bakıyor o güzel şarkılarını söylerken... Minileri en bir mini! Göğüsleriyse fora!! Hareketleri seksi. Kendinden emin. Artık yeni Nilüfer sahnede yeni bedeni ile özgür...

En son Emel (Müftüoğlu) uydu bu özgürlüğe. Onunla ilk tanıştığımızda upuzun kendinden kızıl saçlı, bol çilli, neredeyse hiç makyajı olmayan, kendi halinde Afyon'lu, evli-çocuklu, ev kadını tipli bir şarkıcıydı.

Artık Emel de seksi ve davranışları özgür. Saklamıyor artık bedenini. Upuzun saçları kesildi gitti. Makyajı yerinde! Avukat kocasından da boşandı. Hepten özgürlüğe imzasını attı. Şimdi kendinden küçük bir sevgilisi var. Yeni bir heyecan yaşamanın özgürlüğünü yaşıyor. Halinden memnun. En azından öyle görünüyor. Umarım o kıpkızıl saçlı sevimli kızı da memnundur.

Emel, çok güzel sözlü bir şarkı vardır. Sözlerine bayılırım: "Dünden sonra, yarından önce... Yaşam budur umut bitince... Yaşayamadıkça **özgürce...** Mutluluklar biter sevsen de" Bitmeyen mutlulukları yaşamanı diliyorum...

Suna'cığımdan bahsetmeden geçemeyeceğim. O bir İngiliz'dir aslında: Sonia... Ama Türk erkeklerine olan sempatisi yüzünden Türk kadınları gibi epey çile çekmiştir ama buna kendi kaşınmıştır!! Sonia'lığı bırakıp Suna Yıldızoğlu olmayı seçtiğinden beri Türk kadını gibi yaşamıştır hep.

Seksi bir görünümü vardır. Ama iki kere evlenip boşandığı Türk kocalarından sonra yedi yıl beraber yaşadığı sevgili Çetin göz açtırmamıştır Suna'ya! Ve o bu güzel görünümünü geri plana atmış, Çetin'in dediklerini yapmıştır.

Ben Tunç Başaran'la evliyken, Suna da, o sıralar evli olan Çetin (Alp) ile birlikteydi. Karısı takip ediyor diye üç ay bizim evde, bizimle yaşamıştı Çetin'le Suna. Ne günlerdi... Birlikte Ana-

dolu turnesine de çıkmıştık.

Şimdi Suna özgür ama evli aynı zamanda. Nasıl mı oluyor? Çok basit: İngiliz bir kocası var. Şimdi böyle deyince sanki İngiliz kocalar "müsait" olurmuş gibi bir anlam çıkmamıştır umarım. Zaten bu kitapta özgürlük derken ille de cinsel özgürlük diye tutturmuyorum. Bunu şu ana kadar anlatabilmiş olduğumu sanıyorum.

Dudley, Suna'nın genç kızlık aşkı. Ve yıllaaaar sonra evlendiler. Dudley **karısının mesleğine saygılı.** Suna şimdi anne. Uzun saçlarını da kesti. Kesilen saçları, çocuğu, kocası ile Suna şimdi özgür ve mutlu.

Gelelim Nünü'ye (Nükhet). O, kendisini tanıdığım uzun yıllardan beri **hep seksidir.** Güzel dekoltesini ve bacaklarını özgürce gözler önüne serer. Ve bu ona yakışır. Dikran'dan boşandı.

Şimdi oğlu ve sevdiği ile birlikte. Özgür bir iş kadını. Yüzü hep güler ama içini yarsak onun da sıkıntıları vardır.

Yıllar önceye dayanır arkadaşlığımız. Onun "sevgi" dünyalarını onunla birlikte yaşadım. O da benimkileri... Bir buçuk yıl Şan Tiyatro'sunda "Merhaba Müzik" gösterisinde birlikte oynadık-söyledik.

1987 kışında İstanbul acayip şekilde karlar altında kaldığında beraberce birkaç günlüğüne Londra'ya gittik. Gidişte Nünü, dönüşte ben bavullarımızı kaybettik. Birlikte Bodrum'lar, İzmir'ler, Çeşme'ler, Ankara'lar paylaştık.

Düğününde yanında olan birkaç sanatçı arkadaşından biriydim. Oğlu Cem doğduğunda, hastanede Nünü'nün yanında yattım. Cem'i Nükhet'ten önce, hemşiresinin kucağında ilk

ben gördüm ve ilk resmini ben çektim.

Böyle güzel bir dotluğumuz vardı. Ama Dikran'dan boşanıp özgürlüğüne kavuştuktan sonra Nükhet'in dostluğu yokoluverdi. Hiç ummazdım ama **vefasız** çıktı Nünü... Yine de severim hayırsızı.

Ne diyordum, nereye geldim... Eee işte laf lafı açarken, bazı anılar, bazı vefasızlıklar akla geliveriyor. Kitabımın başından beri siz okuyucularımla nelerimi paylaştım, bu duygumu da paylaşıverdiysem ne çıkar değil mi?

E, arkadaşlarımı yazdım. Kendim için de bir iki ekleme yapayım bari. Bana gelince, ben oldum olası, öğrenciliğimden beri **mini** giyerim. Eski yıllarımda bir ara kot pantolona dadanmıştım. Neyse bu salgından oldukça kurtuldum sayılır. Uzun eteklerimse azdır. Mini giymeyi özellikle sahne ve TV'de tercih ediyorum. Muntazam olduğu söylenen bacaklarım genelde özgürdürler yani.

Yıllardan beri kendime has sade kıyafetlerim, az makyajım, benim "Allah baba perması" dediğim kendinden kıvırcık olan özgür bıraktığım saçlarım, mini giysilerimle her zaman **kendime özgü** bir **görüntü** sergiledim.

Yedi yıla yakın bir süredir sigara denen iğrenç şeyi bıraktığım, içki içmediğim ve vejateryen olup bol sebze ve meyve ile beslendiğim için de cildim sivilcesiz, kırışıksız ve **ameliyatsız... Sesim de şarkı söyleyiş stilim de bana özgü.**

Ben müziğe başlarken Ajda fırtınası esiyordu. Ama ben yine de sesimin ve giyimimin stilinde, hep **kendim** gibi olmam gerektiğine inan-

dım. Ve bunu yıllarca uyguladım. Böylelikle bir **"Füsun imajı"** çıktı ortaya.

Şimdi **"yeniler"** geliyor müzik dünyamıza. Sevindirici bir durum. Hoş geldiler. Ama kaseti-ni dinlerken aferin, fena değil dediğimiz kişi TV'de canlı şarkı söylediğinde bakıyoruz maale-sef nefes nefese! Sesi çıkmıyor. Çoğu **"kendi gi-bi"** değil de **"birileri gibi"** olmaya çalışıyor, ya sesleri ile, ya görüntüleri ile!! Şunu unutmamalı-lar: **"Taklitler, gerçekleri yaşatır."**

Tüketim eşyalarında da bu böyledir. Bir ürün çıkar piyasaya, çok tutulur. Hemen ardın-dan taklitleri piyasaya sürülür. Ve bazen ilanlar da **"Taklitlerinden sakınınız" yazar.** Bilmem an-latabiliyor muyum ?!..

HERŞEYİN CICIĞINI ÇIKARMAYA BAYILIYORUZ.

BİZİM ülkemizde bir şey moda olduğu zaman, "o şey" bıktırana kadar uygulanmakta. Tabii demokrasi ile yönetiliyoruz, isteyen istediğini uygular. Şimdi "o şey" deyince bi-tuhaf oldu!!! Bazılarınız da fesat düşünüverdi, değil mi? Hiç de öyle değil!

Şimdi gelelim "o şey"lere... Yıllar önce, yuvarlak, ince açılmış, üzeri kıyma, soğan, acı biber döşeli, adına da "**lahmacun**" denilen yiyecek moda olmaya başladığında, herhalde hiç düşünmezdi lahmacun, bir gün gelecek, sadece yiyecek olarak kalmayıp, bir "**yaşam biçimi**" olacağını!...

Küçüktüm, et ve etli yiyeceklerden hiç hoşlanmıyordum. Ama, küçük çocukların "**protein**"e gereksinimi vardı ve et yemeliydiler. Bir tek annemin yaptığı kuru köfteyi severdim. Hele sıcak olmadan, buzdolabından çıkmış soğuk olarak... Bir de babaannemin yaptığı içli köfte hoşuma giderdi ama babaanneciğim ben çok küçükken öldüğü için, içli köfte ile ahbaplığım çok uzun olmadı. Onun dışında, ne etli yemekleri severdim, ne pastırma, ne sucuk. Hele balık'tan

nefret ederdim. Evde balık kızartıldığı ya da buğulaması yapıldığında, için için çok sinir olurdum, aç kalacağım diye... Tavuk'la da başım hoş değildi. Tavuğun o gıcır-gıcır etinden hoşlanmazdım. Kolej'de de yemekhaneden kaçar, ailelerimiz tarafından parası önceden ödenmiş olan okulun yemeklerini yemeyip, pastanelerden abur-cubur şeyler alıp yerdik.

Hele kızlar okulun karşısındaki dükkandan "sucuk-ekmek", ya da hot-dog gibi ekmek içi-sosis alıp yerlerken, ben de kaşar peynirli ve domatesli tost yerdim. Kızlar da bana "ağzının tadını bilmiyorsun" derlerdi. O zamandan belliymiş ilerki yıllarda benim vejetaryen olacağım. Yani hiç zor olmadı bu tür sebze-meyva ağırlıklı beslenmeyi seçişim. Böylece kendimi kuş gibi hafif hissederim. Ve vejetaryen'liği hepinize tavsiye ederim.

Gelelim yine o küçüklük yıllarıma... Babam, lahmacun severdi. Zaten o yıllar da aileler bazı akşamlar, hele özellikle hafta sonları, sadece lahmacun-kebap türü servisi olan restoranlara giderlerdi. Bu, moda haline gelmişti. Gidilen bu lahmacun-kebap'çılarda, birkaç eşe-dosta rastlamak mümkündü.

Et sevmezdim ama, dürüst olmak gerekirse, etler piştikten sonra mis gibi kokardı. Tabii hayvanlar suni yemle beslenmiyordu o zamanlar. Çernobil, çevreyi zehirlememişti. Çevreye yayılan radyasyondan henüz etkilenmemişti tarlada ki ürünler. Mis gibi yemlerle beslenen hayvanların etleri tabii ki lezzetli oluyordu.

Zamanla, "**Pizzacı**"lar boy göstermeye başladı. "Lahmacuncu'ya gidelim... Lahmacun alalım... Lahmacun yer misin..." yerine, "Geçen gece Pizzacı'daydık... Falan yerde açılan Pizza-

cı'ya gittiniz mi?.. Neli Pizza yersin?.. Hafta sonu Pizzacı'da buluşalım..." gibi konuşmalar gündeme gelmeye başlamıştı. İtalya'nın Pisa kentinde yediğim pizza'dan bile daha güzel pizza'lar yemeğe başladık İstanbul, İzmir veya Ankara'da...

Millet pizza yemeyi "moda" haline getirdi ya, hemencecik her tarafta pizzacılar türemeye başladı. Lahmacun satan yerler bir-bir pizzacı'ya dönüştürüldü!

Derken, "**hamburger**" ülkemize teşrif etti. Pizza'nın pabucu dama atıldı. Her yer hamburgerci olmaya başladı! Artık, resmi hamburgerci meşhur "Mc Donald's" adı neredeyse azınlıkta kaldı. Abuk-subuk adlı hamburgerci istilası her yeri sardı! "O Burger", "Şu Burger", "Bu Burger", "Aman Burger", "Canım Burger", ille de burger!!...

Lahmacunu ancak magandalar yerdi artık. Pizza "**Out**" olmuştu. Varsa yoksa burgerdi! Burger yiyerek büyüyen bir nesil oluşmaya başlamıştı. Büyükler de bayılıyordu bu yuvarlak ekmekiçi şişman köfteye! Burger satan her yer para makinası gibiydi.

Hatta benim eski bir boy friend'im bile paranın kokusunu almış, büyük bir burger dükkanının sahibi olmuştu. Oysa adam ODTÜ-Orta Doğu Teknik Üniversitesi-mezunuydu ve Manchester'de master yapmıştı. Ama şimdi "İşletme" ile uğraşmanın alemi yoktu. Yaşasın Burger'di!!..

Burger artık "İn" di. "İn" olan, "Out" olan başka şeyler de vardı. Eskiden in'ler, out'lar çok farklıydı ama artık onlar "out" olmuşlardı. Burger'in saltanatı hâlâ sürmekte. Ama ona bir ra-

kip çıktı İstanbul'un Ortaköy'ünde: "**Külde patates**"... Ortaköy'ün o güzelim arnavut kaldırımlı yolları patates kabukları ile dolu şimdilerde! Herkesin bir elinde bir plastik kaşık, diğer elinde kocca bir patates, uyur-gezer misali yer-gezer'lerle dolu sokaklar!.. Moda ya, neredeyse tok olanlar da yiyecek modaya uymak adına!!

Eskiden "**gece kulüpleri**" vardı, şık kıyafetlerle gelinip, adam gibi dans edilen... Sonra "Gazinolar" vardı en ünlü solistlerle, birçok başka sanatçının "**efendi gibi**" şarkılar söyleyip, alkış aldığı... "**Sahneyi vitrin gibi kullanıp, seyretmeye gelen erkek seyircileri tavlayıp, kullanmak**" out'du! "**Gerçekten sanat icra etmek**"se in....

Bir sanatçıya bir programda yer alması teklif edildiğinde "**Masası var mı?**" gibi boş ve anlamsız bir düşünce modası da yoktu! Yani böyle sevimsiz şeyler sanat dünyasında out'du!

Şimdi artık ne o güzel, romantik gece kulüpleri var, ne de o sabahın beş'inde yer tutmaya gelen kaliteli seyircilerin doldurduğu o güzelim gazinolar...

"**Güzellikler" –out– edildi, maganda'lık, zonta'lıksa–in–haline geldi!** Bir zamanların modası geçmiş lahmacunuysa, bir "yaşam biçimi" olarak yeniden hayata döndü!!

Tiyatrocu arkadaşım Ali Poyrazoğlu, beş-altı yıl önce "Yeşil" adını verdiği çok şirin bir "**Cabaret**" açtı. Tam dışardaki Cabaret'ler gibi... Kabare'nin anlamı, bir piyano ya da bir trio eşliğinde (ki bunu playback ile yapanlar da var) bir ya da birkaç sanatçının konuşarak, şarkı söyleyip, dans ederek, taklit yaparak, sponten espriler yapıp seyirci ile kontak kurarak yaptığı show'un

sergilendiği yer... Ali'nin kabaresinde bu iş, gerçekten iyi yapılıyordu. Ben de bu güzel yerde çalışmanın keyfini yaşamıştım.

Ama bunun da cıcığı çıktı. Kabare açmak, kabarede çalışmak moda haline geliverdi! Her yerde mantar gibi kabare'ler bitiverdi. "Moda" lar bu kadar değil ki. Yıllar önce "Kulis" varmış. Kocam Tunç Başaran anlatırdı. Harika bir bar'mış. Tunç'la evliyken beni "Papirus"a götürürdü.

Sonra tiyatroda oynadığım yıllarda "Taksim Sanat Evi" ile tanıştım. Tüm tiyatrocular, yazarlar, sinemacılar oraya geliyorlardı.

Daha sonra Arif Keskiner'in açtığı "Çiçek Bar"a da gitmek moda oldu. Sonra yine eskilerden "Ziya" Restoran'ın bar'ı vardır Boğaz köprüsünün Avrupa yakasındaki ayağının hemen dibin de... Buranın modası hiç geçmez.

Malum, moda tutkunu bir milletiz!!.. Hemeeenn, her bina'nın altı, köşesi, çatısı, bahçesi, odası, salonu, kapısının önü "**Bar**" oluverdi! Canım olmasın diyen yok. Olsun olsun da, bar açılacaksa bar'a benzesin! Kabareler, kabare gibi olsun!

Açtığımız yerin anlamını bilerek açalım. Ve o yerde olması gereken şeyler bulunsun. Niteliği ve niceliği, o yerin taşıdığı ad'la paralellik içinde bulunsun.

Bu yaz Antalya'daydım. Kaleiçi'ndeki o güzelim daracık sokakları, ayakkabılarımı elime almış dolaşırken, hayretim her an artıyor, zaman zaman dehşete düşüyordum. Üç yıldır Antalya'ya gelmemiştim. Kaleiçi'ndeki eski ama o derecede güzel ve değerli evler hep pansiyon ol-

muş. Her evin kapısında bir tabela ve üzerinde: "**Otel–pansiyon–cafe–bar–restoran**" birlikte yazıyordu. Vallahi eksik yazmışlar! Ve hatta tabelanın üzerine "**pansiyon–pastane–hastane**" gibi ilaveler bile yapabilirlermiş!!!!!

Hey Allahım Yarabbicim... Her boka burnumuzu sokarsak daha iyi, hatta en iyi olduğunu sananlar falan var. Öyle yaparlarsa veya yapıyor görünürlerse, bütün malı kendilerinin götüreceğini sanıyor zavallılar.

Sabancı gibi, Koç gibi, Eczacıbaşı gibi yapabiliyorlarsa, her konuya el atsınlar, eyvallah diyelim. Bu işadamlarımız ticareti-ekonomiyi bildikleri gibi, sanattan da anlıyorlar. Zaten hepsinin her konuyu kotaran muhteşem kadroları var. Tabii o zaman pek çok konu ile içiçe olabiliyorlar.

Bar işletip, o bar'ı işletirken nelere dikkat etmesi gerektiğini bilmeyenler, otel işletmek için nelerin uygulanması gektiğinden haberi olmayanlar, kabare açıp işletebilmenin inceliklerinden haberi olmayanlar... Kaş yapayım derken göz çıkarmayın. Bırakın, doğal kapasitelerinizi kadar iş yapmış olun. Aç gözlülük yapıp, beceremediğiniz işleri yapmaya kalkışmayın. Size para verip gelenler lanet okumasın, küfür etmesin sizin "ticarethaneden" çıkarken!!

Biz her şeyin cıcığını çıkarmaya bayılıyoruz! Bir şeyi moda ilan ediyoruz, onu suyunu çıkarana kadar kullanıyor, suyu bitince de onu bir kenara koyup, cıcıklayacak yeni bir moda arıyoruz.

Yıllar önce "**Küçük**" modası çıkmıştı. Anadolu'nun bağrından(!) çıkmış yavrucukları anaları babaları şöhret yapabilmek için İstanbul'a

getiriyorlardı. Bu moda'nın ilk isimleri "Küçük Emrah" ile "Küçük Ceylan" olmuştu. Tamam güzel, bir kız-bir oğlan "Küçük" şarkıcı yeter değil mi? Yoo! Hayır yetmeeez!

Haydaa! Sakalı bıyığı terlemiş, bibi'si bibiliğe nerdeyse elveda demiş, koca-koca delikanlılarla, ner'deyse gelin olmaya namzet yetişkin kızları da "Küçük" diye piyasaya sürmeye başladılar. Ortalık "Küçük"lerden geçilmez olmuştu. Sanki Gulliver'in Cüceler Ülkesinde yaşıyormuş duygularına kapılmaya başlamıştım ki, bu moda yok olup gitti.

Sonra çok uzağa gitmeyelim, ALO furyası başladı yakın bir geçmişte. Öyle çoğaldı ki ALO'lar, "Bugün ne pişireyim? "ALO'sundan, "hava raporu" ALO'larına kadar ALO da ALO! Seksi ALO'lar hükümetin emri ile kapatıldı. Hani neredeyse "Ben bugün iyi miyim?", veya "Bugün sokağa çıkiim mi, çıkmiim mi?" ALO'su bile olacak yakında! Vatana millete hayırlı uğurlu olsun!!..

Şimdi bir de "**Talk–show**" modası var. Önüm arkam, sağım solum sobe, ay pardon "Talk-show" diyecektim! Memleketimizde meğer ne çok **konuşamayan,** Allah Allaaah yine dilim, yani elim takıldı, konuşan varmış diyecektim!

Maşallah hepsi öyle bir başarılı ki(!) hani sevgili Halit Kıvanç'la, Orhan Boran usta şu yeni "Talk-show"cu veya sunucu'lardan ders alsalar diyorum!! Allaha şükür, sunucu konusunda da aynı bolluk gözlenmekte! Sunucunun anlamı üstünde: Bir şeyleri birilerine en anlaşılır biçimde sunan... Ama mıy-mıy-mıy-mıy lafları ağzında geveleyip, düşük cümleler, bozuk diksiyonlar-

la program **sunamama** başarısını gösterenler var etrafta!

Ayıptır söylemesi, "Talk-show" "**Konuşma – gösterisi**" demek. Yani güzellik yerine, iyi konuşma gerekiyor bu işi becerebilmek için! Kültür gerekiyor sonra. Çok kitap okumak, düzgün diksiyon, kıvrak zekâ, espri gücü, zor durumlarda lafı toparlayabilme yeteneği gibi bazı yetilere sahip olması gerekiyor bu işe soyunanların. Aslında kabahat bu tekliflere evet diyenlerde değil, bu teklifleri o kabiliyetsizlere götürenlerde! Ama biz hamdolsun, dünyada yıllardır uygulanan bu tip programlara adeta baş kaldırıp, "**konuşma özürlüleri**", program boyunca sadece kendisi konuşup laf ebeliği yapanları "Talk – show"culuk ve "Sunuculuk"la görevlendirdik! Bravo bize!

Aslında o kadar çok sunucu ürettiğimize göre, bu sunucuları yurt dışına ihraç edelim diyorum ben! Fena mı, ekonomimize katkıda bulunmuş oluruz.

Elde kalan olursa, o zaman bu "**ihraç fazlası**" sunucular için de bir "**porgıram**"**(!)** hazırlayıp, onlara burada birer cümle sundurabiliriz mesela!! Nasıl ama?! Uygulamak isteyenler olursa "**ALO SUNUCU**" servisini arayabilirsiniz!

Tabii, yenilerden Tarık Tarcan ve Nurseli İdiz, programları içindeki görevlerini gayet başarı ile yürütüyorlar. Nurseli zaten tiyatrocu. Diksiyonu düzgün. Ama asıl başarı, mesleği mankenlik-spor hocalığı olan Tarık'ta. Kendini iyi yetiştirdi.

Barış'a gelince... Onca hızlı konuşan biri olmasına rağmen, harika programlar hazırlayıp su-

nuyor. Bir kere Barış genel kültürü olan bir adam. Lisanlar biliyor. Çok genç, çok yakışıklı, boylu-poslu değil, ama onun bir karizması var. **Çok yakışıklı ya da çok güzel veya çok genç olmanın bu tip programlarda geçerli olmadığının en güzel örneğidir Barış.**

Gelelim yine moda'lara. Bir başka moda da "Gökdelenler"!! Gökdelen yapınca uygar kent yarattığını sananlar var. Tabii bu tür binalar da olacak. Ama doğayı yok ederek değil. Sevimsiz projeler çizerek değil. Bütün kentleri sarıp sarmalayan bu çirkin beton yığınlarını yaptıran mütahitlere kızıyorum. Daha doğrusu, projeleri çizen mimarlarımız bu kadar mı zevksiz?! Hadi mütahit falanca efendide zevk yok ama para bol, her yanı satın alıyor ve mühendisleri, mimarları çağırıp işi veriyor.

Mimarlarımız darılmasınlar, pek tabii ki çok zevkli, doğa yanlısı, çevreci mimarlar yok değil var. Var ama, bu kadar mı zevksiz şu çevremizi saran çirkin beton yığınlarını çizen mimarlar, deniz kıyılarını o berbat beton yığınları ile katleden mimarlar?!

Birbirinden çirkin görüntü arzeden onca çirkin beton yığınlarını çizerken hiç mi elleri titremiyor? O çirkin yığınlar bittikten sonra hiç mi gözleri görmüyor? Görünce hiç mi vicdanları sızlamıyor?

Uçaktan aşağı seyretmeyi eskiden ne çok severdim. Uçak havalandıktan hemen sonra İstanbul bitiverirdi. Kent biter onun yerini "**yeşil**" görüntüler alırdı. Şimdi İstanbul bitmek bilmiyor. Çirkin beton yığınları istila etmiş o güzelim İstanbul'umu.

Diğer kentlerden havalanınca da aynı şey

olurdu. İzmir bitiverirdi, mavi deniz ve "yeşil", kentin yerini alırdı ve yeşil'in arasından kıvrıla kıvrıla nehirler akardı. Uçağın penceresinden baktığımda sokakları, caddeleri ayırt edebilirdim

Antalya'dan uçak kalkınca yeşil'in arasına gömülmüş beyaz bir kent görülürdü mavi denizin kıyısına uzanmış... Ankara ne muntazamdı havadan... Kolejin yerini, evimizin sokağını uçaktan ayırt edebilirdim.

Bodrum öyle küçük bir yerleşim bölgesiydi ki, uçağın kokpitinde, pilotların konuğu olarak otururken, kaptan işaret ederdi bana "şu filan dağı, bu falan gölü, şurası filanca yerleşim merkezi." diye. Bir seferinde "Şurası Bodrum" demişti kaptan. Göremememiş, fark edememiştim.

Şimdi Bodrum uçağından Bodrum'un kuşbakışı görünümü tam bir felaket! Bir tek yeşil yok. Her taraf balık istifi, üst üste yığılmış iskambil kağıdı gibi beyaz binalarla dolu. Beyaz güzel renktir ama, o gözü rahatsız eden parlaklığı, renkli aksesuarlarla yumuşatılınca beyazın güzelliği ortaya çıkar.

İşte Bodrum'un beyazı da yeşil'siz kalmış. Zaten Akdeniz bitki örtüsüne sahip olan Bodrum'un, bağrındaki ağaçlar da kesilip üst üste evler yapılınca, gözü rahatsız eden beyaz bir kelliğe bürünmüş Bodrum.

Bodrum, Bodruuum....Bodrum, Bodruuum... Halikarnas Balıkçısının Bodrum'u... Mazhar'ın o güzel şarkısındaki Bodrum... Bizlerin Bodrum'u... Hepimizin Bodrum'u... Öldü artık. **Zevksiz ve acımasız insanlar öldürdü Bodrum'u.**

Bodrum artık özgür değil. Betona çaresizce

esir olmuş. Bahçeye çiçek ekmekle doğasever olunmuyor. Kesilen ağaçlardan boşalan yerlere yapılan evleri al, dolaylı olarak doğa katliamına katıl, sonra kalk çevreciyim, doğa sever'im de! Ohh ne iyi!

Ağaçsız-kuru doğa, bir süre sonra felaket demek. İklimlerin altüst olması demek. Çocuklarınıza öldükten sonra yazlık ev bırakmak yerine temiz bir doğa bırakmak daha sağlıklı değil mi?

Şehircilik nasıl olur? Tatil yörelerinde turist neyi ister, neyi arar?.. İşte bu soruların cevabını bilmeyenler, daha doğrusu bilip de keselerini doldurma adına, gün geçtikçe büyüyen felaketin nedenlerine aldırmayanlar, el birliğiyle öldürdüler Bodrum'u!

Bodrum öyle bir yolda ki, dönüşü yok artık eski günlerine. Yazık sana Bodrum. Anılarımda hep güzel yaşayacaksın eski yıllarındaki gibi, saf, temiz ve sakin...

Sadece Bodrum mu? Ya o güzelim Marmaris? Çeşme? Her yerlerde **"Lüks villalar"** , **"Lüks siteler", taş yığını–çok katlı oteller.** Ay deli olacağım! Bu taş yığınları da hep "lüks"! Bence lüks değil, "lüküs"... REY kardeşlerin yazdıkları operetin adı gibi. Resmen doğa düşmanı bu "lüküs"ler! Kendilerine yer açılabilsin diye, uğurlarına ne ağaçlar kesiliyor, ne ağaçlar... Denizin dibine diziliyorlar sıra sıra king-kong gibi! Arkadakilerse denize yakın olsalar da denizi kıyısından-köşesinden görebiliyorlar. Deniz kıyısında denizden uzakta yani...

Tabii sözüm harika çizimler yaparak, harikalar yaratan mimarlara değil. Kim ki bu satırları okuyunca bozulur, bilin ki yarası vardır, go-

cunmuştur. "Lüks" kavramını, kutu gibi kullanışsız evler yaparak dejenere edenlere "lüks" nedir diye kurs verilmeli ki, öğrensinler gerçekte lüks nedir.

Aslında biliyor musunuz? Bu dünyada belki "lüks" var ama, **öbür dünya'ya yapılan yolculuğa çıkarken** tahta bir sandığa koyuyorlar insanı. Açıyor ölü yıkayıcıları yerde duran siyah çantayı, çıkarıyorlar içinden bir sabun, bir sünger ve de patiskayı. Başlıyorlar dini vecibelerimizi yerine getirmeye. Yapılanlar "**herkese aynı**", **lüks – müks kalmıyor** yani!

Lüks dedim de..."Lüküs Hayat" operetinde çok eski yıllarda Şevkiye May hanımın oynadığı "Şadiye" rolünü vermişti bana Haldun Dormen. Opereti Haldun TRT Televizyonu için yönetmişti ve inanılmaz bir kadroyla oynamıştık.

Ağabeyimi Münir Özkul oynuyordu. Sevgilimi Hadi Çaman. Oyundaki diğer sanatçılar Ali Poyrazoğlu, İsmet Ay, Suna Keskin, Pekcan Koşar, Suna Selen, Altan Karındaş, Kerem Yılmazer, Mete İnselel, Güzin Özipek, Bengü Çaman ve kalabalık bir kadro. Kostümlerimizi Betül Mardin hazırlamıştı. Böylesine ünlü bir kadroyu kimse bir daha kolay kolay bir araya getiremez.

Cemal Reşit Rey bize şarkıları -özellikle- kendi çalıştırmıştı. Bu ünlü opereti bestecisi ile çalışmak müthiş bir olaydı. Serencebey'deki evinde toplanır, onun piyanosu eşliğinde çalışırdık.

Şarkıları, İstanbul Radyosu'nun büyük stüdyosunda, Cemal Reşit Rey'in yönettiği orkestra eşliğinde söylemiştik. Ne büyük heyecandı onun idare eden eline bakarak söylemek...

Ben bir solo şarkımı biraz heyecandan, bi-

raz şarkının melodisi ve sözlerinden etkilendiğim için, finalinde ağlayarak söylemeye başlamıştım. Bugün gibi gözümün önünde, Cemal Reşit o anda orkestrayı yönetirken hüngür hüngür ağlayan bana baktı. "Tamam" demiştim, "Şimdi kızacak bana ağladığım için."

Ama hayır. Bestesini o anda imprivize bir şekilde ağlayarak söyleyen çok genç bir şarkıcının, -benim- yorumumu bozmadı ve bana gülümsedi hafifçe. Daha bir coşkulu idare etmeye başladı orkestrayı. Cesaret almıştım. Finalde iyice ağlayarak bitirdim şarkıyı. "Çok güzel oldu" dedi Cemal Reşit. Ben hâlâ ağlıyordum.

O kibar ve hafif Fransız aksanı Türkçesiyle "Ne hassas kız bu böyle." deyip sırtımı okşadı Cemal Reşit Rey. Ben hâlâ ağlıyordum. Mikrofonun başından stüdyodaki seyirci koltuklarına doğru hıçkıra hıçkıra yürürken, kayıt için sıralarını bekleyen tüm sanatçı dostlar alkışladı beni. Suna, Güzin, Altan abla ağlıyorlardı.

"Lüküs Hayat"ın konusunu pek çok kişi bilir ama ben yine şöyle bir özet yapayım. Adından da anlaşılacağı gibi, lüks bir yaşam sevdasına düşmüş, **lüks hayat cereyanına** kapılmış bir ailenin, dara düşseler de moda olan sosyetik yaşamdan vazgeçmemeleri ve onlara özenen birtakım insanların sahte ilişkileri anlatılıyor. Tabii bu işin bir yüzü. Bir de bu insanları "söğüşlemeye" çalışan alt tabaka insanları ve onların arasındaki aşklar konu ediliyor.

Aslında **alt tabakadakilerin** ilişkileri ve aşkları daha **samimidir** Diğerleri, yani **sosyetiklerse** etrafa **hava yapma** uğruna sıcak ilişkiler yaşayamazlar. Doğal davranamazlar. Konuşmaları

bile yapmacıktır. Aşkları göstermeliktir. Yüzeyseldir. İlişkilerinde "**çıkarcılık**" ön plandadır.

"**Şişli'de bir apartıman... Yoksa eğer halin yaman...**" Böyle başlar operetin en popüler şarkısı. Şimdilerde Şişli'de bir apartıman da bir yatırımdır hâlâ ama "out" dur!!! Şarkı şimdi yazılsaydı Etiler, Ulus, Bebek gibi semtlerde apartımanı olmayanın halinin yaman olduğu yazılırdı mutlaka. Gerçi o eski yıllardaki bir apartıman parası ile şimdi ancak kümes gibi bir yer alınabilir ya...

"**Nikel-kübik mobilyalar.... Duvarda yağlı boyalar.....**" Mobilyalar pek nikel ve de kübik değilse de İngiliz Marqueterie masalar, İngiliz takımlar, Tuğralı gümüşler, Opalin'ler, Beykoz'lar, Kütahya'lar, Sotheby's'e ait dekoratif eşyalar, Christie's den antikalar şeklinde yazılırdı bugünlerde şarkının bu satırları...

Duvarda yağlıboyalar şimdilerde de pek moda! Özellikle Şeker Ahmet Paşa, Osman Hamdi, İbrahim Çallı, Halil Paşa gibi ressamların tabloları gözde. Yani Osmanlı tabloları...

Anlamasanız bile, açık-artırmalardan, ya da galerilerden satın alınmış yağlıboyalar evinizin, iş yerinizin duvarlarını süslemelidir!

Para gücünüzün yetişmeyeceğini düşünüyorsanız kolayı var, o zaman borç bulun-buluşturun! Sonra vallahi "Ay ne kültürsüz şey!" damgasını yiyiverirsiniz o çok kültürlülerden!! Mahvolursunuz sonra!..

"**İki tane otomobil..... Biri açık biri değil.....**" O zamanlar iki otomobil pek önemliymiş ki şarkılara konu olmuş. Şimdi maşallah ne iki, ne üç, ailesindeki her ferdin birkaç arabası olan-

lar var. Gayri safi hasıla yüksek hamdolsun!!!

"Aşçı, uşak, hizmetçiler...... Dolu mutfak, dolu kiler......" Ay ilahi, aşçısız, hizmetçisiz olur mu?! Rica edicem yani, ayıp oluyor! Nee? Aşçı-uşak-hizmetçiniz mi yok? Ay nasıl olur, duymamış olayım! Hemen bulmanız-tutmanız gerek. Valla tefe koyup arkanızdan oynatırlar, haberiniz ola. Kendi ev işini kendi yapmak olurmuymuş hiç?! Duymayım, cısss valla!

"Hanım motorla dolaşır... Hanım serbest kim karışır..." Yani kadıncağız tabii dolaşacak, ne var bunda? İster motora biner, ister yata, kime ne! Ayy çok fesatsınız yani!...

"Takarsın şeyleri bazı...." Ayyy bakın şarkının burası ne diyor? "Şey" takmaktan bahsediyor ne ayıp! Hiç kadın kocasına "şey" takarmıymış! İftira valla!!

Ay, bu parçanın sözleri bana bir şeyler hatırlatıyor! Tam dilimin ucunda ama.... Hay Allah çıkaramadım!...

ANNE, SARIL BANA, KORKUYORUM...

AFRİKA... Bu Afrika'nın doğusunda bir küçük yer Somali... Batısında Etiyopya, Kuzey batısında Cibuti, Güney batısında Kenya var. Kuzeyinde ise Arap yarımadasının Güney ucunda yeralan Yemen bulunuyor. Doğusunda Kuzeyden Güneye Hint Okyanusu uzanıyor.

BM (Birleşmiş Milletler) görevlilerinin belirttiklerine göre, önümüzdeki aylarda iki milyon Somali'li açlık tehlikesinden dolayı ölümle burun buruna gelecekmiş. Bir günde iki yüz çocuğun öldüğü bölgeler varmış Somali'de.

1991 yılında Ziyad Barre hükümetinin düşürülmesinden sonra, Somali de iç savaş başlamış. İktidarı da silahlı-çapulcular ele geçirmiş durumda. Ayrıca soyguncular tonlarca yiyecek malzemesini devamlı çaldıkları için, gelen yardımlar da bu tür olayların sürekliliği sonucu aç insanlara ulaşamıyormuş.

Somali'de insanlar aç... Somali'de çocuklar ölüyor. Lütfen gazetelerde, TV'de çıkan "**Somali Manzaraları**"**na** bakınız. Hatta içiniz kaldırmasa bile bakınız. Halinize şükretmek için bakınız. O derisi kupkuru olup, kemiklerine tam an-

lamıyla yapışmış "**yaşlı bakan küçük çocuklar**" size bir şeyler anlatsın.

Somali ölüyor. Anneler kupkuru olmuş memelerini çocuklarının ağzına vermiş, sütü olmayan bu deri parçası ile onları avutmaya çalışıyorlar. Anneler ölüyor. Çocuklar bir başlarına kalıyorlar, ölüme bir başlarına gidiyorlar.

Anne, korkuyorum. Elimi tut ve beni hiç bırakma. Hep yanımda kal.

Bulurlarsa şayet çocuklar, bütün çabaları bir tas "bulamacı" alabilip, yemek niyetine yemek oluyor. Kivi, ananas, mango öyle yabancı ki onlara!! Onlar ekmek gibi kokan bir ekmeği, sıcak bir çorbayı bile sıcak sıcak midelerine indiremeden ölüyorlar. Mezarları olamıyor ölülerinin. Gömüveriyorlar bir çukura. Geride dua edenleri bile olmuyor, çünkü onlar da ölüyor.

Somali, ordusu olmayan bir ülke. Üstüne üstlük kuraklık hüküm sürüyor bu ülkede. Kaçabilenler Kenya'ya göçüyor. Ev yok, yiyecek yok, sevinç yok, mutluluk yok Somali'de. Oysa onlar da bizlerle aynı dünya'ya ayak basıyorlar. Aynı güneş onların da başının üstünde. Onları da ısıtıyor. Ama Somali'li ısınamıyor ki.w Somali'li aç... Somali'li "**açlıktan**" ölüyor, dünyanın başka yerlerindeki bazı insanlar çeşit çeşit yemekler yerken...

Somali'deki çocuk özgür değil. "**Açlık onu esir almış.**" Oyun onun neyine... Somali'deki küçük çocuklar neden dünyaya gelmiş olduklarını bile anlayamıyorlar. Oyun ne, oyuncak nasıl bir şeydir?.. Bilmiyor hiçbirini Somali'deki çocuk. Hiç top oynamadı. Bisiklete binmedi. TV görmedi ki, TV'den kendine uyan bir program se-

çip seyretsin. Somali'li çocuğu açlık esir almış, özgürce koşup oynamaya mecali yok ki....

Bosna'da ya da Hersek'teki çocukların farkı ne? Onları da **açlık ve ölüm korkusu** sarmış, Somali'deki çocuklar gibi... Öldürüyorlar en acımasız şekilde hiçbir günahı olmayanları. Hepsinin ortak günahı "**Müslüman**" olmaları.

Hitler'in "Ari ırk" diye tutturup, milyonlarca Yahudi'yi acımasızca, en hain, en insanlık dışı yöntemlerle öldürttüğü gibi, Belgrat hükümeti de Müslüman Bosnalılar'a aynı şekilde "**etnik temizlik**" eylemi uyguluyor. "Büyüyeceklerini" mi düşlüyorlar acaba?!..

1937 yıllarındaki bir Nazi marşında "Bugün Almanya bizim, yarın tümüyle dünya bizim" gibi fanatik sözler yer alıyordu. So what yani?! Laz fıkrasındaki gibi soracak olursak "Sonra n'oldi??.." Herkesler yerinde efendi gibi oturmayı bilse ya.

Adolf Hitler, General Karl von Rundstedt komutasındaki Güney Ordusu ile Taganrog'da Rusları açtıkları beş metre derinliğinde, yüz metre uzunluğundaki çukurların başına dizip, dört bin kişiyi acımasızca kurşuna dizip öldürtmüştü. Bu gibi olayları sadece Ruya'da değil, işgal ettikleri her ülkede uyguluyorlardı.

Mesela Auschwitz, toplama kamplarının en ünlülerinden biriydi. Polonya'nın Katowice kentinin yakınındaki bu kamp, 42 km^2 büyüklüğü ile en acımasız ölümlerin gerçekleştirildiği bir konsantrasyon kampı idi. Burada dört milyon Yahudi ve Polonya'lı insanlık tarihinin en acımasız yöntemleri ile öldürüldü.

Üzerinden onca uzun yıllar geçtiği halde in-

sanlık Hitler ve adamlarının Yahudi olan kişilere yaptıklarını kınarken, Yugoslavya'da Müslümanlara yapılan eziyetleri ve haksızlığı görmezden gelebiliyorlar. Daha doğrusu görüyorlar da, ellerini çabuk tutup, acil kararlar alıp Müslümanlara yardım etmeyi ve Yugoslav Hıristiyanlara artık "dur" demeyi bir türlü akıl edemiyorlar!

Sadece Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, Federal Yugoslavya Cumhuriyeti'ni BM üyeliğinden çıkardı. O kadar! Yetmez ki... BM, alacağı kararlarla bu iç savaşa müdahale etmeli. Kuveyt'e hemen nasıl da müdahale edivermişti Amerika? Müslüman-Hıristiyan demeden Türkiye Kore'de, Amerika'nın yanında nasıl da yer almıştı? Dünya bu vahşete seyirci kalmayı tercih ediyor. Önümüz kış. Yardımsız kalanlar ölecekler.

Bu Müslüman-Hıristiyan çatışması sonucu, milyonlarca günahsız evinden-barkından, işinden, sevdiğinden, canından oluyor. Birileri, aynı ülkede beraber yaşadığı insanları öldürüp, işkence edebilme özgürlüğünü kendilerinde bulabiliyor! Yani kitabımın başında dediğim gibi, birinin özgürlüğünün başladığı yerde diğerinin özgürlüğü bitiyor.

Olmaz olsun böylesi özgürlük! Birileri hemen "**dur**" demeli. Ayrıca, Yugoslavya'da iş çığrından çıkmış. Cami, hastane, okul, her yere saldırıyor gözleri dönmüş katiller!.. Büyük, çocuk, genç, yaşlı demeden öldürüyorlar. Hem de en vahşi yöntemlerle.

Bir yerde okumuştum. Müslüman askerlerin pantolonları aşağı indirilmiş, cinsel organla-

rı kesilip ağızlarına tıkılmış, oyulan gözleri dışkı ile doldurulmuştu. İğrenç! Zaten ölmüş insanlara böye yapmakla ne elde edilir ki? Bu ne kin böyle?

Bir de elinde para cüzdanı ile alış-verişe giderken, sokağın ortasında kurşunlara hedef olup öldürülmüş bir annenin resmi içimi acıtmıştı. Zaten savaştan dolayı dükkanlar talan olmuş vaziyette. Büyük derecede yiyecek sıkıntısı var. Kimbilir belki o anne, bir yere sığınmış, kendi getireceği iki lokma yiyeceği bekleyen yavrusuna bir şeyler satın alabilirim umudu ile sokağa çıkmıştı. Ve öldürüldü....

Anne, sarıl bana korkuyorum. Sarıl ve beni hiç bırakma... Asıl böylesi kötülük, vahşet ve düşmanlık adına kullanılan özgürlükleri yasakla.

MODA OLAN ŞEYLERE "TAKILMA" MODASI

İNSANLARIMIZda körü körüne "**bir yerlere takılma**" merakı var. Saplantılarından kurtulamadıkları gibi, virüs misali, başkalarına da bulaştırıyorlar kendi saplantılarını. Biri bir diskoteğe gidiyor. Gazetelerin cemiyet sayfalarında resimleri çıkıyor. Başlıyor millet koyun gibi "Aa, madem falanca oraya gitti, biz de gidelim" diyerek o yere takılmaya. Gittiği bu yerin kendi eğlence anlayışına uyup uymadığına, kesesinin o yerde gelecek olan astronomik hesabı ödeyebilip ödeyemeyeceğine bakmadan, ille de o yere gidip boy gösteriyor. Sırf "Geçen gece o yerdeydik" diyebilmek için!

Üstelik o yerlere merakımdan, ya da bir davet dolayısı ile gittiğimde görüyorum ki, hadi bazıları gerçekten eğlenip kurtlarını dökerken, "o bazıları" baston gibi masalarında oturup, baston yutmuş gibi etrafa bakınıp duruyorlar. Sırtlarında o yere göre fazla abiye kıyafetler, aynı elden çıkma bir örnek kalıp gibi saçları, tonla takıp-takıştırdıkları "cicileri" ile, o yere pek de yabancı kalıyorlar. Hiç de eğlenir görünmüyorlar.

Ama bir de bakıyorsunuz falan gazetenin

cemiyet sayfasındaki resmin altında "Falanca ve dostlarının geçenlerde filanca yerde olduklarını ve çok eğlenceli bir gece geçirdiklerini" yazıyor. Allah Allah, ben de görmüştüm onları o gece, put gibi cansız ve sakin oturuyorlardı. Bu işin içinde bir iş var!!

Biri falan yerdeki havuza atladı mı, artık hemen bu işe saplanıyor bazıları da. Adam gibi giyinip gidiyorlar, onca hesap ödüyorlar, sonra da cuupp atlayıveriyorlar havuza! Suya düşmüş kedi gibi titreşiyorlar sonra da çaktırmamaya çalışarak!! Atlamayı göze alamayanlarca alkışlanıp...

Atlayanlar göze giriveriyorlar hemencecik. Ertesi günkü gazetelerde, Bosna-Hersek, Somali, Azerbaycan Türkleri'nin başına gelenlerden, ya da ay sonunu getiremeyip, geçim sıkıntısı yüzünden intihar edenlerin haberinden daha bir öncelik kazanıp, sırılsıklam tipler baş köşelerde arz-ı endam ediyorlar.

Onlara böyle köşeler ayrıldıkça da bu işi kopyalayanlar da gün geçtikçe çoğalıyor! İnsanlar özgür. İstediğini yapar, yapar da, bu "**abartıya**" gerek yok diyorum ben. Kopyacılığa karşı geliyorum. Havuza atlayanlardan daha önemli haberler okuyalım diyorum.

Aynı insanlar habire birbirlerine davet veriyorlar. Daveti verenler aynı, bu davetlere gidenler aynı! Bu kısa aralıklı tekrarlardan başka uğraşacakları işleri yok mu, pek merak ediyorum! Gerçi "merak" pek hayırlı bir davranış değildir derler. İnsanın başına ne gelirse merak ile taraktan gelirmiş (Herhalde saçlarına göre tarak seçemeyenler olsa gerek bu kişiler!) Neyse, ben yi-

ne merak etmeye devam edip, "merak etme" özgürlüğümü kullanacağım!

Davetleri, gezmeleri kim sevmez? Ben de çok severim, ama mantıklı aralıklarla verilen davetler olursa... O zaman keyif alırım giyinip-süslenmekten. O zaman güzel olur özlenen dostları yeniden görmek. Ama her Allahın günü aynı insanların bu davet furyasından nasıl bunalmayıp, birbirlerinden nasıl bıkmadıklarına hep şaşarım.

Tek değişiklik giyilen kıyafetlerde oluyor sanıyorum. Davet verilen evler aynı, yalılar, villalar, dubleksler aynı, diskolar, restoranlar, saraylar, oteller aynı, kişiler zaten hep aynı, tek değişiklik, ha bire diktirilen kıyafetlerde! E, artık bayağı değişiklik oluyordur yani!!...İyi davetler!...

Sonra biri inci takıyor boynuna, kulağına; ya da falanca model saati geçiriyor koluna... Ondan sonra artık her önüne gelen yemiyor, içmiyor alıyor o saatten!

İçinden başka model bir saat takmak, başka model bir saç taratmak, başka bir giysi giymek, ya da başka bir yerde yemek yemek, dans etmek, değişik arkadaşlarla değişik atmosferlerde oturup, o an gündemde olmayan eski müzikleri dinlemek belki içlerinden geçiyordur ama bir kez bu çarka takılınca içlerinden geçeni değil de herkesin yaptığını yapmak zorunda hissediyorlar sanki kendilerini. Böylelikle de **sahip oldukları özgürlüklerine kendileri zinciri takmış oluyorlar.**

Bir toplulukta aynı model, tornadan çıkmış gibi kadın mı dikkati çeker, yoksa o dönemlerde herkesin saplanıp kaldığı saçların-takıların – giysilerin dışında giyinen bir kadın mı?

Efendim, "yüz kişiye sorduk ve en popüler cevabı aldık"!!. Herkesten farklı olan kadınlar dikkati çekiyor ve beğeniliyormuş!.. Moda diye komik durumlara düşen çok kadın tanıyorum. Bunların içinde ünlüleri de var, ünsüzleri de...

Giyim özgürlüğü de var pek tabii ki. Ama inanın özgürce seçilmiş rahat bir giyimin size yansıtacağı hoşluğu ve zarafeti, milyonlar döktüğünüz giysiler size veremez.

Seyahatlerinizde, illa ki herkes gidiyor diye aynı yerlere tıkılmak hiç de akıllıca bir seçim değil. Bilseniz tatil yapabileceğiniz ne güzel ama ünü (!) olmayan yerler var...

Hiç denediniz mi, şöyle "**salaş**", lüks servisi olmayan bir yerde üzerinizde "**rahat-ucuz**" ama size çok yakışan bir kıyafet, kolunuzda görevi size sadece zamanı hatırlatmak olan "**sade**" bir saat, yanınız da "**ne zamandır görmediğiniz, özlediğiniz**" dostlar ve "**mütevazı**" bir mönü... Özgürce yiyor, içiyor, dostlarınızla hasret gideriyor ve uzun süredir birikmiş olan haberleri, olayları konuşuyor, sohbet edip, gülüşüyorsunuz...

Ya da doğa katillerinin henüz el atmadığı, "**doğa şaheseri**" yerlerde, "**tanınmamış-az yıldızlı ama tertemiz**" bir otelde, "**yeni**" dostlar edinerek, yeni yüzler görerek bir tatil yapmanın zevkini yaşamak...

Bunları bir deneyin, tiryakisi olacaksınız. Gezme-eğlenme özgürlüğünün ne demek olduğunu anlayacaksınız. Yeni dostlar; yeni bilgiler; yeni görüşler, yeni fikirler demektir. Böylece ufkunuz enginleşecek, dar bakış açınız genişleyecek, yeryüzünde başka yerler, başka insanlar, başka olaylar olduğunu fark edeceksiniz.

"Uymak adına" bağlı olduğunuz zincirlerden kurtulup, hayatın çeşitli güzelliklerini yaşayacaksınız. Hadi.. Deneyin.. Gerçek mutluluklar-güzellikler çok uzak değil.

Anne, seninle ne kadar özgür ve güzel bir tatil yapmıştık İsviçre'de ve Londra'da. İki arkadaş gibiydik. Tam özlediğimce.

İkimizin de kocaları vardı. İkimiz de evliydik. Sen benim annemdin. Ve biz seninle kocalarımızdan izin alıp, Avrupa'ya uçmuştuk. İlk durağımız İsviçre'ydi. Sen daha önceleri babamla gitmiştin İsviçre'ye. Ama lisan bilmiyordunuz. Okullarınızdan kalma "az Almanca, az Fransızca" ile keyfi tam çıkmıyordu Avrupa'nın...

Babam her zaman iyi bir baba ve koca olmayı bilmiştir. Çağı yakalamaya çalışmıştır her zaman. Bunda da başarılı olmuştur. Benim sanatçı olma fikrime sen karşı çıkarken anne, babam oy'unu benden yana kullanmış, sanatçı olma fikrimi desteklemiştir.

Seni asla sıkıp, boğmamıştır. Sen her zaman arkadaşlarınla buluşup sohbet etmek için özgürdün. Babamın görevi olduğu zamanlarda, sen babamsız seyahate çıkabildin. Sen de ben de giyimlerimizde özgürdük. Ama ne sen, ne de ben babamı istismar etmedik. Mutlu ailemizin temeli de bu oldu. Evet, beni bazı konularda sıkma konusunda babam da sana katıldı. Ama her zaman iyi bir baba-kız ilişkimiz olmuştur.

İşte, benim Tunç'la evli olduğum yıllarda, babam sana izin verdi benimle gelmen için. Biz ana-kız Avrupa'ya uçtuk seninle. İlk durağımız Zurich'ti. Benim konserim vardı. Üç günümüz konserle haşır-neşir geçti. Sonra ekipteki sanat-

çılar döndüler ve biz ana-kız deliler gibi gezmeye başladık Zurich'i.

Önce şehir dışında, damları yere kadar uzanan ahşap ve balkonları, pencereleri çiçeklerle donatılmış evlerden oluşan sessiz Regensdorf'ta kalmıştık. Yürüyüşler yapıyorduk sohbetlerle süslediğimiz... Irmak kenarlarında, zümrüt gibi ağaçların arasında dolaşıp, yerlere-yeşil otların üzerine oturup dinleniyorduk. Bazı günlerse, otobüse binip şehre iniyor, kalabalığın arasına karışıyorduk.

Üç gün, beş gün... "Daha kalalım mı?" diye soruyordum, sen de "kalalım" deyince kalıvermeye devam ediyorduk. **Annem, taa yıllardan beri ilk defa anne-kız gibi değil, iki arkadaş gibiydik. Bu benim özlediğim şeydi anne.**

On gün sonra, Zurich'e geçmeye karar vermiştik. Nehir kıyısında bir otele yerleştik, Limmat Quai'de...Yürüyüşler yapıyorduk kıyı boyunca uzanan caddede... Bellevue Meydanı'na yürüyor, oradan Quai Köprüsü'nden geçip, Burkli Meydanı'na geliyorduk. Sonra ara sokaklardan dolaşıp, Parade Meydanı'na varıyorduk. Bir cafe de bir şeyler atıştırıp, biniyorduk bir tramvaya, ver elini civar semtler.. Tramvay'ların birinden inip, diğerine biniyorduk.

Öyle çok yürüyüş yapıyorduk, ama halimizden hiç şikayetçi olmuyorduk. Bana uyuyordun anne. Hiç münakaşa etmemiştik. Hiçbir tatsızlık geçmemişti aramızda. Arkadaş gibi gülüşüyor, gezip eğleniyorduk. Bazen dükkanları geziyor, sık sık Limmat-Quai, Uto-Quai, Stadhaus-Quai ve Myten-Quai'daki cafelerde, restoranlarda molalar veriyorduk. Zurich Denizinin kıyı-

sına inip, özgürce yüzen-gezen kuğuları, ördekleri seviyorduk.

Seninle Hayvanat Bahçesine de gitmiştik. Anne, taa çocukluğumdan beri ilk kez bir Hayvanat Bahçesine gitmiş oldum seninle. Öyle mutluydum ki... Neden hep böyle olamıyoruz diye düşünüyordum. İki arkadaş gibi...

Geceleri sokak konserlerini dinliyor, kapalı dükkanlara baka baka yürüyorduk. Uzun günler, haftalardır Zurich'deydik ve adeta oralı gibi olmuştuk. Her sabah daha kalalım mı, dönelim mi diye soruyordum sana. Sen mutluydun bu kentte anne. Ben de.

Sonra bir gün "Hadi Londra'ya gidelim" deyiverdim sana. Sen hemen benim paramı düşündün. Gülümsedim. Canım annem.... Keşke hep "**böyle olsaydık seninle anne.**" Gidip biletimizi aldık. Babamla Tunç'a söyledik. Ve seninle Londra'ya uçtuk anne.

Yıllar boyunca çok kez gittiğim bu kenti, sen ilk kez görüyordun. Orada sen benim annem değil, çocuğumdun.

Ünlü Hyde Park'ın karşısın da, güzel bir otele yerleştik. Marble Arch'a yürüyorduk sabahları. Oxford Caddesi'nden ya Tottenham Court Road'a geliyor, oradan Charing Cross Road Caddesi'ne sapıp oradan da Shaftesbury's Avenue'ya girip, tiyatro- sinema afişlerine baka baka yürüyüp Piccadilly'e geliyorduk. Ya da Oxford Circus'tan Reagent'a sapıp Piccadilly'e varıyorduk yine. Hayli yol...

Her götürdüğüm yere geldin. Yoruldum demedin. Sabahın köründen gece yarılarına kadar

gezdirdim seni.

Parklarda dolaştık. Hyde Park, kuzeydeki Regents Park, Buckingham Sarayı'nın yakınındaki Green Park, Kraliçe Victoria anıtının karşısındaki St. James's Park. Sonra Thames nehrinin güney yakasındaki Kew Gardens, Richmond, Chelsea, güney Kensington, Earl's Court, Knightsbridge, Belgravia, Mayfair, Bayswater, Marylebone, çık kuzeye Hampstead, in güneye Aldgate...

Avucum gibi bildiğim yollarda yürürken sevdiğim cafe'lerde, restoranlarda molalar verdik. Sinemalara, tiyatrolara, müzikallere gittik. Evita'yı ilk kez burada seyrettin. Bana tiyatrodan çıkınca "Allah sana da böyle bir oyunda oynamayı nasip etsin" demiştin. Ve bu duan gerçek oldu sonradan anne.

Bu seyahatte özlediğim anne-kız ilişkisini yaşamıştım seninle. Hiç bitmesin bu seyahat istemiştim ama İstanbul'a dönme günü geldi sonunda...

Anne, yine anlaşamadığımız konular su yüzüne çıkıverdi. "Ben dememiş miydim" demeye başladın yine. Sen oldum olası, önceden söylediğin bir şey, sonunda senin dediğin gibi olunca "**ben dememiş miydim**" demeyi seversin. Sadece beni değil insanları rahatsız eder bu tip söylenen sözler.

Zaten o yapma dediğin şey, sonuçta senin dediğin gibi sonuçlanınca, o zaman zaten içimden "annem demişti" diye geçiririm. Ama üstüne üstlük "ben dememiş miydim"ler insanı boğar. Çünkü zaten kötü ya da yanlış bir sonuca varmışımdır. Kendime kızıyorumdur. Bir de

"ben dememiş miydim"ler eklenince insan tahrik oluyor o zaman! Daha yanlış bir şeyler yapabiliyor.

Anne, bir de beni "**her şeyi bildiğini sanan**" erkekler çok rahatsız eder. Hepsinin genelde çok bilmiş bir yanı vardır. "Sen sus", "Kadınsın anlamazsın", "Elinin hamuru ile bu işe karışma, bilemezsin", "Erkekler kadar bu işi beceremezsin" gibi söylenen sözler de kadınları çileden çıkarır.

Erkeğin kadına ikinci sınıf muamele etmesi, başkalarının yanında kadını küçük düşüren davranışları, kadını erkeğinden soğutur.

Bazı erkeklerinse, kadına ısrarlı ve aşırı ilgili olması, ya da aşırı kibarlıktan kaynaklanan feminen tavırları da kadını erkekten uzaklaştıran başka unsurlardır.

Sahip oldukları ile fazlasıyla övünenler veya cebinde akrep olan aşırı cimri erkekler, dayanılmaz çapkın geçinenler, tembel ruhlu olup çalışmaktan hoşlanmayan ve hazır yemeyi seven erkekler, kültürsüz, boş kafalılar, pasif tavırlı ve kendine güveni olmayanlar, ya da lüzumundan fazla kendine güvenenler, kendine ait hiçbir fikri olmayıp, herkesin fikrine evet diyenler, anne baskısı altında ezilmiş, anne sözünden çıkmayan erkekler, kadını "kadın" gibi değil de cinsel obje gibi görenler, çok esprili erkek olduğunu düşünenler, maçolar, maganda ve zonta erkekler, kadınları iten erkek tipleridir.

Bazı erkek dostlarımdaysa, bu durumların tam tersi mevcut! Kadınlardan dili yandığı için, kadınlardan nefret edip, hatta onlara "iyi" gözle bakmayan arkadaşlar bunlar.

"Kadınların hepsi üçkağıtçı orospulardır" di-

yen bir arkadaş biliyorum. Adamcağızın gözü **kadından ne çok korkmuş** ki, böyle bir genelleme yapabiliyor.

Yani bu durumda olan, böyle düşünen erkekler var. Bazı olayları bildiğim için, bazı erkeklere acıyorum. **Hep erkeklere yüklenmek, haksızlık olacak** Onun için doğruya doğru deyip, bazı durumlarda onlara da hak vermek gerek.

Kadın dır-dır-dır... Yüzü doğru dürüst gülmez. Adam eve gelince ya çocuğu şikayet eder, ya çocuğun derslerini yükleyiverir adam daha soluklanmadan... Giyimine-kuşamına flört günlerindeki gibi özen göstermez. Üstüne üstlük saçı başı bir yanda, teni ve saçları yemek kokusu içindedir.

Evi havalandırıp, bir duş alıp, deodorant sıkıp, derli-toplu giyinerek kocasını karşılamayı akıl etmez. Ya da "**nikah cüzdanı**" vardır ya! Tapu onda olunca giyinse n'olur, giyinmese n'olur! Dert mi?!

Kocasına uyum sağlamaz. Bir yere gitmelerini istese adam, hemen bir bahane hazırdır. Ya giyecek bir şeyi kalmamıştır, ya saçı kötüdür. Çoklukla da "**başı ağrır**". Adam kendi gitmek istese, suratı asılır kadının. Gitse; giderken de dönünce de kavga çıkar. Kadın başlar "Başkası var" diye tutturmaya.

Şayet kadın adamı yüzlemezse, bu kez takipler, araştırmalar, soruşturmalar başlar. Adam, açık hapishanede gibi hisseder kendini. Boğulur. Ve kaçar başka bir kadına... Gider adam başkasına, başkasının sakin limanında sükunet bulur.

Bizi kocamız veya sevgilimiz, darmadağınık

bir kılıkla, ter kokarak, bir karış sakalı suratında, suratı da beş karış asık olarak karşılasa, ya da evde öyle dolaşsa biz kadınların hoşuna gider mi? Bu soruya "evet" diyenleriniz çıkacağını sanmıyorum. Çıksa da, sırf anarşi yaratmak için "Evet, hoşuma gider" diyenleriniz olabilir.

Ben her zaman bana yapılmasını istemediğim davranışları, başkasına yapmamanın doğru olduğunu düşünürüm. Onlar bizim özgürlüğümüzü kısıtlasa, saygısız, değer vermez davransa, hesap sormaya kalksa, bizler sıkılmaz, boğulmaz mıyız?..

İşte, bize yapılmasını istemediğimiz şeyler, erkeklere uygulanınca, **o zaman acırım böyle durumdaki erkeklere.** Tabii benim de çok kızdığım , sinir olduğum zamanlar var. Ama ben "Balık Burcu" kadınıyım. Duygu yanım diğer burçlara göre daha ağır basıyor.

Aslında, saygı içindeki, özgür bir birlikteliğin tadına da doyum olmaz hani... Ne biz onlarsız, ne de onlar bizsiz olamadığımıza göre, **bu itiş-kakış neden?** Güzel güzel geçinmek dururken, bu düşmanlığa, bu atışmaya gerek ne?

Bir gazetede okuduğumda önce çok gülmüştüm. Şöyle yazıyordu: "Kadın erkeğin elinin kiri, erkek kadının elinin körü!" Matrak gibi geliyor önce insana. Ama sonra düşününce, kızgınlık geçiyor bir an insanın içinden. Bu, iki taraf için de geçerli. Hangi taraf okursa, bu gır-gır deyişin içinde, okuyan taraf için bir aşağılama var. Şaka bile olsa, ben kadın-erkek arasında atışma olmasın, olsa da az'a insin istiyorum. **Barış istiyorum.**

SINIRLARI OLMAYAN BİR DÜNYA İSTERDİM...

GAZETELERİN sütunlarında, zaman zaman birkaç gün, yahut bir hafta veya daha uzun süre yer alan haberler vardır. Geçtiğimiz aylarda "Maastricht Anlaşması" diye haberler her gün gündemdeydi. TV kanallarındaki haberlerde de spikerlerin kimi "Masriş" dedi, kimi "Mastriç" dedi, kimi "Maastrih" diyerek haberlerinde bu konuya yer verdiler.

Maastricht de neydi? Ne anlaşmasıydı bu? Maastricht'in anlamı ne demekti? Merak edenler, bu dünyanın bir üyesi olduğunun farkında olanlar; okudular, dinlediler ve öğrendiler. Maastricht, Hollanda'da bir yerleşim bölgesinin adıydı. AT ülkelerinin temsilcileri burada anlaşma imzalamışlardır.

Avrupa Topluluğu'nun gerçekleşmesi, siyasi ve ekonomik birleşmenin kesinleşmesi için uğraşıyordu Avrupa'nın büyükleri. Bu topluluğa bağlı ülkelerin insanlarının, özgürce; o topluluğa üye ülkelere gidip çalışmak, öğrenim görmek, para kazanmak, o ülkelere pasaportsuz seyahat etmek, sınır aşmayı gerektirmeyen avantajlara sahip olmaları demekti. Tek bir para birimi kullanacaktı bu topluluğun insanları ECU...

ECU, hani şu "Tuttufuritti" programının sonunda, en çok soyunup, sorulan soruları en doğru cevaplayan ve ülke puanı toplamak uğruna "elalemin kızlarını" soyup-soğana çevirenlere verilen para ödülü var ya, işte ta kendisi oluyor ECU denen hazret!

ECU'yu, Avrupa topluluğuna üye olan ülkelerde özgürce harcayabilecekler. ECU tüm kapıları açabilecek. İnsanlar ECU kazanıp, ECU harcayacak, ECU biriktirecek, ECU ile ticaret yapıp, ECU zengini olabilecekler.

Biz bu topluluğa üye olamadığımıza göre, ECU ile bir alıp-veremediğimiz olmayacak. Çünkü zaten alıp-veremeyeceğiz!

Çocukluğumdan beri, coğrafya derslerinde ve yatağıma yattığım zaman hep düşünürdüm, ülkelerin neden "sınırları" var diye. Kimi ülkeler küçücüktü, kimileri kocaman... O ülkelere gidebilmek için pasaportlar gerekiyordu. Bazıları vize istiyordu ülkelerini ziyaret edecek olan Türk'lerden.

Yıllar geçtikçe bize "vize" uygulayan devletlerin sayısında artmalar oldu. Vize'ler arttıkça, bu ülkelere seyahatler de zorlaştı. O ülkelerin konsoloslukları önünde vize alabilme kuyrukları uzadıkça uzadı. Her yurt dışı seyahatimde, çocukluğumda düşündüğüm şeyleri düşünüyordum hâlâ... **Sınırı olmayan bir dünya ne güzel olurdu herhalde diyordum.**

Yıllar geçti, AT-Avrupa Topluluğu diye bir şey çıktı ortaya. Bu topluluğa alınacak ülkeler, "**sınavdan**" geçecek, sınavı kazananlar AT'lı olabilecekti. Sınav sorularının içinde, insan hakları, işkence, özgürlük, hatta hayvan hakları, kişi başına düşen gelir dağılımı gibi kolay sorular

vardı. Keşke Mahmut Tezcan ÖSS-ÖYS sınava hazırlık kitaplarında AT'a girme konusuna da yer verseydi de, üniversiteye girer gibi belki AT'a da girerdik! Sınavı kazanamadık ki bizi AT'a şimdilik almadılar! **Daha çok ders çalışmamız gerekiyor anlaşılan!**

Ama AT, Fransa'da yapılan seçim sonucu, bu topluluğun kesinlik kazanabilmesi için gereken "OUİ" oyunu aldı. Aldı ama, "NON" ile "OUİ oyları neredeyse eşitti. Uç-ucuna bir "EVET" ti bu. Sonra Danimarka "itiraz" etti bu birliğe. AT Başkanı Jack Delour, İngiltere'de toplantı teklif etti. Bu kitap çıktığında, bazı şeyler değişmiş olabilir.

Sonuç olarak, uzun yıllardır "birleşme" için yapılan çalışmalar tam bir sonuca ulaşamadı. Demek ülkeleri oluşturan vatandaşlar, sınırların ardına çekilip, kendinlerine ait paralar ile yaşamanın sağlamlığına ve garantisine inanıyorlar. Oysa ben...

Trenin penceresinden kompartımana süzülen güneşe bakarken, gözlerimi yarı yarıya kıstım. Sağ elimi siper ettim gözüme. Yusyuvarlaktı güneş. Altın bir top gibi dünyanın doğusundaki herkesi aydınlatıyor ve ısıtıyordu. Sonra bakışlarımı alabildiğince uzanan tarlalara çevirdim. Bereket fışkırıyordu.

Çalışan kadınlar, adamlar, gençler el salladılar hızla geçen trene. Yerimden doğrulup ayağa kalktım. Ben de el salladım onlara, birazını açık bıraktığım pencereden. O an rüzgâr saçlarımı savurdu. Aldırmadım dağılmışlığına.

Tarlalar yerini ağaçlara devretti. Ağaçlar hem rüzgârla, hem de hızla geçen trenin rüzgârı ile savruldu. Bazı dallar treni yaladı. Aramızda cam olmasına rağmen boş bulunup gözümü kır-

pıştırarak geri çekildim. Sonra gülümsedim kendi kendime.

Kompartmanın kapısının açılma sesi ile arkama döndüm. Yaşlı, çekik gözlü bir kadın, elinde bir torba ile içeri girdi. Yarı eğilip selam verdi gülümseyerek. Ben de hafifçe eğildim, gülümsedim bu ufak boylu kadına. Kapı kenarına ilişir gibi oturdu.

Az sonra çantasından bir küçük paket çıkarıp bana uzattı. O güne kadar hiç tatmadığım bir yiyecekti. Almamı işaret etti başı ve gözleriyle. Uzanıp aldım. Hafifçe eğilerek teşekkür ettim. Yiyeceğimden emin olunca gözleri mutlulukla ışıdı. Bir paket de kendine çıkardı. Birlikte ısırdık ilk lokmalarımızı. Değişik lezzet hoşuma gitmişti. Trenin hızını, konuşmadan durunca daha bir fark ettim. Yiyeceğimi yerken, camdan dışarı göz attım. Bir süredir dışarı bakmamıştım. Güneş yer değiştirmişti. Gölgede gidiyorduk şimdi.

Evler görünüyordu uzakta... Oyuncak ev'ler gibi küçüktüler sanki. Az sonra demir bir köprü geçtik. Trenin sesi çoğaldı o an. Kadınla göz göze gelip gülümsedik yine. Birbirimizin dilini bilmiyorduk ama bu hiç fark etmiyordu. Bir süre sonra tren yavaşladı. İkimiz de yerimizden kalkıp pencereden dışarı baktık.

Bir istasyona varmıştık. Çeşit çeşit insanlar bir o yana bir bu yana hareket halindeydiler. Genci yaşlısı, güleryüzleriyle trene bindiler. Peronda kalanlar, aynı güleryüzle el sallamaya başladılar. Tren yavaş yavaş hareket etti. Sonra hızlandı. Sallanan eller uzakta kalmıştı.

Tam yerimize oturuyorduk ki, kapı yine açıl-

dı. Upuzun boylu bir zenci, kendinden kısa ama bana göre uzun bir sarışın kızla içeri girmek için izin istediler. Ben anlayacakları bir dille oturabileceklerini söyledim. Çekik gözlü yaşlı kadın hiç birimizin dilini bilmiyordu ama ufak elini yanındaki boş yere hafifçe vurup onları yanına buyur etti.

Bana iyi günler diledi zenci genç. Kız da iyi yolculuklar dedi. Kızın telaffuzundan apayrı topraklarda doğduğu anlaşılıyordu. Ama bu hiçbirimiz için bir sorun olmuyordu.

Ben, çekik gözlü ufak boylu yaşlı kadın, upuzun boylu zenci genç ve sarışın başka toprakların kızı, birlikte neşe içindeydik. Hepimiz hangi topraklardan olursak olalım, dünyalıydık. Bu yeterliydi. Birbirimize nereye gittiğimizi sorduk.

Ben görmediğim toprakları merak ettiğim için, herhangi bir istasyonda inecektim. O topraklarda yaşayan insanlarla yaşayacaktım bir süre. Sonra başka topraklara geçecektim. Bu dünyanın insanları özgürce gider gelirdi istediği toprağa. Sorulmazdı kimseye "Nereye?" diye. Her yer herkesindi.

Çekik gözlü kadın çok uzaklardan gelmişti. Denizler, dağlar aşmıştı. Yaşlıydı ama yalnız değildi ki... Her yaştaki insanlar ona yardımcı olmuşlardı kat ettiği uzun yollar boyunca. İşte şimdi de bizler vardık onun yanında. Onun dostlarıydık. Sonra da başkaları olacaktı... Yalnız ve yardımsız olmayacaktı hiç.

Zenci, Okyanuslar ötesindeki topraklarda doğmuştu. Artık değişik topraklarda çalışmaya karar vermişti. Değişik yeni dostlar edineceği için çok mutluydu. Ne iş yapacağını bilmiyordu.

bekliyor olacaktı. İş çoktu. Ev konusuna gelince, fark etmezdi, daha önceki yıllarında Nil kıyısında da yaşamıştı, Anadolu'nun doğusunda da... Her yer evi, yurduydu onun.

Her yerin insanları, başka yerlerden gelen insanlara yardımcı olurdu. Onlara ev bulur, evini açardı. İş isteyip istemediğini sorardı. Dünya büyük bir ev'di ve bu dünya herkesindi.

Sarışın kız, evinden dolaşmak için çıkmış, istasyona gelmiş, zenciyle orada karşılaşmış. Zenci'nin gitmek istediği toprakları iyi bilirmiş kız. Onu oraya bırakıp, geri dönecekmiş. Ama hiç belli olmazmış, başka toprakların okullarına da geçip, orada okumaya devam edebilirmiş.

Sorun değildi ki, her yerdeki okullar nasılsa her öğrenciye kucak açıyordu. Güleryüzlü kontrolör geldi az sonra. Biletlerimize bakarken bizlerle şakalaştı.

O da gelecek ay Hint Okyanusu'nu aşıp, çekik gözlü kadının geldiği topraklara yakın yerlere çalışmaya gidecekmiş. "Oradaki dünyalı kardeşlerim ile olmak istiyorum biraz da" dedi ve bize mutluluklar dileyip diğer kompartmanlara gitti. Çekik gözlü yaşlı kadın oralara selamlarını iletmesini istedi kontrolörden, elleriyle işaretler yaparak...

Bir ara baktım, zenci ile sarışın kız birbirlerine yaslanmışlar uyuyorlar. Çekik gözlü yaşlı kadın da anlamadığım bir yığın şekillerle yazılmış bir kitap okuyor. Ben de trenin hızla aşıp gittiği güzellikleri izlemek üzere yeniden trenin penceresine döndüm.

Güneş, dağların ardına, sanki yuvasına doğru gidiyordu artık. Dağların tüm üstleri ağaçlar-

la kaplıydı. Güneşin yansıması ile birlikte renkleri değişiyordu. Kırmızı ağaçlar oluyorlardı bazen. Bazense mor. Sarı izler düşüyordu ağaçların aralarından... Tek katlı ya da iki katlı evlerin kırmızı damları, ağaçların arasından kırmızı çiçekler gibi görünüyorlardı. Kırmızılar... Sarılar... mor... ye.. şil.. gü... neşş... a..ğaç... lar.. dost.. lar.... dost.. o ne, tren düşü... yor.. köp.. rüden. Yoo! Hayırrr! Hayıııır! Ağaçlaaaar... Yooo... yap.... mayın! Kesme.. kes.. meyin... yok yok..: Duruuuun! Yooo... Annneee... Annee.. ANNE.

Uyandığımda, annem alnımdaki terleri siliyordu. Ateşime baktı. "Sayıkladın" dedi. Mutfağa gidip ilacımla, limonlu ıhlamur'umu getirdi. Yatağımın kenarına da o günkü gazeteleri bıraktı. Öptü alnımı annem. Odadan çıkarken ona gülümsedim. Rüyalar bazen bitmese diye düşündüm. Gördüğüm güzel rüyayı anımsamaya çalıştım. Ama rüyalarımın sonları da hep kötü biter.

Sıcak ıhlamur'umdan bir yudum aldım. Ağrıyan boğazımdan aşağı sıcak sıcak inmesi boğazıma iyi geldi. Yatağın yanındaki gazeteye uzandım.

"Foça'da bilmem kaç dönüm orman yandı.", "İstanbul'da bilmem ne kadar orman kül oldu.", "Muğla yöresinde dün gece yarısı başlayan yangın, bilmem kaç hektar ormanı tehdit ediyor.", "İstanbul'da tarihi bir yalıda çıkan yangın yan evlere de sıçradı. Yangın çalışmaları sabaha karşı sonuçlandı. Yangın sonucunda üç tarihi ev tamamen, bir tarihi ev de kısmen yandı.", "Balıkçılar denizlerde balık kalmadı diye feryad ediyor.", "Site yapılacak diye şu kadar ağaç kestiler", "Fa-

lanca fabrika atık sularını denize boşaltıyor."...

Mideme kramp girdi. Yüzümü buruşturduğumu fark ettim. Ihlamur'dan biraz daha içtim. Düşündüm. Haberler her gün böyle iç karartıcı cinstendi. Yeniden gözüm kaydı gazeteye. İç sayfaları çevirdim.

"Trafik kazası: Yirmi sekiz ölü.", "Kadın kocasının cinsel organını kesti.", "Geçim sıkıntısı içindeki adam damdan atladı.", "KİT'lere yeni zam kapıda.", "Mecliste kavga.","Dünya susuzluk tehlikesi ile karşı karşıya", "Açlıktan insanlar ölüyor.", "Emekliler bu ay da vergi iadelerini alamıyorlar.", "Parasızlıktan hastahane'de rehin kaldı.", "Nükhet Duru on milyona aldığı köpeği için eş arıyor.", "Özel okullara yeniden zam geldi.", "Dünyanın iklim dengesi, delinen ozon tabakası ile birlikte tehlikeli bir boyut alıyor.", "Doğu'daki çatışmalarda yirmi dört erimiz şehit.."

Başımı yastığa iyice gömdüm. Gözlerimi sımsıkı kapattım. Ve böyle bir dünyaya çocuk getirmemekle ne kadar akıllı davrandığımı düşündüm. Bilinçsizce doğurulan, geleceği düşünülmeden, bazen ailelerin baskısı ile, bazen kısır damgası yememek için, bazen yaşlılığımda bana bakar düşüncesiyle, bazen de her eve bir tane lâzım diye doğrulmuş nice bebeler geldi şu dünyaya, ya da hâlâ gelmekte....

Sizleri özgürce dünyaya getirenler, bir gün bu dünyadan göçecekler ama sizler, bu her geçen gün daha bir yaşanmaz olan dünyada, doğa ve yaşam savaşı vereceksiniz. Ne kötü, bu dünyaya gelip, gelmeme özgürlüğüne sahip değilsiniz. **Zavallı bebeler... Sizi seviyorum ve sizler için üzülüyorum...**

RÜZGÂR GİBİ GELİP GEÇEN ADAM: ROGER VADİM

BİR olaya **evet** veya **hayır** demekle bir insanın bütün yaşamı yön değiştirebiliyor. Bazen birileri sizin adınıza, bazense insanın kendisi bir yolu seçiyor. Bu seçilen yol insanın yaşam biçimi haline dönüşüyor zamanla. Seçimler özgürce veya baskı ile yapılmış olsa da, özgürce yapılan bir seçim yanlışa, baskı ile yapılmış bir seçimse doğruya götürebilir insanı. Hayat'lar bu seçimlerle biçim kazanıyor.

Şanslı veya şanssız olmaya inanıyorum. Hayat- yolu seçimleri yapılırken, ya da bir şeye evet-hayır derken, şansın bunda rol oynadığına inanıyorum. Şans, özgürce dolanıyor insanlar arasında. Kimine daha çok kur yapıyor, kiminden fellik-fellik kaçıyor. Kimine de arada bir şöööle bir dokunuyor.

Olayların oluş biçimleri bugünkü "durumlarımızın" nedeni. Olayları kendimiz yönlendiriyoruz. O sıra "şans" yakınımızda dolanıyorsa, olaylar bizim lehimize yönleniyor. Yok uzaklardaysa, işte o zaman durumlar ayva!! Ağzımızla kuş tutsak nafile! Terslikleri önleyemiyoruz.

Bir meslek seçimi yaparken, önce üniversiteden başlamak gerekiyor. Branşı seçiyoruz. Okula başlıyoruz. Bir süre sonra neden şurayı değil de burayı kazandığımızı düşünebiliyoruz. Ya da seçtiğimiz branşı okuyup, üniversiteyi bitirdikten sonra o branşla hiçbir ilgisi olmayan işleri yapmaya koyuluyoruz.

İşte bazı örnekler: Cenk Koray, Alpay... İkisi de Hukuk Fakültesi mezunu. Şayet avukatlık yapmayı seçmiş olsalardı, acaba bugün sahnede yaptıkları işlerdeki kadar, mahkemelerde başarılı olabilecekler miydi? Yahut da şarkıcılık ve sunuculuktan daha başarılı birer avukat mı olacaklardı?

Rıdvan Çelebi, İktisadi Ticari İlimler Akademisi'nden mezun bir işletmeci. Ama o yirmi dört yıllık Şehir Tiyatrosu aktörü.

Tarık Tarcan, Spor Akademisi mezunu ama o manken-aktör ve şimdi de TV sunucusu.

Hamdi Özarutan, Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesi mezunu ama yıllardır tiyatro topluluklarını ve şarkıcıları turnelere çıkaran bir organizatör.

Cüneyt Arkın, Tıp mezunu bir doktor ama o uzun yıllardır filmlerde oynayan bir aktör.

Aziz Nesin, ordu mensubu bir subay ama uzun yıllardır askeri rejime karşı bir ünlü yazar.

Nilgün Sezerel, bir öğretmen ama o Taksim Sanat Evi adlı restoran-bar'ın işletmecisi ve sahibi.

Gencay Gürün, Devlet Tiyatroları eski dramaturgu ama son yıllarda Şehir Tiyatroları Genel Sanat Yönetmeni.

Fatma Girik, sinema oyuncusu ama şimdi Şişli Belediye Başkanı.

Fuat Güner, MFÖ'nün elemanı ama o bir mühendis.

İbrahim Tatlıses, bir türkücü ama o bir inşaat işçisi.

Erol Evgin şarkıcı ama o halen bir mimar ve şimdilerde TV sunucusu.

Samime Sanay, kaç üniversite mezunu ama o yıllardır Türk sanat müziği şarkıcısı.

Doktor Nevzat Atlığ, adı üstünde doktor ama o aynı zamanda bir koro şefi.

Ahmet Kurtaran, Modern Folk Üçlüsü'nün elemanı ama o halen kendi kurduğu enstitüde bir diş doktoru.

Çolpan İlhan, sinema oyuncusu ama yıllardır moda evi sahibi.

Erkan Yolaç, iç-mimar ama yılların başarılı sunucusu.

Bu liste uzayıp gider. Sizin çevrenizde de tanıdığınız böyle mesleği dışında başka işler yapan dostlarınız vardır mutlaka. Bu insanları çeşitli olaylar ve nedenler şimdi yaptıkları işlere itmiş. Hep düşünürüm, acaba bu insanlar ve onlar gibi olan başkaları, ilk işlerinde kalsalardı; hayatları, kazançları, yaşam biçimleri, evlilikleri, mutlulukları ya da mutsuzlukları nasıl olurdu? Daha mı iyi, yoksa daha mı kötü?.

Bakın size ne anlatacağım... Üniversite birdeyken, Ankara'ya ünlü **Fransız yönetmen Roger Vadim** gelmişti. Ben o sıralar okulun yanı sıra, Erol Pekcan orkestrasında da solistlik yapıyordum. Roger Vadim için verilen yemekte biz program yapacaktık. **Adam B.B. yi, yani Brigitte Bardot'u yaratmıştı,** onun eski kocasıydı. İnanılmaz heyecanlıydım. Hazırlanırken ne giyeceğimi bilemiyordum.

Vadim çok uzun boylu, ağır davranışlı ama

güleryüzlü, çok kibar bir adamdı. Kalın siyah çerçeveli gözlükleri ona çok hoş ve çekici bir hava veriyordu. Koyu renk bir takım elbise vardı sırtında.

Şarkılarımı söylerken dizlerim titriyordu adeta. Kolejde İngilizce okumuştum, tek tük Fransızca kelimeler biliyordum ama bilmediğim bir dilde şarkı söylerken o dili çok iyi bilen birinden söylenişini öğrenirdim. Fransızca diksiyonum da fena değildir oldum olası. "**Ma Vie**" adlı Fransızca bir şarkı da söylemiştim o gece. Dikkatle dinledi beni Vadim. Alkışladı, kalkıp sahneye yaklaşıp elimi iki eli arasında sıktı. Fransızca konuşmaya başladı. İngilizceyi daha iyi konuştuğumu söyledim ona.

Fransız aksanı ile İngilizce konuşup, filmimi çekmek için izin istedi benden Roger Vadim. Şaşırmıştım. Peki dedim hemen toparlanıp. Eline aldığı film makinesi ile ben şarkı söylerken filmimi çekmeye başladı. Yüzüme yaklaşıyor, etrafımda dolanarak çeşitli açılardan yüzümü çekiyor, oradan aşağılara inerek kameranın objektifini bacaklarımda dolaştırıyordu. Dizlerimin titreyişinin belli olmaması için dua etmiştim o an içimden. Şarkımın sözlerini az kalsın şaşıracaktım.

Bu çekim bana yıllar kadar uzun gelmişti. Şarkı bitti, o da çekimi bitirdi ve bana sahneden indikten sonra bazı görüntülerimi daha çekmek istediğini söyledi. Erol ağabeyler de Vadim'in bu ilgisi sonucu "hadi iyisin" demeye, takılmaya başlamışlardı.

Ben sahneden inince, bar'da, masada, ayakta görüntülerimi çekti. Minik mizansenler verdi şöyle yap, böyle bak diye. Sonra "Biraz beraber

oturalım mı" diye sordu. Oturduk. Koleji yeni bitirdiğimi, İngiliz Filolojisi'nde okuduğumu, geceleri de şarkı söylediğimi öğrenmiş oldu bana sorduğu sorular sonucu. Gülümseyip kalktı, elimi yine iki elinin arasında tutup "I'll be back" deyip yeniden geri döneceğini ima etti.

Sonra benim yanıma Erol Pekcan orkestrası elemanları gelip oturdu. Benimle şakalaşmalarını sürdürürlerken, gece yarısı çorbamızı içmeye başlamıştık ki, Vadim kendi masasından bizim masaya geldi, elimden kaşığımı alıp çorbamdan bir yudum içti ve "**Bien.. Tres bien**" dedi.

Bunu yaparken omuzumun üzerinden bana doğru eğilmişti. Yavaş sesle "Bien.. Tres Bien" derken nefesini kulağımın yakınında hissetmek beni acayip heyecanlandırmıştı. Tanrım, bana bu kadar yakın duran adam ünlü Roger Vadim'di.

Bu adam, tüm dünya erkeklerinin ağızlarının suyu akarak seyrettikleri kadını kucaklamış, onunla yatmış olan adamdı. "Ve Allah Kadını Yaratmıştı". Ve bu kadını Allahtan sonra yeniden yaratan adam Vadim yanıbaşımdaydı. Konuşurken nefesini hissediyordum.

Ve elime bir kâğıt tutuşturdu, baktım üzerinde "**Bulvar Palas**" yazıyordu. Daha ünlü "Ankara Oteli" vardı ama o bu oteli seçmişti. Ben kâğıda bakarken "Give me your phone number" diyerek benim telefonumu istedi. Gülümseyip, önümdeki peçeteye yazıp verdim.

O gece Erol ağabey, her zamanki gibi beni meşhur üstü açık Ford arabasıyla eve bıraktı. Çünkü annem ancak bu şartla onun orkestra solisti olmama izin vermişti. Büyümüştüm ama hala özgürlüğüm yoktu.

Babam akşamları beni kulübe bırakıyor, dönüşte de Erol Pekcan beni evimize getiriyordu. Yani şimdiki eve teslim APS (Acele Posta Servisi) servisi gibi! Teslim ediliyor, teslim alınıyordum anlayacağınız!

Merdivenleri çıkarken, annemlere Vadim'i nasıl anlatacağımı düşünüyordum. Oysa n'olmuştu ki? Hiç. Ama benim için bu kadarı bile **"çok şeydi"**.

Her zaman, kendi anahtarımla kapıyı açıp, eve girmek istemişimdir ama, ne zaman ayak sesim kapıda duyulsa içeriden babamın öksürüğünü duyardım. Bu **"yalancı öksürük"** biz uyumadık bekliyoruz demekti. Özellikle, geceleri arkadaşlarımla gittiğim bir sinema, tiyatro veya konser dönüşü olurdu bu öksürüklü bekleyişler.

Kapıdan içeri girdiğimde bazen annem ve anneannem yatmış olurlardı da babam uykulu gözlerle beni beklerdi. Tanrım, o da yatsaydı ve ben anahtarımla kapıyı açıp, kapının zincirini çekip, sonra odama gidip yatsaydım ya. I-ıh! Olmazdı. Ben her zaman kapıda teslim alınmalıydım.

Binde bir de olsa bazı geceler, babam çok yorgunsa yatar, ama ben kapıyı hırsız sessizliği ile açıp, hırsız çevikliği ile karanlık antre'ye girip, elektriği yakmadan odama parmak uçlarımda yürürken, kocaman evin taa en dipteki odasında yatmakta olan babam, okkalı bir şekilde "ÖHHH-HHÖÖÖ" diye öksürür, yatmış olsa bile, uyanık olduğunu bana anlatırdı. O an sinirimden avaz avaz bağırmak ister ama en uysal sesimle "İyi geceler baba'cım" deyip odama kitlerdim kendimi.

İşte o gece de aynı öyle oldu. Bekleniyor-

dum! Üstelik ünlü B.B.'nin kocasına şarkı söyleyeceğimi biliyordu annem'le babam. İlk sorular annemden geldi: "Nasıl geçti konserin? Adam beğendi mi?. Nasıl biri?. Tanışabildin mi?" Evet deyip az kaldı Vadim'in yazıp verdiği otel adı ve telefon numarası olan kâğıdı uzatıyordum. Hemen kendimi toparlayıp kâğıdı çantama geri koymaya çalışırken annem "Nedir o kâğıt?" diye sordu. Yakalanmıştım. Açıklamaktan başka çarem yoktu.

Ne annem, ne de babam Roger Vadim'in bana olan ilgisinden dolayı hiç kızmayarak, kızacaklarını düşündüğüm için beni bozguna uğratmış oldular. Kızmadıkları için bozum olmuştum adeta. Herhalde Türk erkeklerini kızlarına karşı "**tehlikeli**" bulan annem-babam, elin gavurunun herhangi bir tehlike yaratabileceğine ihtimal vermemişlerdi! Oysa Vadim, nerdeyse vahim bir durum yaratıp bana "**otel telefonu**"nu vermişti!!

Tam ben o gece hangi şarkıları söyledim, ben söylerken Vadim benim filmimi nasıl çekti, neler konuştuk diye anlatıp dururken telefon çaldı. Üçümüz de kalakalmıştık. Saat gece yarısını çoktan geçmişti. Bu saatte kim arayabilirdi ki? Babam açtı telefonu. "Pardon-mardon" gibi laflar gevelemeye başlamasından, karşısındaki ile pek anlaşamadığını anlamıştım. Babam bir elini telefonun ahizesine kapatırken, bir yandan da alçak sesle "Gel kızım, Vadim midir nedir, o arıyor galiba" deyince şaşırmış, aynı zamanda da çok heyecanlanmıştım. Aman Tanrım, bu gece tanıştığım ünlü yönetmen beni arıyordu.

Telefona gidip "Hello" dediğimde karşımda

benimle konuşan kişi Roger Vadim'di. "**Sana iyi uykular dilemek için aradım.** O telefona çıkan papa mıydı?" diye sordu. Ve "**Seni arayacağım**" deyip kapattı telefonu. A-aa! Adam resmen takılma durumları falan...

Adamın bu ilgisi gururumu inanılmaz okşamış, kendi kendime biraz şişinmiştim hatta. Ayrıca annemlerin kızmak ne kelime, gayet mülayim bir şekilde durumu tevekkülle karşılamaları pek garibime gitmişti. **Vadim'e özgürlük vermişti annem ama, eski Türk boy-friend'im Yiğit'e özgürlük yoktu.** Çocukcağız mektuplarını bile bizim eve değil, Amerikalı kız arkadaşımın adresine yollamıştı. Bunu daha başlarda yazmıştım okumuştunuz.

Anneme babama iyi geceler dileyip, yatağıma uzandığımda bütün geceyi, Vadim'in bana söylediklerini, gece yarısı bana açtığı "iyi geceler" telefonunu tek tek, yeniden aklımdan geçirdim. **Arkadaşlarıma söylesem inanmazlardı valla. İster inansınlar, ister uyduruyorum sansınlar, hepsi doğruydu.**

Koleji yeni bitirmiş bir kız için, onca olgun yaştaki, neredeyse annem yaşındaki bir adamın, üstelik dünyaca ünlü bir film yönetmeninin bu ilgisi küçük kalbimin atışlarını hızlandırmıştı. Yüzümde tebessüm, kalbimde heyecan uyuya kaldım.

Ertesi öğlene doğru telefon etti Vadim. Beni almaya gelmek istiyordu. Anneme sordum, "peki" dedi. Adresi verdim. Ve odama gidip deliler gibi elbiselerimi oraya buraya savurup, bana en yakışacak olanı aramaya başladım. Odamı talan ettikten sonra, spor bir giyside karar kıldım.

Biraz allık, çok hafif ruj... Dior'un Diorissimo kokusunu da bolca süründüm. Sıra saçımdaydı.

Saçlarımı da tepeme dağınık olarak tutturdum. Hâlâ zaman zaman böyle toplarım saçlarımı. **Son kasetim "Nasıl Yani Ali"** kapak resimlerinde ve posterlerimle, hayranlarıma dağıttığım fotograflarda, kitaplarımdan birinin kapağında hep o stil saçlı resimlerim vardır. Kalıp gibi saçlardan nefret ederim her zaman. Özgürce bırakılmış, ya da özgürce toplanmış saçları severim.

Hayli büyük ve geniş olan evimizi arşınlayıp Vadim'i beklemeye başladım. Bu arada kulakları az işiten anneanneme annem bilgi veriyordu, az sonra kimin geleceği hakkında... Anneannem Vadim-madim bilmezdi. O, gazeteleri okurken B.B.'nin resimlerini görmüştü. Ama adamı hatırlamıyordu. İşte her kim idiyse bu adam, B.B.'nin eski kocasıydı. Onu anlamıştı. "Oooo" deyip göz kırpmıştı bana anneannecik. Hayret! Anneannem de bozulmamıştı. İçim rahatlamıştı. Demek ortada bozulunacak bir durum yoktu.

Balkondan bakarak bekliyordum ki, siyah bir araba Dördüncü Caddeden bizim Altmışıncı Sokağa doğru saptı. Yavaş ilerlediğinden, adres aradığı belli oluyordu. Heyecanla salona geçip zilin çalmasını beklemeye başladım. Babam işteydi, evde annemle anneannem vardı. Derken kapı çaldı, on'a kadar sayıp bekledim, oysa tam kapının arkasında duruyordum. Hayret annem bu heyecanıma ses etmiyor, Vadim'le yemeğe çıkmama da bir şey demiyordu. **Belki bu denli dünyaca ünlü bir adamın kızına gösterdiği ilgi, annelik gururunu okşamıştı. Kimbilir....**

Kapıyı açtığımda neredeyse tüm kapıyı dol-

duran heybette **Roger Vadim** karşımda duruyordu. Siyah bir trençkotu sırtına atmıştı. Siyah bir kazak vardı üzerinde. Siyah kadife pantolonu vardı uzun bacaklarında. Ve tabii siyah-kalın çerçeveli numaralı gözlükleri gözündeydi. Gülümsedi ve yumuşak ses tonu ile "Bonjour" dedi. "Bonjour" dedim. Annem belirdi kapıda. Ona da "**Bonjour madam**" dedi. **Annem de bonjour'ladı Vadim'i.** Bonjour'laştık!

Bir an önce bu seremoni bitsin de gidelim istiyordum. İngilizce olarak anneme "Kızınızı yemeğe götürüyorum." dedi. Ben tercüme ettim anneme. Annem liseden hatırlayabildiği Fransızca ile "**bon appétit** dedi. Vadim annemin elini öpüp "Madam.." dedi ve Ankara Mebus Evlerindeki evimizin merdivenlerinden inmeye başladık. Ahmet Kurtaran'ların kapısının önünden geçerken "Ahmet görseydi keşke" diye içimden geçirdim.

Aslında sokağa çıktığımızda tüm mahallenin bu anı görmesini istedim içimden. Yan evdeki Ferhan, karşıda oturan Tülay, yukarıda oturan Canan kısacası herkes görsün ve bilsin isterdim Füsun'un ünlü Roger Vadim'le tanıştığını ve yemeğe çıktığını...

Roger bana arabanın kapısını açtı, binmeme yardımcı oldu. Kendi de öbür kapıdan girip arkaya yanıma oturdu. Şoför kullanıyordu arabayı. Fransız Büyükelçiliği'nden verilen bir arabaymış. Şoför arabayı Dördüncü Cadde'nin yukarısına doğru sürdü. Demek şoför nereye gidileceğini önceden biliyordu.

Hiç konuşmadan durduk bir süre. Sonra Vadim sağ eliyle benim sol elimi tuttu, diğer elini

de elimin üstüne koydu. "**Q'est-ce que tu as fais, hein**?" diye n'aptığımı sordu. O kadarını anlamıştım artık. "**Rien**" dedim. "Hiçbir şey".... Aslında yalandı. "**Je pense a toi**" diye onu düşündüğümü söylemeliydim ona. Sanki yalan söylediğimi anladı, gülümsedi. Sol eliyle çenemi tutup yüzümü kendine çevirdi "**Regarde-moi**" dedi. Dediğini yapıp gözlerine baktım. "**Chatte blonde aux yeux verts**" dedi. "Yeşil gözlü sarı kedi"... Bu hem hoşuma gitti, hem de utandım. Gülümsedim ama cevap vermedim. Gözlerimi kaçırdım ondan. Arabanın penceresinden dışarı bakmaya başladım.

Yanımızdan geçen arabaların içindekiler, benim Roger Vadim'le beraber olduğumu görseler, bilseler keşke diye düşündüm gururla. Ama ben Üniversite bir'e giden, müziği çok sevdiği için de akşamları bir-bir buçuk saat Erol Pekcan orkestrası ile Amerikan Club'da Amerikalı'lara caz şarkıları söyleyen bir genç kızdım. Hepsi o kadar. Tanınan biri değildim ki...

Kimbilir kaç kereler geçtiğim bu caddelerden, şimdi bambaşka duygular içinde geçiyordum. Bir süre konuşmadan sessiz kaldık. Arabamız Çankaya'ya doğru çıkmaya başladı. Ve bir süre sonra ünlü "**RV Restoran**"ın önünde durdu. Tanınmış kimselerin, işadamlarının, yabancı diplomatların gittiği bir yerdi burası. Herhalde o bir restoran sormuş, ona burayı tavsiye etmişlerdi.

Fazla kalabalık değildi, Ankara'yı tepeden gören bir masa'ya oturttular bizi. Yemek yemeden tok hissediyordum kendimi. Yemek yiyecek halim kalmamıştı heyecandan. Bir şeyler sipariş

verdi sonunda.

"Ecoutes-moi. Neden sana ilgi gösterdiğimi düşündün mü? Paurquoi, hein?" diye sordu.... **"O mon dieu! Je ne sais pas".** Bilmiyorum demekten başka söyleyecek şey bulamamıştım. Halbuki sorduğu sorunun cevabını bir an önce o versin istiyordum.

"Önce Paris'e gelip Fransızca'yı çok iyi öğrenmeni istiyorum. Sonra da seninle çalışırız. Qui, hein?" Ağzım kurumuştu. Vadim'in söylediği müthiş bir olaydı. Çok müthiş bir teklifti.

Gerçi önce Fransızca'yı iyice öğrenmem gerekiyordu. Ama olsundu. Öğrendikten sonra benimle film yapacaktı. Başarırdım veya çuvallardım. Orası önemli değildi. Üstelik bir bildiği vardı ki Ankara'daki sayılı günlerinde benimle ilgileniyor, bana zaman ayırıyordu.

Annem geldi hemen aklıma. Haftanın altı günü bir kaç saat Erol Pekcan orkestrasının solisti olarak şarkı söylemek isteyişime bile kıyamet koparmıştı. Bugün Roger Vadim'le bir öğle yemeği yememe bir şey dememişti ama ben Paris'e gidiyorum diye karşısına çıksam bir tarafına iniverirdi mazallah.

Bu düşünceler içinde boğulup susmuştum. Sanki göğsümün üzerinde kayalar vardı şimdi. Gözlerimi önümdeki su dolu bardağa dikmiş, çatalımla oynayıp duruyordum. **Bugün bile bu satırları yazarken o günkü hissettiğim duyguları yeniden yaşadım. Şu an bile içimi bir pişmanlık kapladı.** Benim kızım olsaydı, onu seve seve yollardım Paris'e, bir **denesin** isterdim. Deneyler insanları geliştirir ve olgunlaştırır.

"Filmlerde oynamayı istemez miydin?.. Hâlâ susuyordum. Annem izin vermez demeyi ken-

dime yediremiyordum. Onun için, susmak daha iyiydi. Çatalla oynayan elimi tuttu. "**Allez, parler moi**" Konuşmam için israr ediyordu. "Ben öğrenciyim. Okuyorum. Buradan ayrılamam." dedim. Gülümsedi. Başını sağa-sola salladı. Böyle bir teklife verilen cevabı belli ki çok aptalca bulmuştu.

O zamanlar, annemden dolayı, şarkıcılığı meslek olarak seçebileceğimi bile düşünemiyordum. Evet şarkı söylüyordum ama kendimi tatmin etmek ve de babamın verdiği harçlığa harçlık eklemek adına söylüyordum.

"**Hemen gelmene gerek yok. Bu yılı bitir. Yazın gelirsin**" dedi "**En été**"... Yazın... O an ağlayabilirdim. Gidemeyeceğimi, ailem tarafından yollanmayacağımı bildiğim için ağlayabilirdim. Özgürlüğüm bana hâlâ verilmemiş olduğu için ağlayabilirdim. **Özgürlüğüm bende olsaydı, kesinlikle giderdim Paris'e.** Denemek için giderdim.

Süren suskunluğum üzerine "**Tu etre plougé dans le meditasyon**" diyerek düşünceye daldığımı ima etti bana Vadim. Masadan kalktım. Tuvalete gidip biraz zaman kazanacaktım. Elim hâlâ elindeydi. Usulca elimi elinden çekmek isterken "**Je reviendai taut a l'heurs**" deyip, az sonra geleceğimi söyledim. Yerinden kalktı. Elimi öptü, gülümsedi. Kendimi film çeviriyor gibi hissetmiştim.

Yıllar sonra şimdi düşünüyorum da müthiş etkileyici bir adamdı Vadim. O zamanlar daha, ne tip erkeklerin beni çektiğini bilemeyecek kadar **toydum.** Ama adamdan çok etkilenmiştim. Zaten etkilenmemek olası değildi. Vadim çok hoştu, yakışıklıydı.

Az önce yazı yazmaya ara verip, kendime bir nescafe yapıp, gelip computer'imin başına oturup, o günleri düşündüm. Aslında Roger Vadim tam benim tipimdi. Yaşı benden epey büyük erkekler hoşuma gitmiştir. Bir de uzun boylu erkekler beni her zaman çeker. Erkeğe aşağıdan yukarı doğru bakma duygusu her zaman hoşuma gimiştir. Uzun boylu bir erkekle kucaklaşınca, onun kolları arasında kaybolmak beni hep heyecanlandırmıştır. Tabii bu duygularım o yıllarda henüz gelişmemişti.

Tuvalette, neredeyse ağlayacaktım. Aynada kendime baktım. **İşin özeti şuydu**: "İyi bir ailenin, kolej bitirmiş, üniversitede okuyan tek kızıydım. Kırk yıl düşünsem elli yıl aklıma gelmeyen, dünyaca ünlü bir adamla tesadüfen tanışmış, adamın aşırı ilgisi ile karşılaşmıştım. Ve bu adam bana Paris'e gitmeyi, Fransızca öğrenip daha sonra onunla film yapmamı istiyordu. Tanrım... Hani filmlerde dedikleri gibi, durumlar feci halde "**Wooww**!!" du yani.

Masaya geri döndüğümde geniş pencereye başını çevirmiş, Ankara'yı seyrediyordu Roger. Yaşı ona olgun bir hava veriyordu.

Kolejdeyken de üniversitede okuyan ve benden oldukça büyük oğlanlarla çıkardım. **Vadim'se benden çok-çok büyüktü. Bu da beni heyecanlandırıyordu.** Geldiğimi farkedip ayağa kalktı. Hep gülümsüyordu. Şimdi düşünüyorum da o kalın-siyah çerçeveli, numaralı gözlükler onu daha seksi yapıyordu. Zaten o ağır tavırları, kendinden emin sakin hali, boyu-posu, giyimi, gözlüklerinin ardından bakışları yeterince seksiydi.

Kahve siparişi verdi. Kahveleri içerken, ona

"eski karıları Brigitte Bardot ve Jane Fonda"yı sorup sormamaya bir türlü karar verememiştim. Belki bu sorum pek manasız kaçabilirdi! Ama böyle düşündükten iki saniye sonra "Eski karıların ile görüşüyormusun?" diye aptalca bir soru soruverdim. Hay Allah! Sormayacaktım sözde!

Vadim, umursamaz bir eda ile dudağını şöyle bir öne doğru uzattı ve "**Biri Saint Tropez'de yaşıyor, öteki de Amerika'da**" dedi. Böyle aptal soruya böyle kısa cevap alınırdı zaten! Kendime kızdım. Hem bu havadisleri zaten gazeteler yazmıştı, biliyorduk. Bir daha da "eski karı'ları" hiç konuşmadık.

Kalkalım dedi. Kalktık. Şoför kapıda bekliyordu. Araba ile giderken "**Dediklerimi iyice düşün. Söylediklerim senin için iyi şeylerdi, n'est ce pas?**" diye bir kez daha tekrarladı. Başımı salladım.

Önce saçlarımın arkasını şöyle hafiften karıştırdı, sonra elini omuzuma sardı. Beni kendine doğru çekip omuzumu kuvvetlice sıktı. Alnıma bir küçük öpücük kondurdu. Bu adamdan etkilenmemek olası değildi. Onun davranışları içimi karıncalandırmıştı. Kulaklarım yanıyordu. Ayol onca sene sonra bu satırları yazarken bile heyecanlandım.

Onun işleri vardı, zaten iş için Ankara'daydı. Beni nereye bırakmasını isteyeceğimi sordu. Eve gitmek istemiyordum. Henüz akşam üzeri olmamıştı bile. Çankaya'da oturan kolej arkadaşım Beril'e giderdim. Hem belki biraz durumları anlatırdım onlara. Ayşe ve Sevil de orada olacaklardı. Ben bile inanamıyordum yaşadıklarıma, duyduklarıma. Şayet kızlar anlatacaklarıma

inanırlarsa belki biraz içim rahatlardı.

Evi tarif ettim. Arabadan inmeden önce, "Eve girince bana balkondan el salla. Sana telefon edeceğim" deyip dudaklarımın üstüne hafif bir öpücük kondurdu. Çok heyecan vericiydi. Koşarak arkadaşımın apartmanına girdim. Koşarak merdivenleri çıktım. İçeri girer girmez balkona fırladım. Siyah araba orada duruyordu. Vadim görünmüyordu ama o beni görüyordu nasılsa. El salladım.

Sonra annemlere telefon edip kulüp'e buradan geçeceğimi söyledim. Kulüp nasılsa Beril'lere yakındı. Akşam şarkı söylerken "Paris"e gitme teklifini düşünüp durdum. Gece yine Erol ağabey eve bıraktı beni. Annemler gün'le ilgili bilgi aldılar benden.

Annem: "Yoo kızım, öyle tanımadığımız adamla Paris falan olmaz. Aklını başına topla da üniversite'yi bitir önce, diploma sahibi ol. Artistlik insanın karnını doyurmaz. Hem zaten ailemize artist- martist yakışmaz" diyerek bana çıkıştı. Annem artistlik karın doyurmaz demişti ama buğün sahip olduğum evlerimi v.s. hep annemin "artistlik" deyip, meslek olarak kabul etmediği sanatımla kazanmıştım.

Babam da benim, gözleri önünden ayrılmamı istemiyordu "Seni yatılı bile vermedik. Bak, işimi, mesleğimi senin öğrenimine göre değiştirdim. Fedakârlıklarımın karşılığında sen çekip yabancı ellere mi gideceksin? Tek evladımızsın, ölümlü dünya, n'aparız biz sensiz?" dedi acıklı-acıklı. Ay ner'deyse hemen ağlayacaktım. Bu sözlerden pek duygulanmıştım.

Bundan âlâ **"vicdani baskı"** olamazdı! Zaten böyle bir şeye izin vereceklerini sanmıyordum ama yine de içimde küçük de olsa bir ümit

vardı. İşte o da yok olmuştu artık. Şu anda bile aklıma geldikçe içimdeki küllerin arasından, sanki yine kızgınlık kıvılcımları çaktı!.

O gece Roger Vadim yine telefon etti. Yemeğe davet etti yine beni. Teşekkür edip, ailemle yediğimi söyledim. "O zaman yarın öğlene." dedi. Hem sevinmiştim, hem de içim kırık ve buruktu. Yarın yemeğe gitmekle hiçbir şey değişmeyecekti ki. Belki ondan biraz daha fazla hoşlanacaktım. Bu da benim genç kız kalbimi yaralayacaktı. Ama yemeğe gidecektim. Ve... evet, anlatacaktım ona ailemin izin vermediğini.

Yatağıma yattığımda sessiz sessiz ağladım. Rüya mı görmüştüm yoksa? Ama hem ne güzel ki, hem de ne yazık ki, **bu bir rüya değil, bir genç kızın başına gelebilecek en kısmetli bir teklifti.**

O gece rüyamda Brigitte Bardot'u gördüm. Detayını bugün tam hatırlayamıyorum ama B.B.'yi hayatımda sadece bir kez, o da o gece rüyamda gördüğüm için, onu rüyamda gördüğümü bugün bile çok iyi hatırlıyorum. Pek tatlı bir rüya değildi ama! Uyanmış ve odamdaki balkona çıkmıştım, oksijen alırsam belki daha iyi uyurum diye... Yine ağlamıştım.

Ertesi sabah, akrabalarımız Gülseren abla ve Aliye teyze bize gelmişlerdi. Gülseren abla'nın iki oğlu da yanlarındaydı. Birinin kolu kırılmış, vızırdanıyordu. O sırada telefon çaldı, Vadim'di. Geleceği saati söylüyordu. Dikkatliydi bu gibi konularda... Dediği saatte de geldi. Nefti renkli bir kazak giymişti. İçine giydiği beyaz gömleğin yakası görünüyordu. Siyah pardesüsü yine omuzlarındaydı.

Bu gelişinde evimizi kalabalık bulmuştu.

Anneannem bu kez akrabalarımızla beraber oturuyordu salonda. Vadim'i içeri buyur ettik. Anneannemin, Aliye teyzenin ellerini sıktı. Annemle Gülseren ablamın ellerini bir centilmen gibi hafifçe öptü. Gülseren ablamla konuştular. Adeta adamı aileye gösterir gibiydik!.. Hay Allah ne işti?!

Brigitte Bardot ve Jane Fonda'nın eski kocaları Roger Vadim, bizim Ankara, Mebus Evleri Altmış'ıncı Sokak'taki on dört numaralı apartmanın, on numaralı dairesinin büyük salonunda, "damat" namzeti gibi aile fertlerimin ellerini sıkıyordu!. İnanılır gibi değildi ama gerçekti.

Annem de tuhaftı hani! Adamın beni Fransa'ya aldırtmak istemesine karşı geliyor, ama adamın bizim eve telefon etmesine, gelmesine ve beni alıp yemeğe götürmesine bir şey demiyordu! Şimdi düşünüyorum da yoksa annem adamın benimle evlenmeyi düşündüğünü falan mı sanmıştı?!!..

Eee, Vadim de habire evlenen bir adamdı! İlgilendiği ve film yaptırdığı üç kadınla da evlenmişti. (B.B., Annette Stroyberg, Jane Fonda) Gerçi adam boşanıyordu ama olsun evleniyordu da!!

Annem, flört etmek, arkadaş olmak yerine "evlenme" fikrinden yanaydı hep. Onun için, bugün bunu daha iyi kavrıyorum. İki kere evlenip boşanmama ve bir çok arkadaşım, flörtüm olmasına rağmen anneme, arkadaşlık etmeye başladığım birinden bahsetsem "E hayırlı olsun kızım... Hakkında hayırlıysa olsun" gibi "evlilik çağrıştıran" dileklerde bulunmuştur hep.

Halbuki ben onların çoğuyla evliliğin "E"si-

ni bile düşünmeden arkadaşlık etmişimdir. Ama bu, annemi hep rahatsız etmiştir. Yıllardır ilk defa, iki yıldır beraber olduğum arkadaşım konusunda hiçbir sıkıştırma yapmıyor çok şükür.

Vadim, salonu bir ucundan diğerine dolaşıp duvarlardaki tabloları, resimleri inceledi. Koyu-kahverengi mobilyalı, iki kenarında metal şamdanlar bulunan Fransız konsol piyano'ma baktı "Çaldığını söylememiştin. Neler çalıyorsun?" diye sorduğunda "Bethooven, Mozart, Chopin'ler..."

dedim. Gülseren ablam sular seller gibi hem İngilizce, hem de Fransızca bildiğinden Roger'le rahatça konuştu. Annem, anneannem ve Aliye teyze tercüme ile anlaşıyorlardı. Aslen Yanya'lı olan Aliyes dediğimiz Aliye teyzemiz, Rumca'ya kayan aksanı ile "Pa-pa-pa-pa, çok kibar çocuk maşallah" dediğinde gülmemek için zor tuttum kendimi. "Çocuk" dediği Vadim, neredeyse anneme yakındı hani! İlahi vre Aliyeski mu!

Annem ikram yapmak istediyse de Vadim annemin sırtını samimiyetle sıvazlayıp Merci'lerini sundu. Ve beni alıp çıktı evden. Giderken de ev halkına yine tek tek samimiyet gösterdi. Kolu kırık olan yeğenimle ilgilendi, diğeri ile konuşmaya çalıştı. Buraya kadar annemden artı puanlar(!) alıyordu Vadim ama, iş benim film işi için Fransa'ya gitmeme gelince kapıları kapatıveriyordu annem.

Biliyor musunuz sevgili okurlar, şu anda saat 02'ye geliyor.. Ben her zaman computerimde yazı yazarken, TV de kendi kendine oynar. Şu

anda Vadim'in yönettiği, Brigitte'nin ünlü filmi "Ve Allah Kadını Yarattı" oynamaya başladı.

"Benim Vadim'i yazdığım gece, filmin kaçıncı kez bir daha oynatılması inanılmaz bir senkronizasyon değil mi?

Yine siyah arabaya bindik. Yine ellerimi ellerinin arasına aldı. Üşüdüm bir ara. Beni paltosunun altına aldı. Bu kez restorana değil onun kaldığı otele geldik. "Otelde yemek yeriz diye düşünmüştüm" dedi. Restorana ilerleyeceğimizi sanırken, asansör'e ilerledik. Ve yukarı onun kaldığı büyük daire'ye çıktık. Eyvah!

Ay şimdi "Oooo! İş tamam!" gibi düşünceler oluşmuştur zihinlerinizde. Sizi gidi hainler! Vallahi hiçbir şey olmadı. Oldurtmadım sizin anlayacağınız. Bir kez daha Jan D'arc'vari bir şekilde "**Bekaret Bayrağımı**" dalgalandırmıştım! Bravoydu bana! Ne de cici bir genç "kızzz"dım!! Hanimiş banaydı!

Önce room-service'den yemek ısmarladı. Ben sadece meyva istemiştim. Sonra bir ara ellerimi tutup öptü. Sonra da sarıldı bana "**Çocuksu görüntünün ardındaki cinselliğini gördüm ve onu çok sevdim**" deyip beni öptü. "Yazın Paris'e gelecek misin?" diye sordu fısıltılı bir sesle.

Annem'le babamın izin vermediklerini söyledim. Üniversite'den bahsettim bir kez daha. "İyi ya, hem Fransızcanı ilerletirsin hem de üniversiteye devam edersin. Lisan'ın ilerleyince de çalışmaya başlayabiliriz" dedi en dost haliyle.

Başımı omuzuna bastırdım, ağlamamak için zor tutuyordum kendimi. "Ailen çok modern görünüşlü ama neden seni bırakmıyorlar anlayamıyorum." dedi. Ah-ahh! Yalnız o mu? Ben de an-

layamıyordum onları. Veya onlar beni anlamıyordu. Öyle ya da böyle, bir anlaşmazlık vardı sonuç olarak! Onların detaylı fikirlerini Vadim'e anlatacak değildim tabii ki.

"**Ecout! Bu senin için büyük bir şans, bunu biliyor musun?**" dediğinde gözlerine bakamıyordum. Sadece başımı salladım biliyorum anlamında. Gözümden yanağıma, oradan boynuma doğru akan yaşı görünce gidip kağıt mendil getirdi "Voila! Hadi al şu mendili"... Ben gözümü silerken, sonra kendisi mendili alıp yanağımı sildi. Sonra bir öpücük kondurdu. Sonra uzun uzun öptü beni.

Eyvah! Babamın dediği gibi ya ateşle barut yan yana durmazsaydı?! N'apardım sonra?

Ama evelallah, daha önce de birkaç Jan d'Arc'lık yapmıştım!! Yine heyecanımı ve arzumu bastırıp kendimi toparladım. "**Moi je suis vierge**" diyerek bakir bir kız olduğumu söyledim. "Ooo.. Hımmm...OK...OK...Şşş...good girl." gibi ünlemlerle beni sakinleştirmeye çalıştı. Sımsıkı sarıldı. Saçlarımda ellerini dolaştırdı.

Ve sonunda kendini toparladı. "Çay içelim mi?" diye sordu. Çay içtik. Benim okullarımdan, piyano derslerimden konuştuk. Annesinin, Madam Vadim'in ertesi gün Fransa'dan geleceğini söyledi. "Onu sen de göreceksin. Tabii benim annem senin annenden çok yaşlı, çünkü ben zaten yaşlıyım anladın mı petite fille" deyip güldü ve yanağımı okşadı.

Çay'lar bitti. "**Tu as sommeil?**" diye uykumun olup olmadığını sordu. "**Non**" diye uykumun olmadığını söyledimse de "**Allez demoiselle. Biraz uzanalım**" diyerek gözlüklerini çıkarıp

komodinin üzerine bıraktı. Ve benim kucağıma uzandı.

Koca bir adam küçük bir kızın kucağında kestirmeye hazırlanıyordu. E n'apsaydı yani?! Adama yapacak şey mi bırakmıştım?! Valla iyi adamdı şu Vadim.

Bir süre onun yüzünü seyrettim ve düşündüm. Brigitte'in kucağına da böyle mi uzanmıştı acaba? Sonra kendimi toparladım. Ayol B.B. adamı böyle yatırır mıydı hiç?! İlahi aptal Füsun! Jane Fonda'ysa pek o kadar seksiymiş gibi gelmezdi ama Brigitte harikaydı. Ama çoktaaan boşanmışlardı. Jane'le de neler yapmışlardı acaba?..

Bu saçma şeyleri düşündüğümü sanki hissetmişçesine, beni de biraz aşağı kaydırdı, sarıldı ve uyudu. Uykuya dalmadan önce de "Dediklerimi iyi düşün, OK?" dedi. Çok huzursuzdum. Epey bir zaman geçti.

Mevsim kıştı. Günler kısaydı. **"Roger, la nuit tombe"** dedim usulca, kulağına.... **"Rester avec moi"** dedi mırıldanarak. İmkânı mı vardı hiç onunla kalmamın?! Bu okullu kız gidip daha şarkı söyleyecekti akşam. Hatırlattım. Toparladı kendini. Kucakladı beni, öptü, kollarına alıp taşıdı. "Voila demoiselle" dedi. "Gidiyoruz o zaman".

Ben eve telefon edip Vadim'in beni kulübe bırakacağını, merak etmemelerini söyledim. Saat sekiz buçukta kulüpte olmam lâzımdı. Roger beni bu kez taksiyle kulübe bıraktı. Ertesi gün işleri vardı. Sonra Paris'ten annesi gelecekti.

Ben ertesi gün anneme yine bir deneme yapıp Fransa meselesini açtım. "Seni o, artist yap-

tığı orasını-burasını gösteren kadınlardan mı sandı?" deyip, daha önce beğendiği Vadim'e şimdi kızdı annem!..

Ertesi öğlen ben evde yokken bir telefon gelmiş. Annem açmış. Madam Vadim'miş arayan. Kem-küm bir şeyler demiş annem. Hatta bir ara "Bonjour madam ben Füsun'un maması" dememiş mi? Sonra anlattıydı da çok gülüşmüştük babam filan.

Neyse annem sonunda "moment" deyip karşı dairede oturan Kolej Felsefe hocamın kızını çağırmış İngilizce biliyor diye. Madam çok fazla İngilizce bilmediğinden Deniz'le çat-pat anlaşmışlar. Meğer Madam annemi ve beni çaya davet ediyormuş.

Fakat o gün annem arkadaş toplantısına gideceği için özür dileyip Füsun yok, gelince arar demiş. Tabii o dememiş, Deniz'e dedirtmiş. Ben eve gelince annemin notunu buldum. Telefon edip davetine teşekkür edip gelebileceğimi söyledim.

Madam Vadim ile Roger'in süit'inde çay içtik. Oğlunun benden çok bahsettiğini söyledi. "Seni Fransa'ya götürecekmiş" dedi. Gülümsedim. Demek Vadim hâlâ geleceğimden emindi. Doğru. Öyle ya, kimse kaçırmazdı böyle bir fırsatı.

Madam Vadim çok az İngilizce biliyordu, bense çok az Fransızca...Onun için gidemeyeceğimi, ve nedenlerini izah edemeyecektim ona. Birbirimize baka baka, gülümseye-güle, çat-pat konuşarak ya da işaretleşerek içtik çaylarımızı.

Kalkmak istedim, "Bekle, oğlum gelecek" dedi. Aslında bu "sessiz sinemavari" misafirlik-

ten birazcık sıkılmıştım. Yoksa Madam Vadim, beyazlamış gri saçları, pastel renkli, ufak çiçek desenli sade elbisesi ve kalın kısa topuklu spor pabuçları ile çok nötr ve alçak gönüllüydü. Samimiydi. Acaba yaşıyor mu şimdi? Belki de ölmüştür çoktan.

Derken Roger geldi. Sarıldı bana ve "**Petite fille, hein maman?**" diyerek bana söylediği "küçük kız" deyimini annesine de tekrarladı. Hızlı hızlı bir şeyler konuştular ana-oğul. Anlayamamıştım. Sonra "Annen gelmedi mi?" diye sordu bana Vadim. Başka yere daha önceden davetli olduğunu söyledim.

Kulübe gitme saatim yaklaşıyordu, "Gitmem gerek" dedim. "Ben seni bırakırım." deyip annesine bir şeyler söyledi. Çabuk konuşuyorlardı, öyle iyi değildim Fransızca'da ne konuştuklarını anlamadım. Bir şey aldı annesinden.

Madam'la vedalaşırken, o yarım İngilizcesi ile "Come a Paris" diyerek bana Paris'e gelmemi söyledi. Ve "annem Madam'a(!)" sevgi yolladı.

Kulübe gitmeden önce, onun süit'inden çıkıp, annesinin odasının kapısına yöneldik. "Konuşmak istiyorum seninle. Yarın dönüyorum Paris'e." dedi. Yine el-ele oturduk. Bir süre hiç konuşmadan durduk. Kulübe resmen geç kalıyordum. "**A quai pensez-tu?** Ne düşünüyorsun?" diye sordu. Geçen gün söyleyemediğimi bugün söyleyebilirdim "**Je pense a toi du matin au soir.**" Dediğim doğruydu, çünkü sabahtan akşama kadar onu düşünüyordum. Elimi iki elinin arasında iyice sıktı. Sonra geceyi yanında geçirme-

mi isteyip "**Je veux passer la nuit avex toi**" deyiverdi sonunda.

Buna cevabım tabii ki koca bir "hayır"dı! İçim onunla kalabilmeyi istiyordu ama böyle bir şey evleninceye kadar asla ve asla olmayacaktı. Annemin genel nasihatlerinin baskısı altında kalıp, sonra da etkilenip, bu konudaki özgürlüğüme kendim hıyar gibi kısıtlama koymuştum. Yani bravo'ydu bana!..

"**Non Vadim! Jamais jusqu'au mariage. Je m'excuse c'est mon pricipe**" deyip evlilikten önce böyle bir şeyin asla olamayacağının altını çizmiştim. Prensibim böyleydi. Herhalde o böyle bir şeyi kimden istese, kimse hayır demezdi ona. "**Je ne veux que pour cette fois seulement ma petite**" Bu kerelik falan istemek olmazdı!.. "**O iş**", zaten bir kerelikti!

Bu konuda çok haindim! Hatta tam bir cadıydım! Vadim'i dinlemiyordum bile! Ta Kolejdeyken arkadaşım olan Üniversiteli iki arkadaşıma da aynı konuda kök söktürmüştüm! Hatta ben ikinci kocamdan boşandıktan sonra, onlardan biri ile İstanbul'da yeniden karşılaşıp beraber olduğumda "Yahu amma da diretmiştin.Oysa ilk benimle olmanı isterdim." demişti.

Valla sağolsun da ben o zamanlar bir Katolik kadar katıydım. Annemin bunda etkisi büyüktü! Diğer arkadaşımla da yine yıllar sonra, İzmir'de karşılaşıp uzun sohbetlere daldığımızda "Kızım ne inatçıydın. Anamı belliyordun. Bedenimde ağrılarla dolaşıyordum senleyken." demişti.

İşte aynı cadılığım yine depreşmişti! "Bu konu" açılınca hep böyle oluyordum. Başka türlü davranmak elimde değildi. Yerimden kalkıp ka-

pıya yürüdüm. "Allez Vadim, partom." Gitmek istiyordum. O da kalktı, yanıma gelip beni kucakladı. "**Tu dois m'écouter avant de me répondre**" Cevap vermeden önce beni dinlemelisin. Özel savunuya gerek yok. Bakir bir kız olduğunu biliyorum." dedi. Haklıydı. Gereksiz panik yapıyordum. Adamın bana zorla tecavüz edecek hali yoktu ya!

Şimdi düşünüyorum da bazı doğru şeyler yanlış zamanlarda insanların karşısına çıkıyor. Ne kötü!.. Bu satırları yazarken yıllardır içimde biriken pişmanlıkları kusmuş oldum. Ve ilk kez açığa çıkardığım bu ilk genç kızlık yıllarıma ait olay, içimde yıllar sonra tuhaf burukluklar yarattı.

Fransız film yönetmeni, Brigitte Bardot, Annette Stroyberg ve Jane Fonda'nın eski kocaları olan bu yakışıklı adam, yani Roger Vadim, "**Rüzgâr Gibi Hayatımdan Geçip gitmiş**" oldu.

Paris'ten de bir kaç kez aradı beni "Quand viendra tu a Paris? Je t'attends. Viens chez moi." Ne zaman Paris'e geleceğimi sorması hoştu. "Peut-etre... en Septembre"... Yalan söyledim belki Eylül'de diye. **İçim isteye isteye,** ne Eylül'de, ne de başka bir zaman... Annemler yollamadı. Ben de gidemedim.. Ve... "**tout est fini"...** Her şey bitti..

Acaba ailem müsaade etmiş olsaydı ve ben Paris'e gitseydim başarılı olabilecek miydim? Daha doğrusu yabancı ellerde "başarılı biri" olabilecek miydim? Yoksa adım bir yabancı adına dönüştürülmüş, ülkemden, arkadaşlarımdan, çevremden kopuk, mutsuz bir yaşam mı sürecektim? Başaracak mıydım? Yoksa yabancı bir ül-

kede çuvallayacak mıydım? Bu soruların cevapları bilinmeze gömülmüş olarak kalacak hep... Kim bilebilir ki...

Anne, ya üniversitenin İngiliz Filolojisini bitirip de İngilizce Hocası veya Dış işlerinde lisan bilen bir görevli olsaydım? Sen bayılırdın değil mi? Ama kızının sınırlandırılmış, kurallarla boğulmuş işlerde hiç başarılı olamayacağını bilmeni, anlamış olmanı isterdim.

Özgürce çalışabildiğim işlerde yaratıcı oluyorum ben. O zaman diğer işlerde başarı derecemin yüksek olabilmesi düşünülmezdi. Başarısız bir kızın olsun ister miydin anne?

Ben seçtiğim işimden, daha doğrusu artık "işlerimden" çok memnunum anne. Şarkı söylemek, müzikallerde ve tiyatroda oynamak, fotograf çekmek, yazı yazmak.Ve de bunların başarılı ürünleri olan oyunlar, sergiler, plaklar (tabii artık plak kalmadı ne yazık ki), kasetler, konserler, TV programları, kitaplar... İşte ben bunlarla mutluyum.

Her ne kadar içinde bulunduğum piyasanın sevimsiz ve de "**malum kurallarına**" uymadığım, dalkavukluk etmediğim, yağcılık yapmadığım, daha çok kazanmak, bir basamak daha üste çıkmak için cinselliğimi kullanmamış, klanlara katılmamış olmamdan dolayı, beni üzen ya da sinir eden bazı olaylara rağmen, **ben yaptığım herşey'le gurur duyuyorum. Hepsi alnımın akı... Hepsi bileğimin gücü...**

Biliyorum sen de artık benimle gurur duyuyorsun anne, ama bu duyguya alışman, içine sindirmen hayli zaman aldı. Ama sen her şeye rağmen "Üniversiteyi bitirip meslek sahibi olsan daha iyi olurdu" diye geçiriyorsun içinden, biliyorum.

Biri karşıma çıkıp, şunu yaparken filanı kullandın, ya da şu yere varmak için şu tavizleri verdin desin, alnını şöyle bir karışlayıvereyim! Beni seven, her konserime ilgi gösteren, sergilerimi gezen, kasetlerimi, kitaplarımı alıp katıldığım onca imza günlerinde, konserlerimde, sergilerimde bana ve yaptığım işlere deliler gibi ilgi gösteren, bana her zaman sevgi-saygı duyan milyonlarca okuyucularım ve dinleyicilerim, benim en birinci yaşama sebebim... **Onlar, ben ve emeklerim; birlikte mutluyuz.**

Yukardaki paragraf birazcık eski gazinolardaki "çiçek teşekkürüne" (!) döndü ama olsun. **Palavra, şişirme değil hiç olmazsa. Çünkü artık gün geçtikçe etrafımız öyle şişirmeler ve bol kesenden atılan palavralarla** doldu ki!!..Bu yazdıklarım ve söylemek istediklerim; okula gitmeyen küçük bir çocuğun saflığıyla yüklü gibi oldu adeta.

Şimdi bile biraz pişmanlık duydumsa da, iyi ki bir Fransızın peşine düşüp Paris'e gitmemişim, anne. İyi ki üniversiteyi bitirip beni kısıtlayacak bir meslek edinmemişim. İyi ki ülkemin sanatçısı olmayı seçmişim.

EL-ALEMLERİN POPO'LARI...

GEÇTİĞİMİZ bölümün son cümlesi ile başlıyorum bu bölüme. İyi ki ülkemin sanatçısı olmayı seçmişim. Ama bir Michael Jackson organizasyonunu, bir ufak boylu, utangaç çocuğun başlı başına nasıl bir holding olduğunu, nasıl bir mükemmellikte teknik imkânlara sahip olduğunu görünce ve bir yabancı sanatçının İstanbul'da geçireceği birkaç gün için, Türk insanlarının nasıl da seferber olduğunu, bir denilenin nasıl da iki edilmeyişini gördükçe, Türk sanatçılarının karşılaştığı ve yaşadığı rahatsız koşulları düşünüverdim ister istemez.

Sadece bir gece kullanacağı bir giyinme odasının nasıl da yüzlerce milyon harcanarak sıfırdan restore edilip, dekore edildiğini gördük. Daha doğrusu, gazetelerden okuyup, TV'de seyrettik. Gidin bakın bakalım, benim diyen sanatçının giyinme odalarına... Mübarekler sanki "**giyinememe odası**" (!) şeklindedirler. Zevksizdirler. Tozludurlar. Rüküştürler.

Lâzım olan bir şey vardır, on şey eksiktir! Çeşitli bahanelerle personel, odanıza girer-çıkar. Herkes kendine bir görev "icat" eder. Kimkimdir bazen karıştırılır. Ahbaplar, arkadaşlar

gelir içerler sigaraları o odalarda! Duman altı oluverirsiniz sahneye çıkmadan, ya da terli-yorgun sahneden inince...

Çay gelir çaya benzemez. Alıştığınız alışkanlıklarınızı bulamazsınız. Kahve bazen yoktur. Varsa da "Nasrettin Hoca"nın aptes suyu gibidir! Ihlamur vardır ama limon yok derler. Amaaa Pavarotti beyefendi'ye ise alışkanlığı olduğu için bilmem kaç tane limon dilimleyip hazır beklettiler!

Bizim giyinme odalarında pek tuvalet bulunmaz. Sanatçılarımız genellikle dışarıda bilmem kaç kişinin şa'ptığı tuvalate girmek durumundadır. Ve vaziyetler; tuvalet kâğıdı falan hak getire-ortalığı bok götüre vaziyetindedir! Hatta bazen su akmıyor şeklindeki sempatik bir sürprizle de karşılaşabilinir!

Ama Pavarotti amcamızın **nazik poposunun** ebadına göre, bir gün için, Avrupa karolarla kaplı ve son model bataryalarla donatılmış tuvaletler inşa ederler! Adamın şansı zaten oradan başlıyor! Töbe! Töbe! Michael kardeşimize de harikalar yaratmadık mı? Milyonlarca masraf-kıyamet tuvaletler yapmadık mı?

E, Amerika Cumhurbaşkanı için de Dolmabahçe Sarayı'ndaki onca yıllık orjinal tuvaletler değiştirilip Başkan için yeniden yapılmıştı ya... Hey gidinin poposu-poposu.. Popo'ların poposu!

Yahu biz **el-alemlerin popolarına** acayip ilgi gösteriyoruz da kendi sanatçımız nereye yaparsa yapsın diyoruz! Popo'lara da özgürlük ama bizimkilere de!!.. "**Adaletin bu mu dünya**" diye bir şarkı vardı, şimdi o geldi aklıma.

Adalet zaten nerede ki? Amerika'da Liberace ölünceye kadar el üstünde tutulup, Las Vegas konserlerini sürdürdü. Hep ortadaydı, hep gündemdeydi. Oysa bizim sevgili Zeki Müren yıllardır sahnelerden uzakta. Bodrum'da yaşamayı seçti.

Şimdi o, "büyük kentten kaçtım, sağlığım sahneye çıkmaya müsait değil" diyebilir ama, benim duygusal sanatçı ön-sezilerime göre, sevgili Müren'imizi "nankör" davranışlar Bodrum'a kaçırdı.

Zaten beş-on şarkıyı ezberleyip, sahneyi vitrin gibi kullananlarla doldu ortalık. Güzelim şarkıları mıncıklaya-mıncıklaya söyleyip, rezil edenlerin fink attığı bir ortamda bu gibileri dinleyip Zeki Müren gibi bir ustayı dinleyememek, müzik severler için bir cezadır.

Zeki Müren'in bazı sağlık sorunları olabilir, Tanrı iyilikler versin. Ama ne olursa olsun, Pavarotti'ye, Michael'e gösterilen ihtimamın bir kısmı kadar bir organizasyonu Zeki Müren için hazırlasalar, olamaz mı?

Michael'in konseri için Stadyumda sahne kenarına operasyon yapabilecek, tam kapasiteli hastane kurup, İnternational Hospital'den bilmem-kaç doktoru hazır bekletebilenler, Zeki Müren'imiz için de bazı sağlık önlemleri alarak, rahatını sağlayarak konser hazırlayamazlar mı? Onu öyle çok özleyenler var ki...

"Gül'ü Bülbül'e, Bülbül'ü Gül"e aşık eden,"Bir Demet Yasemeni Aşkının Tek Hatırası" olarak saklayabilen, "Güzel Manolyasını Koklamaya Kıyamayan", "Hiç Ayrılamam Derken Kavuşması Hayal Olan", sevdiğine "Zehretti Ba-

na Hayatın Tadını" diyebilecek kadar hassas bir kalbe, ince bir zekaya sahip olan **Zeki Müren "tek"** tir. Ancak taklit edilebilmiş, onun gibi harika bir sanatçı, sanat dünyamıza bir daha gelmemiştir.

Ona saygı göstermek, TV programlarında sıkça yer vermek, milyonlarca hayranıyla onu bir araya getiren organizasyonlar yapmak, bu işlerle uğraşanların yapacağı ilk iş olmalıdır. Frank Sinatra, Zeki Müren'den yaşça çok daha büyük olmasına rağmen, hâlâ konserler vermekte, Okyanus'lar aşarak turnelere çıkmakta, onu sevenleri mutlu etmektedir. Üstelik Frankie, hastadır da! Neden ondan daha genç olan Zeki Müren konserler veremesindir ki? Bu, onu sevenlere Adaletsizliktir!

Sevgili Zeki bey, adı gibi zeki'dir. Ve sahnelerin belki de "**İlk**" kültürlü sanatçısıdır. Akademi mezunudur. Onunla birlikte aynı kulisi paylaşma, aynı sahneye çıkma gururunu yaşayan bir sanatçı olarak, "**Sizi çok özledik paşam**" diyorum.

Tabii ki yabancı ünlülerin ülkemize gelerek konserler vermesi çok hoş olaylar. Bütün ünlüler uzun yıllardır dünyayı dolaşıp konserler verdikleri halde, bizim ülkemizi hep teyet geçerlerdi. Oysa son yıllarda konserler için bize de gelmektedirler. Hele "en-bi-ünlüler" 1992'de Ahmet San'ın organizasyonları ile Türkiye'yi programlarına almışlardır.

Mesela Michael Jackson İstanbul'a geldi ama ses tellerinin azizliğine uğradı. Ses kısılması "**tüm**" sanatçıların başına gelebilecek tatsız bir olaydır. Tanrı hiçbir sanatçının başına verme-

sin. O da insan, onun da sesi kısılabilir. Mühim olan, Michael'in "Dangereous" Dünya turunda, Türkiye'yi de İstanbul-İzmir olmak üzere programına almış olmasıydı. Şayet konserler gerçekleşebilseydi, **bizim için iyi bir reklam aracı** olacaktı.

Yazılarını her zaman çok severek ve gülerek okuduğum sevgili Yalçın Pekşen'le bir konu da anlaşamadım. Bir köşe yazısında: Michael'in ses telleri olduğuna hayret etmiştim. Gençler beni affetsinler ama şahsen bugüne kadar Hazretin sesini duymuş değildim. Gerçi video kliplerinde büyük bir gümbürtü ve olağanüstü bir hareket vardı ama ses konusunda kuşkularım vardı." diyor, 6 ekim 1992 tarihli Hürriyet'deki köşe yazısında.

Tabii ki herkesin düşünce özgürlüğü ve bu düşüncelerini yazma özgürlüğü vardı ama, sevgili Yalçın Pekşen Michael'e ve onun sesine haksızlık etmişti. Yabancı stüdyo kayıtlarında, bizim ülkemizde olduğu kadar, öööle tabak gibi solist sesi genellikle ön plana çıkarılmıyor. Ses, Playback'in içine gömülüyor. Yani solistle orkestra iyice halvet olmuş oluyorlar!..

Sonra onların şarkılarında ayrı bir sound var. Ve ayrıca İngilizce şarkı söyleyen solistler, İngilizce'yi "deforme" edip de söyleyebiliyorlar şarkılarını.

Gürültü kelimesine gelince, ah sevgili Yalçın, asıl siz hiç Hard-rock konserine gitme ya da kasetini-plağını dinleme gafletine düştünüz mü bilmem?! Ben bir kere dışarda öyle bir konsere gitme yanlışına düşmüştüm de günlerce migrenim azmıştı!

Valla Michael'in müziğinin günahına girmişsiniz. O acayip Hard-rock şarkılarını dinleyin de "gürültü" neymiş, solist şarkı söylüyor muymuş yoksa feryat-figan nasırına basılmış gibi bağırıyor muymuş bir dinleyin hele!

Yabancı sanatçılara yapılan şatafata dönelim yeniden. Bütün bunlar güzel-iyi-hoş da Türk sanatçıları da böyle güzel organizasyonlar yaşayabilmelidir. Belki Türk sanatçıları "Dünya çapında" değildirler ama onların da ayrım gözetmeden bazı nimetlerden yararlanması gerekir. Ayrıca şu **"hep aynı nakarat"** tarzındaki **"sanatçı saplantıları"** olanların, bu konuda bir tedavi görüp"(!), gözlerindeki at gözlüklerinden hayırlısı ile kurtulup, çevrelerini görmelerini Ulu Tanrı'dan arz ve niyaz ederim!!..

Bari yaptıkları her konser ful çekse içimiz yanmayacak! On bin kişilik konser yeri diye tantana edilen yerlere bazen yedi yüz-sekiz yüz kişinin ancak geldiğini de biliyoruz, iptal edilen konserlerden de haberimiz var!.. Ya da **"yarım blok"** seyirci ile yapılan o **"müthiş"** faaliyetleri, basında yazılmaması ayarlansa da sağır sultan tarafından bile duyuldu yani! Aslında yok birbirlerinden farkı ama işte bazısı işini biliyor. Açıyor-kapıyor, onlar bunu hep yapıyor!

Bu konuda **herkese özgürlük** diliyorum. Herkese özgürlük olsun ki, neyin ne olduğu ortaya çıksın, külahlar düşüp keller görünsün! Değil mi **ablalarım, abilerim, yengelerim, dayılarım?**

Sahi, aklıma geldi! Müjdeler olsun ki tüm **"AYI"lar,** artık özgürlüklerine kavuşuyormuş! Dünya Hayvanları Koruma Derneği tüm masraf-

ları karşılıyormuş. Arazi bizden, masraflar onlardan... Uludağ'da bir bölümü ayılara ayırmışlar.

Eeeeeyt, yaşasın valla! Ama Uludağ'da tarafımızdan ayrılan yerler, **tüm ayılar'a** yetişecek mi, pek merak ediyorum. Oysa Ayı'ları aramızda görmeye alışmıştık! Parçamız gibi olmuşlardı! Şimdi gözlerimiz tüm Ayı'ları arayacak! Ayı'laar... ayı'laaar... gözümde canlandılaaaar... Ayı'laaar, yeni yuvanız hayırlı, uğurlu, özgürlüğünüzse devamlı olsun!

Bir de kitabımda özgürlük dedikse, iki yıllık bayat şarkıları evirip-çevirip-pişirip-soslayıp-şarkı listelerine sokup, dinleyicileri geri zekâlı yerine koyma özgürlüğünü kastetmedik yani!!.. Bu tip programların adı "**Naftalinli Köşe**" veya "**Sandıktan Sizin için Seçtiklerimiz**" olabilir mesela.! Hoş ve gerçekçi olur hani yani diyorum.

TV'nin olmadığı yıllarda, radyomuz- teybimiz- pikabımız vardı, içine titrediğimiz... Okuldan eve döneyim de bir an önce pikabıma 45 rpm (kırkbeş devirli plak) takıp, biraz kendi kendime dans edip kurtlarımı dökeyim isterdim.

Harçlıklarımı plaklara harcardım. Kırkbeşlik plaklar, long-play'ler... Bayılırdım plakların kapaklarında ki o plaktaki şarkıları söyleyen şarkıcıların resimlerine. Durup durup seyrederdim bu resimleri. Hayallere dalardım. Kendimi onların yerine koyardım.

Annem "Hadi kızım, oyalanma! Derslerini bitir. Kapat şu pikabı." diye söylenir, odama gelip kitaplarımı açtım mı diye kontrol ederdi. Ve

beni genelde ya teybin, ya da pikabın başında bulurdu ve kızardı!

Hafta içi ders zamanı olduğundan, öyle teyp-pikap özgürlüğüm pek yoktu. Ama ders çalışırken mutlaka radyo'yu açardım. Gece saatlerinde çok güzel müzik programları olurdu. Ders çalışırken bir kulağım hep radyodaydı. Beatles, Elvis, Rolling Stones, Bob Dylan, Joan Baez, Elton John, Diana Ross. Ve Türk şarkıcılarından Alpay, beni çıldırtırdı. Tanrım "müzik" diye çıldırırdım.

Şarkı defterlerim vardı sonra. Sol sayfaya şarkıcı ve Hollywood yıldızlarının resimlerini yapıştırır, sağ sayfaya da şarkı sözleri yazardım. Hemen her şarkıyı ezbere biliyordum. Bazen şarkının sözlerini takip edeceğim diye kulağımı radyoya yapıştırır, dersi falan boş verirdim.

Ama çok sağlam bir hafızam ve müthiş bir dikkatim olduğundan, sabah kahvaltıda kitabı şöyle bir karıştırırdım ve evden fırlayıp öğrenci otobüsüne yetişirdim.

Okulda derse kalktığımda da anlatacak bir şeyler bulur-buluşturur bayağı da yüksek notlar alır, kalmadan, ikmalsiz sınıf geçerdim. Hatta üç yıl da iftiharlar ve teşekkürlerle sınıf geçmiştim. İnek öğrenci olmadan bu sonuç, adeta sürpriz olurdu bana. Annemler de pek şişinirlerdi kızlarıyla. Evimize gelene-gidene iftiharla gösterirlerdi kızlarının bu iftihar belgelerini.

Kolejde, her fırsatta, boş derslerde, teneffüslerde şarkı söylerdim. Hatta okul çıkışı "öğrenci otobüs"ünde bile günün popüler şarkılarını kaptırır, sözlerinin tamamını bildiğim ve doğru sesle söylediğim için kasılırdım. Tabii bu oto-

büs konserleri, tarafımdan oğlanlara hava basmak için verilirdi!

Fakat şimdi bakıyorum da orta son ya da liseli oğlanlar eskilerden çok daha havalı ve yakışıklı oluyorlar. Kişilikliler de üstelik. Kıyafetleri de bitirim. Bayılıyorum bugünün gençlerine. Ayrıca çok esprili şimdiki gençler. Bizim Kolej'deki oğlanları düşünüyorum da, bugüne göre daha çocuksuydu o zamanın gençleri. Ama n'olursa olsun, biz yine de bayılıyorduk o oğlanlara.

Pek çok genç arkadaşım vardır. Onları çok severim ve de çok iyi anlaşır, birlikte çok iyi eğleniriz. Beni kendilerinden biri gibi görürler. "Bizim gibi davranıyor, bizim gibi düşünüyorsun" derler. En hoş yanı da beni kendi yaşlarına yakın hissederler. Hatta kaç kere, çok genç delikanlılardan bizim eski okul ağzı ile söylersem, "**konuşma teklifi**" almışımdır. "**Çıkmayı**" teklif etmişlerdir. Ay, ne hoş değil mi?

Ama ben genç kızlığımdan beri, "**olgun**" erkeklerle "çıkmayı" tercih etmişimdir. Onun için anneler, sakın telaşlanmayın! Oğullarınıza benden zarar gelmez! Gerçi yaşı benden büyük olan veya üç aşağı-beş yukarı aynı yaşlarda olduğumuz bazı arkadaşlarımız kendilerine hayli genç "partner" veya "eş" seçiyorlar ama bu onların seçimi ve onların bileceği iş. Herkes ilişkisinde özgürdür. Bu konuda kimsenin, kimseyi kınamaya hakkı yok. Seçim herkesindir, herkes kendi seçer. Bu konuda bence "Dedikodu-matik" spekülasyonlar da gereksiz!

Matik dedim de, TV reklamlarında ki "matikler" geldi aklıma. Dokun-matik, omo-matik, banka-matik, bu-matik şu-matik... Her konuda

olduğu gibi bunda da enflasyon vaziyetleri, sizin anlayacağınız. Yeni kelimeler bulmak çok zor herhalde!

Eskiden böyle uyduruk laflar hemen hiç yoktu. Şimdi neredeyse yepyeni bir Türkçe icat oldu sayılır. Bazıları hoşuma gidiyor, çok gülüyorum. Ama çoğu da anlamsız ve sevimsiz.

Kolejdeyken, telefonda arkadaşlarımla konuşurken "N'aber?! oğlum, iki-seksen yattın mı?" gibi bir laf etsem, annem içerden hemen kızardı "Kızım, doğru konuşsana, o ne biçim Türkçe öyle?!" diye... İlahi anne'cim, şimdi senin de duyduğun ve okuduğun gibi, Türkçe'de pek çok kelime deforme oldu. Kelime deformasyonu gırla! Deyimler desen başlı başına bir alem. Türçe'ye özgürlük istesem çok mu şey istemiş olurum acaba?

Ders çalıştığım geceler, dinlediğim müzik programları ne de keyifliydi. İple çekerdim o programları. Sadece ben mi? Tüm arkadaşlarım çıldırırdık bu programlara. Bir de "**Dilek Pınarı**" vardı.

Spiker, sıra-sıra isim sayardı programda: "Bahçelievler'den filan, falan ve beş arkadaşı... Çankaya'dan filan, falan, filan, falan... Kavaklıdere'den falan'ın Kızılay'da oturan arkadaşı filan'a dinletmek istedikleri şarkıyı Sandie Shaw-söylüyor: "Puppet on a string"...

Tanrım ne güzeldi, o şarkıların radyonun hoparlöründen çıkıp odayı saran melodilerini dinlemek. Yeni bir şarkı çalınmışsa o gece, ertesi gün herkes birbirine o şarkıyı dinleyip dinlemediğini sorardı. Ve şarkıların sözleri ezberlenirdi.

Amerikan Pazarları denen mağazalar vardı Ankara-İzmir caddesinde. Oralardaki dükkanlarda, ya da Kızılay'da Kocabeyoğlu Pasajı'nın en alt katındaki bir dükkanda, Ankara'da yaşayan Amerikalı'lar kanalı ile elde edilen pop-müzik plakları (kırkbeşlikler ve uzunçalar'lar) satılırdı. Radyo'dan dinlediğimiz şarkıları hemen bu yerlere sorardık, "filanca plak geldi mi?" diye. Bazen hemencecik gelirdi plaklar. Bazen de bir kaç hafta beklemek zorundaydık o plağa kavuşabilmek için.

Plakçı mağazalarınaysa geç gelirdi bu plaklar. Hem de hepsi gelmezdi. Onun için günün plaklarını daha çabuk almak için diğer dükkanlara giderdik. Bir çok plağım vardı. Olmayanlar da olanlardan alıp dinlerlerdi. **Radyo'lar bize müziği sevdirdiler. Radyo'ları önce dinleyip sonra gidip plaklar aldık.**

O zamanlar şimdiki gibi "**kaset furyası**" yoktu. TV istasyonlarının çoğalması ile program kalitelerine bir haller oldu. Aslında bu bir şoktu. Elbette, tecrübeyle, görüp, deneyerek düzelecekti bir çoğu. Ama bazıları bu kazanda eriyip gidecekti belki de. Kimbilir...

TV'lerin çoğalmasıyla, bu kez seyircide "**zapping**" başladı. Yani eldeki uzaktan kumanda aleti ile o kanaldan bu kanala geçmek... Hatta bazen TV'yi kapalı tutmak gibi kaka davranış biçimlerini uygulayanlar da olmadı değil!

Aklı çalışanlar harekete geçti ve bazı alışkanlıklardan sıkılmış, eski "Radyo Günlerini" özlemiş olanlara yeni bir hizmet sunup **Radyo istasyon**'ları kurdular. Tıpkı eski yıllardaki gibi, herkes bu radyoları dinlemeye başladı.

Radyo'ların bu özgürlüğüne bozulanlar, çok sesli Türkiye'nin sesini kısmaya çalıştılar. Ama kararı mahkeme bozdu. Ben şunu anlamıyorum, eskiden yeni çıkan kasetleri Polis Radyosu çalsın diye gayret edenler, şimdi yeni açılan radyolarda kasetler çalınıyor diye kıyameti koparıyorlar. Radyo'lar özgür kalmalı, sesimizi daha çok duyurabilmek için.

Bir de eskiden "**Mikrofonda Tiyatro**" adlı radyo tiyatrosunu dinlemek bana inanılmaz keyif verirdi. Program başlamadan önce bir gong vururdu. Ondan sonra kalın bir ses "Mikrofonda Tiyatro" derdi. O an kalbim deliler gibi çarpardı. Sanki o oynanan oyunda ben rol alıyormuşum gibi heyecanlanırdım.

O gece ders-mers hak getire! Düşerdim radyonun içine. Olayları hayal eder, gözümde mekanları canlandırır, söylenen her repliği yutarcasına dinler, piyesi sanki kafama kazırdım.

Yıllar sonra bazı Radyo Tiyatro'larında ben de oynadım. Artık tanınmış bir sanatçı olmama rağmen, ne de çok heyecanlanmıştım ilkinde. Erkenden Radyo Evi'ne gidip, teks'ti alıp, kendi kendime bir kaç kez okumuştum. Eee, kolay mı, yıllar önce küçük bir kızken seslerini hayranlıkla radyo'dan dinlediğim, tiyatro sahnelerinde izlediğim değerli sanatçılarla oynayacaktım.

Bana baş kadın rolünü vermişlerdi. Çok repliğim vardı. Heyecandan ölebilirdim. Oysa binlerce kişinin karşısında konser veriyor, milyonların karşısında TV programları yapıyordum. Ayrıca tiyatro sahnelerine de çıkmaya başlamıştım.

Ama şu radyo'nun keyfi ve heyecanı bir baş-

kaydı doğrusu. Bu başlangıçtan sonra, epey yıllar Hadi Çaman ile devamlı olarak "Serdar'la Ayla" adlı radyofonik skeçlerde oynadım. Çok keyifliydi. Hâlâ çağırıyorlar Radyo Evi'nin drama bölümünden. Sağolsunlar. Ama bir türlü vakit bulup gidemedim. En kısa zamanda işlerimi ayarlayıp gideceğim. Mikrofon başında rol yapmanın keyfini özledim.

Mikrofon'un az ilerisinde duran ayaklı-yalancı kapıları açıp kapamayı, yalancı kapı zillerini çalmayı, mikrofonun ötesindeki çakıllı-kumlu veya tahta yalancı-yolda yürüyormuş gibi yapmayı, önümüzdeki bir masada duran bardakları, çatalları birbirine vurarak, masaya koyup kaldırarak kullanıyormuş gibi sesler çıkarırken bir yandan da rolümü okumayı özledim.

REPLİKLER... REPLİKLER...

"... Bak sana ne getirdim. Çıkar sırtında ki o pis şeyi... Üçümüz için bu. Nasıl sevdin mi?.. Sarılayım sana... Kes artık beğendin mi, beğenmedin mi?!. Delinin tekisin, bayılıyorum sana..."

"... Nasıl ağlamayayım abi'cim. O beni seviyordu, ben onu seviyordum, birbirimizi seviyorduk ama o şimdi beni sevmiyor, ben onu seviyorum... Mısır'dan bir karı geldi, gözüne onu kestirdi, derken dün akşam nişanlandılar. Derken Memiş geceyi o pis kadının odasında geçirdi..."

"...Beni bir bilsen, aradığım hiçbir şeyi bulamam. Karnım acıkıp da sandviç yapmak istesem, ketçap çorap çekmecesinden çıkar. Çoraplarımı ararsam onları da fırının içinde bulabilirim. Yani dağınıklık nedir görmek istersen gel kendi gözünle gör..."

"...Benim hakkımdaki düşüncelerinizde belki haklı olabilirsiniz. Ben oğlunuz için ideal bir kız olmayabilirim. Ama bildiğim tek şey varsa, siz de ideal bir anne değilsiniz. Evine dönecek biri varsa o da oğlunuz değil, sizsiniz. Hadi, dönün bakalım evinize..."

"...Seninle bir kere düşüncelerimiz farklı.

Eninde sonunda seni kıracağımı biliyorum. Ve Allah kahretsin bunu da yapmak istemiyorum..."

"...Bu benim gizli kutum. Benim için önemli olan her şeyler bu kutuda gizlidir... Bu var ya bu, bu taş çok önemli bir taş. Bir jölologa gösterdim... Aman canım her ne boksa... İşte ona gösterdim, ben dünyada böööle bir taş görmedim. Bu taş ya ay'lardan, ya da yıldız'lardan düşmüştür dedi... Bu benim ilk oyuncak düdüğüm... Bak, bak bunlar benim ilk saçlarımdan bir tutam.. Ayy bak bu da benim ilk sutyenim. Ben herşeyin "ilk"ine meraklıyımdır.. Aaaa, bu don da araya karışmış hay Allah!..."

"...Tüm istediğim özgür olmak. Kelebekler özgürdür. İnsanoğlu kelebeklere tanıdığı bu hakkı bir gün elbet sana da tanıyacaktır... Nasıl, beğendin mi? Ben kendimi kelebeklere benzetirim..."

"...Sen bir alçaksın biliyor musun. Senin istediğin erkek arkadaşlarını ağırlamasını bilen iyi huylu bir karı, gece gündüz en olmadık saatlerde eve doluşan it sürülerine her an yemek yapan iyi bir hizmetçi..."

"...Hiçbir zaman gerçek evliler gibi olamadık biz. Aynı evde yaşayan iki arkadaş gibiydik. Ehh arada sırada da... Bu evde tek başıma sabahladığım geceler geliyor aklıma. Öyle isterdim ki o gittiğin yerleri görmeyi, seninle olmayı.."

"...Hiç değişmedin bugüne kadar. Ne kabalığın, ne de isteklerin... Her istediğini elde ettin... Ünün arttı. Özgürlük istiyordun, al işte özgürlük... Nedir bu yaptığın? Gene benimle olup, bu

özgürlüğü kaybetmek mi istiyorsun?..."

"...Git, git de orda geber. Or'da yat, or'da yaşa. Arkadaşlarınla gez, eğlen, zamparalık et, ama bir daha karşıma çıkma. Görmek istemiyorum seni. Nefret ediyorum senden. Zaten sen dünyanın enacınacak yaratığısın..."

"...Kaybettim bekaretimi, nasıl yaptım bu işi? Oysa narin, temiz bir çiçektim ben, ormanlarda temiz su kenarlarında yetişen... Artık pek de temiz bir kız değilim ben..."

"...Benim adım Anya Moskoviç. O karşıda gördüyunuz bina Kremlin'dir... Yöbür yanda gördüyunuz ise, halkların aşşşağlık emperyalist baskısına ve empermiyabl saldırısına karşı yaptıkları zavaşı gösteren zembolik bir anıttır... Bu heykel ise ölümsüz traktör zürücüsü yoldaş ve karındaş İvan İvanoviç Popoviç'i canlandırmaktadır..."

"...İşte kalacağınız otel. Bu otel de o sizin gerici, savaşçı, kışkırtıcı, kapitalist ülkeleriniz de bulabilacağiniz bütttün kokuşmuş ve ekşimiş bırjıva konforunun hepısini bulabilırsınız. Viskiy, kola-koka, bluçin, kok'en-roll ve çiklet..."

"...Wilcommen Main Herrn. Ben İlse'yim. Var ben şimdi size München gestirmek. Ya?... Ben bir Alaman'ım ama girmedim hiçbir zaman ben Natzi Partisinde. Babam da tammmamen temis çikti Nurnberg Mahkemesing'den..."

"...Üstün Alaman frolaynıyım, üstün Alaman ırkından. Alaman olmayanlardan nefffret ederim. Üstün Alaman halkıyız biz, üstün kafamız var bizim. Günün birinde dünya bizim olacak. UND... Mutlu günler gelecek, dalgalanacak yine şanlı bayrak... Nerdesiiiiin sen ey koca Hit-

ler. Gel bize yine yol göööğüüüüsterrr!..."

"...Kulunuz Leyla... Peder-i muhteremim dedi ki bana, git memnun et Ufaki afandiyi, su bulmak için dedi budur tek yol... Ben bir petrolcü kızıyım, yıkanırım petrolle. Harcarım hep petro-dolar heybeyle..."

"Chewing-gum çiğnemeyi severim ben. Pop-corn yerken base-ball seyrederim. Everyday dört hamburger yerim with coca-cola'yla... Sam amcanın yeğeniyim ben. Dünyanın gözü üzerimizde her zaman. Rusya bizi hiçbir zaman çekemez. Dizi filmlerle nam saldık biz bütün dünyaya, uzay yarışında Rusya'yı yeniceez.."

"...Çok şanslı beyaz ve hür bir Amerikan vatandaşıyım ve destekliyorum with all my heart hür Amerikan anayasasını, specially beşinci maddeyi.. her neden bahsediyorsa o!... Ka-ka Amerika..."

"...Ne derse desin o enayiler. Zaten güçsüz bütün lider'ler. Yirmiyi geçmez saysan hepsini. Senin ardında milyonlar var... Ben de hep senin gibi düşünüyor, korkuyorum ama direnmek gerekir... Bir yol bırak, kaçabiliriz, kaybedersek biz Büyük Lokma'yı..."

"...Arjantin ağlama bana... Ben seni hiç bırakmadım... Kavak yelleri eserken bile hep yanındaydım..."

"...Benim dürüstlükle kazanma şansım yok gibi. Günahkâr bir zafer daha iyi olur yenilgiden..."

"...Seçim benim, ben kendim seçtim. İstediğim hayatı kendim seçtim... Çok parlaktı hayatım, ışığı çabuk söndü..."

"...Doldurdum bir boşluğu. Şunu bilin ki,

hiç kimse dolduramaz yerimi..."

Replikler... Replikler... Bu satırları yazarken, yılların içinden aklıma gelen bölük-pörçük replikler, elimde olmadan kalemime döküldü demek daha duygulu olurdu ama yalan olurdu. Onun için replikler elimde olmadan computer'imin tuşlarında gezinmeye başladı diyorum.

Repliklerimin hepsini ne de çok sevmiştim. Sayfalar dolusu replikler... Hepsini benimsemiş, beynimden süzmüş, kalbimde dolaştırmış, tüm bedenimi gezdirmiş, sonra ağzımdan dökmüştüm repliklerimi... Bu yazı dolayısı ile, **onlara olan aşklarım yeniden depreşti.** Repliklerimi ne de çok özlediğimi farkettim. Burnumun direği sızladı bu özlemden.

Çok önemli yönetmenlerle çalışıp onlardan çok şey öğrenmeye, dediklerini kapmaya, uygulamaya çalıştım.

Haldun Dormen'le çalışmak hem çok keyifli, hem kolay, hem de zordur. Karşısındakini zorlamaz Haldun. Onu yeteneği çerçevesinde değerlendirip, vasat bir oyuncudan bile bir şeyler çıkartır. Oyuncuyu yönetmiyor gibi yönetir. Onun karşısında prova yaparken her şeyi kendiniz bulup çıkarmışsınız gibi hissedersiniz. Bu da sizi saatler süren provada yormaz. Kendinize karşı öz-güven'le dolarsınız.

Prova sonrasında Haldun'la dostluk-ahbaplık-sohbet çok keyiflidir. Bazı laflarına çok gülerim Haldun'un. Ama o samimiyetinde bile mesafelidir. Haldun'un karşısında laubali olmaz insanlar. Saygılıdır ona yakın çevresinde çalışanlar... Severler onu. Ve sadıktır dostlarına Haldun. Uzun yıllardır tanışırız; dostları, evinde ça-

lışanlar, tiyatrosunun yönetim kadrosunda görev alanlar hiç değişmemişlerdir. Bu da onun sadakatini ve istikrarını gösterir. Haldun'a tiryaki olanlar ondan kopamazlar.

Hoşlanmadıklarını, sevmediklerini de hiç sevmez. Haldun, "Prova bugünlük bu kadar" dediğinde hep üzülmüşümdür "Hay Allah, keşke daha sürseydi" diye düşünmüşümdür. Ama aynı zamanda Haldun zor'dur. Pat diye söyleyiverir duygusunu. Ya da elinin parmaklarını şöyle bir alnında gezdirip, başka yerlere bakmaya başlarsa veyahut da "Peki şekerim, burayı şimdi geçelim" diyorsa mutlaka beğenmediği, rahatsız olduğu bir şeyler vardır. Onu sizin bulup çıkarmanız gerekir.

Bazı yönetmenler, provalar sırasında bayağı asabi olur. Hatta küfür edenler bile vardır. Ama tabii bu davranışlar iyi bir şey ortaya çıkarabilme arzusundan gelir. Oyun günü yaklaştıkça sinirler daha da bir gerilir. Sanatçılar arasında, yönetmenle sanatçı arasında bazı sürtüşmeler, fikir ayrılıkları olabilir. Ama oyunun ilk oynanacağı gece herkes bir bütün olur, en güzeli yaşatmak için yürek birliği edilir.

Engin Cezzar'la da çalıştım. Yerine göre provalar sırasında asabi olur Engin. Bir kere de oyunu değiştirmiş, değişik oynamaya kalkışmıştık. Çok kalabalık olan kadro ve ünlü müzisyenlerden oluşan orkestra, oyunun bir sahnesini Engin'in yönettiğinden çok farklı oynadık bir gece.

Ben sahnede hiç değişiklik yapmam. Yönetmen ne mizansen vermişse onu oynarım. Ama provalarda mizansenden bir rahatsızlığım varsa onu yönetmen'e söylerim ki rolüme ve oyuna daha faydalı olayım diye... Hatta bir gün Kele-

bekler'i oynarken Hadi, Haldun'a telefon edip tiyatroya çağırmış. "Aman gel, olaya el koy. Füsun oyunu çok değiştirdi." demiş. Haldun da bizden habersiz tiyatroya gelip, salon'un arkasından oyunu izlemiş. Baktım, oyun sonrası Haldun... Merhaba, öpüş-koklaş'tan sonra Haldun bizleri topladı ve "Çocuklar, oyunu maşallah epey değiştirmişsiniz! Ama bir tek Füsun hâlâ benim verdiğim mizansenlerle oynuyor." deyince Hadi'ciğim çok bozulmuştu.

Evet, işte bir sahneyi, nasıl olup da diğer arkadaşlara uyup ben de değişik oynadım, buna hep şaşırır, düşündükçe hâlâ mahcup olurum. Neyse... O gece Engin'in tiyatroya geldiğini bilmiyorduk, ama o gizlice gelip oyunu seyretmeye karar vermiş. Bizim oyunu bambaşka oynadığımızı görünce saçını başını yolup kulis'e geçmiş.

Biz tüm kadro sahnedeyiz. Orkestra parçaları, olması gereken ritmin dışında çalıyor. Bir ara baktık fısıltının yükseği bir ses, kulisten bize yağdırıyor!!!... Aman Allah!.. Bir önceki eğlencemiz o gece oyun sonrası kabus'a dönüştü. Ama tabii ki Engin haklıydı.

Metin Serezli de "Durdurun Dünyayı İnecek Var" müzikalinde bir-kaç kez çıldırmıştı. Ama haklıydı. Anthony Newly ve L. Bracusse'-nin müzikalini Hadi Çaman'ın Yeditepe Oyuncuları için Metin Serezli yönetiyordu. Ben beş ayrı karakter oynayarak, çılgın bir çalışma temposu sergiliyordum. Orjinal müzikler Türk müzisyenler tarafından yeniden çalınacak, ben, Hadi ve koro, şarkıları stüdyoya girip söyleyecektik.

Uzun yıllardır müzisyen Uğur Dikmen'le ça-

lışıyordum. Metin'le Hadi müzikal için aranjör ararlarken ben Uğur'u tavsiye ettim. Uğur'la tanıştılar. Anlaştılar. Uğur partisyonları yazmak üzere orijinal plağı ve piyano partilerini alıp gitti. Gitti o gidiş!

Selçuk Borak koreografi hazırlayacak ama henüz demo bant bile yok ortada. Daha doğrusu Uğur yok piyasada! Oraya sor, buraya sor derken alınan bilgiler sonucu Uğur'un, Nil Burak'la birlikte Marmaris'te olduğunu öğreniyor Hadi. Ve tabii hem patron olarak Hadi, hem yönetmen olarak Metin, hem de Koreograf olarak Selçuk çıldırıyorlar sinirden. Haklılar, çünkü zaman aleyhe işliyor, çünkü İstanbul Festivali kapsamında oynayacağız Durdurun Dünyayı İnecek Var müzikalini.

Yapılacak iş bir müzikal ama ortada müzikler yok! Tam bir rezalet yani! Bense araya girip Uğur'u onlara empoze ettiğim için pişman'lardayım! Hadi'yse, kriz'lerde!

Bir sabah Metin, prova yaptığımız Dormen tiyatrosunun fuayesinde avazı çıktığı kadar-ana-avrat-sülale bağırıyor "Müzikler nerdeee?" diye. Hepimiz bir yere kaçışıyoruz. Prova iptal! Selçuk bağırmıyor ama bağırmaktan beter "Ner'de bu adam? Müzikler ner'de?" derken gözlerinden alev çıkıyor. Hadi Çaman'sa sigara içmiyor, yiyor sigaraları. Metin, Hadi, Selçuk notaları yazması için başka isimler üzerinde duruyorlar ama orijinal plak ve piyano partileri Uğur'da. Uğur yok, yandı, kül oldu! Vay benim köse sakalım vaziyetleri yaşıyoruz anlayacağınız. Sinirler yay gibi.

Nihayet Uğur, avdet ediyor Nil Burak'lı Marmaris'den!... Yapışıyorlar Uğur'a, sıkıyorlar ümüğünü!

Biz bu arada provalara müziksiz olarak devam ediyoruz. Başta şu anda aramızda olmayan sevgili şişmanımız, manşiş'imiz Yüksel Gözen dışında, Cem Özer ve Levent Tülek kardeşlerimiz de müzikal'deki büyük koroda ve dans grubunda yer alıyorlardı.

Cem aynı zamanda benim "yaşlılık halim" de damadımı, Levent de ben Amerika'lı şarkıcıyı oynarken, pezevenk rolünü üstlenmişlerdi.

Nihayet, stüdyoya girdi Uğur. Ve gerçekten çok güzel müzikler çıkardı ortaya. Yani playback'ler geç olmuştu ama temiz olmuştu. Sıra benim, Hadi'nin ve koro'nun şarkı kayıtlarını yapacağımız güne geldi.

Erkenden Melih Kibar'ın stüdyosuna gittik. Tabii Metin de yanımızda. Çok titiz bir yönetmen Metin. Her şeyi dikkatle izliyor. Onunla çalışmak çok keyifli. Enerjik bir yönetmen Metin. Yönetirken heyecanlı. Havaya giriyor. Sanatçıya rolünü heyecanla, yaşayarak anlatıyor. Neyse, stüdyoda her şey iyi gidiyor. Bitirene kadar orada kalacağız. Festival'e çok az bir zaman kalmış.

Derken, akşam üzeri Uğur stüdyoda eksik kalmış bir şeyi çalarken, telefon çaldı o sıra. E, çalar-çalar. Stüdyo değil mi? Tek müşteri biz değiliz ya. Telefona bakan çocuk, reji odasına gelip, stüdyo ile görüşme yapılabilen düğmeye basıp, "Uğur abi, Nil Burak..." der demez Uğur çalmayı kesti, telefona koştu.

Çok kısa bir telefon konuşmasından sonra, U ur reji odasının kapısından içeri uzanıp, gayet sakin bir sesle Metin'e ve Hadi'ye "Abi... Ben gidiyorum" dedi ve gitti. İyi mi?!...Her şeyi, kaydı, eksik kalmış-çalınmamış şarkıları, tüm ekibi bırakıp gitti. Vay be! Demek bunca ciddi ve sıkışık işe rağmen onu çekip götüren neden çok cazip(!) olmalıydı.

Metin'in çılgınlaştığını bir de o gün gördüm. Haklıydı. Ben geçtim piyanonun başına, açtım notaları. Bu benim görevim değildi ama buna mecburduk. Kayıt öncesi söylenecek şarkıları çalarak, koroyu ve Hadi'yi çalıştırdım. Ama düşünün ben hem onca şarkıyı, onca insana çalıştırıyorum, hem de geçip mikrofonun başına söylüyorum. Yorgunluktan geberiyorum. Herkes, acayip streslerde!

Vakit gece yarısı oldu. Baktık daha şarkılar var sırada, Hadi, Melih Kibar'a telefon edip onu stüdyoya çağırdı. Melih uyuyormuş. Kalktı taa köprünün diğer ucundan Levent'e geldi. U ur'un profesyonel olarak anlaşıp, üzerine aldığı işi, hiç üstüne vazife de ilken Melih benden devralıp bitirdi.

Stüdyo'dan çıktığımızda güneş doğmuş, U ur bir daha gelmemişti. O gün stüdyoda miksajlar yapıldı. Biz evlerimize ancak duş almaya uğradık ve Devlet Tiyatrosu Taksim Sahnesinde buluşup, prova'ya başladık.

Ertesi gün genel prova vardı. Oynarken kullanacağımız bitmiş teyp bantı ancak o gün geldi ve bizler, daha önce "lay-lay-lay-pam-tam-tam" diye ağızımızla mırıldanarak, dans ettiğimiz şarkıların, orkestra eşliğindeki bitmiş halini, o gün ilk kez dinlemiş olduk. Daha ertesi gece de İstanbul Festivali'nde oynayıp, çok büyük alkış aldık. Tanrı yardımcımız olmuştu.

Evita müzikalindeyse Amerikalı yönetmen Kenneth Urmston'la çalıştım. Ken, özgün mizansenini Harold Prince'in, özgün koreografisini de Larry Fuller'in yaptığı Evita'yı Amerika'da ve dünyanın pek çok ülkesinde yönetip, uygulayan yönetmendi. Brodway'de pek çok müzikallerde de oynamış tam bir "Evita"cıydı.

Evita'yı Türkiye'de yönetmesi için Ken çağırılmıştı. Evita rolü için "audition" yapılacaktı. Ken, Evita namzetlerini dinleyecekti. Ajda Evita oluyor, Nükhet Evita'ya namzet, Ayten Gökçer Evita... gibi spekülasyonlar yapılırken, Ken bir gün beni de dinledi Buğra Uğur'un piyanosu eşliğinde...

O gün bir de Füsun Önal dosyası sunmuştum Ken'e. İçinde benim oynadığım tiyatrolardan resimler, kasetlerim, çeşitli gazete kupürlerimden birkaç örnek vardı. Hiç tanımadığı bir Evita namzeti kimdir, nedir biraz tanısın diye düşünmüş, ona gayet profesyonelce bir Füsun Önal dosyası sunmuştum.

Ken, daha önce de Gencay hanımın namzeti olan Zuhal'i dinlemiş. Sonra adam çekti gitti Avrupa'ya. Çünkü o sırada oralarda da Evita turnesi yapılıyordu. Üzerinden aylar geçti, hiçbir haber gelmedi. Ben de Evita'yı unuttum gitti.

Bir seyahatteyken, evime uğrayıp, kedilerime yemek veren yakın arkadaşım Meral evdeyken telefon çalmış, telesekretere bırakılan notu duymuş. Şehir Tiyatrosu'ndan acele beni çağırıyorlarmış. Haberi bana iletti Meral, hemen İstanbul'a döndüm.

Gencay hanımın odasında konuştuk. **Ken benimle çalışmak istemiş.** On yıldır dünya üzerinde sadece Evita sahneleyen bir yönetmen tarafından seçilmiş olduğum için mutlu olmuş-

tum. Gencay hanımla anlaştık. El sıkıştık. Ve provalara başladım. Önceleri Zuhal ve ben, iki Evita'ydık. Sonraları olduk dört!!.

İngilizce bildiğimden, Ken'le anlaşmam kolaydı. Oyun'daki diğer sanatçılarla Ken'in arasındaki tercümanlığı Defne Halman yapıyordu. Her şey iyi başladı.

Ken'le iyi arkadaş olduk. Hatta bu samimiyetimizi Gencay hanım yanlış yorumlayıp "**Bana tekrarlamayı adet haline getirdiği eleştirilerini**" yine bir gün tekrarlamak üzere tiyatronun üst katındaki odasına çağırdığında Ken'le benim flört ettiğimizi ihsas ettirdi bir lafının arasında! Tabii yoktu böyle bir şey. Ken'le 1989'da başlayan dostluğumuz halen devam etmekte. Amerika'dan, Avrupa'dan hâlâ mektup atar. 1992'de Evita'yı yeniden sahnelemek üzere İstanbul'a geldiğinde bir araya gelip "**kaynattık**". Çok eğlendik. Amerika'daki Evita grubundan bazıları benden imzalı poster istemişler, imzalayıp verdim.

Son gelişinde, Arif'in Barında oturduğumuz bir gece Ken'i tanıştırdığım Yılmaz Zafer ve Perihan Savaş'a, "En iyi Evita'larımdan biri" diye beni methetti durdu. Yanımızda da Evita'nın meşhur "tango"sunu yapan Devlet Balesinden Erdal Atik vardı.

Erdal'a sohbet sırasında "Füsun, ne dediysem onu yaptı. İstediğim yüz ifadelerini, sahne hareketlerini en doğru biçimde uyguladı. Hele Argentina'yı.. Ve hasta Eva'yı.... Şarkının sonundaki nutuk konuşmasını en doğru timeing'le o söyledi. Doğru timeing'leri tutturamayanlar n'apalım diye bana sorduklarında "bana sormayın, bu hissetmek meselesi. Müzikte bazı ip uçları var onları yakalamak lâzım. Ya da Füsun'a sorun, derdim. Herkese yorulmadan yardımcı ol-

du provalarda. Herkesle iyi arkadaş oldu. Amerika'daki company şimdi Almanya turunda. Hepsine anlattım Füsun'u..." diye Erdal'a eski günlerin değişmez duygularını anlattı.

Hakikaten, düşünüyorum da provaya ara verdiğimizde bile bir şey soran olursa, kahvemi bırakıp yardımcı oluyordum. Deniz, (Türkali) üçüncü Evita olarak aramıza epey geç katılmıştı. Oysa biz pek çok dansı çıkarmıştık bile. Kaç öğle tatilinde veya dinlenme arasında onunla dans çalışmıştım.

Benim provamın öğleden sonra olduğu bir gün, kulis kapısından girmiş, soldaki cafe'ye doğru yürüyordum ki, yukarı merdivenlerden müzikleri çalıştıran Önder Bali hışımla iniyordu. Beni görünce, elimden çekeleyip "Allahaşkına, yukarı stüdyoya çık ve Arsen'i (dördüncü Evita), biraz da sen çalıştır. Kaç saattir "1000 stars" şarkısının, "Dün Yaptıkların Genç Kızlık Rüyası mıydı, Kent Oyununu Oynadın Değil mi..." kısımlarını çalıştırmaktan içim sıkıştı, hadi biraz sen tıngırdatıver de ben biraz dinleneyim" deyip beni yukarı yolladı.

Benim çalışma saatim olmadığı halde piyanoya geçip notaları tek tek çalıp, bir yandan da tek tek söyleyip Arsen arkadaşıma o bölümü çalıştırmıştım.

Ama üzerinden bir kaç yıl geçtikten sonra bu yazki bir TV deki bir sohbet programındaki Önder Bali abimiz bir lafın arasında "Eski Evita'lar nota bilmiyorlardı" deyiverip benden Arsen'i piyano ile çalıştırmamı isteyişini unutmuş görünüyordu!

Ken'den çok şey öğrendim sahne ile ilgili. Üstelik böyle bir müzikalde beş ay prova yapıp, Ken Avrupa'ya döndükten sonra, kısa süre oynatılmama rağmen, **Evita benim için "her ba-**

kımdan" müthiş bir tecrübeydi. Müziğiyle, sahneleniş biçimiyle, rol arkadaşlarımla, acısıyla, kırgınlıklarıyla, neşesiyle, sevgileriyle, dostluklarıyla güzeldi.

Bu satırları yazarken yeniden, yeni repliklerime kavuşmak, onlarla kucaklaşmak, onlarla uğraşmak zamanımın geldiğini bir kez daha hissettim. Replikler.. Yüzlercesi, binlercesi, kızgını, neşelisi, nefret dolu olanı, aşk kokanı, hani şu çeşitli karakterlerin ağzından dökülen...

Replikler deyince, "Sersem Koca'nın Kurnaz Karısı"nın sevgili Münir ağabey tarafından söylenen o meşhur tiradını anımsamamak olası değil. Bu tiradı kimbilir kaç kereler Münir Özkul'un o kendine has oyun tarzı ile dinlemişimdir. Ama her seferinde içime bir hüzün çöker. Hani şu akşam saatlerinde, güneş bizi terk ederken çoğumuzun hissettiği hüzün gibi bir şey...

Doğan günle birlikte gelen temizleyicilerden kaçışan replikler gözümde canlanır. Yüzlerce oyundaki binlerce karakterin replikleridir o kaçışanlar. Canlı gibidirler...

"Birazdan tiyatro bomboş kalacak. Ama tiyatro işte o zaman yaşamaya başlar. Çünkü Satenik'in bir şarkısı şu perdelerden birine takılı kalmıştır. Benim bir tiradım şu pervaza sinmiştir. Hiranuş'la Virjinya'nın bir diyaloğu eski kostümlerin yırtığına sığınmıştır. İşte bu hatıralar o sessizlikte saklandıkları yerden çıkar, bir fısıltı halinde yine sahneye dökülürler. Artık kendimiz yokuz. Seyircilerimiz de kalmadı. Ama repliklerimiz fısıldaşır dururlar sabaha kadar. Gün ağarır, temizleyiciler gelir, replikler yerlerine kaçışır. **PERDE!..**"

FÜSUN ÖNAL,1992

FÜSUN'UN TİYATRO DÜNYASINDAN...

"... Anne, korkuyorum. Elimi tut ve beni hiç bırakma. Hep yanımda kal..."

Bodrum Kalesi önünde anne-kız Önal'lar.

Babam her zaman aydın bir baba ve koca olmayı bilmiştir. Çağı yakalamaya çalışmıştır her zaman. Bunda da başarılı olmuştur.

"... Anne, seninle Zürich ve Londra'da ne kadar özgür ve güzel bir tatil yapmıştık. Anne-kız gibi değil, iki arkadaş gibiydik. Bu benim özlediğim şeydi..."

İlk şarkıcılık yıllarımda...
Beni "Kolejli genç kız İstanbul sahnelerinde" diye lanse etmişlerdi.

Club Med'lerde tatil yapmayı her zaman çok sevmişimdir. Orada kendimi buluyorum.

İlk evliliğimin nikah faslı bitmiş, ailelerimizle poz veriyoruz. Soldan itibaren şimdi rahmetli olan kayınpederim Celal Özdemiroğlu, Attila'nın üvey annesi Meliha anne, ben, kocam Attila Özdemiroğlu, Attila'nın annesi Sabahat anne, annem Fikret ve babam Mennan Önal. Yıllar sonra o gün Attila'nın iki annesinin birbirlerine "Merhaba Meliha, merhaba Sabahat" demeleri düğünümüze daha bir güzellik katmıştı.

İlk iki "altın plak" ödüllerimi ilk evliliğimin düğününde, Halit Kıvanç'ın elinden almıştım. Halit Kıvanç aynı zamanda nikah şahidim olmuştu. İşte Halit Kıvanç ödüllerimi vermiş, beni öpüyor, kocam Attila Özdemiroğlu ve plak şirketinin sahibi Antuan Şeriz bizi izliyorlar...

İkinci evliliğimde de "gelinlik" giydim, çünkü kayınvalidem sevgili yazar Pakize Başaran giymemi istemişti. Bu "gelinlik" benim peşimi hiç bırakmaz! Çevirdiğim filmlerin, oynadığım oyunların çoğunda da hep gelinlik giymekten kısmetim açılmıştır! Resimde tatlı kayınvalidem Pakize Başaran, babacığım Mennan Önal, ben, Tunç, anneciğim Fikret Önal ve rahmetli olan tonton kayınpederim Fikri Başaran...

İkinci kocam Tunç Başaran'ın babası kayınpederim Fikri Başaran, "dinî nikâh" da istemişti. Nikahımız annemlerin evde kıyılmış, sonra Sheraton Hotel'deki odamıza da hoca gelmiş, dini nikahımız yapılmış, sonra da düğün törenimiz olmuştu. 32 bölüm tekmili birden evlendik anlayacağınız! Resimde Tunç'la benim yanımda büyük dayımın oğlu edebiyat hocası Ergun Dinçsoy şahidim olarak yer almış.

Tunç'la evlenirken her tür geleneği ve seremoniyi uygulamıştık. İşte düğün öncesi kına gecesi eğlencesi. Ben çengi kız kıyafetindeyim. Tunç da belli ki dayanamamış!! ...

(Solda) Rıdvan'la bir Side anısı...

(Sağda) 31 Aralığa eski yıla güle güle... 1 Ocağa yeni yıla merhaba diyoruz Rıdvan ve ben... Neşe içinde geçen yılbaşı gecesinde oryantal kıza eşlik ediyoruz. Haydeee hop-paaa!...

(Solda) Rıdvan (Çelebi) 24 yıllık Şehir Tiyatrosu aktörü... "Dostluğun getirdiği sevgi" adlı şarkım, beraberliğimizin güzel bir anlatısı oldu. Sözleri ben yazdım. Birbirimizin boynuna "yular" takmadığımız için de, birlikte iki yılı devirip üçe girdik. Bakalım zaman ne gösterecek?

(Üstte solda) Ajda'ların evinde yemek yiyoruz... Menüde sadece ıspanak ve yoğurt var. Ajda rejimde. Şu halde ben de bu rejime uymalıyım! Resmi babam çekmişti...

(Üstte, sağda) Ajda Pekkan, Ankara Mebus Evleri 60.cı sokaktaki evimizde, benim odamda... Hayranlıkla ünlü Ajda'nın ağzının içine düşmüş bir kolejli kızım. İkimizin babası da subay. Ajda'nın azmine hâlâ hayranım.

(Yanda) Ajda ile bir gazinodayız. Ben yine hayran hayran Ajda'yı seyrediyorum. Ajda henüz estetik operasyonlarına başlamamış!

Zeynep Tedü ve Salih Güney ile bir İstanbul gecesinde... Zeynep'le Salih boşandılar ama benim onlarla dostluğum hâlâ sürer.

Salih (Güney) ile Marmaris seyahatinde... Yanımızda da Salih'in ilk karısından olan kızı Banu var.

Kasabalı fakir Eva Duarte, çok hırslı ve fakir bir kız. "Büyük lokma"yı kapmayı kafasına takmış. "Benim olmalıdır bu Buenos Aires, Büyük Lokma" diyor. Kartal Kaan ve Cihan Ünal ile...

Eva Duarte hedefine ulaşıyor ve Arjantin Devlet Başkanı Juan Peron'u tavlıyor! Artık Eva, Peron'un üzerinde bayağı etkili. Devlet işlerine bile karışıyor. "Ne derse desin o enayiler! Zaten güçsüz bütün liderler yirmiyi geçmez saysan hepsini. Senin ardında milyonlar var" diyorum Peron rolündeki Suat Arıkan'a.

Eva artık, Eva Duarte de Peron, yani Devlet Başkanının karısı. Eva'yı Arjantin halkı çok seviyor... Eva, halkının Evita'sı artık...

Evita ölüm döşeğinde bile hırslı. Ordudan ayrılmış kocası Peron'a "İkinci Başkan" olmak istediğini söylüyor. Peron'sa ona "artık ölümün yaklaştığını" haykırıyor! Bu sahneyi oynarken, provalarda bile, gözyaşlarımı tutamıyordum. Suat ile göz göze oynarken, onun da mavi gözleri dolu dolu olurdu.

O güzel ve güçlü Evita artık erimiş, ölüyor. Tüm Arjantin halkı onun için dua ediyor. Kocası Peron'sa üzgün... "Seçim benim, ben kendim seçtim. İstediğim hayatı kendim seçtim... Çok parlaktı hayatım, ışığı çabuk söndü".. Evita müzikalinin bu son parçasını söylerken, gerçekten ölüyormuşum gibi içimi tuhaf duygular sarıp sarmalardı.

Oh, FUSUN
Good night, good luck, happy everything
VADIM
Un peu
beaucoup, passionnement
helas a quand?
V

Hayatımın bir döneminden "rüzgâr gibi geçip giden" Roger Vadim, Paris'e dönmeden önceki gece bu kâğıdı avucuma sıkıştırmıştı. İngilizce notunda "İyi geceler, iyi şanslar" dilerken, Fransızca notunda "pek çok tutkuyla - çılgınca, ne yazık ki ne zaman?" diye bana soruyor Vadim... Hiçbir zaman "olmadı!" Paris'e de çok istediğim halde annem bırakmadı.

(Solda) İşte ben ve çocuk sunucum ile TRT'ye aylar boyunca yaptığım ve sunduğum çocuk programı "Neşe Pınarı"nda... Çocuklarla aram her zaman çok iyidir. Çocuğum yok ama tüm çocuklar benim.

(Sağda) Ahmet Uğurlu ile TV stüdyosunda... Ahmet, boşandığı karısı Necef Akra ile harika bir ikili oluşturmaya devam ediyor. "Karşı Şov"u biri yazıyor, diğeri oynuyor. Dostça boşanabilmesinin en güzel örneği Necef'le Ahmet bence.

Sevgili Müşfik ağabeyle Kenter Tiyatrosu kulisinde ...

Devlet Operası'ndan Suat Arıkan ve Neco ile EVİTA'yı oynadığımız sırada ...

Yüksel Gözen, Hadi Çaman ve ben... Bu ranzaya her oyunda altı-yedi kere inip çıkıyordum. Turnede Bandırma'da oynuyorduk. Ranza çatır diye kırıldı ve biz oyun içinde paatt diye yere düştük!... Tabii perde hemen kapandı. Bir saat tedavi falan derken seyirciler çok üzüldü ve biz bir saat oyuna ağrı-sızı ile devam ettik ve çok alkışlandık tabii ki.

Hadi Çaman ile hep kavga eden bir karı-kocayı oynuyoruz. Bu iki kişilik oyunu oynarken, Hadi'yle ben provalarda epeyce kavga etmiştik.

Gazanfer Özcan, Gönül Ülkü, Hadi Çaman ve Beyhan Saran ile... Beyhan ablanın Ankara'daki evindeyiz. O zaten Ankara Devlet Tiyatrolu, bizler de tiyatrolarımızla Ankara turnesindeyiz...

Suna (Yıldızoğlu) ile bir Side seyahatinde... Ne seyahatti ama!!... Yeni biten beraberliklerimizin sızısını kalplerimize gömüp, eğlenmeye çalışıyoruz... İkimiz de duygusal Balık burcu kadınıyız ne de olsa...

Halit Kıvanç'ı hiç böyle görmüş müydünüz? Dolmamış bir havuzda çocuklarlayız...

Ali Poyrazoğlu, Hadi Çaman ve Ayla Algan ile bir kulis anısı ...

Necla ve Nejat Uygur ile.

Bir oyun sonrası neşesi... Defne Halman koltuğun tepesine çıkmış. Ben gülmekten katılmışım. Şehir Tiyatrosu' ndan Cüneyt Türel'in de keyfi yerinde...

Hadi Çaman ile ...

Hadi ile bir başka oyundayız...

Şarkı söylemek, benim hayatımın vazgeçilmez bir parçası...

Küçük büyük adam Altan Erbulak, Füsun Erbulak ve Nevra Serezli'yi tanıdığım ilk şarkıcılık yıllarımda...

Şehir Tiyatroları'ndan Mustafa Alabora ile Engin Ayça'nın yönettiği bir TV filminde.

(Solda) Nisa ve Tolga ile bir Club Med seyahat anımız... Nisa ve Tolga kadar birbirine uyan ve tamamlayan bir evli çift, az bulunurdu. Tolga artık yalnız. Hepimiz Nisa'sız kaldık. Nisa hep kalplerde yaşayacak artık...

12 Nisan, Nisa Serezli'nin doğum günüdür. İşte bir doğum günü daha... Ama Nisa artık aramızda yok!... Olsun... Biz 12 Nisan'ları bundan sonra onu anarak kutlayacağız. Bu resimdeki gibi... Tolga (Aşkıner), ben ve Tolga'nın yeğeni, benim genç arkadaşım Gökçe ile Nisa'nın doğum gündeyiz...

Sevgili, rahmetli Manşiş'imiz, Yüksel Gözen, Suna Selen ve ben... Seksi aptal Jale'yi oynuyorum. Hadi arkada yatağın tepesinde.

Yönetmen Engin Ayça ile nefis bir müzikli TV filmi çekmiştik. TRT maalesef kör saatlerde yayına sokarak bu filme yazık etti.

Cem'in doğumunda hastanede Nükhet'in yanında yatmıştım. Dikran'dan boşanıp özgürlüğüne kavuştuktan sonra Nükhet'in dostluğu yokoluverdi.

(Üstte) Devlet Tiyatrosu'ndan Çetin Tekindor ile... Çetin'in güzel sesini pek çok yabancı film dublajından tanıyorsunuz.

(Solda) Ali Poyrazoğlu, İsmet Ay ve Gülsen Tuncer ile... Tiyatroyu ve tiyatrocuları çok seviyorum.

Benim evde bir gece... *En önde* ben ve Evita'yı tüm dünya ülkelerinde yöneten ve beni Evita olarak seçen Amerikalı yönetmen Ken Urmston. *Arkada yerde* Kartal Kaan, Defne Halman ve Neco. *Kanepede oturanlar* Kerem Yılmazer ve Göksel Kortay. Provalar ve gösteri sonrası, alışkanlık haline getirdiğimiz toplantılardan bir enstantane... Çok eğleniyorduk.

Şükran Güngör ile...

(Soldan) Esin Avcı, Sema Aybars, Elçin Şanal ile... Sema ve Elçin Ankara Devlet Tiyatrosu sanatçıları. Üçünün de pek çok dizide sesleri var.

Sevgili Gazanfer ağabey ve Hadi ile...

Eski kuşakların ünlü oyuncusu Necdet Mahfi Ayral ile İzmir'de.

Kutay Köktürk ile ...

Eski kolejli ve TRT'ci arkadaşımız Punda Endem evinde davet vermiş *(Ayakta). (Sol başta)* Kemal Uzun ve Haldun Dormen'in arasında ben... Haldun, hayatta en sevdiğim yönetmen ve insanların başında gelir.

Bir şovunda Sezuş (Sezen Aksu) benim taklidimi yapıyordu. İzlerken çok gülmüştüm. Hele benim için söylediklerine... Çok matraktır Sezuş. İlahi kız! İşte kendimi Sezuş'tan izlediğim gece. *(Soldan)* Yavuz Arlısu, ben, Yaşar İlksavaş, Cihan Ünal ve reklamcı dostum Pars McCann ajansın ortağı, tiyatrocu dostu Muko'muz ile...

TRT, tüm televizyoncular için bir "okul" olmuştur. *(Solda)* Şu anda "İnter Star" TV'de çalışan Kayhan Öztepe ve (rahmetli) eşi Bahar, *(sağda)* şu anda "Show TV"de görev yapan Namık Kasapbaşoğlu, ortada şu anda "Kanal 6" TV'de program yapan Cenk Koray ve "Her TV"li ben, TRT günlerinde...

Fotoğraf sergimin açılışında tiyatrocu ve müzisyen dostlarımla koalisyon kurmuşuz. *(Soldan)* Tiyatro yazarı Alper Cücenoğlu, Erdal, ben, arkamda Neco, Atilla Atasoy, Şehir Tiyatrosu'ndan Defne Halman, Devlet Operası'ndan Gülderen Kazmagil, tiyatrocu Binnaz Gürses.

Bir Taksim Sanat Evi anısı... *(Soldan, önde)* Yavuz Arlısu, İst. Şehir Tiyatrosu'ndan Defne Halman ve Aydan Burhan. *(Arkada soldan)* Gitarist Rafael, ben, Devlet Operası koropetitörü Hüseyin.

Leyla El-Petrol rolündeyim. Selçuk Borak'ın koreografisi ile dans ediyoruz.

Şehir Tiyatrosu'ndan Yalçın Boratap ve Yönetmen Hakan Altıner ile ..

(Soldan)
Nisa Serezli'nin kardeşi Aynurabla. Beyhan Saral, Hepşen Akar Ünal *(Oturan...* Cihan Ünal'ın ablası).
İstanbul Devlet Tiyatrosu Müdürü Tomris Oğuzalp ve ben... Tomris şimdilerde müdür değil. Bozkurt Kuruç Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü'nden alınınca Tomy de "Bu iş ekip işidir" deyip istifasını verdi. Şimdilerde yine Devlet Tiyatrosu oyuncusu sadece.

Canım Meral Niron ile AST (Ankara Sanat)'da KELEBEKLER ÖZGÜRDÜR'ü oynadığım yıl. Anadolu ve Ankara turnelerinde Meral, Suna Selen'in yerine oyunda Hadi' nin annesini oynamıştı.

Füsun Önal'ın Uygur ailesine katıldığının resmidir.

Deniz Türkali ve Tomris Oğuzalp ile.

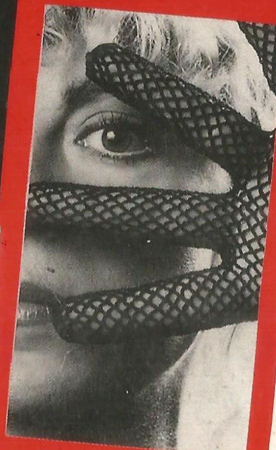
İkinci kitabım "Başkaları da Hayatı Deniyor" ilk çıktığında, bir imza gününde... Pek çok imza gününe davet ediliyorum. Hepsinde, kitaplarıma gösterilen ilgi, beni inanılmaz mutlu kılıyor.

İlkokul çocukları Fotoğraf Sergimi geziyorlar... On bir ilde açtığım on iki kişisel sergimi o kadar çok kişi gezdi ki, özellikle ilk, orta, lise ve üniversiteli gençler çok ilgi gösterdiler. Ara verdiğim sergilerimi kısmetse yeniden açacağım. Halen fotoğraflar çekmekteyim.

Üçüncü çocuğumun ilk baskısı elimde... Dördüncü çocuk... derken beşinci çocuğum da dünyaya geldi. Adı "Ruhsar Hanım"... Altıncı da yolda... Kısmetse seneye TÜYAP Kitap Fuarı'nda doğacak...

Füsun Önal'la tanıştığınızda, okyanusla bütünleşen yağmur damlası gibi onunla bir anda kaynaşıverirsiniz. Dostluk, sevgi herşeyden önce gelir onun için. Her zaman içtendir. Bu içtenliğinin kitaplarına da yansıdığını görüyoruz.

Hayatı tam içinde, bütün yoğunluğuyla yaşayan, bu arada yaşadığı hayatı, insanları, çevresini uzaktan gözlemleyen bir yapısı var. ''Hayatım roman'' diyenlerden değil, hayatını romanlaştırmaya çalışanlardan hiç değil. Edebiyat yapma, üslup yaratma kaygılarında da değil.

Sanatçı, daha çok başarılı bir mizah perspektifinde yansıtıyor, bir dostluk sohbetinde söyleşirmişçesine... Onun kullandığı mizah, zorlama bir mizah değil, sanatçının yaşama bakış açısının bir yansıması yalnızca.

Ben, sevgisiyle, öfkesiyle, neşesiyle, kederiyle, arkadaşlığı ve hiçbir şeye değişmeyeceğim dostluğuyla, sanatçılığının yanı sıra insan Füsun'u, Füsun'daki insanı yakından tanıdım. Kitaplarını okuyunca sizler de yüreğini apaçık ortaya koyan bir sanatçıyı yakından tanıyacak ve eminim daha çok seveceksiniz.

YAŞAR İLKSAVAŞ, 1992
Tiyatro Eleştirmeni

ISBN 975-10-0535-3

Fotoğraf:
Cengiz Özakıncı